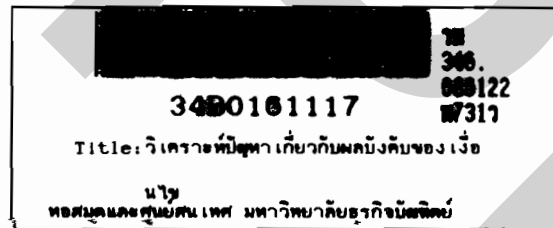

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับผลบังคับของเงื่อนไขทั่วไปที่กำหนดไว้ในสัญญาประกันวินาศภัย

นายพีรรัตน์ วงศ์สายสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

พ.ศ. 2546

ISBN 974-281-850-9

Problems on the Enforceability of the General Conditions in the Non-life Insurance Contract

MR. PIRAT WONGSAISUWAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement of the Degree of Master of laws

Department of law

Graduate School Dhurkijpundit University

2003

ISBN 974-281-850-9

0161117
14-11-2546
GN
348:074182
47012
[95/15]
412

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับผลบังคับของเงื่อนไขทั่วไปที่กำหนดไว้ในสัญญา
ประกันวินาศภัย

เสนอโดย นายพีรรัตน์ วงศ์สายสุวรรณ

สาขาวิชา นิติศาสตร์ (กฎหมายธุรกิจ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์กมลมิตร วุฒิจำนงค์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

ประธานกรรมการ

(ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์กมลมิตร วุฒิจำนงค์)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(นายอำนาจ สุภเวชย์)

กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(รศ.ดร.ดารารพร ธีระวัฒน์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์)

วันที่ 30 เดือน เมษายน พ.ศ. 2546

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จไม่ได้ หากขาดคำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในวิทยานิพนธ์ และความช่วยเหลือด้านความรู้ทางกฎหมายรวมทั้งด้านการประกันภัยจากคณาจารย์หลายท่าน ซึ่งผู้เขียนขอขอบคุณ ท่านอาจารย์ กมลมิตร วุฒิจำนงค์ ซึ่งท่านได้สละเวลามาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และคณาจารย์ที่สละเวลาอันมีค่ามาเป็นคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ไกรลาภ เนียวกุล อาจารย์ประจำ สถาบันประกันภัยไทย ที่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันภัยแก่ผู้เขียนโดยละเอียด

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน) ที่ได้อนุญาตให้ผู้เขียนนำตัวอย่างสัญญาประกันภัยมาใช้อ้างอิงเพื่อวิเคราะห์

พีรรัตน์ วงศ์สายสุวรรณ

พฤษภาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
บทที่ 2 ลักษณะ และความสำคัญของการประกันวินาศภัย	
2.1 ลักษณะของสัญญาประกันวินาศภัย	5
2.2 หลักเกณฑ์ที่สำคัญของการประกันวินาศภัย	11
2.3 สัญญาประกันวินาศภัยแตกต่างจากสัญญาอื่นที่มีส่วนคล้ายคลึงกัน	16
2.4 การประกันภัยต่อ	20
2.5 การควบคุมการประกันวินาศภัยและสัญญาประกันวินาศภัยของประเทศไทย	28
2.5.1 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535	28
2.5.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540	34
บทที่ 3 สัญญาประกันภัย, กรรมธรรม์ และข้อสัญญาที่ปรากฏอยู่ในกรรมธรรม์	
3.1 สัญญาประกันภัย	45
3.2 กรรมธรรม์ประกันภัย	47
3.3 ข้อสัญญาที่ปรากฏอยู่ในกรรมธรรม์ประกันภัย	51
3.3.1 สัญญาและข้อสัญญาในระบบ Common Law	51
3.3.2 ข้อสัญญาหรือข้อตกลงตามสัญญาประกันภัยในระบบ Common Law	53
3.3.3 สัญญาและข้อสัญญาตามระบบ Civil Law โดยเฉพาะประเทศไทย	63

หน้า ๑๑
หน้า ๑๒
หน้า ๑๓
หน้า ๑๔
หน้า ๑๕
หน้า ๑๖
หน้า ๑๗
หน้า ๑๘
หน้า ๑๙
หน้า ๒๐
หน้า ๒๑
หน้า ๒๒
หน้า ๒๓
หน้า ๒๔
หน้า ๒๕
หน้า ๒๖
หน้า ๒๗
หน้า ๒๘
หน้า ๒๙
หน้า ๓๐
หน้า ๓๑
หน้า ๓๒
หน้า ๓๓
หน้า ๓๔
หน้า ๓๕
หน้า ๓๖
หน้า ๓๗
หน้า ๓๘
หน้า ๓๙
หน้า ๔๐
หน้า ๔๑
หน้า ๔๒
หน้า ๔๓
หน้า ๔๔
หน้า ๔๕
หน้า ๔๖
หน้า ๔๗
หน้า ๔๘
หน้า ๔๙
หน้า ๕๐
หน้า ๕๑
หน้า ๕๒
หน้า ๕๓
หน้า ๕๔
หน้า ๕๕
หน้า ๕๖
หน้า ๕๗
หน้า ๕๘
หน้า ๕๙
หน้า ๖๐
หน้า ๖๑
หน้า ๖๒
หน้า ๖๓
หน้า ๖๔
หน้า ๖๕
หน้า ๖๖
หน้า ๖๗
หน้า ๖๘
หน้า ๖๙
หน้า ๗๐
หน้า ๗๑
หน้า ๗๒
หน้า ๗๓
หน้า ๗๔
หน้า ๗๕
หน้า ๗๖
หน้า ๗๗
หน้า ๗๘
หน้า ๗๙
หน้า ๘๐
หน้า ๘๑
หน้า ๘๒
หน้า ๘๓
หน้า ๘๔
หน้า ๘๕
หน้า ๘๖
หน้า ๘๗
หน้า ๘๘
หน้า ๘๙
หน้า ๙๐
หน้า ๙๑
หน้า ๙๒
หน้า ๙๓
หน้า ๙๔
หน้า ๙๕
หน้า ๙๖
หน้า ๙๗
หน้า ๙๘
หน้า ๙๙
หน้า ๑๐๐

บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาเงื่อนไขในสัญญาประกันวินาศภัย	72
4.1 ปัญหาการกำหนดข้อสัญญาไว้แคบกว่าที่กฎหมายกำหนด	
4.1.1 ข้อสัญญาว่าด้วย ความหมายของคำว่า “ผู้เอาประกันภัย”	74
4.2 ปัญหาข้อสัญญาที่มีถ้อยคำในข้อสัญญาที่มีความหมายไม่ชัดเจน	
4.2.1 คำว่า “เหตุอันควรสงสัย” ในกรมธรรม์ประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล	77
4.2.2 คำว่า “ทุจริต” ในกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์	78
4.2.3 ข้อสัญญาว่าด้วย “การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนโดยทุจริตหรือโดย กตมือฉล”	81
4.3 ปัญหาของสัญญาที่กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด	
4.3.1 ข้อสัญญาว่าด้วย “หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทน”	87
4.3.2 ข้อสัญญาว่าด้วย “หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการใช้ความ ระมัดระวังป้องกันมิให้เกิดวินาศภัย”	97
4.4 ปัญหาของความหมายของข้อสัญญาที่เกี่ยวกับเงื่อนไขบังคับก่อน ในสัญญาประกันวินาศภัย	107
4.5 ปัญหาข้อสัญญาให้สัญญาสิ้นสุดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือให้สิทธิ บอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ	
4.5.1 ข้อสัญญาว่าด้วย “สิทธิในการบอกเลิกกรมธรรม์”	112
4.5.2 ข้อสัญญาว่าด้วย “การห้ามโอนสิทธิตามสัญญาประกันภัย”	122
4.5.3 ข้อสัญญาว่าด้วย “การเปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น”	133
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	140
บรรณานุกรม	142
ภาคผนวก	145
ประวัติผู้เขียน	161

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับผลบังคับของเงื่อนไขทั่วไปที่กำหนดไว้ในสัญญาประกันวินาศภัย
ชื่อนิสิต	นายพีรรัตน์ วงศ์สายสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ กมลมิตร วุฒิจำนงค์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งไม่เหมือนกับสัญญาประเภทอื่น เนื่องจากการประกันวินาศภัยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ จะต้องปฏิบัติตามทั้งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย โดยได้ระบุไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 20 และเป็นหลักเกณฑ์ที่มีใช้อยู่ทั่วไปในต่างประเทศ เนื่องจากการประกันภัยจำเป็นต้องมีการประกันภัยต่อ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการรับเสี่ยงภัย และพบว่าเพื่อให้เกิดง่ายต่อการประกันภัยต่อ บริษัทรับประกันภัยจะยึดรูปแบบการประกันภัยทั่วไป โดยได้คัดลอกรูปแบบของข้อสัญญาต่างๆ ในสัญญาประกันภัยต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นต้นกำเนิดและรูปแบบของการประกันภัย ด้วยวิธีจัดพิมพ์ข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัยไว้ล่วงหน้าในรูปแบบของสัญญาสำเร็จรูป เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการธุรกิจ ดังนั้นลักษณะของข้อสัญญาดังที่กล่าวมาข้างต้น อาจสร้างปัญหาถึงผลบังคับตามกฎหมายไทย หรือสร้างความไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย

สำหรับธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบและอนุมัติสัญญาประกันวินาศภัย อันเป็นการตรวจสอบถึงความถูกต้องและความเป็นธรรมเบื้องต้น ก่อนนำสัญญาประกันภัยนั้นๆ ออกใช้ และในปัจจุบันสัญญาประกันภัยยังอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เพื่อศาลสามารถพิจารณาถึงข้อสัญญาที่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินควร โดยสามารถปรับลดข้อสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมได้

แต่จากการตรวจสอบข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันวินาศภัยยังมีปัญหาถึงผลบังคับของข้อสัญญานั้นๆ ตามกฎหมายไทย โดยเฉพาะข้อสัญญาใน “หมวดเงื่อนไขทั่วไป” ซึ่งเป็นข้อสัญญาที่กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา รวมทั้งข้อสัญญาบางข้อที่เกี่ยวข้องกับข้อสัญญาในหมวดนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ศึกษาถึงข้อสัญญาประกันวินาศภัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงที่มาของข้อสัญญานั้น และผลบังคับใช้ตามกฎหมาย โดยการวิเคราะห์ปัญหาของเงื่อนไขในสัญญาประกันวินาศภัยนั้น ได้นำประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ถึงผลบังคับของข้อสัญญาตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และได้นำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาประกอบการวิเคราะห์ถึงข้อสัญญาที่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินควร โดยสามารถแยกประเภทของปัญหาของผลบังคับที่เกิดจากการใช้ข้อสัญญาใน “หมวดเงื่อนไขทั่วไป” และข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

1. การกำหนดข้อสัญญาไว้แคบกว่าที่กฎหมายกำหนด
2. ข้อสัญญาที่ถ้อยคำในข้อสัญญามีความหมายไม่ชัดเจน
3. ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด
4. ความหมายที่เกี่ยวกับเงื่อนไขบังคับก่อน
5. ข้อสัญญาให้สัญญาสิ้นสุดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดย

อีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ

จึงเห็นควรเสนอให้มีการแก้ไขข้อสัญญาต่างๆที่ระบุในกรมธรรม์ประกันวินาศภัยเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนทั่วไป และมีปัญหาถึงผลบังคับน้อยที่สุด

Thesis Title : Problems on the Enforceability of the General Conditions in Non-Life Insurance Contract

Student's Name : Mr. Pirat Wongsaisuwan

Thesis Advisor : Mr. Kamonmit Vudhijumnonk

Department : Law

Academic Year : 2002

ABSTRACT

Insurance contract, unlike other types of contracts, is a contract having special characteristics because there are material requirements in insurance, both non-life insurance and life insurance, that the insured and the insurer must strictly comply with as stated in the Civil and Commercial Code, Book III, Chapter 20, which are also applicable internationally. In order to facilitate the re-insurance, the insurance companies generally adopted the terms and conditions in insurance contracts used in other countries, especially in England where it was believed the insurance business originated, for their own use by incorporating those terms and conditions in the insurance policy. The insurance policy used in Thailand is in fact a type of standard form contract derived from abroad (England) and this may affect its enforceability under Thai laws and may cause unfairness to the insured in Thailand.

The non-life insurance business in Thailand is regulated by the Insurance department, Ministry of Commerce under the Non-Life Insurance Act. B.E. 2535(1992). All types of non-life insurance contracts and insurance policies must be approved by the Insurance Department before they can be offered to the public. Moreover, the non-life insurance contracts and the insurance policies are subject to Unfair contract Terms Act B.E. 2540(1997) under which the Courts are empowered to modify the terms and conditions of the non-life insurance contracts and insurance policies to ensure fairness to the insured. However, after reviewing and considering the terms and conditions generally used in the non-life insurance contracts, it was found that some of the terms and conditions especially those in the Section "General Conditions" which enumerate the rights and obligations of the parties, may have enforceability problem under Thai laws.

This thesis, therefore attempts to study the meaning and scope of the terms and conditions in insurance contracts commonly used in other countries, especially in England and the

law applicable to them, in order to understand their scope and validity under those laws, and analyze their validity under the provisions of the Civil and Commercial Code. This thesis analyses the said terms and conditions with reference to the provisions of the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540 (1997) to ascertain whether they put one of the parties to the contract at undue disadvantage. The terms and conditions in the Section "General Conditions" and other terms in the insurance contract the enforceability or validity of which are analyzed may be described as follows:

1. The scope of the terms and conditions as prescribed are narrower than prescribed by laws.
2. The wordings in the terms and conditions are ambiguous.
3. The terms and conditions which impose heavier burdens on the insured than prescribed by laws.
4. The meaning of the conditions precedent.
5. The term which prescribes for the termination of the contract without reasonable cause or grants the right to terminate the contract to one party even though the other party does not commit any material breach of the contract.

After the study and analysis, it can be concluded that many of the terms and conditions in the Non-life insurance policies be modified to ensure fairness to the insured and eliminate as far as possible the likelihood of their unenforceability.

บทที่ 1

บทนำ

1.1ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันข้อสัญญาในสัญญาประกันวินาศภัยได้กำหนดไว้ล่วงหน้าโดยผู้รับประกันภัยเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการเข้าทำสัญญาและประโยชน์ในด้านธุรกิจ จึงทำให้มีข้อสัญญาในสัญญาประกันวินาศภัยบางข้อมีลักษณะของการเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยมากเกินไป ถึงแม้ว่าสัญญาประกันวินาศภัยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะได้รับการอนุมัติจากกรมการประกันภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ และคอยกำกับดูแลการดำเนินการของบริษัทประกันภัยก็ตาม ก็ยังปรากฏการร้องเรียน และฟ้องร้องเป็นคดีสู่ศาลถึงความไม่เป็นธรรมของข้อสัญญา ดังนั้นหากพิจารณาตามกรรมธรรม์ประกันภัยและประเภทนั้น จะเห็นได้ว่ากรรมธรรม์ประกันภัยได้แบ่งข้อสัญญาออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. เงื่อนไขทั่วไป 2. ข้อสัญญาเรื่องความคุ้มครอง 3. ข้อสัญญายกเว้นความคุ้มครอง ซึ่งการจัดทำกรรมธรรม์ประกันภัยในปัจจุบันเพื่อให้เกิดความรวดเร็วข้อสัญญาต่างได้ถูกพิมพ์กำหนดไว้ล่วงหน้าเป็นลักษณะของสัญญาสำเร็จรูป โดยผู้เอาประกันภัยไม่ได้มีส่วนในการร่าง หรือสามารถแก้ไขได้ โดยเฉพาะในส่วนของเงื่อนไขทั่วไป แต่สำหรับข้อสัญญาในเรื่องความคุ้มครอง และยกเว้นความคุ้มครอง ผู้เอาประกันภัยสามารถเจรจาต่อรองกับบริษัทรับประกันภัยเพื่อแก้ไขข้อสัญญานั้นได้ เพราะข้อสัญญานี้จะมีผลต่อการคำนวณเบี้ยประกันภัย

ในทางปฏิบัติข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในกรรมธรรม์ประกันภัยที่ได้รับการอนุมัติจากกรมการประกันภัยนั้น เป็นรูปแบบและข้อสัญญาที่คัดลอกมาจากกรรมธรรม์ประกันภัยในประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบของการประกันภัย ซึ่งข้อสัญญาบางข้ออาจจะสามารถใช้บังคับได้และเกิดความเป็นธรรมในกฎหมายของประเทศอังกฤษ หรือเฉพาะผู้เอาประกันภัยบางประเภทเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในปัจจุบันพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมของข้อสัญญาในสัญญาประกันภัย นอกเหนือจากกฎหมายที่ใช้บังคับต่อสัญญาประกันภัยที่บังคับใช้ในปัจจุบัน

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหของข้อสัญญาในสัญญาประกันภัยที่มีลักษณะเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยมากเกินไป จึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ถึงผลบังคับตามกฎหมายของเงื่อนไขทั่วไปที่กำหนดไว้ในกรรมธรรม์ประกันวินาศภัยซึ่งเป็นข้อสัญญาที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาไว้ และรวมถึงข้อสัญญาเฉพาะหรือข้อสัญญาในหมวดอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทั่วไปหรือเงื่อนไขในการรับประกันภัย

เช่น คำจำกัดความ หรือถ้อยคำในข้อสัญญา โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายอังกฤษ และศึกษาถึงลักษณะของความไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

ด้วยลักษณะของการประกันภัย สัญญาและกรรมธรรม์ประกันภัย มีลักษณะพิเศษบางประการ แตกต่างกับสัญญาอื่นๆ โดยทั่วไป เช่น การเกิดขึ้นของสัญญาประกันภัย หรือ การประกันภัยต่อ หรือ การปฏิบัติตามสัญญาประกันภัยของคู่สัญญา คือ ผู้รับประกันภัย ,ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย นั้น ต้องตั้งอยู่บนหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักส่วนได้เสียในเหตุประกันภัย , หลักสุจริตอย่างยิ่ง , หลักชดใช้ค่าเสียหายตามความเป็นจริง , หลักการรับช่วงสิทธิ , หลักการเฉลี่ย , หลักสาเหตุใกล้ชิด เห็นได้ว่ากรรมธรรม์ประกันภัย ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะเป็น สัญญาสำเร็จรูป (standard form) แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกับสัญญาสำเร็จรูปประเภทอื่น และในส่วนของกรรมธรรม์ประกันภัยแต่ละประเภท รวมทั้งข้อสัญญาต่างๆที่จะนำออกใช้รับประกันภัย จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐ คือ กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งกรมการประกันภัยจะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อสัญญาในกรรมธรรม์ประกันภัยว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำออกใช้พิจารณารับประกันภัยต่อผู้เอาประกันภัย และข้อสัญญาส่วนใหญ่ในกรรมธรรม์ประกันภัยที่ใช้ในปัจจุบัน มีการคัดลอก และแปลมาจากกรรมธรรม์ประกันภัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ใช้กฎหมายสกุล Common Law เช่น ประเทศอังกฤษ ซึ่งแนวความคิด และรูปแบบของระบบสัญญานั้นมีความแตกต่างกับกฎหมายสกุล Civil Law ที่ใช้อยู่ในประเทศไทย

ดังนั้น จึงต้องศึกษาวิเคราะห์ ข้อสัญญาต่างๆของสัญญาประกันภัยวินาศภัย โดยเฉพาะหมวดเงื่อนไขทั่วไปถึงผลบังคับตามกฎหมายไทย และข้อสัญญาใดบ้างที่ปรากฏอยู่ในกรรมธรรม์ประกันภัยมีลักษณะที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และชัดเจน ต่อการใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ต่อสัญญาประกันภัย และการปรับปรุงข้อสัญญาในสัญญาประกันภัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เอาประกันภัยในอนาคต

เช่น คำจำกัดความ หรือถ้อยคำในข้อสัญญา โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายอังกฤษ และศึกษาถึงลักษณะของความไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

ด้วยลักษณะของการประกันภัย สัญญาและกรรมธรรม์ประกันภัย มีลักษณะพิเศษบางประการ แตกต่างกับสัญญาอื่นๆ โดยทั่วไป เช่น การเกิดขึ้นของสัญญาประกันภัย หรือ การประกันภัยต่อ หรือ การปฏิบัติตามสัญญาประกันภัยของคู่สัญญา คือ ผู้รับประกันภัย ,ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย นั้น ต้องตั้งอยู่บนหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักส่วนได้เสียในเหตุประกันภัย , หลักสุจริตอย่างยิ่ง , หลักخذใช้ค่าเสียหายตามความเป็นจริง , หลักการรับช่วงสิทธิ , หลักการเฉลี่ย , หลักสาเหตุใกล้ชิด เห็นได้ว่ากรรมธรรม์ประกันภัย ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะเป็น สัญญาสำเร็จรูป (standard form) แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกับสัญญาสำเร็จรูปประเภทอื่น และในส่วนของกรรมธรรม์ประกันภัยแต่ละประเภท รวมทั้งข้อสัญญาต่างๆที่จะนำออกใช้รับประกันภัย จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐ คือ กรมการประกันภัยกระทรวงพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งกรมการประกันภัยจะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อสัญญาในกรรมธรรม์ประกันภัยว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำออกใช้พิจารณารับประกันภัยต่อผู้เอาประกันภัย และข้อสัญญาส่วนใหญ่ในกรรมธรรม์ประกันภัยที่ใช้ในปัจจุบัน มีการคัดลอก และแปลมาจากกรรมธรรม์ประกันภัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ใช้กฎหมายสกุล Common Law เช่น ประเทศอังกฤษ ซึ่งแนวความคิด และรูปแบบของระบบสัญญานั้นมีความแตกต่างกับกฎหมายสกุล Civil Law ที่ใช้อยู่ในประเทศไทย

ดังนั้น จึงต้องศึกษาวิเคราะห์ ข้อสัญญาต่างๆของสัญญาประกันภัยวินาศภัย โดยเฉพาะหมวดเงื่อนไขทั่วไปถึงผลบังคับตามกฎหมายไทย และข้อสัญญาใดบ้างที่ปรากฏอยู่ในกรรมธรรม์ประกันภัยมีลักษณะที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และชัดเจน ต่อการใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ต่อสัญญาประกันภัย และการปรับปรุงข้อสัญญาในสัญญาประกันภัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เอาประกันภัยในอนาคต

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

รายงานฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาถึงลักษณะพิเศษ ของ สัญญาและกรรมธรรม์ประกันวินาศภัย ซึ่งแตกต่างกับ สัญญาประเภทอื่นๆ
2. ศึกษาการควบคุม และ ตรวจสอบข้อสัญญาของสัญญาประกันวินาศภัย ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535
3. ศึกษาผลกระทบที่มีต่อสัญญาประกันวินาศภัย จากการใช้บังคับ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540
4. วิเคราะห์ข้อสัญญาในกรรมธรรม์ประกันวินาศภัย โดยเฉพาะหมวดเงื่อนไขทั่วไปถึงผลบังคับตามกฎหมายไทย
5. วิเคราะห์ข้อสัญญาในกรรมธรรม์ประกันวินาศภัย โดยเฉพาะหมวดเงื่อนไขทั่วไปถึงลักษณะของความเป็นธรรมและไม่เป็นธรรม ต่อผู้รับประกันภัย และผู้เอาประกันภัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาการใช้บังคับของ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ต่อสัญญาประกันวินาศภัย
2. ศึกษาลักษณะ และหลักเกณฑ์ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540
3. ศึกษาข้อสัญญาประกันวินาศภัยเฉพาะ หมวดเงื่อนไขทั่วไป ถึงผลบังคับตามกฎหมายโดยเปรียบเทียบกับผลบังคับตามกฎหมายสกุล Common Law และ กฎหมายไทย
4. ศึกษาแนวทางการพิจารณาของ ศาล ต่อข้อสัญญาในกรรมธรรม์ประกันวินาศภัย
5. ศึกษาวิเคราะห์ข้อสัญญาของสัญญาประกันวินาศภัยที่ปรากฏอยู่ในกรรมธรรม์ประกันวินาศภัยต่างๆ โดยนำข้อสัญญาในกรรมธรรม์ประกันภัยประกันวินาศภัยของ บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เข้าใจลักษณะของข้อสัญญาในสัญญาประกันภัยทั้งในและต่างประเทศ
2. เข้าใจถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันภัยในประเทศไทย

3. ทราบถึงผลบังคับตามกฎหมายของการใช้ข้อสัญญาในหมวดเงื่อนไขทั่วไปของสัญญาประกันภัย

4. ทราบถึงลักษณะของข้อสัญญาในสัญญาประกันภัยที่ไม่เป็นธรรม

5. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความไม่เป็นธรรมของสัญญาประกันภัยในอนาคต

บทที่ 2

ลักษณะของการประกันภัย

การประกันภัยเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการประกอบธุรกิจ โดยมีกรรมธรรม์ประกันภัยเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งของสัญญาประกันภัย และมีลักษณะต่างๆ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมทั้งผู้เอาประกันภัย และผู้รับประกันภัย ซึ่งถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย หรือเป็นหลักสากลที่ผู้รับประกันภัยปฏิบัติต่อกันทั้งในและต่างประเทศ ทำให้สัญญาประกันภัยมีลักษณะแตกต่างกับสัญญาทั่วไป จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของสัญญาประกันวินาศภัย และ ลักษณะของการประกันภัย

2.1 ลักษณะของสัญญาประกันวินาศภัย

สัญญาที่ซื้อขายในสังคมปัจจุบันเกิดจากหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ดังนั้นบุคคลสามารถทำสัญญาอย่างไรก็ได้ตามเจตนาที่ต้องการ โดยกฎหมายไม่สามารถบังคับให้ผลของสัญญาเกินกว่าเจตนาธรรมของคู่สัญญา สำหรับสัญญาประกันภัยมีลักษณะพิเศษตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ โดยเป็นเอกเทศสัญญาอย่างหนึ่งในบรรพ 3 ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 861¹ ได้ให้คำจำกัดความของสัญญาประกันภัย คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน

หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้นหรือในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่ง เรียกว่า เบี้ยประกันภัย ในมาตรา 862 ได้ให้ความหมายของของคำว่า ผู้รับประกันภัย คือคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่ง คำว่า ผู้เอาประกันภัย คือ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย คำว่าผู้รับประกันภัย คือ บุคคลผู้ซึ่งได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินใช้ให้ และในมาตรา 867² กำหนดให้สัญญาประกันภัยนั้นจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ซึ่งเท่ากับว่าสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาไม่มีแบบหรือเป็นสัญญาปากเปล่า นอกจากนั้นสัญญาประกันภัยยังคงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอื่นอีก เช่น พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เป็นต้น

¹ ต่อไปในวิทยานิพนธ์นี้เมื่อกล่าวถึงมาตรา หมายถึง มาตราในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

² มาตรา 867 วรรคแรก “อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

หากพิจารณาถึงลักษณะพิเศษของสัญญาประกันภัยแล้ว สามารถแยกได้เป็น 7 ประการคือ

1. เป็นสัญญาต่างตอบแทน
2. เป็นสัญญาที่มีการชำระหนี้ไม่แน่นอน/หรือสัญญาเสี่ยงโชค
3. เป็นสัญญาที่มีต้องการความซื่อสัตย์อย่างยิ่ง
4. เป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ
5. เป็นสัญญาที่ทางราชการควบคุม
6. เป็นสัญญาที่มีค่าตอบแทนไม่เท่าเทียมกัน
7. เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก

1. เป็นสัญญาต่างตอบแทน (Bilateral Contract , Reciprocal Contract , Synallagmatic Contract)

การแบ่งประเภทสัญญามีหลายวิธี วิธีที่ตีวิธีหนึ่งก็คือ การแบ่งออกเป็น สัญญาต่างตอบแทน กับสัญญาฝ่ายเดียว การแบ่งวิธีนี้เป็นการแบ่ง โดยดูวิธีการชำระหนี้ของคู่สัญญาเป็นหลัก

สัญญาต่างตอบแทน เป็นสัญญาที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหนี้ที่ต้องชำระตอบแทนกัน ส่วนสัญญาฝ่ายเดียวนั้น คู่สัญญาเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นมีหนี้ที่ต้องชำระให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง โดยคู่สัญญาฝ่ายหลังนี้ ไม่มีข้อผูกพันอันเป็นหนี้ ที่จะต้องชำระตอบแทนคู่สัญญาฝ่ายแรกอย่างใดเลยเช่น สัญญาให้โดยเสนหา สัญญาขี้ม สัญญาฝากทรัพย์ หรือสัญญาตัวแทน โดยไม่มีบำเหน็จเป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นว่าตามสัญญาประกันภัยนั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทน เพราะคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย คือ ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ต่างมีหนี้ที่จะต้องชำระตอบแทนกัน กล่าวคือ หนี้ฝ่ายผู้เอาประกันภัยที่ต้องชำระให้แก่ผู้รับประกันภัยคือเบี้ยประกันภัย ส่วนหนี้ฝ่ายผู้รับประกันภัยที่ต้องชำระให้แก่ผู้เอาประกันภัยคือ ค่าสินไหมทดแทน (วินาศภัย)

2. สัญญาที่มีการชำระหนี้ไม่แน่นอน (Aleatory Contract)

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่มีการชำระหนี้ไม่แน่นอน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสัญญาเสี่ยงโชค เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะสัญญาประกันภัยนั้น หนี้ฝ่ายผู้รับประกันภัยนั้น คือ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะเกิดขึ้นต่อเมื่อวัตถุที่เอาประกันภัยได้เกิดวินาศภัยขึ้นซึ่งตลอดระยะเวลาเอาประกันภัยอาจไม่เกิดวินาศภัยเลยก็ได้ หรือจะเกิดเมื่อใดภายในระยะเวลาเอาประกันภัยก็ได้ ไม่มีผู้ใดทราบ

หากเปรียบเทียบสัญญาประกันภัยที่มีลักษณะการชำระหนี้ไม่แน่นอนกับสัญญาพนันนั้น ยังมีข้อแตกต่างในส่วนของการบังคับใช้ตามกฎหมาย เช่น ในประเทศอังกฤษนั้น สัญญาประกันภัยสามารถบังคับได้ตามกฎหมาย แต่การพนันนั้นถึงแม้จะเป็นสัญญาที่มีการชำระหนี้ไม่แน่นอน เหมือนสัญญาประกันภัยก็ไม่สามารถบังคับให้มีการชำระหนี้ตามกฎหมายได้ สำหรับประเทศไทยแล้วในประเด็นนี้ เหมือนกับกฎหมายอังกฤษ

3. เป็นสัญญาที่ต้องอาศัยความซื่อสัตย์หรือความสุจริตอย่างยิ่งของคู่สัญญา (Uberrimae Fidei)

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่คู่สัญญาจะต้องสุจริตต่อกันอย่างยิ่ง ตามหลักทั่วไปนั้น แม้บุคคลจะต้องใช้สิทธิของตนโดยสุจริต คู่สัญญาแต่ละฝ่ายก็มีสิทธิที่จะต่อรองในการตกลงให้ได้ผลดีที่สุดแก่ตน แม้จะต้องห้ามมิให้กล่าวเท็จก็ไม่จำเป็นต้องชี้ช่องให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งเห็นข้อเสียเปรียบเพราะเป็นหน้าที่คู่สัญญาจะต้องสืบสวนใคร่ครวญส่วนได้เสียของตนเอง⁴ เว้นแต่ในกรณีที่เข้าข่ายกลฉ้อฉลตามมาตรา 162⁵ ในการตกลงใจเข้าทำสัญญาประกันภัย โดยปกติผู้รับประกันภัยเกือบจะไม่มีโอกาสรู้ข้อมูลต่างๆเลย เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยจะแจ้งให้ทราบ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกฎหมายจึงบัญญัติให้ผู้เอาประกันภัยต้องเปิดเผยข้อมูลต่างๆให้ผู้รับประกันภัยใช้ในการพิจารณาว่าสมควรจะรับความเสี่ยงภัยนั้นหรือไม่ ถ้าจะรับความเสี่ยงภัยนั้นสมควรกำหนดเบี้ยประกันภัยในอัตราเท่าไร ดังนั้นหน้าที่ในการเปิดเผยข้อความจริงนี้ จึงตกอยู่กับผู้เอาประกันภัย ตาม มาตรา 865⁶ ซึ่งในเรื่องหลักสุจริตของสัญญาประกันภัยนี้ มีนักกฎหมายบางท่านเห็นว่าคู่สัญญาจะต้องมีความซื่อสัตย์สูงกว่าหลักสุจริตทั่วไป⁷ หลักสุจริตอย่างยิ่งพบได้ใน Marine Insurance Act 1906 “A contract of Marine insurance is a contract based upon the utmost good faith and, if the utmost good faith be not observed by either party, the

³ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . London : Sweet & Maxwell Limited of , 1984 . p.4

⁴ จิตติ ดิงศักดิ์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . พิมพ์ครั้งที่ 11 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2539 . หน้า 40 .

⁵ มาตรา 162 “ในนิติกรรมสองฝ่าย การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งจงใจนิ่งเสียไม่แจ้งข้อความจริง หรือคุณสมบัตินักคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งมิได้รู้ การนั้นเป็นกลฉ้อฉล หากพิสูจน์ได้ว่าถ้ามิได้นิ่งเสียเช่นนั้น นิติกรรมนั้นก็คงจะมีได้กระทำขึ้น”

⁶ มาตรา 865 วรรค 1 “ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินยอมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเก็บเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีก หรือบอกปิดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็นเท็จ ไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ”

⁷ ไชยศ เหมะวีระคะ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2543 . หน้า 40

contract may be avoided by the other party” ซึ่ง “หลักสุจริตอย่างยิ่ง” หรือ Utmost good faith เป็นหลักพื้นฐานของกฎหมายประกันภัยทุกประเภทไม่เพียงเฉพาะกฎหมายประกันภัยการขนส่งทางทะเลเท่านั้น⁸

ในเรื่องหลักความสุจริตอย่างยิ่งนี้ Scutton LJ ได้กล่าวไว้ในคดี Rozanes V. Bowen (1928)⁹ ว่า “เพราะว่าผู้รับประกันภัยไม่ทราบอะไรเลย และบุคคลที่เข้าหาเขาเพื่อขอทำประกันภัยรู้ทุกสิ่งทุกอย่างมันเป็นหน้าที่ของเขา (ผู้เอาประกันภัย) ต้องเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญทั้งหมดให้แก่ผู้รับประกันภัยทราบ สิ่งที่กำลังมาอย่างชัดเจนทั้งหมดนี้แหละที่พูดถึงสัญญาต้องความซื่อสัตย์หรือความสุจริตอย่างยิ่ง (Contract of the Utmost good faith)”

อย่างไรก็ตาม หลักการนี้มีขอบเขตจำกัดเฉพาะก่อนสัญญาประกันภัยเริ่มมีผลบังคับกล่าวคือหน้าที่ในการเปิดเผยความจริงนี้เริ่มตั้งแต่การเจรจาเพื่อทำสัญญาประกันภัย และสิ้นสุดเมื่อมีสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นแล้วระหว่างที่สัญญาประกันภัยมีผลบังคับนั้นหน้าที่ต่างๆเป็นไปตามหลักสุจริตไม่ใช่หลักสุจริตอย่างยิ่ง กล่าวคือ ไม่มีความจำเป็นใดๆที่จะต้องเปิดเผยความเปลี่ยนแปลงขณะสัญญาที่มีผลบังคับ (During the currency of the contract the duty is one of good faith, not of utmost good faith, in that at common law there is no need to disclose changes while the contract is running)¹⁰

4. เป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาอีกประเภทหนึ่งที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 867 ในทางปฏิบัติหลักฐานของสัญญาประกันภัยคือกรมธรรม์ประกันภัย เนื่องจากส่วนมากผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายฟ้องร้องผู้รับประกันภัย กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้รับประกันภัยออกกรมธรรม์โดยมีลายมือชื่อฝ่ายผู้รับประกันภัยเป็นสำคัญ แต่ถึงแม้จะไม่มีกรมธรรม์ประกันภัยคู่สัญญาก็อาจฟ้องร้องกันได้ หากมีหลักฐานเป็นหนังสือเช่น ใบเสร็จรับเงินค่าเบี้ยประกันภัยมีลายมือชื่อผู้จัดการของจำเลย (ผู้รับประกันภัย) และมีรายละเอียดต่างๆ คือ หมายเลขทะเบียนและรายละเอียด อื่นๆเกี่ยวกับรถยนต์ที่เอาประกันภัย ทุนประกัน ระยะเวลาประกัน ทั้งระบุหมายเลข

⁸ Donald O' May . *Marine Insurance Law and Policy* . London : Sweet & Maxwell Limited of , 1993 . P.35

⁹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . Cambridge : The Chartered Insurance Institute , 1991 . p. 6/10

¹⁰ Ibid , p6/12

กรรมกรรมด้วย ดังนี้ ใบเสร็จรับเงินค่าเบี้ยประกันภัย ดังกล่าวย่อมเป็นหลักฐานเป็นหนังสือที่พอรับรอง บังคับคดีกันได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 266/2532)¹¹

5. เป็นสัญญาที่ทางราชการควบคุม

สัญญาประกันภัยโดยทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่าแสดงออกทางกรรมกรรมดังนั้น ตามพระราช บัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 29 วรรคแรก¹² ได้กำหนดให้กรรมกรรมประกันภัยจะต้อง ได้รับการอนุมัติจากนายทะเบียนประกันวินาศภัยเสียก่อน บริษัทรับประกันภัยจึงจะนำมาใช้ได้ ซึ่งแสดง ให้เห็นว่าสัญญาประกันภัยนอกจากจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือแล้วยังคงต้องได้รับความเห็นชอบจาก กรมการประกันภัยเสียก่อนที่จะนำออกใช้ ดังนั้น สัญญาประกันภัยจึงมีลักษณะแตกต่างจากสัญญา ประเภทอื่น คือ จะต้อง มีหน่วยงานราชการคอยควบคุมอีกที

6. เป็นสัญญาที่มีค่าตอบแทนไม่เท่าเทียมกัน

โดยปกติสัญญาต่างตอบแทนนี้ย่อมเป็นสัญญามีบำเหน็จ หรือ สัญญามีค่าตอบแทน (Contrats a titre onereux) อยู่ในตัว แต่สัญญามีบำเหน็จหรือมีค่าตอบแทนไม่จำเป็นต้องเป็นสัญญาต่างตอบแทนด้วย เสมอไป เช่น สัญญาขืมเงิน โดยมีดอกเบี้ย แม้จะมีค่าตอบแทนในการให้ขืมเงิน โดยการคิดเอาดอกเบี้ยก็ ตาม แต่หนี้ที่เกิดจากสัญญาขืมใช้สินเปลื้องนั้น บริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ขืม (มาตรา 650) ฉะนั้น หนี้ ตามสัญญาขืมจึงผูกพันผู้ขืมฝ่ายเดียวที่จะต้องใช้เงินคืนและเสียดอกเบี้ย ผู้ให้ขืมหาหนี้ที่จะต้องชำระตอบ แทนอย่างไรไม่¹³

สำหรับสัญญาต่างตอบแทนบางครั้งก็เรียกว่าสัญญามีค่าตอบแทนซึ่ง อาจารย์ สิทธิโชค ศรีเจริญ ได้อธิบายในเรื่องนี้ว่า “สัญญาที่มีค่าตอบแทนนั้นหมายถึงสัญญาที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่าง ได้รับ ประโยชน์ในทางทรัพย์สินเป็นการแลกเปลี่ยนตอบแทนกัน เช่น นาย ก. ขายรถยนต์ให้นาย ข. นาย ก.

¹¹ ประกาศน อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึงมาตรา 897 พร้อมด้วยย่อข้อ กฎหมายจากคำพิพากษาฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542 . กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ , 2542 . หน้า 1511

¹² พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 29 วรรคแรก “กรรมกรรมประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย ต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ รวมทั้งเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรรมกรรมประกันภัยด้วย”

¹³ จิตติ ดิงศักดิ์ , คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้ . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2523 . หน้า 47

ยอมได้เงินค่าราคารถยนต์เป็นประโยชน์แก่ตน ส่วนนาย ข. ก็ได้รถยนต์นั้นไปใช้เป็น ประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ฉะนั้นสัญญาซื้อขายจึงเป็นสัญญาที่มีค่าตอบแทนเพราะทั้งสองฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ในทางทรัพย์สิน แต่สำหรับสัญญาประกันภัยนั้นมีลักษณะพิเศษกว่าสัญญาที่มีค่าตอบแทนโดยทั่วไป กล่าวคือสัญญาที่มีค่าตอบแทนโดยทั่ว ๆ ไปมักจะมีค่าตอบแทนที่เสมอกัน หรือเท่าเทียมกัน เพราะคู่สัญญาแต่ละฝ่ายต่างพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนไม่ให้เสียเปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น ผู้ซื้อ รถยนต์ก็ต้องเจรจาหาราคารถให้เหมาะสมกับราคาตลาด ผู้ขายรถยนต์ก็ต้องระมัดระวังที่จะไม่ขายรถให้ต่ำกว่าราคาตลาดจนขาดทุน ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าสัญญาที่มีค่าตอบแทนโดยทั่ว ๆ ไปจะมีค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน หรือเสมอเหมือนใกล้เคียงกัน แต่ในสัญญาประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยชำระค่าเบี้ยประกันภัยเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อเกิดวินาศภัยตามสัญญาขึ้นผู้รับประกันภัยต้องชำระค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยตอบแทนผู้เอาประกันภัยซึ่งมีค่าในทางทรัพย์สินสูงกว่าจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยชำระ”¹⁴

7.เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก

สัญญาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยหากได้ยกประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้กับบุคคลภายนอกเป็นผู้รับประโยชน์นั้น ผู้เอาประกันภัยก็จะไม่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนหากเกิดวินาศภัยดังที่กำหนดไว้ในสัญญาประกันภัยเกิดขึ้น การยกประโยชน์ดังกล่าวจะกระทำให้บุคคลใดก็ได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้รับประโยชน์มีส่วนได้เสียกับทรัพย์สินที่เอาประกันภัยหรือไม่ สัญญาประกันภัยชนิดนี้เรียกว่าสัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก ซึ่งต้องบังคับตามมาตรา 374 ถึง 376¹⁵ บุคคลภายนอกจะมีสิทธิเข้ารับประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยได้ต่อเมื่อได้แสดงเจตนาเข้ารับประโยชน์ตามสัญญานั้นกับผู้รับประกันภัยเสียก่อน

¹⁴ สิทธิโชค ศรีเจริญ . ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย . กรุงเทพมหานคร : สถาบันประกันภัยไทย , 2540 . หน้า 3

¹⁵ มาตรา 374 “ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำสัญญาตกลงว่าจะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกไว้ ท่านว่าบุคคลภายนอกมีสิทธิจะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้ได้โดยตรง”

มาตรา 375 “เมื่อสิทธิของบุคคลภายนอกได้เกิดขึ้นตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ก่อนแล้ว คู่สัญญาหาอาจจะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินั้นในภายหลังได้ไม่”

มาตรา 376 “ข้อต่อสู้อันเกิดแต่มูลสัญญาดังกล่าวมาในมาตรา 374 นั้น ลูกหนี้อาจจะยกขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกผู้จะได้รับประโยชน์จากสัญญานั้นได้”

2.2 หลักเกณฑ์ที่สำคัญของการประกันวินาศภัย

การประกันภัยมีความสำคัญมาก กล่าวคือ เป็นการแบ่งเบาความเสียหายจากภัยที่อาจเกิดขึ้น แก่กิจการมนุษย์ โดยการเฉลี่ยภาระไปคนละเล็กละน้อยในระหว่างบุคคลจำนวนมากแทนที่จะปล่อยให้ ความเสียหายตกอยู่กับผู้เคราะห์ร้ายที่ภัยเกิดขึ้นแก่เขาแต่ผู้เดียว¹⁶ และเพื่อให้เกิดความยุติธรรม และ ประโยชน์ในการคำนวณการรับประกันภัย ดังนั้น สัญญาประกันภัยจึงแตกต่างจากสัญญาทั่วไป เนื่องจากการรับประกันภัยจะต้องคำนึงถึง และ ยึดหลักการประกันภัย โดยอาศัยหลัก 6 ประการในการรับประกันภัย คือ

1.หลักส่วนได้เสียในเหตุประกันภัย (PRINCIPLE OF INSURABLE INTEREST) คือ หลักสำคัญพื้นฐานของการประกันภัย เพื่อให้การประกันภัยไม่เป็นการพนันขั้นต่อ และการทุจริต เนื่องจากผู้เอาประกันภัยที่ไม่มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เอาประกันภัย อาจเกิดการทุจริตในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือ อาจไม่ใช้ความระมัดระวังดูแลทรัพย์สินที่เอาประกันภัยดีพอ

ท่าน Macgillivray ได้วิเคราะห์ศัพท์คำว่า ส่วนได้เสียอันอาจประกันภัยได้ในตำราประกันภัยของท่านว่า “เมื่อใดสิทธิตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัยอยู่ในฐานะที่อาจสูญหาย หรือ ลดน้อยลง หรือ มีความรับผิดชอบตามกฎหมายเกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย เป็นผล โดยตรงจากเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องจ่ายเงินค่าทดแทนตามสัญญาประกันภัย เมื่อนั้นพึงถือได้ว่าผู้เอาประกันภัยมีส่วนได้เสียอันอาจเอาประกันภัยได้ในเหตุการณ์อันนั้นเพียงเท่าที่เขาอาจเสียหายหรือต้องรับผิดชอบ”¹⁷

ข้อสาระสำคัญของส่วนได้เสียในเหตุประกันภัยนั้นสามารถพิจารณาได้ดังนี้ คือ

1. จะต้องมีการมสิทธิ สิทธิ ประโยชน์ หรือ ความรับผิดชอบตามกฎหมายที่สามารถตีราคาเป็นเงินได้
2. กรรมสิทธิ สิทธิ หรือประโยชน์เหล่านั้นจะต้องมีอยู่เหนือตัวทรัพย์สิน หรือความรับผิดชอบอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัยในขณะที่ทำสัญญาประกันภัย

¹⁶ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . พิมพ์ครั้งที่ 11 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2539 . หน้า 5 .

¹⁷ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . พิมพ์ครั้งที่ 11 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2539 . หน้า 28 .

3. ผู้เอาประกันภัยจะต้องมีความผูกพันกับวัตถุที่เอาประกันภัยในกรณีที่จะเกิดประโยชน์กับเขา หากวัตถุที่เอาประกันภัยนั้นปลอดจากวินาศภัย หรือปลอดจากความรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายหากเกิดวินาศภัยขึ้น
4. ความผูกพันระหว่างผู้เอาประกันภัยกับวัตถุที่เอาประกันภัยนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย¹⁸

หลักส่วนได้เสียในเหตุประกันภัยซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการประกันภัยนี้ มีบัญญัติอยู่ในมาตรา 863 ว่า “อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยไว้ นั้นไซ้ ท่านว่าข่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างใด ”

2. หลักสุจริตอย่างยิ่ง (PRINCIPLE OF UTMOST GOOD FAITH) เนื่องจากสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่ค่าตอบแทนไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น การต่อรองเข้าทำสัญญาประกันภัยเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันนั้นจะใช้หลักเช่นสัญญาทั่วไปไม่ได้ เพราะในสัญญาทั่วไปคู่สัญญาไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อความจริง หรือกล่าวถึงข้อความจริงที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้สอบถาม แต่ในการประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยต้องเปิดเผยของความจริงที่เป็นสาระสำคัญในการพิจารณารับประกันของผู้รับประกันภัย เพื่อที่ผู้รับประกันภัยจะได้พิจารณาว่า ความเสี่ยงดังกล่าวสมควรรับหรือไม่ ถ้าสมควรรับจะกำหนดเบี้ยประกันภัยในอัตราเท่าไร

ตามหลักการนี้เทียบได้กับมาตรา 865 คือ หากผู้เอาประกันภัยมีการปกปิด หรือ แลลงข้อความอันเป็นเท็จ ซึ่งอาจจูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีก หรือให้บอกปิดไม่ยอมทำสัญญา แล้วนั้น สัญญาประกันภัยดังกล่าวตกเป็นโมฆะ¹⁹

การปกปิดข้อความจริง และแลลงข้อความอันเป็นเท็จ สามารถให้ความหมายโดยสรุปได้ดังนี้

¹⁸ สิทธิโชค ศรีเจริญ . ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย . กรุงเทพมหานคร : สถาบันประกันภัยไทย , 2540 . หน้า 95

¹⁹ มาตรา 865 “ ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัยผู้เอาประกันภัยก็คิดหรือในกรณีประกันชีวิตบุคคลอันการใช้เงินข่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขาก็ดี รู้แล้วละเว้นเสียไม่ยอมเปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีก หรือบอกปิดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแลลงข้อความนั้นเป็นเท็จ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ”

1. การปกปิดข้อความจริง (Non-Disclosure) หมายถึง การไม่เปิดเผยข้อความจริงที่ผู้เอาประกันภัย หรือควรรู้ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ผู้เอาประกันภัยที่จะต้องเปิดเผยข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญ เพื่อให้ผู้รับประกันภัยทราบ และนำไปประกอบการพิจารณารับประกันภัย
2. การแถลงข้อความเท็จ (Misrepresentation) หมายถึง การที่ผู้เอาประกันภัยบอกกล่าวข้อความอันเป็นความเท็จ ในขณะที่ทำสัญญาประกันภัย ซึ่งทำให้ผู้รับประกันภัยได้ข้อมูลในการพิจารณารับประกันภัยผิดพลาด²⁰

3. หลักการชดใช้ค่าเสียหายตามความเป็นจริง (PRINCIPLE OF INDEMNITY)

เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้เอาประกันภัยได้กำไรจากการทำประกันภัย ดังนั้นผู้รับประกันภัยจำเป็นต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง²¹ ซึ่งการชดใช้ค่าเสียหายตามความเป็นจริงนี้ยึดหลักที่ว่า เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยกลับคืนสู่สภาพเดิมเหมือนก่อนเกิดวินาศภัยโดยมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และไม่มีกำไรจากการประกันภัย โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. จ่ายเป็นตัวเงิน (CASH PAYMENT) เป็นวิธีที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากมีความสะดวก และเงินเป็นสื่อกลางในการชำระหนี้ที่ดีที่สุด
2. การซ่อมแซม (REPAIR) วิธีนี้ใช้กับความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ที่สามารถซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้
3. การหาของแทน (REPLACEMENT) การจ่ายค่าสินไหมทดแทนด้วยวิธีนี้ จะกระทำเมื่อความเสียหายของทรัพย์สินที่เอาประกันภัยได้รับความเสียหายจนไม่สามารถซ่อมแซมได้ ผู้เอาประกันภัยจึงจำเป็นต้องหาทรัพย์สิน ประเภท, ชนิด ขนาด อย่างเดียวกับทรัพย์สินที่เสียหายชดใช้ให้ผู้เอาประกันภัย หรือ ในกรณีที่กรมธรรม์ประกันภัยกำหนดข้อสัญญาพิเศษ ซึ่งเรียกว่า REPLACEMENT CLAUSE ผู้เอาประกันภัยจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยวิธีการหา

²⁰ สิทธิโชค ศรีเจริญ . ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย . กรุงเทพมหานคร : สถาบันประกันภัยไทย , 2540 . หน้า 102

²¹ มาตรา 877 “ ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (1) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง
- (2) เพื่อความสูญเสียอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้เพราะ ได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันความวินาศภัย
- (3) เพื่อบรรเทาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไปเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้ นั้นมิให้ วินาศอันจำนวนวินาศจริงนั้น ท่านให้ตีราคา ณ สถานที่และในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้น ได้เกิดขึ้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีราคาเช่นนั้น ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้

ของแทน ซึ่งในทางปฏิบัติหากทรัพย์สินที่เอาประกันภัยมีอยู่การใช้งานมากกว่า 5 ปี บริษัทรับประกันภัย จะไม่ติดข้อสัญญาพิเศษที่เรียกว่า REPLACEMENT CLAUSE ให้ในกรมธรรม์ประกันภัย

4. การกลับคืนสภาพเดิม (REINSTATEMENT) การจ่ายค่าสินไหมทดแทนด้วยวิธีนี้เป็นการทำให้ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยกลับคืนสู่สภาพเดิมเหมือนก่อนการเกิดวินาศภัย ซึ่งไม่สามารถกระทำได้โดยวิธีซ่อมแซมหรือหาของแทน เช่น กรณีโรงงานระเบิดเสียหายทั้งหมด ผู้รับประกันภัยจะต้องก่อสร้างโรงงานนั้นขึ้นใหม่เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเดิม²²

ในทางปฏิบัติส่วนมากบริษัทรับประกันภัยจะพิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เอาประกันภัยเป็นตัวแทน โดยการคิดคำนวณหักค่าเสื่อมจากราคาทรัพย์สินในปัจจุบัน เพื่อให้จำนวนค่าสินไหมทดแทนใกล้เคียงกับสภาพของทรัพย์สินก่อนเกิดวินาศภัยมากที่สุด

4. หลักการรับช่วงสิทธิ (PRINCIPLE OF SUBROGATION) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการรับประกันภัยจะดำเนินการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเป็นจริง และเมื่อผู้รับประกันภัยได้ดำเนินการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว ผู้รับประกันภัยก็ชอบที่จะได้รับสิทธิที่ผู้เอาประกันภัยมีอยู่ เพื่อจะใช้สิทธิไล่เบียดผู้ก่อให้เกิดความเสียหายได้ เฉพาะกรณีการประกันวินาศภัย²³

5. หลักการร่วมเฉลี่ยความเสียหาย (PRINCIPLE OF CONTRIBUTION) เนื่องจากสัญญาประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายที่แท้จริงเท่านั้น ทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่มีโอกาสได้รับส่วนเกินหรือกำไรจากการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันวินาศภัยแต่อย่างใด ไม่ว่าผู้เอาประกันภัยจะเอาประกันภัยเกินมูลค่าของส่วนได้เสียที่ตนมีอยู่ (Over Insurance) หรือ ในกรณีที่เอาประกันภัยไว้หลายราย (Double Insurance) ก็ตาม หลักการเฉลี่ยนี้จะเกิดขึ้นเมื่อประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

²² สิทธิโชค ศรีเจริญ . ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย . กรุงเทพมหานคร : สถาบันประกันภัยไทย , 2540 . หน้า 105-107

²³ มาตรา 880 "ถ้าความวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอกไซ้ผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปเป็นจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและของผู้รับประกันภัยซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น ถ้าผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียงบางส่วนไซ้ ท่านว่าห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยนั้นใช้สิทธิของตนให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยไซ้ ในกรณีที่เขาจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกเพื่อเศษแห่งจำนวนวินาศภัยนั้น"

1. มีกรรมธรรม์ประกันวินาศภัยสองฉบับหรือมากกว่านั้น
2. กรรมธรรม์นั้นต้องคุ้มครองภัยชนิดเดียวกัน
3. กรรมธรรม์นั้นต้องคุ้มครองส่วนได้เสียอันเดียวกันของผู้เอาประกันภัย
4. กรรมธรรม์นั้นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุที่เอาประกันภัยเดียวกัน
5. ทุกกรรมธรรม์ต้องมีผลบังคับในเวลาที่เกิดความเสียหาย

หลักร่วมเจตีย์ความเสียหาย เป็นกฎแห่งความเสมอภาคในกฎหมาย เมื่อผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้หลายรายในวัตถุที่เอาประกันภัยเดียวกัน หรือ ผู้เอาประกันภัยเอาทรัพย์สินของตนไปทำประกันภัยไว้กับผู้รับประกันภัยหลายรายเป็นต้น ผู้เอาประกันภัยก็ไม่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนเกินความวินาศจริง ดังนั้นผู้รับประกันภัยแต่ละรายจะต้องเจตีย์ความรับผิดชอบของแต่ละรายตามสัดส่วน²⁴

6. สาเหตุใกล้ชิด (PROXIMATE CAUSE) หมายถึงหลักซึ่งกำหนดให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากความเสียหายเกิดขึ้นจากสาเหตุใกล้ชิดกับภัยที่ทำประกันไว้ สาเหตุใกล้ชิด คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นต่อเนื่องโดยไม่ขาดตอน และเป็นผลโดยตรงจากภัยที่ได้รับระบุในสัญญาประกันภัยแล้ว ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของสาเหตุใกล้ชิดซึ่งผู้รับประกันภัยจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน มีดังนี้

1. ภัยที่รับประกันไว้จะต้องเกิดขึ้นจริง
2. ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับวัตถุที่เอาประกันภัยเป็นผล โดยตรงจากภัยที่ระบุไว้ในสัญญาประกันภัย
3. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นต่อเนื่องไม่ขาดตอน
4. ในกรณีที่เกิดภัยหลายชนิดขึ้น ไม่พร้อมกัน ภัยชนิดแรกไม่ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายมากหรือน้อยจะต้องเป็นสาเหตุใกล้ชิด แม้ว่าภัยที่มาทีหลังจะทำให้เกิดความเสียหายกับวัตถุที่เอาประกันภัยมากกว่าก็ตาม

ตัวอย่างเช่น จากการเกิดเพลิงไหม้บ้านของนายสมพงษ์ ทำให้พนักงานดับเพลิงต้องฉีดน้ำเพื่อสกัดไฟมิให้ลุกลามไปยังบ้านของนายสมศักดิ์ซึ่งอยู่ข้างเคียงและได้เอาประกันอัคคีภัยไว้ ผลของการฉีดน้ำดังกล่าวทำให้ทรัพย์สินในบ้านนั้นได้รับความเสียหายซึ่งเมื่อพิจารณาตามความหมายของของสาเหตุใกล้ชิด จะเห็นว่าความเสียหายที่เกิดจากการฉีดน้ำเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องไม่ขาดตอนและเป็นผล

²⁴ Edwin H Gamlen and Harold Francis . Fire Insurance Theory Practice . London : Buckley Press Ltd. , 1991 . p 30

โดยตรงที่เกิดจากเพลิงไหม้ ซึ่งได้ทำประกันอัคคีภัยไว้ ดังนั้นผู้รับประกันจึงต้องชดใช้ค่าเสียหายให้กับนายสมศักดิ์ เพราะความเสียหายเกิดจากสาเหตุใกล้ชิดกับอัคคีภัยซึ่งเป็นภัยที่เอาประกันไว้”

ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาอยู่มากในการพิจารณาว่า ทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายเกิดจากหลักสาเหตุใกล้ชิดหรือไม่ ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ จึงได้แนะนำว่า “น่าจะถือหลักว่าเมื่อความเสียหายเป็นผลโดยตรงเกิดแก่วัตถุที่เอาประกันภัยไว้แล้ว (Condition Theory) ความเสียหายมากน้อยอันจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่กันเป็นจำนวนเท่าใด คำนวณตามความเสียหายที่เป็นผลธรรมดา น่าจะเกิดจากเหตุอัน (Theory of adequate cause) ทั้งนี้โดยอาศัยเทียบเคียงกับมาตรา 222 ซึ่งเป็นหลักที่ใช้ในกรณีนี้อันเกิดจากสัญญาทั่วไป เป็นการวินิจฉัยตามทฤษฎีทั้งสองนั้นประกอบกัน”²⁶

2.3 สัญญาประกันวินาศภัยแตกต่างจากสัญญาอื่นที่มีส่วนคล้ายคลึงกัน

สัญญาประกันภัยกับการพนันขั้นต่อ

มีผู้กล่าวว่า สัญญาประกันภัยก็เป็นการพนันอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่นประกันอัคคีภัยบ้านก็เท่ากับเป็นการพนันกันว่า บ้านหลังนั้นจะเกิดไฟไหม้ภายในกำหนดเวลาที่ตกลงกันหรือไม่ หากไฟเกิดไหม้ผู้รับประกันภัยก็ต้องจ่ายเงินเป็นค่าสินไหมทดแทนให้ แต่ถ้าไม่ไหม้ ผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องเสียอะไร หรือกรณีการประกันชีวิตก็เท่ากับเป็นการพนันกันว่า ชีวิตที่เอาประกันนั้นจะถึงแก่ความตายภายในกำหนดเวลาหรือไม่ หากเกิดตายขึ้นผู้รับประกันก็จ่ายเงินให้ผู้รับประโยชน์ แต่ถ้าไม่ตายในกำหนด ผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องจ่ายเงิน ซึ่งถ้าดูกันแต่เผินๆ ก็อาจเห็นได้ว่าเป็นการพนัน แต่ความจริงแล้วสัญญาประกันภัยกับการพนันมีข้อแตกต่างกันอยู่อย่างสำคัญ กล่าวคือ

1. ผู้เข้าเล่นการพนันมีความประสงค์ที่จะเสี่ยงโชคในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือในเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น จึงได้เข้าพนันกันว่าถ้ามีหรือไม่มีเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ตกลงกันขึ้น ผู้เข้าพนันอาจจะได้หรือจะเสียตามที่ตกลงกันไว้ เช่นพนันกันว่า นักบินอวกาศจะสามารถไปลงที่ดวงจันทร์ได้หรือไม่ หรือพนันกันว่าพรรคการเมืองใดจะมีสมาชิกได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด

²⁵ สุชาดา สดาวรวงศ์ . “หน่วยที่ 2 หลักการประกันภัย” . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544 . หน้า

²⁶ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . พิมพ์ครั้งที่ 11 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

๑๗๑ ดังนี้ เป็นต้น ส่วนผู้เอาประกันภัยหาได้มีความประสงค์ที่จะเสี่ยงโชคอย่างเช่นผู้เล่นการพนันไม่ หากแต่มุ่งหวังที่จะหาทางบรรเทาความเสียหายที่ตนเองจะได้รับจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่นการที่เอาประกันอัคคีภัยบ้านไว้ ก็โดยมุ่งหวังว่าถ้าเกิดอัคคีภัยขึ้น ตนก็จะได้รับค่าสินไหมทดแทนพอที่จะหาที่อยู่อาศัยใหม่ได้ หรือการที่เอาประกันชีวิตไว้ ก็โดยมุ่งหวังว่า ถ้าตนถึงแก่ความตาย ทายาทของตนก็จะได้รับค่าสินไหมทดแทนพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้โดยไม่เดือดร้อนดังนี้ เป็นต้น

2. ผู้เข้าเล่นการพนันจะพนันกันในเรื่องใด ๆ ก็ได้ หากมีผู้ตกลงเข้าเล่นพนันด้วย แต่ผู้เอาประกันภัยจะเอาประกันภัยได้แต่เฉพาะในกรณีที่ดินมีส่วนได้เสียเท่านั้น หากผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียในวัตถุที่เอาประกันภัยไว้ สัญญาประกันภัยย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 863 หรือถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียในมูลเหตุเอาประกันภัยแล้ว สัญญาประกันภัยนั้นคือการพนันขั้นต่อตนเอง (ฎีกาที่ 64/2516)²⁷ กลายเป็นการพนันไป เช่นไปขอทำประกันอัคคีภัยบ้านคนอื่น ซึ่งตนมิได้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องด้วย ก็จะเท่ากับเป็นการพนันกันที่บ้านของคนนั้นจะถูกไฟไหม้หรือไม่เท่านั้น โดยตนเองมิได้มีภัยอะไรที่จะต้องเสี่ยงด้วย และก็มีใช้การหาทางบรรเทาความเสียหายที่ตนเองจะได้รับ เพราะแม้บ้านของคนนั้นจะเกิดไฟไหม้ ตนก็หาเสียหายอะไรไม่ จึงเป็นการเข้าเสี่ยงโชคพนันกันโดยตรง

3. ผู้เข้าเล่นการพนันจะพนันกันอย่างไรก็ได้ และไม่จำกัดจำนวนที่จะพนันกันเรียกได้ว่าเป็นการเสี่ยงโชคโดยไม่จำกัดวิธีหรือจำนวน แต่ผู้เอาประกันภัยจะทำสัญญาประกันภัยได้เพียงเพื่อความเสียหายอันแท้จริงเท่านั้น กฎหมายไม่ยอมให้ผู้เอาประกันภัยค้ากำไรจากการประกันภัย ดังจะเห็นได้จากมาตรา 877 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริงเท่านั้น เช่น นายคำมีบ้านหลังหนึ่ง ราคาสามแสนบาท นายคำก็จะเอาประกันภัยบ้านนั้นได้ไม่เกินจำนวนสามแสนบาท หากเอาประกันภัยไว้ในจำนวนที่สูงกว่านั้น เมื่อเกิดภัยขึ้นจริง ๆ ผู้รับประกันภัยก็จะมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ตามราคาบ้านเท่านั้น โดยเหตุที่การพนันขั้นต่อเป็นเรื่องของการเสี่ยงโชค ซึ่งในบางกรณีอาจเป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายจึงไม่สนับสนุนให้มีการเล่นพนันขั้นต่อ ถึงกับมีบทบัญญัติลงโทษในทางอาญาแก่ผู้เล่น (ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478) และในทางแพ่ง กฎหมายก็ไม่ยอมรับบังคับบัญชาให้ ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 853 ที่ว่า “อันการพนันหรือขั้นต่อ นั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่.....๑๗๑.....” ส่วนการประกันภัยเป็นเรื่องของการหาทางบรรเทาความเสียหาย ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เอาประกันภัยไว้ได้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่น

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22

ใจพอสมควรว่าแม้จะมีภัยอันตรายใด ๆ เกิดขึ้น คนก็จะได้รับความช่วยเหลือจากผู้เอาประกันภัยรายอื่น ๆ ผ่านทางผู้รับประกันภัย ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงได้สนับสนุนให้มีการประกอบกิจการประกันภัยขึ้นในประเทศของตน ทั้งพยายามช่วยหาทางส่งเสริมให้กิจการประกันภัยได้มีความมั่นคงเพื่อประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัย ในขณะที่เดียวกับที่ต่างพยายามกำจัดการเล่นการพนันและขันต่อซึ่งอาจเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

สัญญาประกันภัยกับการค้ำประกัน

ประเภทของการประกันภัยที่ใกล้เคียงกับการค้ำประกันคือ การประกันภัยลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ (Insurance of Debts) สัญญาประกันภัยชนิดนี้ เจ้าหนี้จะเป็นผู้เอาประกันภัยกับบริษัทประกันภัย เพื่อโอนความเสี่ยงภัยในการที่ลูกหนี้จะไม่ชำระหนี้มาให้ผู้รับประกันภัยเข้าเสี่ยงภัยแทน สิ่งที่ผู้รับประกันภัยได้รับเป็นการตอบแทนก็คือเบี้ยประกันภัย เป็นการทำสัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับผู้รับประกันภัย

การค้ำประกันลูกหนี้ มีลักษณะใกล้เคียงกับการประกันภัยประเภทที่กล่าวมาแล้ว คือเป็นการสร้างหลักประกันให้เจ้าหนี้เพื่อให้มีโอกาสได้รับชำระหนี้ ลดความเสี่ยงในเรื่องการไม่ได้รับชำระหนี้โดยการนำบุคคลภายนอกเข้ามาผูกพันในการชำระหนี้ด้วย

การประกันภัย การชำระหนี้ และ การค้ำประกันนี้มีข้อแตกต่างกัน ดังนี้

1. การประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะต้องเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันภัย กระทบเป็นการค้ำและมีค่าตอบแทนเสมอคือเบี้ยประกันภัย การค้ำประกันนั้น โดยปกติผู้ค้ำประกันจะเป็นใครก็ได้ที่เจ้าหนี้ยอมรับ อาจจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้ ถ้าเป็นบุคคลค้ำประกัน โดยปกติจะไม่มีค่าธรรมเนียมในการค้ำประกันแต่ถ้าเป็นนิติบุคคลซึ่งมีการเข้าค้ำประกันบุคคลอื่นด้วย และดำเนินการเป็นธุรกิจ เช่นธนาคารก็จะมีการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมเช่นกัน

2. การประกันภัยการชำระหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้รับประกันต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าหนี้ โดยใช้หลักการในเรื่องการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (Principle of Indemnity) แต่การค้ำประกันลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้ ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจจะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ได้ หรืออาจบอกปิดให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อนได้ ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้มีทางที่จะชำระหนี้ได้ซึ่งผู้รับประกันภัยไม่อาจจะใช้สิทธิดังกล่าวได้

สัญญาประกันภัยกับการเก็งกำไร

การเก็งกำไร (Speculation) หมายถึงการคาดคะเนหรือการเก็งกำไรจะเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นภายในหน้าได้ และหากเกิดขึ้นก็อาจทำให้ผู้เก็งกำไรเสียหายหรือได้กำไรขึ้นก็ได้การเก็งกำไรมักใช้กันในวงการค้าเกี่ยวกับราคาสินค้าหรือบริการต่างๆ เช่น เก็งว่า อีก 3 ปีข้างหน้า ราคาข้าวโพดจะขึ้นไปอีกหรืออีก 2 ปีข้างหน้า ที่ดินจะราคาสูงขึ้น ไปอีก นักเก็งกำไรก็จะซื้อไว้เพื่อขายเอากำไรเมื่อราคาสูงขึ้น แต่ก็มีโอกาสเสี่ยงอยู่ว่า หากราคาเกิดไม่ขึ้นหรือกลับตกต่ำก็จะต้องขาดทุน ฉะนั้นการเก็งกำไร จึงมิใช่ว่าจะต้องได้กำไรเสมอไป อาจขาดทุนก็ได้แล้วแต่เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนมากนักธุรกิจแท้ๆ ที่มีใจนักชกฉวยโอกาสมักใช้การเก็งกำไรไปในทางป้องกันกิจการของตน เช่น นายอุสาห์ มีโรงงานผลิตแป้งข้าวโพดออกจำหน่าย โรงงานของนายอุสาห์จะต้องใช้ข้าวเป็นวัตถุดิบเดือนละ 1000 ตัน นายอุสาห์เกรงว่าราคาข้าวโพดจะสูงขึ้นไปในระยะ 6 เดือนข้างหน้า อันจะทำให้ต้นทุนผลิตแป้งข้าวโพดสูงขึ้นการขายจะลำบาก นายอุสาห์ก็ไปทำสัญญากับนายพานิชให้ส่งข้าวโพดเดือนละ 1000 ตัน เป็นเวลา 6 เดือนในราคาที่เป็นอยู่สมมุติว่าตันละ 1,000 บาท เมื่อเป็นเช่นนี้ไม่ว่าข้าวโพดจะมีราคาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร นายอุสาห์ก็ไม่เดือดร้อน แต่ถ้าข้าวโพดลดราคาเหลือตันละ 800 บาท นายอุสาห์ก็ขาดกำไรที่ควรจะได้รับไป การกระทำของนายอุสาห์จึงถือว่าเป็นการเก็งกำไร แต่เป็นการกระทำเพื่อป้องกันการเสียหายหรือการขาดทุนเนื่องจากข้าวโพดขึ้นราคา

การเก็งกำไรนี้หากพิจารณาเผิน ๆ ก็คล้ายกับการประกันภัยมาก แต่ลักษณะของการเก็งกำไรก็มิใช่การประกันภัยโดยแท้ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุว่า

1. สัญญาซื้อขายข้าวโพดล่วงหน้าที่ทำขึ้นเป็นเพียงการโอนค่าเสียหายที่อาจเกิดมีขึ้นจากนายอุสาห์ไปยังนายพานิชเท่านั้น หากเกิดการแบ่งเฉลี่ยภาระไปในกลุ่มไม่
2. การที่ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปนั้นไม่ได้ถือว่าเป็นภัยโดยแท้ แต่ถือว่าเป็นธรรมดาของการค้า ที่ราคาสินค้าอาจเปลี่ยนแปลงขึ้นหรือลงได้ การเสี่ยงต่อราคาจึงเป็นเรื่องธรรมดาทางการค้ามากกว่าจะถือเป็นภัย
3. สัญญาที่ทำกันเป็นเรื่องลักษณะสัญญาซื้อขายสินค้า ไม่ใช่สัญญาชดเชยการเสียหายแต่ประการใด
4. ราคาข้าวโพดจะขึ้นหรือลงย่อมไม่แน่ จึงไม่อาจประเมินค่าเสียหายได้แน่นอน ผู้ซื้อหรือผู้ขายจะเป็นผู้เสียหายก็ยังไม่แน่ ถ้าจะถือว่าการที่ข้าวโพดขึ้นราคาเป็นภัยอย่างหนึ่งก็เป็นภัยที่ตีราคาไม่ได้

จึงไม่อาจมีประกันได้ สัญญาระหว่างนายอุสาห์กับนายพานิชจึงไม่เข้าข่ายเป็นสัญญาประกันภัยแต่อย่างใด

2.4 การประกันภัยต่อ

ความสำคัญของการประกันภัยต่อตามที่ได้กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับหลักของการประกันภัยซึ่งจะต้องอาศัยกฎแห่งการเฉลี่ย (Law of Average) เนื่องจากผู้รับประกันภัยไม่สามารถรับความเสี่ยงมูลค่าหลายๆในคราวเดียวกัน²⁸ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการรับประกันภัย และสามารถชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้ในกรณีที่เกิดความเสียหายจำนวนมาก เช่น เครื่องบินตก บริษัทรับประกันภัยจึงต้องกระจายความเสี่ยงออกไปยังผู้รับประกันภัยด้วยกัน ซึ่งเรียกว่าผู้รับประกันภัยต่อ

2.4.1 สาเหตุสำคัญของการประกันภัยต่อ

เนื่องจากการประกันภัยต่อ (Reinsurance) เป็นการประกันภัยประเภทหนึ่ง เหมือนกับการรับประกันภัยทั่วไป ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นประกันภัยครั้งแรก (ORIGINAL INSURANCE) หรือประกันภัยโดยตรง (DIRECT INSURANCE) ระหว่างผู้รับประกันภัย (Insurer) กับ ผู้เอาประกันภัย (Insured / Assured) ด้วยเหตุที่ผู้รับประกันภัยรับเสี่ยงภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้ว โดยทั่วไปจะไม่เก็บการเสี่ยงภัย (Retention) นั้นไว้แต่ผู้เดียว จึงมีการนำการเสี่ยงภัยนั้นไปประกันภัยต่อ (Reinsurance) ซึ่งผู้รับประกันภัยรายแรก จะถูกเรียกว่า “ผู้เอาประกันภัยต่อ” (Reinsured / ceding Company) และ ผู้รับประกันภัยที่รับประกันภัยต่อจะถูกเรียกว่า “ผู้รับประกันภัยต่อ” (Reinsurer) ดังนั้นหลักเกณฑ์ของการประกันภัยทั่วไปจะนำมาใช้กับการประกันภัยต่อได้ด้วย นอกจากนี้การประกันภัยต่อยังมีข้อสาระสำคัญที่ใช้เฉพาะการประกันภัยต่อดังนี้คือ

²⁸ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 31 “ห้ามมิให้บริษัทกระทำการดังต่อไปนี้

(2) รับประกันวินาศภัยเกินกว่าจำนวนดังต่อไปนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียน

- (ก) รับประกันอัคคีภัยรายเดียวหรือหลายรายรวมกัน เพื่อวินาศภัยอันเดียวกันภายในเขตที่นายทะเบียนกำหนด ทั้งนี้ โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยเกินกว่าร้อยละสิบของเงินกองทุน
 - (ข) รับประกันวินาศภัยพาหนะทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และบุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในพาหนะนั้น และการประกันภัยค่าจูนเพื่อวินาศภัยอันเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยแต่ละยานพาหนะเกินกว่าร้อยละสิบของเงินกองทุน
 - (ค) รับประกันวินาศภัยอื่นนอกจาก (ก) หรือ (ข) โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยรายหนึ่งเกินกว่าร้อยละสิบของเงินกองทุน
- ในกรณีที่มีการประกันต่อซึ่งวินาศภัยตาม (ก) (ข) หรือ (ค) โดยมีผลบังคับพร้อมกับการรับประกันวินาศภัย มิให้นำจำนวนเงินที่เอาประกันภัยต่อเข้าอยู่ในจำนวนที่กำหนดตาม (ก) (ข) หรือ (ค)

2.4.2 ส่วนได้เสียในเหตุประกันภัยของสัญญาประกันภัยต่อ

ส่วนได้เสียในที่นี้เป็นส่วนได้เสียที่ผู้เอาประกันภัยต่อมีต่อสัญญาประกันภัยที่รับประกันภัยมาจากผู้เอาประกันภัย ดังนั้นส่วนได้เสียของผู้เอาประกันภัยต่อ คือ ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยเดิม (ORIGINAL INSURANCE) นั้นเอง หมายถึงความรับผิดชอบเนื่องมาจากวัตถุที่เอาประกันภัยไว้ตามสัญญาประกันภัยเดิมได้เกิดวินาศภัยขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องการปฏิบัติการชำระหนี้ตามสัญญาประกันภัยเดิมของผู้เอาประกันภัยต่อนั่นเอง

2.4.3 ข้อสัญญาตามสัญญาประกันภัยต่อ

ตามหลักการแล้วข้อสัญญาโดยส่วนใหญ่ตามสัญญาประกันภัยต่อไม่ว่าจะเป็น ข้อคุ้มครองที่รับเสี่ยงภัย หรือ ข้อยกเว้นที่ไม่รับเสี่ยงภัย ฯลฯ จะต้องเป็นไปตามสัญญาประกันภัยเดิมที่ผู้เอาประกันภัยต่อ (บริษัทรับประกันภัย) ทำไว้กับผู้เอาประกันภัย อาจมีแตกต่างบ้างเฉพาะข้อสัญญาที่จะบังคับกันระหว่างผู้เอาประกันภัยต่อและผู้รับประกันภัยต่อ แต่อาจจะเหมือนกันทั้งหมดเลยก็ได้ เช่น ในสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติข้อคุ้มครองมาตรฐานสำหรับการประกันภัยต่อโดยสถาบันผู้รับประกันภัยทางทะเลแห่งสหรัฐอเมริกา (THE AMERICAN INSTITUTE OF MARINE UNDERWRITERS) ได้จัดทำเงื่อนไขและข้อคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยต่อให้คล้ายตามเงื่อนไขและข้อคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยเดิมในแบบต่าง เพื่อให้ผู้รับประกันภัยต่อได้นำไปใช้เหมือนกันหมด กล่าวคือเมื่อผู้เอาประกันภัยต่อได้รับประกันภัยไว้กับผู้เอาประกันภัยของตนในข้อคุ้มครองใด ผู้เอาประกันภัยต่อนั้นก็มิสิทธิเอาประกันภัยต่อภายใต้ข้อคุ้มครองเดียวกันกับที่ตนได้รับประกันภัยไว้ หากเงื่อนไขและข้อคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัยต่อแตกต่างกับกรมธรรม์ประกันภัยฉบับแรกในข้อสาระสำคัญจนเห็นได้ว่าความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัยต่อผิดไปจากที่นำมาประกันภัยต่อแล้ว กรณีอาจถือได้ว่าสัญญาประกันภัยต่อนั้น ไม่มีผลบังคับ เนื่องจากผู้เอาประกันภัยต่อไม่มีส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัยต่อตามหลัก PRINCIPLE OF INSURABLE INTEREST

ในคดีระหว่าง LOWER PHINE AND WURTERMBURG INSURANCE ASSOCIATION SEDGWICK (1899) กรมธรรม์ประกันภัยต่อมีข้อคุ้มครองว่า “เป็นไปตามข้อคุ้มครองและเงื่อนไขเดียวกับกรมธรรม์ประกันภัยเดิม” เมื่อกรมธรรม์เดิมหมดอายุและมีการต่อใหม่ 2 ครั้ง กรมธรรม์ฉบับใหม่ได้รับประกันวัตถุที่เอาประกันภัยเดิม แต่มีข้อรายละเอียดเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับราคาของวัตถุที่เอาประกันภัย ศาลพิพากษาว่าผู้เอาประกันภัยต่อไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายกับผู้รับประกันภัย

ต่อในความเสี่ยงหายที่ได้จ่ายไปตามกรมธรรม์ฉบับใหม่ เพราะข้อคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัยต่อไม่สามารถใช้บังคับกับกรมธรรม์เดิมที่ถูกแก้ไขให้ผิดไปจากเดิมได้²⁹

2.4.4 ผู้รับประกันภัยต้องผูกพันตนในการกระทำของผู้เอาประกันภัยต่อ

การรับประกันภัยต่อเป็นการรับต่อช่วงการเสี่ยงภัย (Assumption of Risks) จากผู้เอาประกันภัยต่อไปสู่ผู้รับประกันภัยต่อ ฉะนั้นผู้เอาประกันภัยต่อเป็นหัวหน้า (Leading Underwriter) ของผู้รับประกันภัยต่อเหล่านั้นผู้รับประกันภัยต่อทุกคน ไม่มีสิทธิหรือหน้าที่ติดต่อกับผู้เอาประกันภัยเดิมไม่ว่าจะกระทำโดยตรง หรือโดยผ่านตัวแทนของตน เพราะถือว่าในระหว่างผู้เอาประกันภัยเดิมกับผู้รับประกันภัยต่อ นั้นไม่มีนิติสัมพันธ์ใด ๆ ต่อกัน แม้อัตราส่วนในการรับความเสี่ยงภัยของตนจะมากกว่าผู้เอาประกันภัยต่อก็ตาม ผู้รับประกันภัยต่อก็จะไม่เข้าไปก้าวทำงานในหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยต่อแต่อย่างใด นอกจากนี้ผู้รับประกันภัยต่อยังต้องผูกพันตนในการกระทำของผู้เอาประกันภัยต่อที่มีต่อผู้เอาประกันภัยเดิมทุกประการ เช่น การตัดสินใจจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวนหนึ่งให้กับผู้เอาประกันภัย ซึ่งตามปกติจะต้องได้รับการเห็นชอบจากผู้รับประกันภัยต่อ แต่ถ้าความเห็นของผู้เอาประกันภัยต่อกับผู้รับประกันภัยต่อไม่ตรงกันจะต้องถือความเห็น (โดยสุจริต) ของผู้เอาประกันภัยต่อเป็นสำคัญ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าสัญญาประกันภัยต่อเป็นสัญญาประกันความรับผิดของผู้เอาประกันภัยต่อ หากผู้เอาประกันภัยต่อต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยฉบับแรกให้ผู้เอาประกันภัยเดิมตามกฎหมายแล้ว ผู้รับประกันภัยต่อย่อมมีความรับผิดตามสัญญาประกันภัยต่อกับผู้เอาประกันภัยต่อทันที ผู้รับประกันภัยต่อจะเถียงว่าตนไม่ต้องผูกพันกับการจ่ายค่าสินไหมทดแทนของผู้เอาประกันภัยต่อไม่ได้ เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นความรับผิดไว้โดยชัดแจ้ง

2.4.5 การจ่ายค่าสินไหมทดแทน

เนื่องจากการรับประกันภัยต่อ นั้น ถือว่าผู้เอาประกันภัยต่อจะประกันภัยต่อในส่วนที่เขาไม่ประสงค์จะรับผิดตามสัญญาที่ทำไว้กับผู้เอาประกันภัยเดิม ฉะนั้นหากเกิดวินาศภัยขึ้นตามสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยต่อมีความรับผิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยเดิม และเขาสามารถเรียกร้องในส่วนที่เขาได้เอาประกันภัยต่อ นั้นจากผู้รับประกันภัยต่อได้ในฐานะคู่สัญญาประกันภัย

²⁹ สิทธิโชค ศรีเจริญ . ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย . กรุงเทพมหานคร : สถาบันประกันภัยไทย , 2540 . หน้า 173

ต่อ ผู้เอาประกันภัยเดิมไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายโดยตรงต่อผู้รับประกันภัยต่อตามสัญญาประกันภัยต่อได้ เนื่องจาก

- สัญญาประกันภัยนั้นเป็นคนละฉบับกันกล่าวคือ สัญญาประกันภัยโดยทั่วไปนั้นเป็นสัญญาระหว่างผู้รับประกันภัย (ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยต่อในสัญญาประกันภัยต่อ) กับผู้เอาประกันภัย (ผู้เอาประกันภัยเดิม หรือผู้เอาประกันภัยคนแรกตามความหมายของสัญญาประกันภัยต่อ) ส่วนสัญญาประกันภัยต่อเป็นสัญญาระหว่างผู้เอาประกันภัยต่อ กับผู้รับประกันภัยต่อ ดังนั้นผู้เอาประกันภัยเดิมหรือผู้เอาประกันภัยคนแรกเป็นเพียง บุคคลภายนอกของสัญญาประกันภัยต่อ ไม่ได้มีนิติสัมพันธ์ใดๆ กับผู้รับประกันภัยต่อตามสัญญาประกันภัยต่อแต่อย่างใด
- แม้สัญญาประกันภัยต่อในส่วนได้เสียในเหตุประกันภัยต่อของผู้เอาประกันภัยต่อจะเป็นเรื่องของความรับผิด ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น สัญญาประกันภัยต่อไม่ใช่สัญญาประกันภัยความรับผิด หรือ สัญญาประกันภัยค่าเงินตามความหมายของ มาตรา 887³⁰ แต่อย่างใด ดังนั้นผู้เอาประกันภัยคนแรกจึงไม่ใช่ “บุคคลต้องเสียหาย” ตามความหมายของมาตรา 887 ดังกล่าว จึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกให้ผู้รับประกันภัยต่อชดเชย ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้โดยตรง กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “ต้องรับผิด” ตามความหมายของ มาตรา 887 คือ ความรับผิดอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ (Non-Performance) ส่วนความรับผิดของผู้เอาประกันภัยต่อเป็นความรับผิดอันเกิดจากการชำระหนี้ (Performance) ของตนตามสัญญา

2.4.6 การระงับสิ้นสุดของกรมธรรม์ฉบับแรกเป็นเหตุให้กรมธรรม์ประกันภัยต่อระงับลงด้วยการระงับสิ้นสุดของสัญญาประกันภัยระหว่างผู้เอาประกันภัยคนแรกกับผู้เอาประกันภัยต่อ(ผู้รับประกันภัย) เป็นเหตุให้สัญญาประกันภัยต่อสิ้นสุดตามไปด้วย เนื่องจากสัญญาประกันภัยต่อเป็นการรับประกันความรับผิดตามสัญญาของผู้เอาประกันภัยต่อ ต่อผู้เอาประกันภัยเดิม ดังนั้นเมื่อสัญญาประกันภัยที่ทำไว้นั้น ได้ระงับหรือสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุใด สัญญาประกันภัยต่อก็ระงับตามไปด้วย

³⁰ มาตรา 887 วรรคแรก “อันว่าประกันภัยค่าเงินนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งและซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ”

2.4.7 การควบคุมการประกันภัยต่อ

การประกันภัยต่อเป็นธุรกิจประกันภัยที่มีลักษณะเป็นการประกันภัยระหว่างประเทศมากกว่าการประกันภัยชนิดอื่น ผู้รับประกันภัยในประเทศหนึ่งอาจเอาประกันภัยต่อไปยังผู้รับประกันภัยในอีกประเทศหนึ่งซึ่งเรียกว่า ประกันภัยต่อส่งออก (OUTWARD REINSURANCE) และในทางกลับกันผู้รับประกันภัยในต่างประเทศอาจเอาประกันภัยต่อเข้ามายังผู้รับประกันภัยในประเทศซึ่งเรียกว่า (INWARD REINSURANCE) ซึ่งการประกันภัยต่อเหล่านั้นอาจเป็นการประกันภัยต่อเฉพาะราย (FACULTATIVE REINSURANCE) หรือการประกันภัยต่อในระบบสัญญารวม (TREATY REINSURANCE) ส่วนเป็นการประกอบธุรกิจประกันภัยในลักษณะการส่งออก (EXPORT) นำเข้า (IMPORT) เช่นเดียวกับการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศชนิดอื่น ฉะนั้นรัฐจึงต้องมีการควบคุมการดำเนินงานต่างๆ ให้เป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและวิธีการกระจายความเสี่ยงภัย นอกจากนี้รัฐยังต้องคำนึงถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศและประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยในประเทศด้วย การควบคุมของรัฐเกี่ยวกับการประกันภัยต่อได้บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 37 (3) และประกาศนายทะเบียนเรื่องการประกันภัยต่อ ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2536 ดังมีรายละเอียดสรุปได้ดังต่อไปนี้

(ก) การควบคุมการประกันภัยต่อแบบทำเป็นสัญญาต่อกัน (TREATY REINSURANCE)

(1) ผู้เอาประกันภัยต่อและผู้รับประกันภัยต่อในประเทศจะต้องส่งรายละเอียดและสำเนาของสัญญาประกันภัยต่อตามแบบและรายการที่นายทะเบียนประกันวินาศภัยกำหนด ต่อนายทะเบียนประกันวินาศภัยภายใน 30 วัน นับแต่วันที่สัญญาประกันภัยต่อมีผลบังคับหรือนับแต่วันลงนามในสัญญาประกันภัยต่อ

(2) ส่งรายการคำบำเหน็จ แจ่งจำนวนเบี้ยประกันภัยต่อ เบี้ยประกันภัยสุทธิที่ใช้ในการคำนวณเบี้ยประกันภัยต่อ ค่าสินไหมทดแทนของสัญญาประกันภัยต่อให้นายทะเบียนประกันวินาศภัย

(3) แจ่งให้นายทะเบียนประกันวินาศภัยทราบถึงการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกสัญญาประกันภัยต่อ พร้อมทั้งส่งสำเนาสัญญาหรือหนังสือที่แสดงถึงการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกนั้นด้วย

(ข) การควบคุมการประกันภัยต่อแบบเฉพาะราย (FACULTATIVE REINSURANCE) ซึ่งแยกพิจารณาเป็น 2 กรณีคือ

1. ผู้รับประกันภัยในประเทศเอาประกันภัยต่อไปยังผู้รับประกันภัยต่อในต่างประเทศจะต้องปฏิบัติดังนี้

- ก. ส่งรายละเอียดของการประกันภัยต่อตามแบบและรายการที่นายทะเบียนประกันวินาศภัยกำหนดก่อนนายทะเบียนประกันวินาศภัย
 - ข. เมื่อเกิดวินาศภัยขึ้นและผู้รับประกันภัยต่อในต่างประเทศจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ส่งสำเนาหนังสือแจ้งการเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้รับประกันภัยต่อในต่างประเทศให้นายทะเบียนประกันวินาศภัยทราบ
 - ค. เมื่อมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเอาประกันภัยต่อก่อนวันสิ้นสุดของกรมธรรม์ประกันภัยต่อ ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกนั้นให้นายทะเบียนทราบพร้อมทั้งส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวด้วย
2. ผู้รับประกันภัยในประเทศรับประกันภัยต่อจากผู้รับประกันภัยในต่างประเทศจะต้อง

ปฏิบัติดังนี้

- ก. ส่งสำเนาหนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อให้นายทะเบียนประกันวินาศภัยทราบ
- ข. เมื่อเกิดวินาศภัยขึ้นและผู้รับประกันภัยต่อในประเทศจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ส่งสำเนาหนังสือแจ้งเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เอาประกันภัยต่อให้นายทะเบียนประกันวินาศภัยทราบ
- ค. เมื่อมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการรับประกันภัยต่อก่อนวันสิ้นสุดของกรมธรรม์ประกันภัยต่อ ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกนั้นให้นายทะเบียนประกันวินาศภัยทราบพร้อมทั้งส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวด้วย

(ค) วิธีการควบคุมการประกันภัยต่อ การควบคุมการประกันภัยต่อดังกล่าวข้างต้น หมายรวมถึงการรับประกันภัยต่อโดยตรงระหว่างผู้รับประกันภัยด้วยกัน และการรับประกันภัยต่อโดยผ่านนายหน้าประกันวินาศภัย เมื่อนายทะเบียนประกันวินาศภัยได้ทราบข้อมูลและหลักฐานในการทำประกันภัยต่อระหว่างผู้รับประกันภัยในประเทศกับผู้รับประกันภัยในต่างประเทศดังกล่าวมาข้างต้น เห็นว่าการประกันภัยต่อ

1. ไม่เป็นไปตามหลักการประกันภัยที่ดี หรือไม่เหมาะสม ซึ่งอาจจะเกิดการสูญเสียรายได้ของบริษัทประกันภัยในประเทศ หรืออาจเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจหรือธุรกิจประกันภัยเป็นส่วนรวม หรือ

2. ผู้เอาประกันภัยต่อ ผู้รับประกันภัยต่อ หรือนายหน้าประกันวินาศภัยนั้นมีฐานะการเงินไม่มั่นคงหรือมีการปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ ขึ้น ต่อบริษัทประกันภัยในประเทศไทย ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน หรือ

3. ผู้รับประกันภัยต่อ หรือนายหน้าประกันวินาศภัยไม่ส่งรายงานประจำปี หรือรายงานแสดงฐานะการเงินและกิจการให้นายทะเบียนประกันวินาศภัยทราบ

เมื่อกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวมาแล้วข้างต้น นายทะเบียนประกันวินาศภัยมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับประกันภัยในประเทศไทยแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกสัญญาประกันภัยต่อที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือมีคำสั่งให้เลิกการติดต่อกับผู้รับประกันภัยต่อหรือนายหน้าประกันวินาศภัยคนใดคนหนึ่ง หรือหลายคนภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด หากผู้รับประกันภัยดังกล่าวฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวอาจได้รับโทษในทางอาญาปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยหรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยได้

มีข้อสังเกตว่าการควบคุมการประกันภัยต่อนี้ให้รวมไปถึงนายหน้าประกันภัย (INSURANCE BROKERS) ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการปฏิบัติสากลเกี่ยวกับการประกันภัยต่อจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการประกันภัยต่อในระบบสัญญารวม หรือในระบบเฉพาะราย บริษัทผู้รับประกันภัยส่วนมากจะกระทำโดยผ่านนายหน้าประกันภัย เว้นแต่จะเป็นบริษัทใหญ่ที่มีหน่วยงานสำหรับการประกันภัยต่อต่างประเทศโดยเฉพาะเท่านั้น นายหน้าประกันภัยจะทำหน้าที่แนะนำดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจการประกันภัยต่อ เช่น จัดทำสัญญาประกันภัยต่อออกกรมธรรม์เปิด (OPEN COVER) จัดแบ่งส่วนสำหรับผู้รับประกันภัยต่อแต่ละรายจะรับไปเก็บเบี้ยประกันภัย รวมตลอดถึงการรวบรวมเงินค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยต่อแต่ละรายมาจ่ายให้ผู้รับประกันภัยคนแรกเพื่อจ่ายให้ผู้เอาประกันภัย การปฏิบัติหน้าที่ของนายหน้าผู้รับประกันภัยต่อระหว่างประเทศ (REINSURANCE BROKERS) นี้จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ ทราบความต้องการของตลาดประกันภัยต่างๆ ทั่วโลก และสามารถปฏิบัติหน้าที่ตาม มาตรฐานสากลของการประกันภัยระหว่างประเทศมีความเข้าใจในข้อคุ้มครองมาตรฐาน และเงื่อนไขของการประกันภัยและการประกันภัยต่อประเภทต่างๆ ที่มีอยู่และนิยมใช้ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเอาประกันภัยต่อกับลloyd'sประกันภัยซึ่งจะต้องกระทำโดยผ่านนายหน้าประกันภัยต่อจนเสร็จสิ้น ฉะนั้นรัฐจึงมีความจำเป็นต้องควบคุมการประกันภัยต่อให้รวมไปถึงนายหน้าประกันภัยต่อด้วย และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของนายหน้าประกันภัยต่อ ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 78 วรรคหนึ่ง ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดทำการชักชวน แนะนำ หรือทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้

บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับผู้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในต่างประเทศ จึงได้มีข้อยกเว้นไว้ในวรรคสองว่า “ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีการชักชวน แนะนำ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ทำสัญญาประกันภัยกับผู้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในต่างประเทศ” ซึ่งถือว่าบทกฎหมายดังกล่าวนี้เปิดช่องให้นายหน้าประกันวินาศภัยประกอบธุรกิจประกันภัยต่อบริษัทผู้รับประกันภัยต่อในต่างประเทศได้โดยชอบด้วยกฎหมาย³¹

2.4.8 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการประกันภัยต่อ

1. ผู้รับประกันภัยคนแรกหรือผู้เอาประกันภัยต่อสามารถเพิ่มความสามารถในการรับประกันภัยของตนได้ การรับประกันภัยต่อสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับประกันภัยคนแรกซึ่งทราบล่วงหน้าว่าเขาจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนสูงสุดตามสัญญาที่เขาตัดสินใจรับประกันภัยนั้นเท่าใด เพราะการรับประกันภัยไม่ใช่การพนันขั้นต่อ ฉะนั้นผู้รับประกันภัยจึงต้องนำหลักการกระจายการเสี่ยงภัยจากผู้รับประกันภัยคนหนึ่ง ไปยังผู้รับประกันภัยคนอื่นเพื่อลดการเสี่ยงภัยที่เขารับประกันภัยไว้
2. ป้องกันผู้รับประกันภัยคนแรกหรือผู้เอาประกันภัยต่อเสี่ยงภัยอันใหญ่หลวง การรับประกันภัยทรัพย์สินที่มีราคามากๆบางชนิดผู้เอาประกันภัยต้องการความคุ้มครองวินาศภัยทุกชนิดที่จะเกิดกับทรัพย์สินที่มีราคามากเหล่านั้นในระบบ “เสียหายสิ้นเชิงเท่านั้น” ผู้รับประกันภัยรายแรกไม่สามารถเลือกรับประกันภัยในระบบอื่นเพียงบางส่วนได้จึงต้องนำวิธีการประกันภัยต่อมาใช้กับการประกันภัยชนิดนี้ เมื่อเกิดวินาศภัยตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยขึ้น ผู้รับประกันภัยรายแรกก็สามารถจ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายทั้งหมดได้
3. ผู้รับประกันภัยคนแรกหรือผู้เอาประกันภัยต่อสามารถรับการเสี่ยงภัยตามสัดส่วนที่ตนต้องการ และเอาประกันภัยต่อในส่วนที่ตนไม่ต้องการ เช่น มีการเอาประกันภัยทรัพย์สินหลายสิ่งหลายอย่างด้วยเงื่อนไขและข้อคุ้มครองหลายชนิดในกรมธรรม์ฉบับหนึ่งรวมกัน ผู้รับประกันภัยคนแรกอาจเลือกรับการเสี่ยงภัยบางส่วนที่ตนไม่อาจจะรับไว้ได้ให้กับผู้รับประกันภัยต่อคนอื่นที่สมัครใจรับการเสี่ยงภัยชนิดนั้นได้วิธีนี้จะทำให้การรับประกันภัยเกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น

³¹ สิทธิโชค ศรีเจริญ . ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย . กรุงเทพมหานคร : สถาบันประกันภัยไทย , 2540 . หน้า 166

4. ผู้รับประกันภัยคนแรกหรือผู้เอาประกันภัยต่อสามารถรับความเสี่ยงภัยส่วนที่เกินไปจากข้อจำกัดความเสี่ยงภัยของตนได้ เช่น การประกันภัยสินค้าที่ขนส่งทางทะเล ในทางปฏิบัติผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยจะตกลงทำกรมธรรม์เปิด (OPEN COVER) กันไว้โดยกำหนดวงเงินสูงสุดที่จะเอาประกันภัยแต่ละครั้งไว้แน่นอน เมื่อผู้เอาประกันภัยจะขนส่งสินค้าที่มีมูลค่ามากเกินกว่าวงเงินสูงสุดที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์เปิด ผู้รับประกันภัยย่อมปฏิเสธการรับประกันภัยนั้นได้ซึ่งเกิดความยุ่งยากที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องหาผู้รับประกันภัยรายอื่น ดังนั้นหากผู้รับประกันภัยคนแรกตกลงกับผู้รับประกันภัยต่อว่าจำนวนเงินเอาประกันภัยส่วนที่เกินผู้รับประกันภัยต่อจะรับประกันภัย ผู้รับประกันภัยก็สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

2.5 การควบคุมการประกันภัยและสัญญาประกันภัยของประเทศไทย

2.5.1 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ก็เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัญญาประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัยโดยตรง ซึ่งเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเน้นที่จะควบคุมธุรกิจประกันวินาศภัย เพื่อมิให้เกิดปัญหาต่อเศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศ เหมือนกับพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ซึ่งเน้นการควบคุมดูแลธุรกิจประกันชีวิต โดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 ได้แบ่งหมวดต่าง ๆ ออกเป็น 6 หมวด นอกเหนือจากคำจำกัดความ คือ หมวด 1. บริษัท, หมวด 2. การควบคุมบริษัท, หมวด 3. การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย, หมวด 4. ตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัย, หมวด 5. กองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัยและหมวด 6. บทกำหนดโทษ

หากพิจารณาถึง คำจำกัดความตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้ไว้มีข้อแตกต่างจากกฎหมายอื่นอยู่บ้าง เช่น คำว่า “วินาศภัย” ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 4³² หมายความว่า “ความเสียหายใด ๆ บรรดาที่พึงประมาณเป็นเงินได้และหมายความรวมถึงความสูญเสียในสิทธิ ผลประโยชน์ หรือรายได้ด้วย” สังเกตได้ว่าแตกต่างกับคำจำกัดความของคำว่า “วินาศภัย” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 869 ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยได้ให้ความหมาย

³² พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 4 “ในพระราชบัญญัตินี้ “วินาศภัย” หมายความว่า ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาที่พึงประมาณเป็นเงินได้ และหมายความรวมถึงความสูญเสียในสิทธิ ผลประโยชน์ หรือรายได้ด้วย.....”

ของคำว่า “วินาศภัย” ว่างกว้างและชัดเจนกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 869 เพราะตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มีส่วนขยายเพิ่มให้รวมถึงความสูญเสียในสิทธิ ผลประโยชน์ หรือ รายได้ด้วย เพื่อเป็นการชี้ชัดว่าการประกันภัยประเภทธุรกิจหยุดชะงัก (Business Interruption) หรือการประกันสิทธิการเช่าสามารถเอาประกันภัย และถือเป็นวินาศภัยอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

หมวด 1. บริษัท ตามคำจำกัดความตามพระราชบัญญัติวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 4 “บริษัท” หมายความว่าบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ตามพระราชบัญญัตินี้ และหมายความรวมถึงสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย หากพิจารณาประกอบกับ มาตรา 6³³ ภายใต้บังคับ มาตรา 7³⁴ การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจะกระทำได้เมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ดังนั้นนิติบุคคลที่สามารถรับประกันภัยได้จะต้องเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน เท่านั้น โดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย จากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ซึ่งนิติบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่มีใบอนุญาตก็ไม่สามารถประกอบธุรกิจรับประกันภัยวินาศภัยได้

ดังนั้น โดยเนื้อหาของหลักของพระราชบัญญัตินี้ จึงมุ่งเป็นที่นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจประกันภัยเป็นหลัก เช่นนิติบุคคลใดสามารถประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยได้ และบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตสามารถกระทำการ หรือห้ามกระทำการอย่างไร เช่น ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 23 กำหนดให้บริษัทจัดสรรเงินสำรองดังนี้

1. เงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นรายได้ของบริษัท
2. เงินสำรองสำหรับค่าสินไหมทดแทน และ
3. เงินสำรองเพื่อการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

³³ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 6 “ภายใต้บังคับมาตรา 7 การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจะกระทำได้เมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ บริษัทมหาชนจำกัด ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี.....”

³⁴ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 7 “บริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศจะตั้งสาขาของบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้ รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้.....”

เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการว่าหากเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย บริษัทรับประกันภัยจะมีเงินเพียงพอ ในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จึงจำเป็นต้องกำหนดให้บริษัทรับประกันภัยสำรองเงินต่างๆ ไว้ ในกรณีที่จำเป็นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือ คินเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้ประกอบการ บริษัทรับประกันภัยก็สามารถกระทำได้ เพราะหากบริษัทรับประกันภัยไม่สามารถชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือ คินเบี้ยประกันภัยได้กรณีที่ต้องคิน เนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอ นั้น จะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นประชาชนจำนวนมาก

ตามที่กล่าวมาแล้วว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเน้นจะควบคุมบริษัทประกันภัยเพื่อมิให้เกิดปัญหาต่อเศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก ดังนั้นบทบัญญัติส่วนมากจะกล่าวถึงการควบคุมการดำเนินธุรกิจของบริษัทรับประกันภัยเป็นหลัก ดังนั้นในส่วนที่กล่าวถึงสัญญาประกันภัยและกรรมธรรม์ประกันภัย จึงมีอยู่น้อย ซึ่งสามารถพบในหมวด 2 เรื่อง การควบคุมบริษัท เช่น พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 29 “กรรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้ประกอบการต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้รวมทั้งเอกสารหรือแบบทำกรรมธรรม์ประกันภัยด้วย .

แบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรหรือเมื่อบริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะส่งให้แก่เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม หรือยกเลิกแบบหรือข้อความนั้นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

ในกรณีที่บริษัทออกกรรมธรรม์ประกันภัยแตกต่างไปจากแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์มีสิทธิเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามแบบกรรมธรรม์ประกันภัยหรือ ข้อความที่บริษัทออกให้ นั้น หรือ ตามแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่บริษัทออกกรรมธรรม์ประกันภัยโดยใช้แบบหรือข้อความที่นายทะเบียนมิได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยจะเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบตามกรรมธรรม์นั้น หรือ จะบอกเลิกสัญญาประกันภัยนั้นเสียและให้บริษัทคินเบี้ยประกันภัยทั้งสิ้นที่ได้ชำระไว้แล้วแก่บริษัทก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ”

ดังนั้นตาม มาตรา 29 กรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทรับประกันภัย ออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย นั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน คือ อธิบดีกรมการประกันภัย หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการประกันภัยมอบหมาย³⁵ จึงทำให้รัฐมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบสัญญาและกรมธรรม์ประกันภัย ที่ออกใช้ในธุรกิจประกันภัย เพื่อมิให้เกิดปัญหาการเอาเปรียบผู้เอาประกันภัย หรือก่อให้เกิดการทุจริตในธุรกิจประกันภัย เนื่องจากการประกันภัยเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก หากปล่อยให้บริษัทรับประกันภัย กำหนดข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัยมีลักษณะเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยหรือสามารถทุจริตในการทำประกันภัย ก็จะกระทบต่อคนจำนวนมาก เพราะผู้เอาประกันภัยจะเสียหายหากกรมธรรม์ที่ถืออยู่มีข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม หรือการปล่อยให้บริษัทรับประกันภัยสามารถพิจารณาใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่กลุ่มหรือพวกของตนได้โดยทุจริต จะทำให้ประชาชนโดยทั่วไปเสียหาย เพราะการประกันภัยเป็นการกระจายความเสี่ยง ดังนั้น ประชาชนทั่วไปก็ต้องมีส่วนในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากการทุจริตไปด้วย เช่นเดียวกับธนาคาร หรือ บริษัทเงินทุน ที่มีการปล่อยกู้ให้แก่กลุ่มที่สนิทโดยผิดระเบียบ และเกิดความเสียหายต่อธนาคาร หรือ บริษัทเงินทุน ทำให้ประชาชนทั่วไปที่ฝากเงินได้รับความเสียหายไปด้วย ดังนั้น กรมการประกันภัยจึงมีหน้าที่จะต้องตรวจสอบสัญญาประกันภัยหรือกรมธรรม์ประกันภัยตามที่บริษัทรับประกันภัยออกใช้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนทั่วไป แต่เป็นที่น่าเสียดายที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเน้นในเนื้อหาของกรมธรรม์ประกันภัยน้อยเกินไป ดังเห็นได้จากมีบทบัญญัติเพียงมาตราเดียวคือมาตรา 29 ที่กล่าวถึงอำนาจในการตรวจสอบ และควบคุมกรมธรรม์ประกันภัยของกรมการประกันภัย เพราะมาตราอื่นมุ่งเน้นในเรื่องการควบคุมฐานะการเงิน และ ความมั่นคงของบริษัทรับประกันภัยเป็นหลัก หากเกิดกรณีบริษัทรับประกันภัยเลิกกิจการหรือล้มละลาย ก็จะไม่ส่งผลกระทบมากนัก ดังนั้นการตรวจสอบข้อสัญญาหรือสาระของสัญญาประกันภัย หรือกรมธรรม์ประกันภัยของกรมการประกันภัย จึงไม่มีหลักเกณฑ์มากหรือชัดเจนเหมือนคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าด้วยสัญญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้ค่อนข้างชัดเจน ว่าลักษณะอย่างไรของสัญญาที่ถือว่าเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค

แต่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ก็มีข้อกำหนดบางประการเพื่อมิให้บริษัทรับประกันภัยเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยมากนัก ถึงแม้ว่ากรมการประกันภัยจะมีได้เข้าไปตรวจสอบเนื้อหา

³⁵ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีกรมการประกันภัยหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการประกันภัยมอบหมาย

สาระของกรรมธรรม์ประกันภัยมากนัก เช่น การกำหนดห้ามมิให้บริษัทรับประกันภัยประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือ ประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือจ่ายหรือคืนไปโดยไม่สุจริต³⁶ ซึ่งหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ถือว่าบริษัทรับประกันภัยประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือ เบี้ยประกันภัย นั้น กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมี 10 ลักษณะดังต่อไปนี้”

1. ในกรณีที่บริษัทได้ออกใบนัดรับเงินค่าสินไหมทดแทนหรือรับเงินเบี้ยคืนเมื่อถึงกำหนดวันนัดยังขอคัดผ่อนหรือบ่ายเบี่ยง และใบนัดให้มารับเงินค่าสินไหมทดแทนหรือรับเบี้ยประกันภัยคืนดังกล่าวต้องมีระยะเวลาไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่บริษัทออกใบนัด
2. จ่ายเป็นเช็คลงวันที่ล่วงหน้า
3. เมื่อมีการตกลงหรือประนีประนอมยอมความเรื่องจำนวนค่าสินไหมทดแทนกันแล้ว บริษัทไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือตามข้อประนีประนอมยอมความ เป็นเหตุให้ต้องนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล
4. ในกรณีมีการเรียกร้องต่อกรมการประกันภัย เมื่อกรมการประกันภัยมีคำวินิจฉัยให้บริษัทควรต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่บริษัทไม่เห็นด้วยกับกรมการประกันภัย จนมีการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล และมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้บริษัทต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
5. บริษัทไม่เรียกเอกสารประกอบการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ครบถ้วน ในคราวเดียวกัน เว้นแต่เอกสารที่เรียกเพิ่มเติมอีกนั้นเป็นเอกสารพิเศษที่จำเป็นแก่การประกอบการพิจารณาในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนซึ่งจำเป็นต้องเรียกเพิ่ม
6. เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บริษัทชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่บริษัทไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลจนพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำบังคับ

³⁶ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย มาตรา 36 “ห้ามมิให้บริษัทประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายคืนแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือจ่ายหรือคืนไปโดยไม่สุจริต” วรรคสอง “การกระทำหรือการปฏิบัติใดๆ ของบริษัทที่จะถือว่าเป็นการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนด”

³⁷ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ถือว่าการประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือ ประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันวินาศภัย , ประกาศ ณ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2536 , ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 110 ตอนที่ 18 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2536

7. ในกรณีที่กรรมการประกันภัยมีคำวินิจฉัยให้บริษัทต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่บริษัทไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัย และไม่ได้แย้งคำวินิจฉัยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่บริษัทได้รับคำวินิจฉัยนั้น
8. มีพฤติกรรมแสดงให้เห็นเด่นชัดว่าไม่ประสงค์จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ตรงตามความเสียหายที่แท้จริง หรือไม่เร่งรัดตรวจสอบความเสียหายให้เสร็จสิ้นในเวลาอันรวดเร็วโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร
9. ในการประกันภัยรถยนต์ บริษัทไม่ตรวจสอบประเมินความเสียหายหรือตรวจสอบแล้วแต่ออกไปส่งซ่อมล่าช้าเกินกว่าสามวัน หรือทะเลเยกเฉยไม่ดำเนินการใดๆ ให้แก่เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถนั้น หรือ เมื่อนำรถเข้าอู่ซ่อม แต่ไม่จัดส่งอะไหล่ให้อยู่ภายในระยะเจ็ดวัน นับแต่วันที่รถได้รับรถ เว้นแต่อะไหล่เหล่านั้นไม่มีขายในท้องตลาด จำเป็นต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ หรือเมื่ออู่ซ่อมรถเสร็จแล้วไม่ยอมจ่ายค่าซ่อมรถจนเป็นเหตุให้อู่ซ่อมรถใช้สิทธิยึดหน่วงรถนั้นไว้ตามกฎหมาย หรือ ดำเนินการซ่อมรถในเวลานานเกินสมควร
10. ในกรณีที่รถยนต์สูญหาย บริษัทไม่ดำเนินการชดใช้ภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันที่รับแจ้งจากผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ ทั้งนี้เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนให้ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้งๆละไม่เกินสามสิบวัน

หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น มีขึ้นเพื่อมิให้บริษัทรับประกันภัยปฏิบัติต่อผู้เอาประกันภัยอย่างไม่เป็นธรรม เพราะผู้เอาประกันภัยอาจนำเรื่องเข้าร้องเรียนต่อกรมการประกันภัย ซึ่งบริษัทรับประกันอาจถูกลงโทษตามกฎหมายได้ แต่ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหของความเป็นธรรมของการประกันภัยตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 นั้น เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เนื่องจากขอให้ผู้เอาประกันภัยมีปัญหาเรื่องการพิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และนำเรื่องเข้าร้องต่อกรมการประกันภัยแล้ว กรมการประกันภัยถึงเข้ามาพิจารณา ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ซึ่งจะเข้าตรวจสอบสัญญาต่างๆก่อนที่สัญญาเหล่านั้นจะสร้างปัญหาและความไม่เป็นธรรมต่อประชาชน

ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติไว้ใน หมวด 2 การควบคุมบริษัท ดังเช่นในมาตรา 29 ซึ่งบัญญัติว่า “ กรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยต้องเป็นไปตาม

แบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้รวมทั้งเอกสารประกอบหรือแนบท้าย
กรมธรรม์ประกันภัยด้วย

แบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อนายทะเบียน
เห็นสมควรหรือเมื่อบริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่ม หรือยกเลิกแบบหรือข้อ
ความนั้นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

ในกรณีที่บริษัทออกกรมธรรม์ประกันภัยแตกต่างไปจากแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้
ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประ
กันภัยมีสิทธิเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามแบบกรมธรรม์ประกันภัยหรือข้อความที่บริษัท
ออกให้ นั้น หรือตามแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประ
กันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุ
ให้บริษัทพ้นความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่บริษัทออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยใช้แบบหรือข้อความที่นายทะเบียนมิได้ให้
ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยจะเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบตามกรมธรรม์
ประกันภัยนั้น หรือจะบอกเลิกสัญญาประกันภัยนั้นเสียและให้บริษัทคืนเบี้ยประกันภัยทั้งสิ้นที่ได้ชำระไว้
แล้วแก่บริษัทก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้
บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ”พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
พ.ศ.2540

2.5.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540

พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15
พฤษภาคม 2541 เป็นต้นไป แต่ไม่มีผลใช้บังคับแก่นิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นก่อนวันที่พระราช
บัญญัตินี้ใช้บังคับ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ฉบับนี้ คือ เนื่องจากหลักกฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรม
หรือสัญญาที่ใช้บังคับอยู่ มีพื้นฐานมาจากเสรีภาพของบุคคลตามหลักของความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดง
เจตนา รัฐจะไม่เข้าแทรกแซง แม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะเป็นการต้อง
ห้ามชัดแจ้ง โดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่ในปัจจุบัน
สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าถือโอกาสอาศัยหลักตั้ง

กล่าวเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจน้อยกว่าอย่างมาก ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม และไม่สงบสุขในสังคมสมควรที่รัฐจะกำหนดกรอบของ การใช้หลักความศักดิ์สิทธิ์การ แสดงเจตนาของเสรีภาพของบุคคลเพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคมดังกล่าว โดย กำหนดแนวทางให้แก่ศาลเพื่อใช้ในการพิจารณาว่าข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรมนี้มีผลใช้ บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

นอกจากเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้ว โดยภาพรวม พระราชบัญญัติ ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวางกรอบของข้อสัญญาที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะรู้ว่าควรที่จะกำหนดข้อสัญญาใน ลักษณะใดที่จะไม่เป็นการเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจนเกินไปกว่าที่กฎหมายจะไม่ให้มีผล บังคับได้³⁸

สำหรับสัญญาประกันภัยที่ใช้อยู่ในประเทศไทยนั้นในอดีตศาลฎีกาเองก็ได้วางหลักการ วินิจฉัยไว้เป็นจำนวนมาก บางกรณีศาลฎีกาก็วินิจฉัยไปทำนองที่เอื้อประโยชน์และความยุติธรรมแก่ผู้เอา ประกันภัย แต่มีบ้างบางกรณีที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไปตามข้อสัญญาในกรมธรรม์ อาจเป็นเพราะศาลฎีกา เห็นว่า ข้อสัญญาเหล่านั้น เป็นการแสดงเจตนาของคู่สัญญาเอง ซึ่งเป็นไปตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของ เจตนา (Autonomy of The will) และหลักเสรีภาพในการทำสัญญา คงจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้

1. กรณีที่เอื้อประโยชน์และเพื่อความยุติธรรมแก่ผู้เอาประกันภัยในฐานะคู่สัญญาที่มีได้มีโอกาส ในการกำหนดข้อสัญญาเช่น
 - 1.1 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 736/2529 “ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยประการต่าง ๆ ใน กรมธรรม์นั้นต้องตีความโดยเคร่งครัด” คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 476/2507 “เป็นหน้าที่ของผู้ รับประกันภัยต้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคดีและมีหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงเหล่านั้น”
 - 1.2 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2179/2526 “ข้อความใดจะเป็นเงื่อนไขแห่งสัญญาหรือไม่ต้องตกลง กันให้ชัด มิฉะนั้นเมื่อกรณีเป็นที่สงสัยต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัย โดยไม่ถือเป็นเงื่อนไข ผู้รับประกันภัยจะปฏิเสธความรับผิดไม่ได้” (ได้แต่เรียกค่าเสียหาย)

³⁸ คาราวร ธีระวัฒน์ . กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็น ธรรม . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542 . หน้า 88

³⁹ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 70

หายหรือลดค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น)“

- 1.3 คำพิพากษาฎีกาที่ 1490/2515 “ข้อกำหนดในกรมธรรม์ว่าผู้เอาประกันภัยรถยนต์จะตกลงในกรณีอุบัติเหตุ โดยไม่มีผู้แทนผู้รับประกันภัยร่วมด้วยไม่ได้ นั้น เมื่อผู้เอาประกันภัยแจ้งเหตุ ให้ผู้รับประกันภัยทราบแล้วผู้รับประกันภัยเพิกเฉยไม่ร่วมในการเจรจาตกลงด้วย ผู้รับประกันภัยอ้างข้อกำหนดนี้ขึ้นมาปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้”⁴¹
- 1.4 คำพิพากษาที่ 904/2527 “ข้อยกเว้นว่า “ใช้รถยนต์ในทางที่ผิดกฎหมาย” หมายความว่าใช้รถเพื่อทำผิดกฎหมายโดยตรง เช่น ใช้รถยนต์ปล้นทรัพย์ หรือบรรทุกของหนีภาษี ไม่ใช้จริงหรือประมาทเลินเล่อผิด พ.ร.บ. จราจร เช่นบรรทุกของเกินอัตราจนสะพานพัง”⁴²
- 1.5 คำพิพากษาฎีกาที่ 621/2527 “เงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยที่ว่า ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่ตกลงยินยอมเสนอหรือ ให้สัญญาว่าจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลใด โดยไม่ได้รับยินยอมจากบริษัท และที่ว่า การประกันภัยไม่คุ้มครองความรับผิดชอบรับตามสัญญา ซึ่งความรับผิดชอบนั้นจะไม่เกิดขึ้น หากปราศจากสัญญานั้น เป็นการป้องกันมิให้ผู้เอาประกันภัยไปตกลงชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายถูกเท่านั้น แต่กรณีเป็นฝ่ายผิดจะเอาเงื่อนไขดังกล่าวมาใช้บังคับไม่ได้ เพราะถึงอย่างไร ผู้รับประกันภัยก็ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนอย่างแน่นอนอยู่แล้ว”⁴³
- 1.6 คำพิพากษาฎีกาที่ 1640/2527 “แม้กรมธรรม์ประกันภัยจะระบุชื่อ อ.เป็นผู้เอาประกันภัย โดยไม่ระบุว่ากระทำในฐานะผู้แทนห้างจำเลยที่ 1 แต่ อ.เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างจำเลยที่ 2 และรถยนต์ที่เอาประกันภัยค้ำจุนไว้กับจำเลยที่ 3 ก็เป็นของจำเลยที่ 2 อ.จึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียในรถยนต์ที่เอาประกันภัยไว้ การกระทำของ อ.เป็นการกระทำในฐานะผู้แทนของจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นนิติบุคคล ถือได้ว่าเป็นการกระทำของจำเลยที่ 2 เอง การที่ไม่ระบุในกรมธรรม์ว่า อ.กระทำแทนจำเลยที่ 2 ทำให้การกระทำในฐานะผู้แทนนิติบุคคล กลับกลายเป็นการกระทำในฐานะส่วนตัวไปไม่ เมื่อจำเลยที่ 2 เป็นผู้เอาประกันภัยจำเลย

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน

⁴¹ จิตติ ดิงศักดิ์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 73

⁴² เรื่องเดียวกัน , หน้า 93

⁴³ ประกาศน อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึงมาตรา 897 พร้อมด้วยย่อข้อ

ที่ 3 ในฐานะผู้รับประกันภัยคำจนจึงต้องรับผิดชอบโจทก์⁴⁴

- 1.7 คำพิพากษาฎีกาที่ 4324/2528 “กรมธรรม์ประกันภัยมีข้อความว่า “บริษัทจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบตามกฎหมายเพื่อความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลภายนอก เนื่องจากอุบัติเหตุอันเกิดจากการใช้รถยนต์ในระหว่างระยะเวลาประกันภัย” ดังนี้ ค่าขาดประโยชน์ในการที่ไม่ได้ใช้รถและค่าเช่ารถผู้อื่นมาใช้ในระหว่างซ่อมรถของโจทก์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ถือได้ว่าเป็นความเสียหายที่มีต่อทรัพย์สินของบุคคลภายนอกจากอุบัติเหตุอันเกิดจากการใช้รถ ซึ่งจำเลยที่ 2 ผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย จำเลยร่วมผู้รับประกันภัย จึงต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายส่วนนี้ด้วย⁴⁵
- 1.8 คำพิพากษาฎีกาที่ 1601-1603/2529 “ตามสัญญาประกันภัยมีเงื่อนไขระบุว่า เมื่อรถยนต์ที่เอาประกันภัยไว้เกิดความเสียหาย ผู้รับประกันภัยมีสิทธิซ่อมเปลี่ยนหรือใช้รถยนต์สภาพเดียวกันนั้น ผู้รับประกันภัยจะต้องเลือกซ่อม โดยช่างซ่อมที่มีฝีมือด้วยการที่ผู้รับประกันภัยไม่ยอมส่งมอบรถยนต์ให้ซ่อมเพราะยังไม่พอใจว่าช่างซ่อมของผู้รับประกันภัยจะซ่อมรถได้ดีหรือไม่ และไม่ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยจะไม่ส่งมอบรถยนต์ให้ผู้รับประกันภัยโดยเด็ดขาด จึงถือไม่ได้ว่าผู้เอาประกันภัยผิดเงื่อนไขในสัญญา การที่ผู้เอาประกันภัยฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้อ้างว่าทำละเมิดนั้นเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัย จะถือว่าผู้เอาประกันภัยสละสิทธิที่จะให้ผู้รับประกันภัยปฏิบัติตามสัญญาหาได้ไม่”⁴⁶
- 1.9 คำพิพากษาฎีกาที่ 400/2530 “สัญญาประกันภัยคำจนระหว่างจำเลยที่ 3 เจ้าของรถยนต์ผู้เอาประกันภัยกับจำเลยที่ 4 บริษัทผู้รับประกันภัยมีข้อตกลงว่า “บริษัทจะถือบุคคลใด ซึ่งขับรถโดยได้รับความยินยอมจากผู้เอาประกันภัยเสมือนหนึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเอง...” เมื่อจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ซื้อรถยนต์คันดังกล่าวได้นำรถยนต์ไปใช้โดยให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกจ้างของตนขับแล้ว เกิดเหตุละเมิดขึ้น จึงต้องถือว่าจำเลยที่ 1 ขับรถโดยได้รับความยินยอมจากจำเลยที่ 3 และมีฐานะเสมือนเป็นผู้เอาประกันภัยเองตามสัญญาดังกล่าว

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้า 1565

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1488-1489

จำเลยที่ 2 ในฐานะนายจ้างจำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 425 และจำเลยที่ 4 ต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยกับจำเลยดังกล่าวด้วย ส่วนจำเลยที่ 3 ไม่ได้ความว่าเป็นผู้ครอบครองขณะเกิดเหตุจึงไม่ต้องรับผิดชอบ⁴⁷

1.10 คำพิพากษาที่ 225/2532 “โจทก์เช่าซื้อรถยนต์คันที่เอาประกันภัยมาใช้ในกิจการของโจทก์โดยมอบหมายให้ พ.ผู้ถือหุ้นของบริษัทโจทก์เป็นผู้ดำเนินกิจการทุกอย่างเกี่ยวกับรถยนต์ของโจทก์ พ. นำรถยนต์ดังกล่าว ไปทำประกันภัย เช่นนี้ ถือว่าโจทก์เป็นผู้เอาประกันภัย เมื่อโจทก์ ซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยเป็นผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์ในรถยนต์คันที่เอาประกันภัยซึ่ง โจทก์เช่าซื้อมา โจทก์จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยไว้ สัญญาประกันภัยย่อมมีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 กรณีเช่นนี้ โจทก์เป็นตัวแทนมิได้เปิดเผยชื่อการตั้ง พ. เป็นตัวแทนจึงไม่ต้องแสดงตนให้ปรากฏและรับเอาสัญญาประกันภัยที่ พ. ตัวแทนทำไว้กับจำเลยแทนตนได้ตามมาตรา 806”

2. กรณีวินิจฉัยไปตามข้อสัญญาในกรมธรรม์ภายใต้หลักความศักดิ์ของเจตนาและเสรีภาพในการทำสัญญา เช่น

2.1 คำพิพากษาฎีกาที่ 715/2475 “สัญญาประกันไฟมีข้อตกลงเป็นเงื่อนไขให้ผู้เอาประกันภัยเก็บสมุดบัญชีทรัพย์สินของไว้ในตู้นิรภัย ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามนี้ และไม่ทราบจำนวนที่แท้จริงตัดสินใจว่าผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิได้ค่าทดแทน⁴⁸

2.2 คำพิพากษาฎีกาที่ 738, 739/2474 “ข้อความในกรมธรรม์ประกันภัยมีว่า ให้เป็นหน้าที่ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งการเอาประกันภัยเพิ่มเติมให้ผู้รับประกันภัยทราบเป็นลายลักษณ์อักษร มิฉะนั้น จะไม่ได้รับค่าสินไหมทดแทน (หรือว่า “ผลประโยชน์ที่จะได้รับ ฯลฯ เป็นอันลบล้างไป” (ฎีกาที่ 914 ถึง 927/2513 2513 ฎ.1280) ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามนี้และเกิดไฟไหม้โรงสีที่เอาประกันภัยไว้ตัดสินใจว่าผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิรับค่าทดแทน⁴⁹

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1570

⁴⁸ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 91

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ 377/2479 “ข้อสัญญาประกันภัยมีว่าเมื่อเกิดวินาศภัยขึ้น ผู้เอาประกันภัยจะต้องแจ้งให้บริษัทประกันภัยทราบทันที และภายใน 15 วัน ต้องยื่นคำเรียกร้องเป็นลายลักษณ์อักษรต่อบริษัทระบุรายละเอียดและราคาวินาศภัย ฯลฯ บริษัทจะไม่ใช้เงิน ถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้ ฯลฯ ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยไม่ทำตามข้อสัญญานี้ ตัดสินว่า ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน”⁵⁰

ดังนั้นหากพิจารณาตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กล่าวถึงคู่สัญญาประกันภัย ไว้ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ได้ให้คำนิยามของสัญญา ข้อสัญญา และบุคคลที่เกี่ยวข้องที่จะต้องถูกบังคับให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก่

1. ผู้บริโภคหมายความว่า ผู้เข้าทำสัญญาในฐานะ เช่นผู้ซื้อ ผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ ผู้กู้ ผู้เอาประกันภัย เป็นต้น แต่การเข้าทำสัญญานั้นต้องไม่ใช่เพื่อการค้าทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใด และยังหมายความรวมถึงผู้เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ค้าประกันของผู้บริโภค (บุคคลผู้เข้าทำสัญญาฉบับนี้) ซึ่งมีได้กระทำเพื่อการค้าด้วย
2. ผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ หมายความว่า ผู้เข้าทำสัญญาในฐานะ เช่น ผู้ขาย ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่ากู้ ผู้รับประกันภัย เป็นต้น ทั้งนี้การเข้าทำสัญญานั้นต้องเป็นไปเพื่อการค้าทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้นเป็นทางการค้าปกติของตนด้วย
3. สัญญาสำเร็จรูป หมายความว่า สัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะทำในรูปแบบใด ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดนำมาใช้ในการประกอบกิจการของตน

จึงทำให้สัญญาประกันภัยตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้นหากเกิดกรณีพิพาทระหว่างผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยในปัญหาของข้อสัญญาทั้งที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์หรือเอกสารอื่นใด ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย กฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับก่อนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็คือ พระราชบัญญัติฉบับนี้ ตามหลักการใช้กฎหมายที่ว่ากฎหมายพิเศษต้องนำมาใช้ก่อนกฎหมายที่เป็นหลักทั่วไป

ผลบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีต่อข้อสัญญา หรือสัญญาทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาแล้ว

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน

ก็คือ การให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น

ลักษณะของข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมมีลักษณะอย่างไร ตามพระราชบัญญัติได้กำหนดไว้ใน

1. มาตรา 4 วรรคแรก “ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือ ในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น”
2. มาตรา 4 วรรคสอง “ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น”
3. มาตรา 4 วรรคสาม “ข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าวิญญูชนจะถึงคาดหมายได้ตามปกติ เป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น
 1. ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญา
 2. ข้อตกลงให้ต้องรับผิดหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด
 3. ข้อตกลงให้สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ
 4. ข้อตกลงให้สิทธิที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใด หรือปฏิบัติตามสัญญาในระยะเวลาที่ล่าช้าได้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 5. ข้อตกลงให้สิทธิคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกร้องหรือกำหนดให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระเพิ่มขึ้นมากกว่าภาระที่เป็นอยู่ในเวลาทำสัญญา
 6. ข้อตกลงในสัญญาขายฝากที่ผู้ซื้อฝากกำหนดราคาสินไถ่สูงกว่าราคาขายบวกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี
 7. ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดราคาค่าเช่าซื้อ หรือกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระสูงกว่าที่ควร
 8. ข้อตกลงในบัตรเครดิตที่กำหนดให้ผู้บริโภคต้องชำระดอกเบี้ย เบี้ยปรับค่าใช้จ่าย หรือ

ประโยชน์อื่นใดสูงเกินกว่าที่ควรในกรณีผิดนัดหรือที่เกี่ยวข้องกับการผิดนัด

9. ข้อตกลงที่กำหนดวิธีดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระสูงกว่าที่ควร

4. มาตรา 4 วรรคสี่ “ในการพิจารณาข้อตกลงที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งตามวรรคสาม จะเป็นการได้เปรียบเกินสมควรหรือไม่ให้นำมาตรา 10¹ มาใช้โดยอนุโลม”

ดังนั้นในกรณีของสัญญาประกันภัย อาจมีลักษณะของความไม่เป็นธรรมตาม มาตรา 4 วรรคแรก เนื่องจากข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัยผู้รับประกันภัยเป็นผู้กำหนด ซึ่งหากกำหนดให้ฝ่ายผู้รับประกันภัยได้เปรียบผู้เอาประกันภัยเกินสมควรให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น หรือในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายผู้เอาประกันภัย

สำหรับหลักเกณฑ์ข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง สัญญาประกันภัยอาจมีลักษณะดังกล่าวเฉพาะ (2) - (5) เท่านั้น เนื่องจากในลักษณะอื่นไม่เกี่ยวกับสัญญาประกันภัย

เนื่องจากสัญญาประกันวินาศภัยมีลักษณะพิเศษตามหลักการประกันภัย และใช้บังคับกับคนจำนวนมากและแตกต่างกัน ดังนั้นในการพิจารณาถึงข้อตกลงที่ผู้รับประกันภัยได้เปรียบผู้เอาประกันภัยตามมาตรา 4 วรรคสาม จะเป็นการได้เปรียบเกินสมควรหรือไม่ จึงจะต้องให้นำมาตรา 10 มาพิจารณาด้วย

กฎหมายข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมของประเทศอังกฤษ

พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม ค.ศ.1977 (The Unfair Contract Terms Act 1977) ของประเทศอังกฤษ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้ควบคุมข้อสัญญาทางธุรกิจทั้งหลายที่ไม่เป็นธรรม แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้กลับไม่มีผลใช้บังคับต่อ สัญญาประกันภัยทั้ง 3 ประเภท(ประกันชีวิต , ประกันวินาศภัย และประกันภัยทางทะเล) แต่อย่างใด ซึ่งทำให้นักกฎหมายอังกฤษบางท่านถึงกับกล่าวว่าเป็น

¹พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม มาตรา 10 “ในการวินิจฉัยว่าข้อสัญญาจะมีผลบังคับเพียงใดจึงจะเป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวง รวมทั้ง

- (1) ความสุจริต อำนาจต่อรอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจ ความสันหัดชัดเจน ความคาดหมาย แนวทางที่เคยปฏิบัติ ทางเลือกอย่างอื่น และทางได้เสียทุกอย่างของคู่สัญญาตามสภาพที่เป็นจริง
- (2) ปกติประเพณีของสัญญาชนิดนั้น
- (3) เวลาและสถานที่ในการทำสัญญาหรือในการปฏิบัติตามสัญญา
- (4) การรับภาระที่หนักกว่ามากของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง”

“การยกเว้นที่ไม่มีเหตุผล-irrationally excludes from its scope”⁵²

ในกรณีที่สัญญาประกันภัยไม่ตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้นั้น ปรากฏอยู่ในส่วน “ตาราง : ตารางที่ 1 ขอบเขตของมาตรา 2 ถึง 4 และ 7

1. มาตรา 2 ถึง 4 ของกฎหมายฉบับนี้ไม่ขยายไปถึง

ก. สัญญาประกันภัยใด (รวมถึงสัญญาที่จะชำระเงินประจำปีสำหรับการดำรงชีพ)...” หรือ เป็นภาษาอังกฤษว่า “Schedule 1(1) (a) to it,” any contract of insurance (including a contract to pay an annuity on human life)”⁵⁴

เหตุที่สัญญาประกันภัยไม่ตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ แม้หากพิจารณาให้ดีแล้วสัญญาประกันภัยควรตกอยู่ในบังคับ เพราะสัญญาประกันภัยนั้นมีข้อยกเว้น และข้อจำกัดความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัย ทั้งกรมธรรม์ประกันภัยเองก็มีรูปแบบมาตรฐาน กล่าวคือ เป็นรูปแบบที่ผู้รับประกันภัยกำหนดไว้แล้ว แต่เนื่องจากธุรกิจประกันภัยของอังกฤษพยายามที่จะทำให้สัญญาประกันภัยไม่ตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยให้เหตุผลว่าการบังคับใช้ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับนี้จะทำให้ขอบเขตของความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยสำหรับการเสี่ยงภัยที่พิจารณารับประกันภัยจะเกิดความไม่แน่นอน

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นข้อแลกเปลี่ยนในเรื่องนี้ รัฐบาลอังกฤษจึงสั่งให้ธุรกิจประกันภัยออกแถลงการณ์นำวิธีปฏิบัติสำหรับประกันภัย (Statement of Insurance Practice) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับประมวลการดำเนินการอย่างสมัครใจสำหรับผู้รับประกันภัย ซึ่งออกครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1977 และมีแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1981 และครั้งสุดท้ายเมื่อปี ค.ศ. 1986 และใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้

ข้อที่น่าสังเกตในส่วนของ Statement of Insurance Practice ก็คือ

1. Statement ฉบับนี้ไม่มีกฎหมายรองรับ กล่าวคือ ประกาศออกใช้ไม่ได้อาศัยอำนาจของกฎหมายฉบับใด แต่เป็นความผูกพันทางศีลธรรมของผู้รับประกันภัยเท่านั้น”
2. Statement of Insurance Practice ประกอบด้วย
 - 2.1 Statement of General Insurance Practice ออกโดย Association of British Insurers ซึ่งเป็นของ

⁵² Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p121

⁵³ คารพร ธีระวัฒน์ . กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม . หน้า 160

⁵⁴ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p121

⁵⁵ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p.3/6

บริษัทประกันภัยที่เกี่ยวกับวินาศภัย ซึ่งเป็นฉบับเดียวที่ผู้เขียนจะทำการอธิบายไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้⁵⁶

3. Statement of long-term Insurance Practice ออกโดย Association of British Insurers ซึ่งเป็นของบริษัทประกันชีวิต (ผู้เขียนจะไม่อธิบายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้)

Statement of General Insurance Practice หรือ แถลงการณ์วิธีปฏิบัติสำหรับการประกันวินาศภัยนี้ แบ่งออกเป็น 7 หมวดคือ

1. แบบใบคำขอเอาประกันภัย
2. การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน
3. การต่ออายุกรมธรรม์
4. การเริ่มต้น (การบังคับตามแถลงการณ์นี้)
5. กรมธรรม์และเอกสารต่าง ๆ
6. ข้อโต้แย้ง
7. ประชาคมเศรษฐกิจแห่งยุโรป

สาระสำคัญของ Statement ฉบับนี้เช่น

1. ใบคำขอเอาประกันภัยจะต้องแจ้งให้ผู้ขอเอาประกันภัยทราบถึงผลของการละเลยในการแถลงข้อความจริงซึ่งเป็นสาระสำคัญ
 2. คำถามในใบคำขอเอาประกันภัยต้องชัดเจน และต้องไม่เป็นคำถามที่ต้องการความรู้จากผู้เชี่ยวชาญมาตอบคำถาม
 3. การแจ้งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน (Claim Notification) ก็ให้แจ้งโดยไม่ชักช้า
 4. ผู้รับประกันภัยไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบของตน ถ้าผู้เอาประกันภัยกระทำผิดข้อรับรองหรือเงื่อนไข ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง เว้นแต่กรณีทุจริต
 5. กรณีผู้รับประกันภัยแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยต่ออายุกรมธรรม์ ในใบแจ้งต่ออายุกรมธรรม์นั้น จะต้องเตือนผู้เอาประกันภัยให้ทราบถึงหน้าที่ในการเปิดเผยความจริงด้วย
 6. แถลงการณ์นี้ใช้สำหรับผู้ถือกรมธรรม์ที่มีถิ่นพำนักอยู่ในสหราชอาณาจักร
- อนึ่ง ผู้เขียนขอตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการที่สัญญาประกันภัยของอังกฤษไม่ตกอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม ค.ศ. 1977 บางประการซึ่งอาจมีปัญหาเกิดขึ้นได้ กล่าวคือ

⁵⁶ โปรดดูภาคผนวก

ในส่วนที่ 1 มาตรา 2 ความรับผิดจากการละเลย (1) บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของตนเองจากความตามหรือความเสียหาย ซึ่งเกิดจากการละเลย โดยการอ้างถึงข้อสัญญาใด หรืออ้างถึงการแจ้ง ซึ่งให้ไว้เป็นการทั่วไป หรือต่อบุคคลโดยเฉพาะเจาะจง”⁵⁷

หากธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยนำเอา Statement of General Insurance Practice ของอังกฤษมาใช้ ปัญหาในเรื่องข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะลดลงไปได้มาก โดยเฉพาะข้อที่ 5 ซึ่งกำหนดว่า “5. กรรมธรรม์และเอกสารต่าง ๆ

ผู้รับประกันภัยจะต้องดำเนินการปรับปรุงใบคำขอเอาประกันภัย กรรมธรรม์และเอกสารต่าง ๆ ให้ชัดเจนแน่นยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันจะต้องคำนึงถึงลักษณะทางกฎหมายของสัญญาประกันภัยด้วย”

⁵⁷ ครารพร ถิระวัฒน์ . กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม . หน้า 152

บทที่ 3

สัญญาประกันภัย , ธรรมเนียม และข้อสัญญาที่ปรากฏอยู่ในธรรมเนียมประกันภัย

3.1 สัญญาประกันภัย⁵⁸

การประกันภัยในปัจจุบันของประเทศไทย ได้รับอิทธิพลจากการประกันภัยของประเทศอังกฤษ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีประวัติการประกันภัยมาช้านาน และมีบริษัทรับประกันภัยขนาดใหญ่หลายแห่ง ทำให้มีการขยายและติดต่อรับประกันภัยจากหลายๆประเทศ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีการประกันภัยต่อไปยังต่างประเทศ โดยนำเอารูปแบบธรรมเนียมจากประเทศอังกฤษมาใช้ เช่น ธรรมเนียมประกันภัยความเสี่ยงภัยทุกชนิด นำเอาเงื่อนไขของ ABI Forms (Association of British Insurers) มาใช้บังคับ โดยการแปลบ้าง หรือ ใช้แบบเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาบ้าง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกล่าวถึงลักษณะ และ รูปแบบของสัญญา Common Law ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมายไทยในส่วนที่เป็นผลมาจากการตีความของศาล แต่อาจสังเกตเห็นได้ยากในส่วนกฎหมายที่ไทยบัญญัติไว้เป็นการสอดคล้องกับกฎหมายในสกุลคอมมอนลอว์โดยตรงแต่ก็เป็นที่น่าเชื่อว่ามีความคล้ายคลึงกันอยู่แน่นอน แต่ยังคงมีความแตกต่างอยู่บ้าง เช่น โครงสร้างกฎหมายลักษณะสัญญาของระบบกฎหมายสกุลคอมมอนลอว์ ไม่ได้มีกฎหมายในเรื่องนิติกรรม และนี่เป็นพื้นฐาน หรือหลักทั่วไปอย่างกฎหมายไทย สำหรับหลักกฎหมายสัญญาในระบบสกุลคอมมอนลอว์ ที่ว่าข้อตกลงระหว่างบุคคลสองฝ่ายขึ้นไปจะมีผลผูกพันเป็นสัญญาในกฎหมายได้ก็ต่อเมื่อมีการให้ สินจ้าง ที่เรียกกันว่า Consideration แก่กันในระหว่างคู่สัญญา ดังนั้นการที่บุคคลคนหนึ่งตกลงที่จะให้ประโยชน์ประการใดประการหนึ่งแก่อีกบุคคลหนึ่งนั้น ในกฎหมายสกุลคอมมอนลอว์ ยังไม่ถือว่ามิสัญญาผูกพันกันจนกว่าฝ่ายผู้รับประโยชน์จะได้ให้หรือตกลงจะให้สินจ้างอย่างใดอย่างหนึ่งเป็น Consideration สำหรับประโยชน์นั้นเสียก่อน⁵⁹

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่ประมวลแพ่งและพาณิชย์ของไทย กำหนดให้เป็นเอกเทศสัญญาซึ่งบัญญัติอยู่ใน บรรพ 3 ลักษณะ 20 หากพิจารณาตามมาตรา 861⁶⁰ เห็นว่าสัญญาประ

⁵⁸ “สัญญาประกันภัย” ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะสัญญาประกันวินาศภัย เว้นแต่จะกล่าวเป็นอย่างอื่น

⁵⁹ พรเพชร วิจิตชลชัย และ จรัญ ภักดีธนากุล . หน่วยที่ 14 กฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอื่นในสกุลกฎหมายคอมมอน ลอว์ ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์.2539 . หน้า 792

⁶⁰ มาตรา 861 “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง ตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือ ใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตคั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียก

กันภัยเป็นนิติกรรม ประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเป็นนิติกรรม 2 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายที่ตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือ ใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีเกิดวินาศภัย ต่อ วัตถุประสงค์เอาประกันภัย

2. ฝ่ายที่ตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า “เบี้ยประกันภัย” เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยและสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่มีข้อตกลงในเรื่อง วินาศภัย เป็นสาระสำคัญ

มาตรา 869 ได้ให้คำจำกัดความ “วินาศภัย” ไว้ว่า “ความเสียหายอย่างใดๆบรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้” แต่สำหรับชีวิตคนนั้นความจริงไม่อาจประเมินเป็นเงินตามกฎหมายได้ ดังนั้น ความตายจึงไม่ใช่วินาศภัยที่สามารถทำประกันภัยได้ แต่กฎหมายได้รับรองให้สามารถทำประกันภัยได้ โดยแยกเป็นการประกันอีกลักษณะหนึ่งเรียกว่า “ประกันชีวิต” วินาศภัยที่สามารถประกันภัยได้นี้ต้องมีลักษณะที่ไม่แน่นอน ดังนั้นวินาศภัยที่เกิดขึ้นแล้วจะเอามาเป็นเหตุประกันภัยไม่ได้⁶¹ ในทางปฏิบัติ มีหลายภัยที่สามารถทำประกันได้ เช่น ประกันอัคคีภัย ภัยน้ำท่วม ภัยเนื่องจากน้ำ หรือ ภัยต่อเครื่องใช้ไฟฟ้า แต่สำหรับการรับขนส่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ต่างหาก ซึ่งสังเกตได้ว่าการเกิดวินาศภัยตามสัญญาประกันภัยนั้น มิใช่เป็นเงื่อนไขบังคับก่อนของสัญญาประกันภัย หากแต่เป็นเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งได้กำหนดให้สัญญาประกันภัย ซึ่งมีผลสมบูรณ์แล้วแตกต่างกับนิติกรรมอื่นที่มีเงื่อนไขบังคับก่อน เนื่องจากนิติกรรมนั้นยังไม่เป็นผลจนกว่าเงื่อนไขจะสำเร็จ และ วินาศภัยนั้นต้องมีได้เกิดจากการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน⁶²

เมื่อทราบถึงสาระสำคัญของสัญญาประกันภัยแล้ว ก็จะต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การเกิดของสัญญาประกันภัย ว่าสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งสัญญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคำเสนอคำสนอง ถูกต้องตรงกัน จึงเกิดเป็นสัญญา ส่วนสัญญาประกันภัยนั้นผู้เอาประกันภัยต้องเป็นผู้ทำคำเสนอ โดยกรอกรายละเอียดการเอาประกันภัย เช่น รายละเอียดทรัพย์สินที่เอาประกันภัย หรือภัยที่ต้องการคุ้มครอง ฯลฯ ลงในแบบฟอร์มที่บริษัทรับประกันภัยจัดไว้ และบริษัทรับประกันภัยเป็นผู้พิจารณาถึงการรับประกันภัย โดยการทำคำสนองกลับไปยังผู้เอาประกันภัย สัญญาประกันภัยจึงจะเกิดขึ้น ดังนั้นสัญญาประกันภัยย่อมเกิดขึ้น และมีผลผูกพันคู่กรณีแล้วตั้งแต่เมื่อคำเสนอขอเอาประกันภัย ไปถึงบริษัทรับประกันภัย และ

ว่า เบี้ยประกันภัย”

⁶¹ ไซยชศ เหมะรัชตะ . ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกันภัย . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม . หน้า 11

⁶² เรื่องเดียวกัน . หน้า 5-7

บริษัทรับประกันภัยได้สนองรับคำเสนอขอเอาประกันภัยนั้นด้วยการออกกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย กรมธรรม์ประกันภัยจึงเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งในการประกันภัย ซึ่งตามมาตรา 867 วรรคแรก⁶³ กำหนดไว้ว่าสัญญาประกันภัยจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ดังนั้นในทางปฏิบัติบริษัทรับประกันภัย ก็จะออกกรมธรรม์ประกันภัย เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยถือไว้เป็นหลักฐาน

3.2 กรมธรรม์ประกันภัย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากรมธรรม์ประกันภัยเป็นหลักฐานอย่างหนึ่ง ของสัญญาประกันภัยซึ่ง มาตรา 867 วรรคสอง⁶⁴ กำหนดให้ผู้รับประกันภัยต้องจัดทำกรมธรรม์ และส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัย อันมีเนื้อความถูกต้องตามสัญญาประกันภัย ให้แก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง อีกทั้งยังกำหนดให้กรมธรรม์ประกันภัยต้องมีลายมือชื่อของผู้รับประกันภัย และให้มีรายการที่จำเป็นตามสมควร ซึ่งสังเกตได้ว่า กรมธรรม์ประกันภัยเป็นเพียงหลักฐานอย่างหนึ่งเพื่อใช้ในการฟ้องร้องเท่านั้น⁶⁵ หากใช้ส่วนหนึ่งของ สัญญาประกันภัยไม่ หากเกิดกรณีบริษัทรับประกันภัยไม่ออกกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยสามารถฟ้องร้องบังคับให้บริษัทรับประกันภัยออกกรมธรรม์ให้แก่ตนได้ เนื่องจากการออก กรมธรรม์ประกันภัยเป็นหนึ่อย่างหนึ่งที่บริษัทรับประกันภัยจะต้องปฏิบัติ และถ้าผู้เอาประกันภัยมีหลักฐานเป็นหนังสือว่ามีสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นแล้ว แต่กรมธรรม์ที่ออกมีข้อความไม่ตรงกับสัญญาประกันภัยตามที่ตกลงกัน ผู้เอาประกันภัยก็มีสิทธิร้องขอให้บริษัทรับประกันภัยแก้ไขได้

องค์ประกอบของกรมธรรม์ประกันภัย

ตามมาตรา 867 วรรคสาม กฎหมายบัญญัติให้ผู้รับประกันภัยต้องลงลายมือชื่อของตนไว้ใน กรมธรรม์ และนอกจากนั้นกรมธรรม์จะต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้

⁶³ มาตรา 867 วรรคแรก “อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

⁶⁴ มาตรา 867 วรรคสอง “ให้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยอันมีเนื้อความถูกต้องตามสัญญานั้นแก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง”

⁶⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2668/2528 คำว่าหลักฐานตาม ป.พ.พ. ม.867 มิใช่แบบที่กฎหมายบังคับไว้ตาม ม.115 จึงไม่จำเป็นต้องมีข้อความระบุอย่างชัดเจนว่ามีข้อตกลงกันอย่างไรบ้างแม้สัญญาประกันภัยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็มีผลเป็นสัญญาถูกต้องตามกฎหมาย หากเพียงแต่จะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้เท่านั้น ความประสงค์ของกฎหมายที่ให้มีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็เพียงเพื่อความมั่นคงแน่นอน กฎหมายหาได้บังคับไว้ว่าจะต้องเขียนหรือทำในรูปแบบอย่างใดไม่ ฉะนั้นหากมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดปรากฏข้อความชัดเจนพอรอบฟังได้ว่าการตกลงทำสัญญาประกันภัย และปรากฏลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบแล้ว ศาลย่อมบังคับได้ตามหลักฐานนั้นๆ

1.ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัย ซึ่งจะต้องเป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ บริษัทมหาชนจำกัด ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และต้องได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจจากรัฐมนตรีโดยการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535⁶⁶

2.ชื่อหรือยี่ห้อของผู้เอาประกันภัย ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

3.ชื่อของผู้รับประกันภัย เนื่องจากสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกประการหนึ่งได้หากผู้เอาประกันภัยมีความประสงค์จะโอนประโยชน์ตามสัญญาให้แก่บุคคลภายนอก เช่น ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติที่ผู้รับประกันภัยมักจะให้ผู้เอาประกันภัยขยประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยให้แก่บุคคลที่มีส่วนได้เสียในวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยด้วย เช่น เป็นญาติพี่น้อง หรือเป็นเจ้าของ เป็นต้น เพื่อป้องกันการทุจริต (Moral Hazard) จากผู้รับประกันภัย อย่างไรก็ตาม มาตรา 862 วรรคท้ายนั้น กฎหมายบัญญัติว่า ผู้รับประกันภัยจะเป็นคนเดียวกับผู้เอาประกันภัยก็ได้ ซึ่งทางปฏิบัติที่ผู้รับประกันภัยเป็นคนเดียวกับผู้เอาประกันภัย ช่งหน้าตารางกรมธรรม์ในส่วนผู้รับประกันภัยจะไม่มีการระบุชื่อไว้แต่อย่างใด

4.วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย คือสิ่งที่ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยใช้เป็นตัวกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยหรือเป็นสิ่งที่ผู้รับประกันภัยใช้เป็นเงื่อนไขในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น

บุคคล ซึ่งรวมถึงชีวิตของบุคคลและอวัยวะของบุคคลด้วย

ทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทั้งทรัพย์สินที่จับต้องได้ เช่น บ้าน รถยนต์ เป็นต้น และทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ เช่น สิทธิการเช่า สิทธิเรียกร้อง เป็นต้น แต่ทรัพย์สินที่ว่ามีส่วนใหญ่แล้วต้องประเมินเป็นเงินได้ด้วย

⁶⁶ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 6 “ภายใต้บังคับมาตรา 7 ครอบคลุมธุรกิจประกันวินาศภัยจะกระทำได้เมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบริษัทมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

การจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือมหาชนจำกัดตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้จะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติก่อนให้ความเห็นชอบก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดและได้วางหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา 19 กับทั้งได้ชำระไว้ซึ่งเงินกองทุนตามมาตรา 27 แล้ว จึงให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันภัยต่อรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว

การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และในการอนุญาตรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้”

ความรับผิดตามกฎหมาย

5.จำนวนเงินเอาประกันภัย จำนวนเงินเอาประกันภัยนี้โดยปกติจะสัมพันธ์กับวัตถุที่เอาประกันประกันภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุที่เอาประกันภัยในส่วนที่เป็นทรัพย์สิน โดยปกติจำนวนเงินเอาประกันภัยจะไม่เกินหรือมากไปกว่าราคาของทรัพย์สินที่นำมาทำประกันภัย ส่วนวัตถุที่เอาประกันภัยในส่วนที่เป็นบุคคล โดยเฉพาะชีวิตนั้น ไม่สามารถที่จะประเมินเป็นเงินได้ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยจึงต้องตกลงกันว่า จะกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยกันเป็นจำนวนเท่าใด เช่นเดียวกัน กรณีการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายนั้นขณะที่ทำสัญญาประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัยยังไม่ทราบว่า จะต้องรับผิดตามกฎหมายเป็นจำนวนเงินเท่าใดจนกว่าผู้เอาประกันภัยไปก่อความเสียหายขึ้น ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยจึงต้องกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยไว้เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าจำนวนเอาประกันภัยนี้จะเป็นจำนวนเงินความรับผิดสูงสุดของผู้รับประกันภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของวินาศภัยนั้นผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่เกินหรือมากไปกว่าจำนวนเงินเอาประกันภัย ซึ่งพอเรียกได้ว่าจำนวนเงินเอาประกันภัยนี้เป็นข้อจำกัดความรับผิดของผู้รับประกันภัย

6.ราคาแห่งมูลค่าประกันภัย ถ้าหากได้กำหนดไว้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ราคาแห่งส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยหรือราคาแห่งส่วนได้เสียที่ผู้เอาประกันภัยมีต่อวัตถุที่เอาประกันภัย ซึ่งอาจจะเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนเอาประกันภัยก็ได้ ตามปกติแล้วใช้ในกรณีของวินาศภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ราคาวัตถุที่เอาประกันภัยที่เป็นทรัพย์สิน เพราะสามารถประเมินราคาทรัพย์สินเป็นตัวเงิน และในทางปฏิบัติมักจะ ไม่ระบุราคาแห่งมูลค่าประกันภัยไว้ในกรมธรรม์แต่อย่างใด แต่ทั้งนี้ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนเงินเอาประกันภัย

7.จำนวนเบี้ยประกันภัย และ วิธีส่งเบี้ยประกันภัย เบี้ยประกันภัยเป็นจำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระให้แก่ผู้รับประกันภัยเมื่อสัญญาประกันภัยเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นจำนวนเงินที่น้อยกว่าจำนวนเงินเอาประกันภัย เพราะเป็นสภาพปกติของสัญญาประกันภัยซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งการเฉลี่ย (Law of Average) ส่วนวิธีส่งเบี้ยประกันภัยนั้นในทางปฏิบัติมักจะ ไม่ระบุไว้ในกรมธรรม์แต่อย่างใด ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นปกติประเพณีทางการค้าได้ว่า ผู้เอาประกันภัยทำสัญญาประกันภัยผ่านบุคคลใดมักจะชำระเบี้ยประกันภัยผ่านบุคคลนั้นให้แก่ผู้รับประกันภัย เช่น ตัวแทนประกันภัย หรือนายหน้าประกันภัย เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้เอาประกันภัยอาจชำระเบี้ยประกันภัยให้ผู้รับประกันภัยโดยตรง ก็ได้

8.เวลาเริ่มต้นความคุ้มครองและเวลาสิ้นสุดความคุ้มครอง กรมธรรม์ประกันภัยส่วนใหญ่หรือเกือบทั้ง

หมคนั้นจะต้องกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดความคุ้มครองไว้⁶⁷ เวลาคุ้มครองนี้อาจเป็นวันเดียวกับวันทำสัญญาก็ได้หรือหลังจากนั้นก็ได้อีก แต่เวลาเริ่มต้นคุ้มครองจะเกิดก่อนวันทำสัญญาไม่ได้เท่านั้น

9. วันทำสัญญาประกันภัย โดยปกติสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาปากเปล่า และเกิดขึ้นเมื่อคำเสนอสนองถูกต้องตรงกัน ดังนั้นวันทำสัญญาประกันภัยอาจเป็นวันเดียวกันกับวันทำกรมธรรม์ก็ได้ วันทำสัญญาประกันภัยนี้มีความสำคัญเกี่ยวกับการพิจารณาว่ามีการเสี่ยงภัยในขณะที่ทำสัญญาหรือไม่ และมีความสำคัญเกี่ยวกับหน้าที่เปิดเผยความจริงของผู้เอาประกันภัยและการรู้ความจริงของผู้รับประกันภัย รวมถึงการเฉลี่ยความรับผิดชอบระหว่างผู้รับประกันภัยตามมาตรา 870 ด้วย⁶⁸

10. สถานที่และวันที่ได้ทำกรมธรรม์ประกันภัย สถานที่ทำกรมธรรม์นั้นส่วนใหญ่จะระบุว่าเป็นกรุงเทพมหานคร อันเนื่องมาจากสำนักงานใหญ่ของบริษัทประกันภัยนั้นมีสถานที่ตั้งอยู่กรุงเทพมหานคร ส่วนวันทำกรมธรรม์นั้นอาจจะเป็นวันเดียวกันหรือหลังจากวันทำสัญญาประกันภัยก็ได้

11. ภัยที่ผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง หมายถึงภัยที่ผู้รับประกันภัยให้ความคุ้มครอง กล่าวคือหากเกิดความเสียหายขึ้นอันเนื่องมาจากภัยหรือเป็นผลโดยตรงมาจากภัยที่ได้รับความคุ้มครองตามที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์นั้นผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ หรือผู้เสียหาย หรือนุคคลอื่นใดที่มีส่วนได้เสียหรือมีสิทธิที่สามารถรับเงินค่าสินไหมทดแทนได้ตามกฎหมาย สำหรับการประกันภัยรับขนส่งนั้น มาตรา 886 ได้บัญญัติให้กรมธรรม์ประกันภัยการรับขนส่งจะต้องมีรายการเพิ่มเติมนอกจากรายการที่กล่าวมาแล้วตาม มาตรา 867 คือ

1. ต้องระบุทางและวิธีขนส่ง
2. ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ขนส่ง
3. สถานที่ซึ่งกำหนดให้รับและส่งมอบของ
4. กำหนดระยะเวลาขนส่ง ถ้าหากมี

นอกจากรายละเอียดที่กล่าวมานั้น ในกรมธรรม์ประกันภัย ยังระบุถึงข้อสัญญาต่างๆที่เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ระหว่างผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งข้อยกเว้นความรับผิด หรือข้อจำกัดความรับผิดของผู้รับประกันภัย และภัยบางประเภทที่ผู้รับประกันภัยไม่รับเสี่ยงภัย ด้วย ซึ่งอาจอยู่

⁶⁷ สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยสินค้าทางทะเล (Marine Cargo Policy) เป็นกรมธรรม์ที่จะมีเฉพาะวันที่เริ่มต้นความคุ้มครองเท่านั้น ซึ่งในกรมธรรม์จะระบุไว้ว่า Sailing on or about แต่ระยะเวลาสิ้นสุดนั้นไม่อาจจะระบุได้ขึ้นอยู่กับว่าเรือที่บรรทุกสินค้านั้นจะไปถึงท่าเรือปลายทางเมื่อไร

⁶⁸ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 69.

ในกรณีที่มีฉบับเดียวกัน หรือเอกสารอื่นๆที่แนบติดกับกรณีด้วย ดังนั้นจึงขออธิบายเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ปรากฏอยู่ในกรณีดังต่อไปนี้

3.3 ข้อสัญญาที่ปรากฏอยู่ในกรณีประกันภัย

เนื่องจากข้อสัญญาที่ปรากฏอยู่ในกรณีประกันภัยอันเป็นแบบมาตรฐานนี้ ส่วนใหญ่ได้รับแนวคิดมาจากประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law ดังนั้นจึงขออธิบายถึงลักษณะและผลตามกฎหมายของข้อสัญญาของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law และลักษณะเฉพาะของข้อสัญญาของสัญญาประกันภัย แล้วจึงจะกล่าวถึงระบบสัญญาของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil Law โดยเฉพาะของประเทศไทย และผลทางกฎหมายของไทยที่จะบังคับกับข้อสัญญาของสัญญาประกันภัยที่ปรากฏอยู่ในกรณีมาตรฐานทั้งหลาย

3.3.1 สัญญาและข้อสัญญาในระบบ Common Law

สัญญาและข้อสัญญาในกฎหมายระบบ Common Law นั้น สามารถแบ่งข้อตกลงหรือข้อสัญญาได้เป็น 2 ประเภท คือ ข้อสัญญาโดยชัดแจ้งหรือข้อตกลงโดยชัดแจ้ง (Express Terms) และ ข้อสัญญาโดยปริยายหรือข้อตกลงโดยปริยาย (Implied Terms)

- ข้อสัญญาโดยชัดแจ้งหรือข้อตกลงโดยชัดแจ้ง (Express Terms) หมายถึง ข้อตกลงที่คู่สัญญาตกลงกันโดยชัดแจ้ง โดยสามารถทำโดยทางวาจา หรือ ทำเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ในทางปฏิบัติแล้วการทำข้อตกลงทางวาจาจะมีปัญหาในการพิสูจน์เนื้อหาของข้อตกลง ดังนั้นการทำข้อตกลงเป็นหนังสือ จะมีความแน่นอน และมีปัญหาในการพิสูจน์น้อยกว่าการทำข้อตกลงด้วยวาจา และข้อตกลงชัดแจ้ง (Express Terms) นั้น สามารถลบล้างข้อตกลงโดยปริยาย (Implied Terms) หากไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เช่น การตกลงข้อสัญญาให้แตกต่างจากประเพณีปฏิบัติทั่วไป⁶⁹

- ข้อสัญญาโดยปริยายหรือข้อตกลงโดยปริยาย (Implied Terms) หมายถึง ข้อตกลงที่ถึงแม้คู่สัญญาจะมิได้แสดงออกโดยชัดแจ้ง หรือ ตกลงกันไว้ แต่ศาลอาจจะวินิจฉัยให้สัญญานั้นๆ มีข้อตกลงอย่างหนึ่งโดยปริยายได้ และในบางครั้งเพื่อประโยชน์ในการสร้างความเป็นธรรมให้แก่คู่สัญญาได้⁷⁰

⁶⁹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . Contract Law & Insurance . Cambridge : The Chartered Insurance Institute , 1991 . p. 3/2

⁷⁰ พรเพชร วิชิตชลชัย และ จรรย์ ภักดีชนากุล . หน้าที่ 14 กฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอื่นในสกุลกฎหมายคอมมอน ลอว์ . ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ . หน้า 788

ข้อสัญญาโดยปริยายหรือข้อตกลงโดยปริยาย (Implied Terms)⁷¹ อาจเกิดขึ้นจาก

1. ข้อเท็จจริง (Terms Implied in fact) เป็นข้อตกลงที่ถึงแม้ว่าไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนในสัญญาก็ถือว่า มีข้อตกลงนั้นๆ เพื่อให้ปฏิบัติได้ เช่น กรณีเจ้าของท่าเรือให้เช่าท่าเรือเพื่อจอดทอดสมอเรือ นั้น ก็เป็นข้อเท็จจริงที่รับได้ว่าสถานที่สำหรับจอดเรือ นั้นก็ต้องมีความเหมาะสม และเพียงพอในการจอดเรือ โดยไม่ต้องระบุไว้ในสัญญา

2. จารีตประเพณี (Terms Implied in Custom or Usage) เป็นข้อตกลงที่เป็นไปตามประเพณีปฏิบัติ เช่น ประเพณีทางการค้า

3. กฎหมาย (Terms Implied in Law) เป็นข้อตกลงที่เป็นไปตามที่กฎหมายระบุ ซึ่งคู่สัญญาไม่จำเป็นต้องระบุไว้ในสัญญา ก็ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายระบุไว้

นอกจากนั้น โดยปกติข้อสัญญาหรือข้อตกลง (Terms) ดังกล่าวมานั้น ในระบบกฎหมาย Common Law จะแบ่งออกเป็น 1. Condition - เงื่อนไข 2. Warranty - ข้อรับรอง

1. **Condition** หมายถึงข้อสัญญาที่เป็นเงื่อนไข หรือที่เรียกทั่วไปว่า เงื่อนไข สามารถแบ่งออกเป็น

1.1 Promissory Condition หมายถึง เงื่อนไขที่เป็นคำมั่นสัญญา ซึ่งจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นเรื่องที่กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา

1.2 Contingent Condition ⁷² หมายถึง เงื่อนไขที่อาศัยเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคตอันไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะทำการเหนี่ยวรั้งหรือยกเลิกความรับผิดชอบสัญญา ซึ่งแบ่งเป็น

1.2.1 Condition precedent หมายถึง เงื่อนไขบังคับก่อน ซึ่งโดยทั่วไปนั้นเงื่อนไขชนิดนี้จะทำให้สัญญาไม่มีผลผูกพันคู่สัญญาจนกว่าเงื่อนไขนั้นจะสำเร็จขึ้น

1.2.2 Condition subsequent หมายถึง เงื่อนไขบังคับหลัง ซึ่งเป็นกรณีที่สัญญามีผลบังคับอยู่และผูกพันคู่สัญญา แต่เมื่อเงื่อนไขนี้สำเร็จขึ้น สัญญาจะไม่

⁷¹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . Contract Law & Insurance . p. 3/2

⁷² Ian Brown & Adrain Chandler . Law of contract . London : Blackstone Press Limited , 1994 . p 75

ผูกพันคู่สัญญาอีกต่อไป หรือยอมให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งยกเลิกข้อผูกพันตามเงื่อนไข

โดยทั่วไปผลในทางกฎหมายที่จะบังคับต่อกรณีของเงื่อนไข (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงื่อนไขที่เป็นคำมั่นสัญญา) หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดเงื่อนไข คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายได้ เนื่องจากข้อสัญญาที่เป็นเงื่อนไขนี้ มักเป็นข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญอันเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดสัญญา⁷³

2. Warranty หมายถึงข้อรับรอง อันเป็นข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่มีความสำคัญรองลงมาจากเงื่อนไข หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งผิดข้อรับรอง คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกค่าเสียหาย แต่ไม่มีสิทธิเลิกสัญญา ดังเช่นการผิดเงื่อนไข

3.3.2 ข้อสัญญาหรือข้อตกลงตามสัญญาประกันภัยในระบบกฎหมาย Common Law

ข้อตกลงที่พบในสัญญาประกันภัยในระบบกฎหมาย Common Law โดยเฉพาะสัญญาประกันภัยที่ใช้บังคับในประเทศอังกฤษนั้น สามารถพบข้อตกลงที่สามารถแบ่งประเภทเป็นประเภทต่างๆ ได้ ดังนี้ คือ เงื่อนไข (Condition) , ข้อรับรอง (Warranty) และ ข้อสัญญา (Clause) ซึ่งข้อตกลงแต่ละแบบก็มีลักษณะและการบังคับตามกฎหมายดังนี้

ท่าน Raoul Colinvaux⁷⁴ ได้กล่าวเกี่ยวกับข้อสัญญาของสัญญาประกันภัยไว้ว่า “การใช้คำว่า “เงื่อนไข” ในกฎหมายสัญญาประกันภัยบางครั้งดูสับสนและบ่อยครั้งก็มีความแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่ใช้อยู่ในกฎหมายสัญญาประเภทอื่นๆ ซึ่งโดยทั่วไปแสดงถึงข้อสัญญาอันเป็นพื้นฐาน (Fundamental Term) ซึ่งหากกระทำผิดเงื่อนไขคู่กรณีอีกฝ่ายที่เสียหาย (Innocent party) อาจจะเลือกที่จะปฏิเสธสัญญา (elect to treat The Contract as repudiate)

-สิ่งที่ได้บรรยายหรือเขียนว่าเป็น “เงื่อนไข (Condition)” ในสัญญาประกันภัยอาจจะเพียงข้อกำหนดย่อย (collateral Stipulation) ก็ได้ หากกล่าวโดยเคร่งครัดเงื่อนไขบางอย่างในสัญญาประกันภัยไม่ได้ให้ผู้เอาประกันภัยจะต้องมีความผูกพันใดๆ แต่เป็นการแจ้งหรือ ขยายสิทธิให้แก่ผู้รับประกันภัยตามกฎหมายทั่วไป (General Law) เท่านั้น

⁷³ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p. 3/7

⁷⁴ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p.108

-นอกจากนั้นข้อรับรอง(Warranty)ในกรมธรรม์ประกันภัย ก็เป็นข้อสัญญาอันเป็นพื้นฐาน (Fundamental Term) หากผิดข้อรับรองผู้รับประกันภัยก็มีสิทธิปฏิเสธกรมธรรม์ (repudiate policy)

-ถ้าไม่นับรวมเอาข้อรับรองเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ข้อสัญญาซึ่งกำหนดข้อผูกพันให้ผู้เอาประกันภัยปฏิบัตินั้นจะต้องกำหนดลงไปเป็นเงื่อนไขบังคับก่อน (declare to be a condition precedent) ซึ่งหากกระทำผิดเงื่อนไขดังกล่าวมานั้นก็ไม่ใช่เพียงแค่ให้สิทธิแก่ผู้รับประกันภัยในการเรียกร้องค่าเสียหายเท่านั้น อย่างไรก็ตามเงื่อนไขดังกล่าวอาจจะเป็น เงื่อนไขบังคับก่อนที่จะทำให้สัญญามีความสมบูรณ์ (condition precedent to the validity of the contract) หรือเป็นเพียงเงื่อนไขบังคับก่อนที่จะทำให้ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบสำหรับความเสียหายในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะเจาะจง (Condition precedent to the insurer's liability for a particular loss) ก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับกรณีความสัญญา”

ในสัญญาประกันภัยตามที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์นอกจากข้อรับรองและเงื่อนไขแล้ว ยังมีข้อกำหนดย่อย (Collateral stipulation or terms collateral to main contract of insurance) และข้อสัญญาทั่วไปที่เรียกว่า Clause ซึ่งข้อตกลงแต่ละประเภทมีลักษณะและผลตามกฎหมายดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อรับรอง (Warranty) ตามหลักกฎหมายทั่วไปแล้ว ข้อรับรอง (Warranty) ที่คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีสิทธิเลิกสัญญาได้ แต่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้ ในส่วนที่คู่สัญญาอีกฝ่ายไม่ปฏิบัติตาม แต่สำหรับ ข้อรับรอง (Warranty) ตามสัญญาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามข้อรับรองนั้น ผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยได้ทั้งหมด หรือ ยกเลิกสัญญาได้ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าข้อรับรอง (Warranty) ตามสัญญาประกันภัย จะมีฐานะเทียบเท่า เงื่อนไข (Condition) ตามสัญญาทั่วไป⁷⁵

ความหมายโดยทั่วไป ข้อรับรองอาจให้ความหมายสั้นๆ ได้ว่าเป็นข้อสัญญาในสัญญาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยให้การรับรองว่าข้อเท็จจริงที่แถลงนั้นถูกต้องเป็นจริง หรือรับรองว่า เขาจะปฏิบัติตามความผูกพันที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในข้อรับรองนั้น อย่างเคร่งครัด (ข้อรับรองเช่นว่านั้นอาจเกิดจากผลบังคับของถ้อยคำที่ชัดเจน หรือโดยผลของกฎหมายก็ได้⁷⁶

จากข้างต้นนั้นจะเห็นว่า “ข้อรับรอง” ไม่เพียงแต่จะให้สิทธิแก่ผู้รับประกันภัยใช้สิทธิในการบอกเลิกสัญญาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยแถลงข้อความอันเป็นเท็จ ซึ่งเขาได้รับรองไว้ว่าเป็นข้อความจริง แต่ในทางปฏิบัติได้มีการนำเอาคำว่า “ข้อรับรอง” นี้มาใช้เป็นข้อสัญญา ซึ่งแนบไปกับกรมธรรม์

⁷⁵ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p. 3/8

⁷⁶ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . London : Sweet & Maxwell Limited of , 1981 . p 706

-นอกจากนั้นข้อรับรอง(Warranty)ในกรมธรรม์ประกันภัย ก็เป็นข้อสัญญาอันเป็นพื้นฐาน (Fundamental Term) หากผิดข้อรับรองผู้รับประกันภัยก็มีสิทธิปฏิเสธกรมธรรม์ (repudiate policy)

-ถ้าไม่นับรวมเอาข้อรับรองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ข้อสัญญาซึ่งกำหนดข้อผูกพันให้ผู้เอาประกันภัยปฏิบัตินั้นจะต้องกำหนดลงไปเป็นเงื่อนไขบังคับก่อน (declare to be a condition precedent) ซึ่งหากกระทำผิดเงื่อนไขดังกล่าวมานั้นก็ไม่ใช่เพียงแต่ให้สิทธิแก่ผู้รับประกันภัยในการเรียกร้องค่าเสียหายเท่านั้น อย่างไรก็ตามเงื่อนไขดังกล่าวอาจจะเป็น เงื่อนไขบังคับก่อนที่จะทำให้สัญญามีความสมบูรณ์ (condition precedent to the validity of the contract) หรือเป็นเพียงเงื่อนไขบังคับก่อนที่จะทำให้ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบสำหรับความเสียหายในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะเจาะจง (Condition precedent to the insurer's liability for a particular loss) ก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับกรณีความสัญญา”

ในสัญญาประกันภัยตามที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์นอกจากข้อรับรองและเงื่อนไขแล้ว ยังมีข้อกำหนดย่อย (Collateral stipulation or terms collateral to main contract of insurance) และข้อสัญญาทั่วไปที่เรียกว่า Clause ซึ่งข้อตกลงแต่ละประเภทมีลักษณะและผลตามกฎหมายดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อรับรอง (Warranty) ตามหลักกฎหมายทั่วไปแล้ว ข้อรับรอง (Warranty) ที่คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีสิทธิเลิกสัญญาได้ แต่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้ ในส่วนที่คู่สัญญาอีกฝ่ายไม่ปฏิบัติตาม แต่สำหรับ ข้อรับรอง (Warranty) ตามสัญญาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามข้อรับรองนั้น ผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยได้ทั้งหมด หรือ ยกเลิกสัญญาได้ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าข้อรับรอง (Warranty) ตามสัญญาประกันภัย จะมีฐานะเทียบเท่า เงื่อนไข (Condition) ตามสัญญาทั่วไป⁷⁵

ความหมายโดยทั่วไป ข้อรับรองอาจให้ความหมายสั้นๆได้ว่าเป็นข้อสัญญาในสัญญาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยให้การรับรองว่าข้อเท็จจริงที่แถลงนั้นถูกต้องเป็นจริง หรือรับรองว่า เขาจะปฏิบัติตามความผูกพันที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในข้อรับรองนั้น อย่างเคร่งครัด (ข้อรับรองเช่นว่านั้นอาจเกิดจากผลบังคับของถ้อยคำที่ชัดแจ้ง หรือโดยผลของกฎหมายก็ได้⁷⁶

จากข้างต้นนั้นจะเห็นว่า “ข้อรับรอง” ไม่เพียงแต่จะให้สิทธิแก่ผู้รับประกันภัยใช้สิทธิในการบอกเลิกสัญญาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยแถลงข้อความอันเป็นเท็จ ซึ่งเขาได้รับรองไว้ว่าเป็นข้อความจริง แต่ในทางปฏิบัติได้มีการนำเอาคำว่า “ข้อรับรอง” นี้มาใช้เป็นข้อสัญญา ซึ่งแนบไปกับกรมธรรม์

⁷⁵ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p. 3/8

⁷⁶ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . London : Sweet & Maxwell Limited of , 1981 . p 706

ด้วย ซึ่งข้อความที่เขียนไว้นั้นจะกล่าวถึงว่าผู้เอาประกันภัยจะมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้นั้นขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ระบุไว้หรือขึ้นอยู่กับสิ่งที่ระบุไว้⁷⁷

สถานะและผลทางกฎหมายของคำว่า “ข้อรับรอง” ดังได้กล่าวมาแล้วว่าตามหลักกฎหมายสัญญาทั่วไป “ข้อรับรอง” นั้นเป็นข้อสัญญาลำดับรองลงมาจากเงื่อนไข กล่าวคือ หากคู่สัญญาฝ่ายใดผิดข้อรับรอง (Breach of Warranty) คู่สัญญาอีกฝ่ายที่เสียหายไม่มีสิทธิเลิกสัญญา แต่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากฝ่ายที่ผิดข้อรับรองได้ และต้องปฏิบัติตามสัญญาต่อไป แต่ในแง่ของกฎหมายสัญญาประกันภัยนั้น ข้อรับรองมีฐานะเท่ากับเงื่อนไขในกฎหมายสัญญาอื่นๆ

การปฏิบัติตามข้อรับรองตามกฎหมายสัญญาประกันภัยนี้ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอย่างสม่ำเสมอ หากผู้เอาประกันภัยผิดข้อรับรอง ผู้รับประกันภัยมีสิทธิบอกเลิกสัญญา และปฏิเสธความรับผิดได้ตั้งแต่วันที่ที่มีการผิดข้อรับรอง โดยการผิดข้อรับรองนี้ อาจจะไม่ใช่สาระสำคัญของการเสี่ยงภัย หรืออาจจะไม่ใช่สาเหตุของความเสียหายที่ผู้เอาประกันภัยเรียกร้องก็ได้⁷⁸ นอกจากนั้นการผิดข้อรับรองนี้ อาจจะไม่ใช่เพราะความผิดของผู้เอาประกันภัย หรือผู้เอาประกันภัยไม่ทราบว่าได้มีการผิดข้อรับรองของฝ่ายตน หรืออาจเกิดจากบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำหรือความเสียหายนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการผิดข้อรับรอง หรือแม้แต่การผิดข้อรับรองนี้ไม่ทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นก็ตาม⁷⁹ แต่หากความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนการผิดข้อรับรองนั้นผู้เอาประกันภัยยังมีสิทธิให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ดังที่ Marine Insurance Act 1906 ของประเทศอังกฤษ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 33 (Nature of warranty) (3) ว่า

“ข้อรับรอง , ดังที่นิยามไว้ข้างบน , เป็นเงื่อนไขหนึ่งซึ่งจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยเคร่งครัดไม่ว่าจะเป็นสาระสำคัญในการเสี่ยงภัยหรือไม่ก็ตาม หากไม่ปฏิบัติ , ภายใต้อภัยโดยชัดแจ้งในกรมธรรม์ประกันภัย , ดังนี้แล้วผู้รับประกันภัยพ้นจากความรับผิดนับแต่วันที่ได้มีการผิดข้อรับรอง , แต่ไม่อาจปฏิเสธความรับผิดใดๆที่เกิดขึ้นก่อนวันนั้น”

Marine Insurance Act 1906 section 33 (nature of warranty) (3) “A warranty ‘ as above defined , is a condition which must be exactly complied with , whether it be material to the risk or not ,if

⁷⁷ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p.112

⁷⁸ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p.706

⁷⁹ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p.113

it not so complied with , then , subject to any express provision in the Policy , the insurer is discharged from liability as from the date of the breach of warranty , but without prejudiced in any liability incurred by him before that date”⁸⁰

ตัวอย่างเช่น ในคดี Jones and James v. Provincial (1929) 46 T.L.R. 71⁸¹ ในคดีนี้ผู้เอาประกันภัยได้เอาข้อรับรองมาเขียนไว้ในกรมธรรม์ประกันรถยนต์ให้เป็นเงื่อนไขก่อนความรับผิดชอบ (Condition precedent to liability) โดยกรมธรรม์ระบุว่าผู้เอาประกันภัยจะต้อง “กระทำการทุกวิถีทางอย่างพอสมควรที่จะรักษายานพาหนะ ในอยู่สภาพที่ใช้งานได้” และเขาได้เอาที่ห้ามล้อออก (The foot – brake) เหลือไว้เพียงที่ห้ามล้อด้วยมือ (hand-brake) และมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น ศาลวินิจฉัยว่า เขาไม่มีสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน แม้ว่าสาเหตุที่แท้จริงของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด

ตามหลักการนั้นข้อรับรองจะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดกล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดอย่างจริงจัง ต้องถึงขนาดที่ไม่ปฏิบัติตามที่ตนให้คำรับรองไว้ด้วย จึงจะเรียกว่าผิดคำรับรอง⁸²

ในคดี Whitehead v. Price (1835) 2 dr M&R 447 คดีนี้ผู้เอาประกันภัยเป็น โรงงานปั่นฝ้าย (cotton Mills) ในกรมธรรม์ได้กำหนดข้อรับรองว่า “โรงงานต้องทำงานเฉพาะกลางวัน (by day only)” ปრაกฏว่าได้มีการเปิดเครื่องจักรไอน้ำในโรงงานเพียงเครื่องเดียวช่วงเวลากลางวัน ศาลวินิจฉัยว่า ผู้เอาประกันภัยไม่ผิดข้อรับรองเพราะการทำงานเพียงบางส่วนของโรงงาน ไม่ใช่เป็นการทำงานของโรงงานในความหมายของข้อรับรองดังกล่าว

การทำข้อรับรอง ในสัญญาทั่วไป “ข้อรับรอง” อาจจะเป็นข้อรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) หรือข้อรับรองโดยปริยาย (Implied Warranty) ส่วนในสัญญาประกันภัยนั้น ข้อรับรองจะต้องเป็นข้อรับรองโดยชัดแจ้งเท่านั้น จะนำข้อรับรองโดยปริยายมาใช้ไม่ได้ ซึ่งต่างจากการการประกันภัยทางทะเล ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 3 (2) ของ Marine Insurance Act (1906) ของอังกฤษว่า “ข้อรับรองอาจเป็นข้อรับรองโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ได้ – A warranty may be express or implied” ข้อรับรองโดยปริยายของการประกันภัยทางทะเล เช่น เรื่อง “เรือต้องอยู่ในสภาพเดินทะเลได้” หรือที่เรียกว่า “Seaworthiness” ข้อรับรองโดยปริยายในลักษณะนี้จะนำมาใช้กับการประกันภัยอื่นไม่ได้ เช่น การประกันชีวิต ผู้รับประ

⁸⁰ Ibid p.112

⁸¹ Ibid p.113

⁸² Ibid p.113

กันภัยจะอ้างว่าการที่ผู้เอาประกันภัยมีสุขภาพดี จึงจะทำประกันชีวิตได้ หรือในกรณีประกันอัคคีภัย ก็ไม่มีข้อรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินนำมาประกันอัคคีภัยอยู่ในสภาพดี แต่ประการใด ดังนั้นข้อรับรองโดยทั่วไปจะต้องเป็นข้อรับรองที่โดยชัดแจ้งเท่านั้น⁸³

การทำข้อรับรอง อาจแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

- โดยการตอบคำถามลงใน ใบคำขอเอาประกันภัยในทางปฏิบัติผู้รับประกันภัยมักจะให้กรอกข้อความลงในใบคำขอเอาประกันภัย รวมทั้งตอบคำถามต่างๆ ตามที่ผู้รับประกันภัยต้องการ และในใบคำขอเอาประกันภัยนั้น จะมีถ้อยคำในทำนองว่า ผู้ขอเอาประกันภัยรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ หรืออาจจะมีข้อความว่า

ก. การตอบคำถามของผู้รับประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยตอบนั้น เป็นพื้นฐานของสัญญาประกันภัย

ข. การแถลงข้อความดังกล่าวนั้น หากเป็นเท็จ ทำให้สัญญาประกันภัยไม่มีผลบังคับเป็นต้น

- เขียนเป็นข้อสัญญาขึ้นมา ซึ่งอาจจะนำเอาการตอบของผู้เอาประกันภัยที่แถลงไว้ในใบคำขอมาเขียนเป็นข้อรับรองไว้ในกรมธรรม์ก็ได้หรือในเอกสารอื่นใดและใช้แนบไปกับกรมธรรม์ก็ได้

ประเภทของข้อรับรอง ท่าน Raoul⁸⁴ ได้แบ่งข้อรับรองเป็น

1. ข้อรับรองซึ่งได้รับรองว่าข้อเท็จจริงมีอยู่จริง ณ เวลาที่ทำสัญญา (warranties relating to a fact or state of affairs warranted to exist at the time of the contract)

2. ข้อรับรองซึ่งเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จะมีขึ้นในอนาคต (Warranties as to future fact or states of affairs)

1. ข้อรับรองที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในปัจจุบัน (Warranties as to existing facts) เช่น ผู้เอาประกันภัยรับรองว่ามีสุขภาพที่ดี การผิดข้อรับรองนี้ผลทางกฎหมายไม่แตกต่างจากเรื่องการแถลงข้อความอันเป็นเท็จ ซึ่งเกิดก่อนจะมีสัญญาประกันภัย ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น ผู้รับประกันภัยสามารถบอกเลิกสัญญาและไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ข้อรับรองลักษณะนี้เป็นข้อรับรองหรือคำรับรองยืนยันข้อเท็จจริง (ในเชิงบวก) (Affirmative Warranty ตามคำอธิบายของ Wiliam R.Vance)⁸⁵

⁸³ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p.715

⁸⁴ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . pp.118-119

⁸⁵ สุตา วัชรวัฒนากุล . "ความสุจริตอย่างยิ่งของผู้สัญญาในสัญญาประกันภัย" . วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะ

2. ข้อรับรองที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในอนาคต (Warranties as to the future) เช่น ผู้เอาประกันรับประกันว่าจะไม่เดินทางไปต่างประเทศ หรือผู้เอาประกันภัยต้องทำช่องกุญแจที่เรียกว่า Martise lock ที่ประตูหน้าบ้านตามกำหนดเวลาเป็นต้น

สรุปเรื่องข้อรับรอง ข้อรับรองนั้นส่วนใหญ่จะมาจากการตอบคำถามของผู้เอาประกันภัย ซึ่งปรากฏอยู่ในใบคำขอเอาประกันภัย (Proposal Form) ซึ่ง โดยเฉพาะการประกันชีวิต เพราะเป็นเรื่องที่ผู้รับประกันภัยต้องการทราบเรื่องส่วนตัวของผู้เอาประกันภัย เพื่อนำมาประกอบการพิจารณารับประกันภัย ซึ่งจะเรียกว่าเป็นพื้นฐานของสัญญา (Basic of Insurance Contract) อย่างไรก็ตาม คำถามคำตอบเหล่านั้น อาจจะไม่ใช้พื้นฐานของสัญญาไปเสียทั้งหมด บางคำถามก็อาจเป็นเรื่องของการเสี่ยงภัยอยู่ด้วย ซึ่งศาลอังกฤษได้เคยตัดสินว่าเป็นเรื่องของเงื่อนไข ไม่ใช่ข้อรับรอง (คำรับรอง) แต่อย่างใด

นอกจากนั้นข้อรับรองนี้อาจจะระบุไว้ในกรมธรรม์หรือเอกสารอื่นใดที่แนบกับกรมธรรม์ว่าเป็น ข้อรับรองก็ได้ หรืออาจจะนำเอาข้อรับรองมาเขียนเป็นเงื่อนไขไว้ในกรมธรรม์เลยก็ได้

อย่างไรก็ตามลักษณะสำคัญของข้อรับรองอาจสรุปโดยย่อได้ดังนี้

1. จะต้องเป็นข้อสัญญาของสัญญา
2. เรื่องที่รับรองนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นสาระที่เกี่ยวกับการเสี่ยงภัย
3. ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด
4. การผิดข้อรับรองผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธสัญญาแม้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจะไม่เกี่ยวข้องกับการผิดข้อรับรองหรือการผิดข้อรับรองจะได้รับการเยียวยา ก่อนความเสียหายเกิดขึ้นก็ตาม

3.3.2.2 เงื่อนไข (Condition) เป็นข้อตกลงตามสัญญาที่มีความสำคัญมาก หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญา หรือ บอกรับผิดไม่รับผิดตามสัญญาได้ เงื่อนไขนี้สามารถแบ่งออกเป็น

- **Condition precedent to the contract** ซึ่งเมื่อแปลตามอักษรแล้วคือ เงื่อนไขบังคับก่อนสัญญา หรือ เงื่อนไขบังคับก่อนเพื่อความสมบูรณ์ของสัญญาหรือกรมธรรม์ เงื่อนไขชนิดนี้อาจเป็นเงื่อนไขโดยชัดแจ้ง หรืออาจเป็นเงื่อนไขโดยปริยาย (implied condition) ก็ได้⁸⁶ เงื่อนไขชนิดนี้ได้แก่เรื่องที่

⁸⁶ G.C.A. Dickson and W.M. Stein . *Insurance Practice* . Cambridge : The Chartered Insurance Institute , 1996 . p.6/7.

เกี่ยวกับ ผู้เอาประกันภัยจะต้องเปิดเผยความจริงให้ผู้รับประกันภัยทราบ (Utmost Good Faith) หรือเรื่อง ส่วนได้เสียอันอาจเอาประกันภัยได้ หรือการดำรงอยู่ของวัตถุที่เอาประกันภัย เป็นต้น จะเห็นว่าเงื่อนไข ชนิดนี้นั้นจะมีผลเหมือนกับการเป็นข้อรับรอง (Warranty)⁸⁷ เพียงแต่ว่า ในกรณีของข้อรับรอง (Warranty) นั้น ผู้รับประกันภัยสามารถบอกปิด ไม่รับผิดชอบตามสัญญา (repudiate the contract) แม้ว่าการผิดข้อ รับรอนนั้นไม่เกี่ยวข้องกับวินาศภัยที่เกิดขึ้น แต่สำหรับเงื่อนไขชนิดนี้ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์แน่นอน ลงไปว่า การผิดเงื่อนไขชนิดนี้ จะต้องเกี่ยวกับความเสียหายหรือไม่

กล่าวโดยสรุปก็คือว่า เงื่อนไขชนิดนี้เป็นเงื่อนไขที่กล่าวถึงความสมบูรณ์ของสัญญา ประ กันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่องระหว่างอายุสัญญาประกันภัย เช่น กรณีการประกันภัยรถยนต์ ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ที่จะต้องรักษารถยนต์คันประกันภัยไว้ให้อยู่ในสภาพที่ ใช้งานได้ดี หากผู้เอาประกันภัยไม่กระทำเช่นนั้น ผู้รับประกันภัยย่อมบอกปิด ไม่รับผิดชอบตามสัญญา ประกันภัยรถยนต์นั้นได้ เพราะเงื่อนไขชนิดนี้เป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวกับรากฐานของสัญญา

ผลก็คือว่า ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะเลือกว่าตนจะปฏิบัติตามสัญญาหรือจะบอกปิดความรับ รับผิดชอบตามสัญญาก็ได้⁸⁸ หากประสงค์ที่จะปฏิบัติตามสัญญา โดยไม่คำนึงถึงการผิดเงื่อนไขของผู้เอาประ กันภัย ผู้รับประกันภัยก็ต้องรับผิดชอบต่อวินาศภัยที่ตนรับประกันภัยด้วย

- **Condition precedent to recovery (or to liability)** ซึ่งแปลตามตัวอักษรแล้วหมายถึง เงื่อนไขบังคับก่อนความรับผิดชอบ หมายถึงเป็นเงื่อนไขที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหาย ขึ้นซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขผู้ รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในครั้งนั้นได้ กล่าวคือ การผิดเงื่อนไข ชนิดนี้ จะมีผลผูกพันระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยเฉพาะความเสียหายในแต่ละครั้งเท่านั้น ผู้รับ ประกันภัยไม่มีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบของตนตามสัญญาหากในความเสียหายในครั้งต่อๆ ไปนั้น ผู้เอา ประกันภัยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตนได้เคยกระทำผิดเงื่อนไขมาในครั้งก่อน⁸⁹ เช่น ในกรณีที่มิมีเงื่อนไขใน กรมธรรม์ให้ผู้เอาประกันภัยแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ โดยทันที แต่ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยกลับแจ้ง ให้ผู้รับประกันภัยทราบ 3 เดือนหลังจากเกิดความเสียหาย เช่นนี้ผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธความรับผิด ตามสัญญาได้(แต่เลิกสัญญาไม่ได้) หลังจากนั้นปรากฏว่าเกิดความเสียหายขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และผู้เอาประ

⁸⁷ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p.3/9

⁸⁸ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p.109.

⁸⁹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p.3/9

กันภัยได้รับแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบโดยทันทีเช่นนี้แล้ว ผู้รับประกันภัยไม่มีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยได้ เพราะผู้เอาประกันภัยไม่ได้ผิดเงื่อนไขชนิดนี้เมื่อเกิดเหตุขึ้นในครั้งหลังนี้

เงื่อนไขที่อยู่ในกลุ่มของเงื่อนไขชนิดนี้ เช่น

1. เงื่อนไขที่เกี่ยวกับการแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเมื่อเกิดความเสียหาย (Notification of Loss)
2. เงื่อนไขในการแจ้งรายการทรัพย์สินที่เสียหาย (Particulars of Loss)
3. เงื่อนไขในการพิสูจน์ความเสียหาย (Proof of Loss)
4. เงื่อนไขในการตั้งอนุญาโตตุลาการ (Arbitration Clause)
5. เงื่อนไขในการร่วมเฉลี่ยความเสียหาย (Contribution)

- **Condition subsequent to the contract** แปลตามตัวอักษรแล้วหมายถึง **เงื่อนไขบังคับหลังสัญญา** กล่าวคือเป็นเงื่อนไขที่มีสัญญาประกันภัยแล้ว และในกรมธรรม์ประกันภัยได้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ว่าหากผู้เอาประกันภัยกระทำผิดเงื่อนไขชนิดนี้แล้วจะทำให้สัญญาประกันภัยสิ้นสุดความคุ้มครองลง เงื่อนไขชนิดนี้ได้แก่

1. การได้รับความเห็นชอบจากผู้รับประกันภัยที่ยินยอมให้ผู้เอาประกันภัยทำประกันภัยมากกว่าหนึ่งราย
2. การโอนไปซึ่งวัตถุที่เอาประกันภัย หรือการโอนไปซึ่งส่วนได้เสีย (Assignment of interest)
3. การเปลี่ยนแปลงของภัยหรือการเสี่ยงภัย (Alteration of risk)
4. การทุจริตในขั้นตอนการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน (Fraudulent claims)

- **Suspensive Condition**⁹⁰ แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “เงื่อนไขพักชั่วคราว” หรือ “ข้อสัญญาที่บรรยายเกี่ยวกับการเสี่ยงภัย” หรือ “ข้อสัญญาจำกัดคุ้มครอง”

เงื่อนไขประเภทนี้เป็นเงื่อนไขประเภทที่ผู้เอาประกันภัยได้กระทำผิดข้อรับรองที่ให้ไว้กับผู้รับประกันภัย หากต่อมาไม่ได้กระทำผิดอีกแล้ว และความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ไม่เกี่ยวกับการกระทำผิดนั้นแล้ว ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้รับประกันภัยจะอ้างว่าผู้เอาประกันภัยเคยทำผิดเงื่อนไขหรือข้อรับรองมาแล้วเป็นผลให้ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบตั้งแต่วันที่ผู้เอาประกันภัยทำผิดข้อรับรองไม่ได้ กล่าวคือ การกระทำผิดข้อรับรองนั้นทำให้ กรมธรรม์หยุดความคุ้มครองเพียงชั่วคราวเมื่อไม่

⁹⁰ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p.216

กันภัยได้รับแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบโดยทันทีเช่นนี้แล้ว ผู้รับประกันภัยไม่มีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยได้ เพราะผู้เอาประกันภัยไม่ได้ผิดเงื่อนไขชนิดนี้เมื่อเกิดเหตุขึ้นในครั้งหลังนี้

เงื่อนไขที่อยู่ในกลุ่มของเงื่อนไขชนิดนี้ เช่น

1. เงื่อนไขที่เกี่ยวกับการแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเมื่อเกิดความเสียหาย (Notification of Loss)
2. เงื่อนไขในการแจ้งรายการทรัพย์สินที่เสียหาย (Particulars of Loss)
3. เงื่อนไขในการพิสูจน์ความเสียหาย (Proof of Loss)
4. เงื่อนไขในการตั้งอนุญาโตตุลาการ (Arbitration Clause)
5. เงื่อนไขในการร่วมเฉลี่ยความเสียหาย (Contribution)

- **Condition subsequent to the contract** แปลตามตัวอักษรแล้วหมายถึง เงื่อนไขบังคับหลังสัญญา กล่าวคือเป็นเงื่อนไขที่มีสัญญาประกันภัยแล้ว และในกรมธรรม์ประกันภัยได้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ว่าหากผู้เอาประกันภัยกระทำผิดเงื่อนไขชนิดนี้แล้วจะทำให้สัญญาประกันภัยสิ้นสุดความคุ้มครองลง เงื่อนไขชนิดนี้ได้แก่

1. การได้รับความเห็นชอบจากผู้รับประกันภัยที่ยินยอมให้ผู้เอาประกันภัยทำประกันภัยมากกว่าหนึ่งราย
2. การโอนไปซึ่งวัตถุที่เอาประกันภัย หรือการโอนไปซึ่งส่วนได้เสีย (Assignment of interest)
3. การเปลี่ยนแปลงของภัยหรือการเสี่ยงภัย (Alteration of risk)
4. การทุจริตในขั้นตอนการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน (Fraudulent claims)

- **Suspensive Condition**⁹⁰ แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “เงื่อนไขพักชั่วคราว” หรือ “ข้อสัญญาที่บรรยายเกี่ยวกับการเสี่ยงภัย” หรือ “ข้อสัญญาจำกัดคุ้มครอง”

เงื่อนไขประเภทนี้เป็นเงื่อนไขประเภทที่ผู้เอาประกันภัยได้กระทำผิดข้อรับรองที่ให้ไว้กับผู้รับประกันภัย หากต่อมาไม่ได้กระทำผิดอีกแล้ว และความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ไม่เกี่ยวกับการกระทำผิดนั้นแล้ว ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้รับประกันภัยจะอ้างว่าผู้เอาประกันภัยเคยทำผิดเงื่อนไขหรือข้อรับรองมาแล้วเป็นผลให้ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบตั้งแต่วันที่ผู้เอาประกันภัยทำผิดข้อรับรองไม่ได้ กล่าวคือ การกระทำผิดข้อรับรองนั้นทำให้ กรมธรรม์หยุดความคุ้มครองเพียงชั่วคราวเมื่อไม่

⁹⁰ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p.216

กระทำผิดแล้วกรมธรรม์กลับมาคุ้มครองอีกครั้งหนึ่ง เพราะโดยปกติข้อรับรอง โดยเฉพาะที่ปรากฏอยู่ใน การตอบคำถามซึ่งผู้เอาประกันภัยกรอกลงในใบคำขอเอาประกันภัยนั้นส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับพื้นฐานทางสัญญา (Basis of contract) ของสัญญาประกันภัยแต่มีบางคำถามนั้น ศาลเห็นว่า ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับ พื้นฐานทางสัญญาจึงได้ตีความว่าเป็นเพียง suspensive condition ดัง ในคดี Farr v. Motor Traders' Mutual Insurance Society [1920] 3.K.B.669 ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ขอเอาประกันภัยรถแท็กซี่ 2 คัน โดยตอบคำถามของผู้รับประกันภัยลงในใบคำขอเอาประกันภัยซึ่งถามว่า “รถแท็กซี่นั้นขับ 1 กะ หรือ มากกว่านั้นใน 24 ชั่วโมง” คำตอบคือ “1 กะ เท่านั้น” ผู้รับประกันภัยออกกรมธรรม์ให้ในเดือน กุมภาพันธ์ 1918 ในเดือนสิงหาคม รถแท็กซี่คันหนึ่งได้ขับเป็น 2 กะ ในช่วงสั้นๆ ใน 24 ชั่วโมง หลังจากนั้น ก็ขับ 1 กะ มาโดยตลอด และใน เดือน พฤศจิกายน รถแท็กซี่นั้นได้รับความเสียหายเนื่องจากอุบัติเหตุ ผู้ รับประกันภัยทราบเรื่อง จึงปฏิเสธการจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนโดยอ้างเหตุผลว่า การแถลงข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการใช้รถนั้นเป็นข้อรับรอง (คำรับรอง) ดังนั้นเมื่อผู้เอาประกันภัยผิดคำรับรองตั้งแต่เดือน สิงหาคม ผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ศาลวินิจฉัยว่าการ แถลงข้อเท็จจริงที่อ้างนั้นเมื่อตีความแล้วเป็นเพียงข้อสัญญาที่แสดงถึงขอบเขตการเสี่ยงภัย (term delimiting The scope of the risk) ดังนั้นความคุ้มครองภายใต้กรมธรรม์จะกลับมาคุ้มครองอีกครั้ง เมื่อผู้ เอาประกันภัยได้ให้รถคันดังกล่าวกลับมาวิ่ง 1 กะ ตามเดิม และผู้รับประกันภัยก็มีความรับผิดชอบในอันที่จะ ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในแง่ของอุบัติเหตุในเดือน พฤศจิกายน แม้ว่าผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบ ต่ออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในช่วงที่แท็กซี่วิ่ง 2 กะ ข้อสัญญานี้หยุดเสี่ยงภัยชั่วคราว ซึ่งกล่าวอยู่ในข้อรับรอง การ ผิดข้อรับรองนี้ทำให้ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในเดือน สิงหาคม⁹¹

3.3.2.3 ข้อสัญญา (Clause) ตามสัญญาประกันภัยโดยทั่วไปข้อสัญญา(Clause) จะระบุถึง ความคุ้มครองตามกรมธรรม์ และข้อยกเว้นต่างๆ เช่น สัญญาประกันอัคคีภัย จะให้ความคุ้มครองต่อทรัพย์สิน ที่ได้รับความเสียหายจากเพลิงไหม้ หรือ ฟ้าผ่า และ ระบุข้อยกเว้น เช่น ทรัพย์สินซึ่งไม่รวมอยู่ในการ ประกันภัยนี้ และ สาเหตุแห่งการสูญเสีและการเสียหายซึ่งไม่รวมอยู่ในการประกันภัยนี้เป็นต้น ข้อ สัญญา (Clause) ตามสัญญาประกันภัยทำให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงความคุ้มครองต่างๆที่ได้รับตาม สัญญา และ ข้อยกเว้นที่ผู้เอาประกันภัยไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ นอกจากนั้นยังรวมถึง ข้อจำกัดความรับผิดชอบบางประการในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เช่น ข้อสัญญาที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ

⁹¹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . Contract Law & Insurance . p.3/10

แรกของผู้เอาประกันภัย หรือความรับผิดชอบส่วนเกินของผู้รับประกันภัย (Deductible Clause / Excess Clause) เป็นต้น

3.3.2.4 Collateral Stipulation / Collateral promise / Collateral provision ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ข้อสัญญาปลีกย่อย”

ในกรมธรรม์ข้อกำหนดต่าง ๆ นั้นอาจจะไม่ใช่เงื่อนไขหรือข้อรับรองไปเสียทั้งหมดก็ได้ ข้อกำหนดบางอย่างอาจเป็นเพียงคำมั่นที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องทำบางสิ่งบางอย่าง หากเขาไม่ปฏิบัติตามผู้รับประกันภัยไม่มีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบสัญญาหรือไม่สามารถบอกเลิกสัญญาได้แต่ให้สิทธิเพียงเรียกค่าเสียหายได้เท่านั้น คดีที่ใช้อ้างอิงสำหรับข้อสัญญาประเภทนี้ที่มักอ้างกันมากที่สุดคือ คดี *Re Bradley and Essex and Suffolk Accident and Indemnity Society* [1912] 1K.B. 415⁹² เป็นกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของนายจ้าง (Employer's liability Policy) ซึ่งในกรมธรรม์กำหนดให้ผู้เอาประกันภัย (นายจ้าง) เก็บสมุดบัญชีค่าจ้างไว้ ศาลตัดสินว่าข้อสัญญานี้ไม่ใช่เงื่อนไขบังคับก่อน (Condition precedent) แม้ว่าจะเขียนหัวข้อไว้ว่าเงื่อนไขบังคับก่อนก็ตาม แต่เป็นเพียงข้อตกลงปลีกย่อย (collateral promise / collateral agreement) เพราะวัตถุประสงค์ที่ให้เก็บสมุดดังกล่าวไว้ก็เพื่อที่ผู้เอาประกันภัยจะนำค่าจ้างมาคำนวณเก็บเบี้ยประกันภัย (adjustment of premium) ดังนั้นผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบกรมธรรม์ แต่เมื่อผู้เอาประกันภัยผิดข้อกำหนดเช่นนี้ ผู้รับประกันภัยมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้

ในอีกคดีหนึ่งคือ คดี *Stoneham v. Ocean Railway and Genreal* (1887) 19 Q.B.D.237⁹³ ในกรมธรรม์กำหนดข้อสัญญาว่า “กรณีที่เกิดอุบัติเหตุรุนแรง (Fatal Accident) ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบภายใน 7 วัน” ศาลตัดสินว่า ข้อกำหนดเช่นนี้ไม่ใช่เงื่อนไขบังคับก่อนความรับผิดของผู้รับประกันภัย (Condition precedent to liability) เพราะไม่มีข้อความในกรมธรรม์ที่กำหนดว่าเป็นเงื่อนไขดังกล่าว ดังนั้นผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบกรมธรรม์ แต่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย อันเนื่องมาจากต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการสอบสวน

ข้อกำหนด หรือข้อสัญญาเช่นนี้นี้มักจะไม่ค่อยมีปรากฏอยู่ในกรมธรรม์แล้ว เพราะผู้รับประกันภัยมักจะมีความระมัดระวังเป็นพิเศษในการเขียนข้อสัญญา

⁹² Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . P 111

⁹³ *Ibid* , 112

3.3.3 สัญญาและข้อสัญญาตามกฎหมายระบบ Civil Law โดยเฉพาะประเทศไทย

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า มีความแตกต่างของสัญญาาระหว่างระบบ Common Law และ Civil Law นั้น เนื่องจากสำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil Law คือ ยึดกฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงสัญญาในระบบ Civil Law และ กฎหมายของไทย ซึ่งสัญญาตาม Civil Law เกิดขึ้นตามหลักกฎหมายทั่วไป ในเรื่องนิติกรรมสัญญาและหนี้ โดยเฉพาะกฎหมายหนี้ (Law of Obligation) นี้มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ใช้ควบคุมสิทธิเรียกร้อง และการปฏิบัติการชำระหนี้ ไม่ว่าจะในเรื่องสัญญา หรือ ละเมิด ซึ่งตามที่กล่าวมาแล้วว่ากฎหมายในระบบ Common Law ไม่มีพื้นฐานเรื่องหนี้ ตามแบบของกฎหมาย Civil Law เนื่องจากสัญญาตามกฎหมายในระบบ Common Law ยึดหลักคู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตามสัญญา โดยเคร่งครัด หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา (breach of contract) คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย และ/หรือ เลิกสัญญาได้

สำหรับสัญญาทาง Civil Law มีพื้นฐานจากนิติกรรม คือ เมื่อนิติกรรมเกิดขึ้น โดยหลักนิติกรรมนั้น จึงก่อให้เกิด “หนี้” สำหรับคำว่า “หนี้” ของสัญญาสามารถแบ่งเป็น 2 กรณี คือ 1. หนี้ประธาน และ หนี้อุปกรณ์^๓ ซึ่ง ศ. โสภณ รัตนกร ได้กล่าวว่า หนี้ประธานและหนี้อุปกรณ์ใช้กันใน 2 ความหมายคือ

ก.ความหมายแรก หมายถึงลำดับความสำคัญของหนี้ หนี้ประธานในแง่นี้หมายถึงหนี้หลักที่คู่สัญญาตกลงกัน ส่วนหนี้อุปกรณ์หมายถึงหนี้ซึ่งมีความสำคัญรองลงไป เป็นผลเกี่ยวเนื่องและขึ้นอยู่กับหนี้ประธาน เช่น เรื่องซื้อขาย หนี้ประธานของผู้ขายก็คือการส่งมอบทรัพย์สิน ของผู้ซื้อคือ การชำระราคา ส่วนหนี้ของผู้ขายเช่นว่าจะต้องส่งมอบเอกสารสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินก่อนส่งมอบ และหนี้อื่นๆ ตามสัญญาข้อมเป็นเพียงหนี้อุปกรณ์ หรือหนี้ตามสัญญาข้อมเป็นหนี้ประธาน ส่วนหนี้ที่จะต้องชำระค่าเสียหายเมื่อมีการผิดสัญญาข้อมเป็นหนี้อุปกรณ์

ข.ความหมายที่สอง หมายถึงหนี้หลักกับหนี้ซึ่งเป็นประกันของหนี้หลัก โดยพิจารณาถึงลักษณะความรับผิดชอบของลูกหนี้ว่าจะเป็นผู้รับผิดชอบเป็นตัวหลัก คือ มีหนี้จะต้องชำระสำหรับตนเอง หรือเป็นเพียงผู้รับผิดชอบในชั้นรอง โดยเป็นการรับผิดชอบชำระหนี้เพื่อผู้อื่น ลูกหนี้ประธานในแง่นี้จึงหมายถึงผู้เป็นลูกหนี้ชั้นต้น ลูกหนี้อุปกรณ์จึงหมายถึงลูกหนี้ผู้เป็นผู้ประกัน เช่น ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนำ และผู้จำนอง เป็นต้น

^๓ โสภณ รัตนกร . คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หนี้ . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ , 2542 . หน้า 35

หนี้อุปสรรคตามความหมายที่สองนี้จะระงับสิ้นไปพร้อมกับความระงับแห่งหนี้ประธาน แต่หนี้อุปสรรคตามความหมายแรกอาจคงอยู่ต่อไปตามลำพัง แม้หนี้ประธานไม่มีอยู่ต่อไปแล้ว

ข้อสัญญา

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้นไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา หรือในกฎหมายเอกเทศสัญญาต่างๆ มิได้บัญญัติในเรื่องข้อสัญญาหรือชื่อเฉพาะรวมทั้งผลบังคับของข้อสัญญานั้นๆ ไว้ เหมือนอย่างประเทศที่ใช้สกุล Common Law ที่จะต้องมีข้อสัญญาที่เรียกว่า เงื่อนไข (Condition) และข้อรับรอง (Warranty) แต่อย่างไรก็ดี คู่สัญญาสามารถตกลงกันเองได้ตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา หรือหากเป็นกฎหมายตามกฎหมายเอกเทศสัญญาอาจจะบังคับตามกฎหมายนั้นๆเลย โดยไม่ต้องเพิ่มข้อสัญญาอื่นๆ ลงไปในสัญญาอีกก็ได้เพียงแต่ว่าสัญญาเหล่านั้นจะต้อง

1. ไม่มีวัตถุประสงค์ที่ต้องห้ามตามกฎหมาย
2. ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
3. ต้องทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับให้ทำ⁵

ตามที่กล่าวมานั้นข้อสัญญา คู่สัญญาจะกำหนดขึ้นเองก็ได้ ผลบังคับในข้อสัญญานี้หากเป็นหนี้อุปสรรคกล่าวคือ เป็นข้อสัญญาที่กล่าวถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญา คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ตามข้อสัญญานั้นๆ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งก็มีสิทธิเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งกลับมาชำระหนี้ดั้งเดิมได้ รวมทั้งหากได้รับความเสียหายจากการไม่ชำระหนี้นั้นก็สามารรถเรียกร้องค่าเสียหายได้อีก⁶ แต่จะ

⁵ มาตรา 151 “การใดเป็นการแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามีใช้กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา 152 “การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้การนั้นเป็นโมฆะ”

⁶ มาตรา 213 “ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้

เมื่อสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้ได้ ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำอันหนึ่งอันใด เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับให้บุคคลภายนอกกระทำกรณานั้นโดยให้ลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายให้ก็ได้ แต่ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการอันหนึ่งอย่างใดไซ้ ศาลจะสั่งให้ถือเอาตามคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของลูกหนี้ก็ได้

ส่วนหนี้ซึ่งมีวัตถุเป็นอันจะให้งดเว้นการอันใด เจ้าหนี้จะเรียกร้องให้หรือถอนการที่ได้กระทำลงแล้วนั้น โดยลูกหนี้เสียค่าใช้จ่าย และให้จัดการอันควรเพื่อถ่วงน้ำหนักด้วยก็ได้

อนึ่งบทบัญญัติในวรรคทั้งหลายที่กล่าวมาาก่อนนี้ หากกระทบกระทั่งถึงสิทธิที่จะเรียกเอาค่าเสียหายไม่”

อ้างว่าเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้อุปกรณ คนไม่ขอชำระหนี้ประธาน โดยอ้างมาตรา 369⁷ มาใช้ไม่ได้ เพราะแม้ว่าตามมาตรา 369 จะเป็นเรื่องของสัญญาต่างตอบแทนก็จริง และในตัวเองจะบัญญัติเป็นลักษณะที่เป็นเงื่อนไขว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมรับชำระหนี้จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระ หรือขอปฏิบัติ การชำระหนี้ก็ตาม ศาสตราจารย์ ดร.จี๊ด เศรษฐบุตร⁸ ได้อธิบายว่า “การที่กฎหมายให้สิทธิคู่สัญญาไม่ยอมรับชำระหนี้ในเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ฝ่ายคนนั้นอธิบายได้ว่า การที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้ยอมตกลงทำสัญญารับชำระหนี้ก็โดยมุ่งหวังจะได้รับการชำระหนี้ของฝ่ายหนึ่งตอบแทน หากเขาไม่ได้มุ่งที่จะได้รับการชำระหนี้ของอีกฝ่ายหนึ่งตอบแทนแล้ว เขาก็จะไม่ยอมตกลงทำสัญญานั้น ดังนี้หนี้ของแต่ละฝ่ายจึงเป็นมูลฐานแห่งการชำระหนี้ซึ่งกันและกัน... สิทธิไม่ยอมรับชำระหนี้ก็เป็นสิทธิชั่วคราว คือ ใช้บังคับได้ครบเท่าที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ หรือเสนอให้ชำระเท่านั้น...นอกจากนี้ต่างมีความเห็นว่าการไม่ชำระหนี้อันเป็นเหตุให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิไม่ยอมรับชำระหนี้ฝ่ายคนข้างนั้นต้องเป็นหนี้ มีความสำคัญขนาดเดียวกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งที่ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมรับชำระหนี้จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระหนี้ นั้น หมายความว่าหนี้ที่เป็นข้อสัญญาต้องชำระตอบแทนกันเท่านั้น เช่น ในสัญญาเช่าทรัพย์ เมื่อผู้ให้เช่าไม่ส่งมอบทรัพย์ให้ผู้เช่าได้ใช้หรือไม่ได้รับประโยชน์ผู้เช่าก็มีสิทธิไม่ยอมรับชำระค่าเช่าได้ แต่ถ้าไม่มีการชำระหนี้ที่มีความสำคัญน้อยนั้นเป็นเพียงผู้ให้เช่าไม่ได้ซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่าผู้เช่าย่อมไม่มีสิทธิไม่ยอมรับชำระค่าเช่าเพราะหนี้ตอบแทนการต้องชำระค่าเช่า ก็คือให้ผู้เช่าได้ใช้หรือไม่ได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่า อันผู้เช่าก็ได้รับการชำระหนี้จากผู้ให้เช่านี้แล้ว หรือว่าผู้เอาประกันภัยสัญญาว่าถ้าเกิดวินาศภัยขึ้นตนจะต้องบอกให้ผู้รับประกันภัยทราบโดยไม่ชักช้า ถึงแม้ผู้เอาประกันภัยจะไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อนี้ ผู้รับประกันภัยก็ไม่อาจอ้างเป็นข้อต่อสู้ไม่ยอมรับชำระค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยได้ (ฎีกาที่ 1022/2501)”

จากคำอธิบายดังกล่าวข้างต้นนั้น หนี้ที่มีความสำคัญจะต้องเป็นหนี้ประธานทั้งสองฝ่ายหรือเป็นหนี้อุปกรณทั้งสองฝ่าย จะอ้างการไม่ชำระหนี้อุปกรณเพื่อปฏิเสธการชำระหนี้ประธานไม่ได้

อย่างไรก็ตาม คู่สัญญาฝ่ายใดที่ประสงค์จะไม่ยอมรับชำระหนี้ประธานของฝ่ายตน โดยจะอ้างการไม่ชำระหนี้อุปกรณของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็สามารถกระทำได้เช่นเดียวกัน โดยวิธีการสร้างหนี้อุปกรณ

⁷ มาตรา 369 “ในสัญญาต่างตอบแทนนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมรับชำระหนี้จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระหนี้หรือขอปฏิบัติ การชำระหนี้ก็ได้ แต่ความข้อนี้ห้ามมิให้ใช้บังคับ ถ้าหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่ถึงกำหนด”

⁸ จี๊ด เศรษฐบุตร . หลักกฎหมายแพ่งลักษณะ นิติกรรมและหนี้ . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2522 . หน้า 329-333

ซึ่งเป็นข้อสัญญาธรรมดาให้เป็นข้อสัญญาที่มีเงื่อนไข ซึ่งสัญญาสมัยใหม่มักจะทำกันอยู่ในรูปเงื่อนไขทั่วไป รวมทั้งสัญญาประกันภัยด้วย ผลของสัญญาที่มีเงื่อนไข หากพิจารณาให้ดีแล้วคือ ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของกลุ่มสัญญาฝ่ายหนึ่งนั่นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กลุ่มสัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมชำระหนี้ประธานของฝ่ายตนจนกว่ากลุ่มสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะปฏิบัติตามข้อสัญญาที่มีเงื่อนไข(หนี้อุปกรรม) จนครบถ้วนแล้วโดยไม่คำนึงว่ากลุ่มสัญญาฝ่ายที่ต้องปฏิบัติตามข้อสัญญาที่มีเงื่อนไขนั้น ได้ชำระหนี้ประธานให้แก่ฝ่ายตนแล้วหรือไม่ กล่าวคือ เสมือนกับว่ากลุ่มสัญญาฝ่ายหนึ่งต้องชำระหนี้ประธานสองครั้ง และอีกฝ่ายหนึ่งชำระหนี้ประธานครั้งเดียว เช่นตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1002/2501 ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าข้อสัญญาที่ว่า “ผู้เอาประกันภัยสัญญาว่าถ้าเกิดวินาศภัยขึ้นตนจะบอกให้ผู้รับประกันภัยทราบ โดยไม่ชักช้า” เป็นเพียงหนี้อุปกรรมธรรมดาเท่านั้นจึงทำให้ผู้รับประกันภัยไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่า เมื่อผู้เอาประกันภัยไม่ชำระหนี้(ผิดสัญญา) ในส่วนนี้ตนไม่ต้องชำระค่าสินไหมทดแทนซึ่งเป็นหนี้ประธาน แต่หากเปลี่ยนข้อสัญญาเสียใหม่เป็นว่า “ผู้เอาประกันภัยสัญญาว่าถ้าเกิดวินาศภัยขึ้น ตนจะต้องบอกให้ผู้รับประกันภัยทราบ โดยไม่ชักช้า มิฉะนั้นผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน” จะเห็นว่าข้อสัญญาซึ่งเป็นหนี้อุปกรรมนั้น ได้เปลี่ยนสถานะเป็นข้อสัญญาที่เป็นเงื่อนไขไปแล้ว ทำให้ผู้รับประกันภัยยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไม่ต้องชำระค่าสินไหมทดแทนอันเป็นหนี้ประธานได้ รูปแบบนี้ก็คือ ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยนั่นเอง

เงื่อนไข

คำว่า “เงื่อนไข” นี้มีปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อยู่เหมือนกันดังที่ปรากฏอยู่ในหมวด 4 เงื่อนไขและเงื่อนไขเวลา

มาตรา 182 บัญญัติว่า “ข้อความใดอันบังคับไว้ให้นิติกรรมเป็นผลหรือสิ้นผลเมื่อเหตุการณ์อันไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ในอนาคต ข้อความนั้นเรียกว่าเงื่อนไข”

มาตรา 183 บัญญัติว่า “นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับก่อนนิติกรรมนั้นย่อมเป็นผลเมื่อเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับหลัง นิติกรรมนั้นย่อมสิ้นผลในเมื่อเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

ถ้าคู่กรณีแห่งนิติกรรมได้แสดงเจตนาไว้ด้วยกันว่า ความสำเร็จแห่งเงื่อนไขนั้นให้มีผลย้อนหลังไปถึงเวลาใดเวลาหนึ่งก่อนสำเร็จ ก็ให้เป็นไปตามเจตนาเช่นนั้น”

เมื่อพิจารณาตามมาตราทั้งสองจะเห็นว่า

1. สิ่งที่จะเป็นเงื่อนไขในนิติกรรมได้นั้นจะต้องเป็นเหตุการณ์อันไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ในอนาคต
2. มีการกล่าวถึงคำว่า “เงื่อนไขบังคับก่อน” (Condition precedent) กับ “เงื่อนไขบังคับหลัง” (Condition Subsequent)

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือว่า เงื่อนไขทั้งสองดังกล่าวนี้เป็นเงื่อนไขในประเภทใด เมื่อเทียบกับเงื่อนไขตามหลักสัญญาของระบบกฎหมายสากล Common Law ระหว่าง Contingent Condition กับ Promissory Condition

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเงื่อนไขบังคับก่อนและเงื่อนไขบังคับหลังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นเงื่อนไขประเภท Contingent Condition ไม่ใช่ Promissory Condition แต่อย่างไร

3.3.3.1 เงื่อนไขในสัญญาประกันภัยของไทยซึ่งปรากฏอยู่ในกรมธรรม์

ปัญหาที่ตามมาก็คือว่า ในกรมธรรม์ประกันเองก็มีการกล่าวถึงคำว่าเงื่อนไขบังคับก่อนไว้เช่นเดียวกัน โดยเราแปลมาจากคำว่า Condition Precedent ซึ่งตามตำราเกี่ยวกับประกันภัยของระบบกฎหมายสากล Common Law จะใช้กันมากได้แก่ Condition Precedent to Contract, Condition Subsequent to Contract และ Condition Precedent to Liability (to recovery)

ฐานะของเงื่อนไขดังกล่าวนี้ เมื่อนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทยแล้วเป็นเพียง Promissory Condition หรือข้อสัญญาที่มีเงื่อนไข หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหนี้ผูกพันที่มีเงื่อนไขเท่านั้น ดังนั้นเห็นว่า การแปลถ้อยคำเหล่านี้จะหลีกเลี่ยงการแปลให้เข้ากับคำที่กฎหมายใช้อยู่ เพราะจะเห็นว่าตามมาตรา 182 โดยเฉพาะคำว่า “เงื่อนไขบังคับก่อน” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Condition Precedent ซึ่งเป็น Contingent Condition และในกรมธรรม์ประกันภัยก็ใช้คำว่า “เงื่อนไขบังคับก่อน” เหมือนกัน แต่ผลบังคับตามกฎหมายนั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งอาจทำให้เกิดความไขว้เขวในการบังคับใช้กฎหมายได้ทั้ง ๆ ที่ ในกรมธรรม์ประกันภัยนั้นแปลว่า “เงื่อนไขบังคับก่อน” ไม่ได้ เพราะมิได้มาจากคำว่า Condition Precedent แต่อย่างไร แต่มาจาก Condition Precedent to Liability ควรจะแปลให้เต็มถ้อยคำเมื่อไปย่อแล้วทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ อันที่จริงหากดูวิธีการใช้คำตามกรมธรรม์ของต่างประเทศ เช่นของอังกฤษ⁹⁹ แล้วเขาจะไม่เขียนว่า Condition Precedent เป็นหัวข้อแต่อย่างไร เขาจะใช้คำว่า Observance แทน

⁹⁹ โปรดดูภาคผนวก

ส่วนคำว่า Condition Precedent to Contract และ Condition Subsequent to Contract นี้ อันที่จริงมีการกล่าวถึงอยู่ในคำรากฎหมายไทยเหมือนกัน เมื่อเทียบกับภาษาที่ใช้ซึ่งเป็นคำแปลของพระยาวิทูรธรรมพิเนต โดยท่านใช้คำว่า “เงื่อนไขก่อนสัญญาหรือเงื่อนไขก่อนนิติกรรมกับเงื่อนไขภายหลังสัญญาหรือเงื่อนไขบังคับหลังนิติกรรม”¹⁰⁰

3.3.3.2 ข้อสัญญาที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ประกันภัย

กรมธรรม์ประกันภัยเป็นหลักฐานของสัญญาประกันภัย ที่ผู้รับประกันภัยจะต้องออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย และกรมธรรม์ประกันภัยนั้นต้องมีเนื้อความตามสัญญาประกันภัยด้วย (มาตรา 867) ดังนั้น ถือได้ว่า ข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัยนั้นเป็นข้อสัญญาของสัญญาประกันภัยด้วย

กรมธรรม์ประกันภัยนั้น เกือบทั้งหมด โดยเฉพาะกรมธรรม์ประกันวินาศภัยได้คัดลอกรูปแบบและถ้อยคำมาจากกรมธรรม์ประกันภัยของต่างประเทศ โดยเฉพาะของประเทศที่ใช้กฎหมายสากล Common Law เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ดังนั้น ข้อสัญญาต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์นั้น (รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย) จะเป็นรูปแบบของประเทศนั้น ๆ โดยจะเห็นว่าจะมีทั้งคำว่า เงื่อนไข และข้อรับรอง อันเป็นแบบฉบับของ Common Law ปรากฏอยู่ตลอดเวลา

1. เงื่อนไขส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของเงื่อนไขทั่วไป ซึ่งเน้นเรื่องของหน้าที่ต่าง ๆ ที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องปฏิบัติ

2. ข้อรับรอง ส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ประกันอัคคีภัย ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ข้อรับรองที่ว่านี้ มีโครงสร้างที่แตกต่างกันไป บ้างก็เป็น โครงสร้างที่เป็นเงื่อนไข โดยถ้อยคำนั้นระบุไว้โดยชัดแจ้งว่าเป็นเงื่อนไขแต่ใช้หัวข้อว่าข้อรับรอง บ้างก็เป็นข้อห้ามมิให้กระทำการสิ่งใด ๆ (หนีละเว้นกระทำการ) บ้างก็เป็นข้อจำกัดการเสี่ยงภัย หรือข้อจำกัดความรับผิดชอบ เป็นต้น เช่น

2.1 ข้อรับรองข้อที่ 1 โกดังไซโลหรือคลังสินค้าขายส่ง

ผู้เอาประกันภัยรับรองว่า ในระหว่างที่กรมธรรม์นี้มีผลบังคับภายในบริเวณสิ่งปลูกสร้างใช้ เป็น โกดังไซโลหรือคลังสินค้าขายส่งที่เอาประกันภัยตามกรมธรรม์นี้ไม่ใช่เป็นที่อยู่อาศัยไม่มีการหุงต้ม ไม่มีการประกอบ การขายปลีก หรือการผลิตใดๆ

2.2 ข้อรับรองข้อที่ 53 โตะบิลเลียด

¹⁰⁰ ประพนธ์ ศาคะมาน และ ไพจิตร ปุญญพันธ์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะซื้อขาย . พิมพ์ครั้งที่

เป็นที่ตกลงกันว่ากรรมธรรม์ฉบับนี้ ไม่รับผิดชอบสำหรับความวินาศหรือความเสียหายต่อ โຕะบิลเลียด บิลเลียดอันเกิดจากกันนุหรี หรือสิ่งเผาไหม้อื่นๆตกหล่นลงไปบน โຕะบิลเลียด

2.3 ข้อรับรอง 58 ข้อรับรองสำหรับระบบพรมน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ

เพื่อให้ได้รับส่วนลดเบี้ยประกันภัยสำหรับอุปกรณ์ดับเพลิง ผู้เอาประกันภัยรับรองว่าในระหว่างที่กรรมธรรม์นี้มีผลบังคับ สถานที่เอาประกันภัยได้มีการติดตั้งระบบพรมน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ (Automatic Sprinkler System) ที่ได้รับมาตรฐานสากลหรือออกแบบและควบคุมการติดตั้ง โดยผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ตั้งแต่ประเภทสามัญวิศวกรขึ้นไป และได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน โดยมีปริมาณน้ำในที่เกิดสำรองให้เพียงพอตลอดเวลาเพื่อพร้อมในการดับเพลิง

บริษัทจะไม่รับผิดชอบตามกรรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อรับรองข้างต้นแล้ว

3. นอกจากเงื่อนไขและข้อรับรองแล้ว ข้อสัญญาในกรรมธรรม์ก็เป็นเรื่องที่กำหนดภัยที่รับเสี่ยง (ความคุ้มครอง) หรือ ข้อยกเว้น และ ข้อจำกัดความรับผิดของผู้รับประกันภัย

3.3.3.3 ผลบังคับทางกฎหมายกับข้อสัญญาของสัญญาประกันภัย

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า หน้าที่ประธานของสัญญาประกันภัย คือ เบี้ยประกันภัยและค่าสินไหมทดแทน ส่วนข้อสัญญาต่าง ๆ ที่ปรากฏในกรรมธรรม์ประกันภัยนั้น เป็นหน้าที่อุปกรณ์ทั้งสิ้น ผลในทางกฎหมายของไทยของข้อสัญญาเหล่านั้น โดยทั่วไปไม่แตกต่างจากสัญญาอื่น ๆ แต่อย่างใด ซึ่งต่างจากกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายสกุล Common Law

ผลตามกฎหมายไทยก็คือหากเป็นข้อสัญญาธรรมดาแล้ว หากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญา หรือที่เรียกว่าผิดสัญญา ผู้รับประกันภัยไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในการที่จะปฏิเสธการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่เรียกเอาค่าเสียหายหรือลดค่าสินไหมทดแทนลงเท่านั้น ส่วนข้อสัญญาใดจะเป็นเงื่อนไขแห่งสัญญาหรือไม่จะต้องตกลงกันหรือเขียนให้ชัดเจน มิฉะนั้น กรณีเป็นที่สงสัย ต้องตีให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัยโดยไม่ถือว่าเป็นเงื่อนไข ผู้รับประกันภัยจะปฏิเสธความรับผิดไม่ได้ (ฎีกาที่ 2179/2526 2506 ฎ.1388)¹⁰¹

¹⁰¹ จิตติ ดิงศกัทธิย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 74.

สำหรับ ข้อสัญญาที่เป็นเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัยนี้ ท่านศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ เรียกว่า เงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัย¹⁰² และท่านได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “เงื่อนไขชนิดนี้ไม่ใช่เงื่อนไขตามความหมายของมาตรา 145 (182 ใหม่) แต่เป็นข้อสัญญาที่กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติเป็นการชำระหนี้บางอย่างหนึ่ง ก่อนที่ผู้รับประกันภัยจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ไม่มีผลถึงกับให้สัญญาประกันภัยไม่เกิดผลหรือสิ้นผลดังเงื่อนไขในมาตรา 142 (182 ใหม่) เงื่อนไขเช่นนี้เป็นเงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบตามนิติกรรมไม่ใช่เงื่อนไขแห่งการเกิดผลหรือการสิ้นสุดของนิติกรรมตามมาตรา 182 (145 เดิม)”

ส่วนข้อสัญญาที่มีชื่อเรียกว่า “ข้อรับรอง” นั้นคงจะไปบังคับให้เหมือนกับกฎหมายหลักการประกันภัยของประเทศที่ไชระบบกฎหมาย Common Law ไม่ได้ คงมีสถานะเป็นเพียงข้อสัญญาธรรมดาข้อหนึ่งเท่านั้น เว้นแต่ว่าข้อความในข้อรับรองนั้นจะเขียนไว้เป็นเงื่อนไขอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ดี ศาลฎีกาเคยตัดสินไว้เหมือนกันว่า ข้อรับรองเป็นเงื่อนไขประเภทหนึ่ง ซึ่งคดีนี้เป็นคดีการประกันภัยขนส่งทางทะเล คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวนั้นคือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7350/2537 วินิจฉัยว่า “สัญญาประกันภัยทางทะเลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 868 ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทะเลแต่กฎหมายทะเลของประเทศไทยยังไม่มีทั้งจารีตประเพณีก็ไม่ปรากฏจึงต้องวินิจฉัยคดีตามหลักกฎหมายทั่วไป กรมธรรม์ประกันภัยทางทะเลทำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ จึงควรถือกฎหมายว่าด้วยการประกันภัยทางทะเลของประเทศไทยเป็นกฎหมายทั่วไปเพื่อเทียบเคียงวินิจฉัย

เงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัยมีข้อความเป็นการรับรอง (WARRANTY) ของผู้เอาประกันภัยว่าเรือพิพาทจะได้รับการตรวจสอบสภาพ และจะปฏิบัติตามคำแนะนำภายใน 30 วัน นับแต่วันเริ่มคุ้มครอง จึงเป็นคำมั่นสัญญาของผู้เอาประกันภัยที่จะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามพระราชบัญญัติประกันภัยทางทะเล 1906 ของอังกฤษ มาตรา 33 เมื่อเรือพิพาทเกิดอุบัติเหตุอัปปางซึ่งจะเกิดจากการที่ผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามการรับรองหรือไม่ก็ตาม การที่ผู้เอาประกันภัยฝ่าฝืนการรับรองผู้รับประกันภัย ย่อมปฏิเสธความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัยได้”¹⁰³

¹⁰² เรื่องเดียวกัน . หน้า 72

¹⁰³ ประภาศน์ อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 (เล่ม 1) มาตรา 194 ถึงมาตรา 313 พร้อมด้วยย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2541 . กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ , 2541 . หน้า 307.

สำหรับคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้คงจะนำเอาผลทางกฎหมายของคำรับรองของประเทศอังกฤษมาใช้กับผลของคำรับรองตามสัญญาประกันภัยทั่ว ๆ ไปไม่ได้ เพราะคดีนี้ศาลอ้างอิง เอกกฎหมายของประเทศอังกฤษมาใช้เพื่อตัดสินคดีประกันภัยทางทะเลซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวเพราะตามกฎหมายประกันภัยทางทะเล 1906 (Marine Insurance Act 1906 – MIA 1906) บัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 33 (3) คำรับรอง (WARRANTY) เป็นเงื่อนไขที่จะต้องได้รับการปฏิบัติโดยเคร่งครัด¹⁰⁴

¹⁰⁴ Section 33 (Nature of Warranty)

- (1) A warranty , in the following sections relating to warranties , mean a promissory warranty , that is to say , a warranty by which the assured undertakes that some particular thing shall or shall not be done, or that some condition shall be fulfilled, or whereby he affirms or negatives the existence of a particular state of facts.
- (2) A warranty may be express or implied.
- (3) A warranty , as above defined, is a condition which must be exactly complied with, whether it be material to risk or not. If it be not so complied with, then, subject to any express provision in the policy, the insurer is discharged from liability as from the date of the breach of warranty but without prejudice to any liability incurred by him before that date.

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาข้อสัญญาของสัญญาประกันวินาศภัย

กรมธรรม์ประกันภัยที่ใช้บังคับอยู่ในธุรกิจประกันภัยของไทยในปัจจุบันนั้น ได้รับการอนุมัติจากกรมการประกันภัย ซึ่งรวมทั้งข้อสัญญาต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ประกันภัยเองและอยู่ในเอกสารอื่น ๆ เช่นเอกสารแนบท้ายสัญญาด้วย ดังนั้น กรมธรรม์ประกันภัยนั้นจึงมีลักษณะที่เป็นแบบมาตรฐาน (Standard form policy) ที่สามารถใช้ได้ทั่วไป เว้นแต่บางบริษัทรับประกันภัยจะขออนุญาตใช้กรมธรรม์เฉพาะที่ตนร่างขึ้นเอง หรือนำมาจากต่างประเทศเพื่อพิจารณารับประกันภัย โดยเฉพาะเรื่องเฉพาะกลุ่มลูกค้าเท่านั้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะเป็นกรมธรรม์โดยทั่วไปที่ทุกบริษัทรับประกันภัยขออนุญาตจากกรมการประกันภัยเพื่อใช้ในการพิจารณารับประกันภัย ซึ่งมักจะมีข้อสัญญาเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ แต่อาจมีแตกต่างกันไปบ้างตามแต่ความประสงค์ของแต่ละบริษัท ดังนั้นเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาทั้งหลายที่จะตามมาผู้เขียนจึงนำเอากรมธรรม์ประกันภัยของบริษัทศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ผู้เขียนทำงานอยู่มาวิเคราะห์เท่านั้น และกรมธรรม์ที่นำมาวิเคราะห์นี้ได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาแล้ว โดยจะวิเคราะห์ว่ามีข้อสัญญาใดบ้างที่มีลักษณะไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย

กรมธรรม์ที่นำมาวิเคราะห์ ¹⁰⁵ ได้แก่

กรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล (Personal Accident Insurance Policy)

กรมธรรม์ประกันภัยอุบัติเหตุเดินทาง (Travel Accident Insurance Policy)

กรมธรรม์ประกันอัคคีภัย

กรมธรรม์ประกันอัคคีภัย สำหรับที่อยู่อาศัย

กรมธรรม์ประกันภัยคุ้มครองสิทธิการเช่า (Leasehold Interest Insurance Policy)

กรมธรรม์ประกันการเสี่ยงภัยทุกชนิด (All Risks Policy)

กรมธรรม์ประกันภัยความเสี่ยงภัยทรัพย์สิน (Property All Risks Insurance Policy)

กรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรม (Burglary Insurance Policy)

กรมธรรม์ประกันภัยสำหรับเงิน (Money Insurance Policy)

¹⁰⁵ โปรดดูภาคผนวก

กรมธรรม์ประกันภัยผู้เล่นกอล์ฟ (Golfer's Indemnity Insurance Policy)

กรมธรรม์ประกันภัยเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Equipment Insurance Policy)

Contract Work Insurance Policy and Erection All Risks Insurance Policy

กรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์

กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก (Public Liability Insurance Policy)

กรมธรรม์ประกันภัยการขนส่งภายในประเทศ

หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์โดยพิจารณาสิทธิและหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นพื้นฐาน
2. วิเคราะห์เฉพาะข้อสัญญาต่าง ๆ ที่กำหนดอยู่ในหมวดว่าด้วยเงื่อนไขทั่วไปหรือเงื่อนไขในการรับประกันภัยเป็นหลัก ซึ่งหมวดนี้เป็นหมวดที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาไว้ และรวมถึงข้อสัญญาเฉพาะหรือข้อสัญญาในหมวดอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับหมวดเงื่อนไขทั่วไปหรือเงื่อนไขในการรับประกันภัย เช่น คำจำกัดความ
3. การวิเคราะห์ข้อสัญญาดังกล่าวนี้ จะทำการเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายสกุล Common Law โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอังกฤษและผลบังคับตามกฎหมายไทย รวมทั้งแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ได้มีคำวินิจฉัยไว้ทั้งก่อนและหลัง พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ประกาศใช้ รวมทั้งจะแสดงความเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ด้วย
4. การวิเคราะห์นี้จะแบ่งออกเป็น
 - 4.1 วิเคราะห์ข้อสัญญาโดยรวม จะเป็นการวิเคราะห์ข้อสัญญาที่กรมธรรม์ทั้งหลายกำหนดไว้เหมือนกันหรือคล้ายกัน
 - 4.2 วิเคราะห์ข้อสัญญาเฉพาะเรื่อง จะเป็นการวิเคราะห์แยกกรมธรรม์แต่ละประเภท และกรมธรรม์แต่ละประเภทนั้น ได้กำหนดข้อสัญญาเฉพาะไว้ที่ไม่มีอยู่ในกรมธรรม์ประเภทอื่น ๆ

4.1 ปัญหาการกำหนดข้อสัญญาไว้แคบกว่าที่กฎหมายกำหนด

4.1.1 ข้อสัญญาว่าด้วยความหมายของคำว่า “ผู้เอาประกันภัย”

ในกรมธรรม์ทั้งหลายมักจะให้คำนิยามของคำว่า “ผู้เอาประกันภัย” หมายความว่า “บุคคลที่ระบุชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในตารางกรมธรรม์ประกันภัย” หรือบางกรมธรรม์ก็ให้ความหมายว่า “บุคคลหรือนิติบุคคลตามที่ปรากฏชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในหน้าตารางกรมธรรม์”¹⁰⁶

วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามมาตรา 862 ได้บัญญัติว่า “คำว่า “ผู้เอาประกันภัย” ท่านหมายความว่า “ผู้สัญญาซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย” หากพิจารณาแล้วจะพบว่าในความหมายตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นก็มีความหมายว่าผู้ที่มีชื่อปรากฏในกรมธรรม์ประกันภัยเป็นผู้เอาประกันภัย โดยไม่ให้ความสำคัญว่าใครจะเป็นผู้จ่ายเบี้ยประกันภัย แต่ในความหมายตามมาตรา 862 ดังกล่าวข้างต้น จะมีความหมายว่า ใครก็ตามที่จ่ายเบี้ยประกันภัยเป็นผู้เอาประกันภัย โดยไม่จำเป็นต้องมีชื่อปรากฏในกรมธรรม์เสมอไป เพราะอาจจะทำผ่านตัวแทนก็ได้

วิเคราะห์ตามคำพิพากษาศาลฎีกา

ศาลไทยเองก็ดูจะให้ความสำคัญ คำนิยามของคำว่าผู้เอาประกันภัยในกรมธรรม์ประกันภัยน้อยกว่าคำนิยามในมาตรา 862 เสมอๆ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 225/2532¹⁰⁷ วินิจฉัยว่า โจทก์เช่าซื้อรถยนต์คันเอาประกันภัยมาใช้ในกิจการของโจทก์โดยมอบหมายให้ พ. ผู้ถือหุ้นของบริษัทโจทก์เป็นผู้ดำเนินการทุกอย่างเกี่ยวกับรถยนต์ของโจทก์ พ. นำรถยนต์คันดังกล่าวไปทำประกันภัยไว้กับจำเลยแทนโจทก์และโจทก์เป็นผู้ชำระเบี้ยประกันภัย เช่นนี้ ถือว่าโจทก์เป็นผู้เอาประกันภัย เมื่อโจทก์เป็นผู้เอาประกันภัย เป็นผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์ในรถยนต์คันที่เอาประกันภัยซึ่งโจทก์เช่าซื้อมา โจทก์จึงเป็นผู้ส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยไว้ สัญญาประกันภัยย่อมมีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 863 กรณีเช่นนี้

¹⁰⁶ โปรดดูภาคผนวก

¹⁰⁷ ประกาศน อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม3) มาตรา 702 ถึง 897 พร้อมด้วยย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกา ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542 . กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ , 2542 . หน้า

โจทก์เป็นตุลาการมิได้เปิดเผยชื่อ การนี้ พ. เป็นตัวแทนจึงไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือตามมาตรา 798 และโจทก์ตุลาการซึ่งมิได้เปิดเผยชื่อย่อมแสดงคนให้ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาประกันภัยที่ พ. ตัวแทน ทำให้กับจำเลยแทนตนได้ ตามมาตรา 806

คำพิพากษาฎีกาที่ 597/2540 วินิจฉัยว่า โจทก์ที่ 2 เป็นผู้เช่าซื้อรถที่จำเลยรับประกันภัย แม้ชำระค่าเช่าซื้อยังไม่หมด มิใช่เจ้าของกรรมสิทธิรถทั้งสองคัน แต่โจทก์ในฐานะผู้เช่าซื้อมีสิทธิยึดถือและใช้ประโยชน์ตลอดจนรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดขึ้นแก่รถที่เช่าซื้อและเมื่อชำระเงินครบถ้วนแล้วรถนั้นย่อมตกเป็นกรรมสิทธิของโจทก์ที่ 2 หรือหากสัญญาเช่าซื้อเลิกกัน โจทก์ที่ 2 มีหน้าที่ต้องส่งมอบรถที่เช่าซื้อคืนผู้ให้เช่าซื้อ โจทก์ที่ 2 จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในรถทั้งสองคัน มีสิทธิทำสัญญาประกันภัยกับจำเลยได้ตามกรรมธรรม์ประกันภัยซึ่งมีผลให้บังคับใช้ในขณะรถที่จำเลยรับประกันภัยสูญหาย และในกรรมธรรม์ก็มีชื่อตัว ชื่อสกุล โจทก์ที่ 2 ปรากฏอยู่ในช่องผู้เอาประกันภัย แม้จะอยู่ในวงเล็บก็มีได้หมายความว่ามิใช่ผู้เอาประกันภัย ประกอบกับ โจทก์ที่ 2 เป็นผู้รับชำระเบี้ยประกันภัย โจทก์ที่ 2 จึงเป็นคู่สัญญากับจำเลยมีอำนาจฟ้องได้¹⁰⁸

จะเห็นว่า จากคำพิพากษาทั้งสองดังกล่าวข้างต้น สังเกตเห็นได้ว่าถึงแม้บุคคลที่มีได้ระบุชื่อไว้ในกรรมธรรม์ประกันภัยว่าเป็นผู้เอาประกันภัย ก็สามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในฐานะผู้เอาประกันภัยได้ หากเป็นบุคคลที่จ่ายเบี้ยประกันตาม มาตรา 862 และเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เอาประกันภัยตาม มาตรา 863 ซึ่งศาลไม่ได้คำนึงถึงคำนิยามที่ให้ไว้ในกรรมธรรม์แต่อย่างใด เพราะจะเห็นว่า คำนิยามที่ให้ไว้ในกรรมธรรม์ประกันภัยนั้นดูจะเคร่งครัดและมีความหมายที่แคบเกินไป ทำให้ประสบปัญหาไม่ใช่เฉพาะคู่สัญญาที่แท้จริงเท่านั้น แต่ผู้ปฏิบัติงานเองก็มีประสบปัญหา เพราะผู้ปฏิบัติงานก็ไม่กล้าที่จะพิจารณาจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลที่ไม่มีชื่อปรากฏในกรรมธรรม์ จึงต้องปล่อยให้มีการฟ้องร้องคดีต่อศาล ซึ่งเกิดขึ้นเสมอ ๆ

ปัญหาคำนิยามนี้ ในอนาคตอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นในทำนองที่กล่าวมาแต่คำพิพากษาเพียงอย่างเดียว ปัญหาที่จะเกิดต่อไปในอนาคตก็เช่น กรณีผู้เช่ากับผู้ให้เช่าทรัพย์สิน เช่นกรณีเช่าอาคารที่พักอาศัย เป็นต้น ผู้ให้เช่ามักทำสัญญาเช่าโดยระบุให้ผู้เช่าเป็นผู้ทำประกันภัย เช่น ประกันอัคคีภัย เป็นต้น โดยผู้เช่าเป็นผู้ออกค่าเบี้ยประกันภัย สำหรับอาคารที่พักอาศัยนั้น หรือ กรณีสัญญาจ้างรักษาความปลอดภัย บริษัทรักษาความปลอดภัยมักจะนำทรัพย์สินที่ตนต้องดูแลรักษามาทำประกันภัย โจรกรรม เมื่อผู้เช่า หรือ บริษัท

¹⁰⁸ ประภาศน์ อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึง 897 พร้อมด้วยข้อกฎหมายจากคำพิพากษาฎีกา ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542 . หน้า 1498

รักษาความปลอดภัย นำทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของตนไปทำประกันภัย บริษัทรับประกันภัยอาจพิจารณาถึงความเสียหายของภัยที่เกิดขึ้นต่อทรัพย์สินนั้น เนื่องจากทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไม่ได้อยู่ในความดูแลของเจ้าของทรัพย์สิน เช่น กรณีบ้านเช่าทรัพย์สินอยู่ในความดูแลของผู้เช่า หรือ สินค้าอยู่ในความดูแลของบริษัท รักษาความปลอดภัย ดังนั้นการดูแลรักษาทรัพย์สินอาจไม่ดีเท่าเจ้าของทรัพย์สิน เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทประกันภัย บริษัทรับประกันภัย จึงมักให้เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ทำประกันภัยและเป็นผู้เอาประกันภัย เพื่อหากเกิดกรณีทรัพย์สินที่เอาประกันภัยได้รับความเสียหาย จากการกระทำโดยเจตนาหรือความประมาทเลินเล่อของผู้เช่า หรือ บริษัทรักษาความปลอดภัย เมื่อบริษัทรับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว ก็จะรับช่วงสิทธิจากผู้ให้เช่า หรือเจ้าของทรัพย์สิน ใกล้เคียงกับผู้เช่าหรือบริษัทรักษาความปลอดภัย ได้ ตามมาตรา 880 เพราะผู้เช่าหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยไม่ใช่ผู้เอาประกันภัยที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ดังนั้นหากพิสูจน์ได้ว่าผู้เช่าหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยเป็นผู้จ่ายเบี้ยประกันภัย ก็จะสร้างความไม่เป็นธรรมได้ต่อบุคคลดังกล่าว เนื่องจากตามกฎหมายถือได้ว่าผู้เช่าหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยนั้นเป็นผู้เอาประกันภัย เพราะเป็นผู้จ่ายเบี้ยประกันภัย และเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ซึ่งกรณีเช่นนี้เคยเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษมาแล้ว ในกรณีผู้เช่าเป็นผู้ช่วยจ่ายเบี้ยประกันบางส่วน กับผู้ให้เช่า ในกรมธรรม์ไม่ระบุผู้เช่าในฐานะผู้เอาประกันภัยไว้ด้วย แต่ผู้รับประกันภัยกลับมากเรียกค่าสินไหมทดแทนคืน โดยการอ้างการรับช่วงสิทธิจากผู้ให้เช่า เพราะวินาศภัยเกิดขึ้นจากความผิดของผู้เช่า ศาลอังกฤษตัดสินว่ากรณีเช่นนี้รับช่วงสิทธิไม่ได้ เช่นคดี Mark Rawlands Ltd. v. Berni Inns Ltd. and others (1985) 276 EG191, 8B4B ในคดีนี้ ผู้เช่า(Tenants) ถูกเรียกให้ชำระเบี้ยประกันภัยร่วมกับผู้ให้เช่า (Landlord) ในการทำประกันอัคคีภัย ศาลอังกฤษวินิจฉัยว่า ผู้เช่าทั้งหลายได้สิทธิและประโยชน์จากการประกันภัยในกรณีนี้ ผู้ให้เช่าก็ดี ผู้รับประกันภัยก็ดี ไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้เช่า แม้ว่าอัคคีภัยที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้เช่าก็ตาม¹⁰⁹

สำหรับประเทศไทย เห็นว่าศาลคงจะตัดสินทำนองเดียวกับศาลอังกฤษและยืนตามคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งสองดังกล่าวข้างต้นรวมทั้งยืนตามมาตรา 862 กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนไปแล้วไม่อาจรับช่วงสิทธิจากผู้ให้เช่า หรือผู้ว่าจ้างมาเรียกเอาจากผู้เช่าหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยในฐานะผู้เอาประกันภัยที่แท้จริงได้ เพราะเป็นผู้ชำระเบี้ยประกันภัย และมีส่วนได้เสียอันอาจเอาประกันภัยได้ในฐานะผู้มีสิทธิครอบครอง เช่นเดียวกับผู้เช่าซึ่งรายนต์ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 597/2540 แม้จะไม่ระบุชื่อไว้ในกรมธรรม์ก็ตามซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 225/2523

¹⁰⁹ Chris Parsous , David Green and Mike Mead . Contract Law & Insurance . p 8/13

สรุป

ข้อสัญญาว่าด้วยความหมายของคำว่า “ผู้เอาประกันภัย” ระบุไว้แตกต่างจากที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนด ซึ่งตามคำพิพากษาของศาลจะเห็นได้ว่า ข้อสัญญาดังกล่าวไม่สามารถบังคับได้ตามกรรมธรรม์กำหนด เนื่องจากความหมายตามที่ระบุไว้ในกรรมธรรม์ประกันภัยแค่ว่าที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นข้อสัญญานี้จึงไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้จ่ายเบี้ยประกันภัย และเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เอาประกันภัย

4.2 ปัญหาข้อสัญญาที่มีถ้อยคำในข้อสัญญาที่มีความหมายไม่ชัดเจน

4.2.1 คำว่า “เหตุอันควรสงสัย” ในกรรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล

ข้อสัญญาที่เกี่ยวกับ “เหตุอันควรสงสัย”

ในกรรมธรรม์อุบัติเหตุส่วนบุคคลในข้อสัญญาข้อที่ 6 เรื่องการจ่ายค่าทดแทนนั้น ผู้รับประกันภัยสัญญาว่าจะจ่ายค่าทดแทนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ แต่อาจขยายได้หากมีกรณีต้องสงสัย โดยข้อสัญญามีข้อความดังนี้

“6. การจ่ายค่าทดแทน

ค่าทดแทนสำหรับการเสียชีวิต บริษัทจะจ่ายให้แก่ผู้รับประโยชน์ส่วนค่าทดแทนอย่างอื่นจะจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยภายในกำหนดระยะเวลาดังนี้

สำหรับความสูญเสียตามข้อตกลงคุ้มครองข้อ 1 และข้อ 4 จะจ่ายภายใน 20 วัน นับแต่วันที่บริษัทได้รับหลักฐานแสดงความสูญเสียที่ครบถ้วนและถูกต้องแล้ว

สำหรับความสูญเสียตามข้อตกลงคุ้มครองข้อ 2 และข้อ 3 จะจ่ายให้ในวันครบกำหนดทุก ๆ 4 สัปดาห์ตลอดระยะเวลาทุพพลภาพแต่ไม่เกิน 52 สัปดาห์

ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าการเรียกร้องเพื่อให้บริษัทชดใช้ตามกรรมธรรม์ตามข้อ 6.1 หรือ 6.2 ดังกล่าวข้างต้น ไม่เป็นไปตามข้อตกลงคุ้มครองในกรรมธรรม์ประกันภัย ระยะเวลาที่กำหนดไว้ อาจขยายออกไปอีกได้ตามความจำเป็นแต่ทั้งนั้นจะไม่เกิน 90 วันนับแต่วันที่บริษัทได้รับเอกสารครบถ้วนแล้ว

สำหรับการเรียกร้องตามข้อ 6.2 จะขยายระยะเวลาตามวรรคก่อนได้เฉพาะกำหนดการจ่ายครั้งแรกเท่านั้น...”

ปัญหาสำหรับข้อสัญญาข้อนี้ก็คือ ถ้อยคำที่ว่า “เหตุอันควรสงสัย” กล่าวคือผู้รับประกันภัยใช้มาตรฐานอย่างไรที่จะพิจารณาว่า เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นเป็นเหตุอันควรสงสัยถ้อยคำเหล่านี้ไม่ควรปรากฏอยู่ในสัญญาระหว่างบุคคล เพราะเป็นลักษณะของการใช้ดุลพินิจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะในกรณีนี้เป็นการใช้ดุลพินิจของผู้รับประกันภัย ซึ่งค่อนข้างเลื่อนลอย

จะเห็นว่าตามข้อสัญญาจะกำหนดว่าจะจ่ายค่าทดแทนภายใน 20 วันนับแต่ได้รับเอกสาร (ข้อ 6.1) ไม่ใช่ นับแต่เกิดวินาศภัย ซึ่งเท่ากับว่าเมื่อผู้รับประกันภัยทราบถึงการเกิดวินาศภัยแล้ว ผู้รับประกันภัยก็ต้องเข้าดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนเสมอ แต่เมื่อถึงเวลาจะชำระหนี้ของฝ่ายตนกลับยังมีการให้สิทธิขยายระยะเวลาออกไป โดยอ้างเหตุอันควรสงสัย ทั้ง ๆ ที่เหตุอันควรสงสัยทั้งหลายผู้รับประกันภัยจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นนับแต่การได้รับแจ้งจากผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยควรจะต้องโต้แย้งในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นแล้ว มิใช่จะโต้แย้งเอาช่วงระยะเวลาที่จะจ่ายค่าทดแทน และในกรณีนี้ผู้รับประกันภัยกลับไม่ได้ทำตามนิยามของคำว่า “เหตุอันควรสงสัย” ไว้ และปล่อยให้ เป็นดุลพินิจของผู้รับประกันภัยซึ่งไม่อาจหามาตรฐานใดๆ ได้

กล่าวโดยสรุปเห็นว่า ไม่ควรมีข้อความสองวรรคท้ายของสัญญาข้อ 6 นี้ เพราะเห็นว่าเป็นการหลีกเลี่ยงการผัดผ่อนชำระหนี้ตามระยะเวลาที่ผู้รับประกันภัยกำหนดไว้ตามข้อสัญญาเพื่อชำระหนี้ฝ่ายตนเองเท่านั้นเป็นการกำหนดไว้เพื่อหลีกเลี่ยงการรับโทษ ตาม พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ในเรื่องการประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตาม มาตรา 36 และ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ถือว่าการประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันวินาศภัย , ประกาศ ณ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2536

4.2.2 คำว่า “ทุจริต” ในกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์

ข้อสัญญาว่าด้วย “การกระทำโดยทุจริตของผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่”

ข้อสัญญาในหมวดเงื่อนไขทั่วไป ข้อสัญญาข้อที่ 3 การจัดการเรียกร้องเมื่อเกิดความเสียหายในวาระสุดท้าย มีข้อกำหนดของฝ่ายผู้รับประกันภัยว่า “ความคุ้มครองของบริษัทจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่ดำเนินการ โดยทุจริต”¹¹⁰

จะเห็นว่าตามข้อความในสัญญากำหนดเป็นเงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยนั่นเอง ดังนั้นในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่ดี หรือ การเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก ผู้เสียหาย

¹¹⁰ โปรดดูภาคผนวก

(กรณีตามหมวดการคุ้มครองความรับผิดชอบบุคคลภายนอก) ผู้เอาประกันภัยก็เป็นผู้ขับขี่ก็จะต้องกระทำการโดยสุจริต

ข้อสังเกต

1. คำว่า “โดยสุจริต” มีขอบเขตแค่ไหน
2. ใครจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าการกระทำของผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่เป็นไปโดยสุจริต
3. การกระทำของผู้รับประกันภัยต้องกระทำโดยสุจริตหรือไม่

หลักสุจริตนี้ ได้บัญญัติอยู่ในมาตรา 5 ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้ว แต่หลักสุจริตตามมาตรา 5 นั้น เป็นมาตรการกว้าง ๆ ไม่ได้กำหนดผลของการฝ่าฝืนเอาไว้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของศาลที่จะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาการกระทำของบุคคลใด ๆ นั้นว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสุจริตหรือไม่

จากข้อสัญญาข้างต้นจะเห็นว่าหากคดีไม่ฟ้องร้องต่อศาล ผู้พิจารณาว่าผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่กระทำการโดยสุจริตหรือไม่ก็ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้รับประกันภัย ปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาว่า ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลเหล่านั้น กล่าวคือมาตรฐานของบุคคลเหล่านั้นมีมากน้อยแค่ไหนที่จะวินิจฉัยการกระทำของผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่ นอกจากตัวผู้พิจารณาแล้วยังมีปัจจัยภายนอกที่ต้องคำนึงถึงก็คือ จะใช้อะไรเป็นมาตรวัดหลักสุจริต ตามข้อสัญญานี้

การบัญญัติข้อสัญญาในลักษณะนี้ล้วนแต่ก่อปัญหาทั้งสิ้น ซึ่งการกระทำในลักษณะเช่นนี้จะกลายเป็นว่าผู้รับประกันภัยเองที่เป็นฝ่ายใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เพื่อป้องกันการปฏิบัติการชำระหนี้ของฝ่ายตนให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ เพราะกฎหมายเองยังเพียงบัญญัติไว้เป็นมาตรการกว้าง ๆ แต่ผู้รับประกันภัยกลับบัญญัติให้มีผลการฝ่าฝืนไว้ กล่าวคือ เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของฝ่ายตน ดูเหมือนว่าเป็นการใช้สิทธิเกินส่วนมากเกินไป

แม้แต่ในกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาแห่งกรุงเวียนนาว่าด้วยการซื้อขายระหว่างประเทศปี 1980 ยังไม่สามารถบัญญัติหลักสุจริตไว้โดยชัดแจ้ง ทั้ง ๆ ที่การค้าระหว่างประเทศเต็มไปด้วยผลประโยชน์อันมหาศาลระหว่างประเทศ เพราะเห็นว่าเป็นหลักที่กว้างเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการปรับใช้ทั้ง ๆ ที่การบัญญัติหลักสุจริตไว้นั้นมิได้บัญญัติผลของการฝ่าฝืนไว้แต่อย่างใด¹¹¹

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาระหว่างบุคคลเท่านั้น ทำไม่จึงกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง และกำหนดสภาพบังคับไว้ด้วย ทั้ง ๆ ที่หลักนี้กว้างมากเกินไปกว่าบุคคลทั่วไปจะเป็นผู้พิจารณาว่าอะไรคือการกระทำ

¹¹¹ จำปี โสคติพันธุ์, หลักความรับผิดชอบก่อนสัญญา, หน้า 97-99

โดยสุจริตภายในขอบเขตหลักสัญญาจะยอมรับได้ ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำโดยไม่สุจริตของฝ่ายผู้พิจารณาได้

อนึ่ง เคยมีคำพิพากษาฎีกาปี พ.ศ. 2529 คดีหนึ่งที่น่าสนใจและสามารถนำมาปรับใช้การวิเคราะห์ของผู้เขียนได้ แม้ว่าคำพิพากษานั้นจะตัดสินมากกว่าสิบปีก่อนที่จะมีการนำเอากรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ ซึ่งมีข้อสัญญามีลักษณะนี้ออกมาใช้คือ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1601-1603/2529 วินิจฉัยว่า “ตามสัญญาประกันภัยมีเงื่อนไขระบุไว้ว่า เมื่อรถยนต์ที่เอาประกันภัยไว้เกิดความเสียหาย ผู้รับประกันภัยมีสิทธิซ่อมเปลี่ยนหรือใช้รถยนต์สภาพเดียวกันนั้น ผู้รับประกันภัยจะต้องเลือกซ่อมโดยช่างซ่อมที่มีฝีมือด้วย การที่ผู้เอาประกันภัยไม่ยอมส่งมอบรถยนต์ให้ซ่อมเพราะยังไม่พอใจว่าช่างซ่อมของผู้รับประกันภัยจะซ่อมรถได้ดีหรือไม่ และไม่ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยจะไม่ส่งมอบรถยนต์ให้ผู้รับประกันภัยโดยเด็ดขาด จึงถือไม่ได้ว่าผู้เอาประกันภัยคิดเงื่อนไขในสัญญา

การที่ผู้เอาประกันภัยฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิดนั้นเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัย จะถือว่าผู้เอาประกันภัยละสิทธิที่จะให้ผู้รับประกันภัยปฏิบัติตามสัญญาหาได้ไม่”¹¹²

ตามสัญญาประกันภัย (กรมธรรม์) จะกำหนดให้ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ตาม เมื่อผู้รับประกันภัยเลือกที่จะทำการซ่อมแซมให้ โดยปกติ ผู้เอาประกันภัยต้องส่งมอบรถยนต์ให้ผู้รับประกันภัยตามสัญญา แต่คดีนี้ผู้เอาประกันภัยไม่ยอมส่งมอบรถยนต์ เพราะอาจเนื่องมาจากผู้รับประกันภัยไม่ยอมรับรองการซ่อมว่าจะใช้ช่างที่ดีมีฝีมือในการซ่อมแซม ดังนั้นศาลจึงตัดสินให้ผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายชนะคดี

การที่ผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิตามกฎหมายของตนในการเรียกเอาจากผู้ทำละเมิด แต่ผู้รับประกันภัยกลับอ้างว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นการที่ผู้เอาประกันภัยละสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้รับประกันภัยในคดีนี้อ้างว่าผู้เอาประกันภัยไม่สุจริตนั่นเอง กล่าวคือ ไม่ยอมที่จะปฏิบัติตามสัญญา แต่กลายเป็นว่าฝ่ายผู้รับประกันภัยเป็นฝ่ายที่ทำการโดยไม่สุจริตเสียเอง โดยกล่าวอ้างทั้งข้อสัญญาและพยายามอธิบายข้อกฎหมายเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบของฝ่ายตน ซึ่งศาลไม่เห็นด้วยกับผู้รับประกันภัย

¹¹² ประกาศนํ อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึงมาตรา 897 พร้อมด้วยข้อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542 . หน้า 1488-1489

ในกรณีการประกันภัยรถยนต์ช่วงก่อนหน้าการกรมการประกันภัยรถยนต์ปัจจุบันจะประกาศใช้นั้นยังไม่มีข้อสัญญาในลักษณะเช่นนี้ ผู้รับประกันภัยยังพยายามปฏิเสธความรับผิดชอบของฝ่ายตนอยู่ แต่ในปัจจุบันเมื่อมีข้อสัญญาเช่นว่านี้ ผู้รับประกันภัยอาจนำข้อสัญญานี้มาใช้เมื่อใดก็ได้ตามแต่ตนจะเห็นสมควร ซึ่งเป็นอันตรายต่อการใช้สิทธิตามสัญญาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงเห็นว่าสมควรยกเลิกข้อสัญญานี้เสีย เพราะ ผู้รับประกันภัยจะอ้างเหตุนี้มาใช้สิทธิเพื่อบังคับผู้เอาประกันภัยให้ปฏิบัติตามที่ตนต้องการได้ตลอดเวลา หากผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่ได้แย้งหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยอาจอ้างว่าผู้เอาประกันภัยหรือผู้ขับขี่กำลังกระทำการโดยไม่สุจริตได้ ซึ่งจะทำให้ผู้รับประกันภัยพ้นผิด หรืออาจจะใช้เป็นข้ออ้างเพื่อประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยไม่ต้องรับโทษ ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 มาตรา 36 และประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ถือว่าเป็นการประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันวินาศภัย , ประกาศ ณ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2536

4.2.3 ข้อสัญญาว่าด้วย “การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนโดยทุจริตหรือโดยกลฉ้อฉล”

การทุจริต หรือกลฉ้อฉล (Fraud / bad Faith) ของผู้เอาประกันภัยสามารถเกิดได้ 3 กรณี

1. มีเจตนาทุจริตตั้งแต่ก่อนเข้าทำประกันภัย เช่นทำประกันภัยบ้านหรืออาคารเพื่อเผาเอาประกันภัย (arson) เป็นต้น
2. มีเจตนาทุจริตระหว่างกรมธรรม์มีผลบังคับ กล่าวคือ ก่อนหรือขณะทำประกันภัยไม่ประสงค์จะทุจริต เช่นขณะทำประกันอัคคีภัยตัวอาคารไม่ได้ประสงค์จะเผาเอาประกันภัยแต่ผู้เอาประกันภัยต้องการเงินจำนวนหนึ่งไปชำระหนี้ จึงเผาตัวอาคารที่เอาประกันภัยไว้ เป็นต้น
3. มีเจตนาทุจริตภายหลังวินาศภัยได้เกิดขึ้นแล้ว กล่าวคือ เมื่อเกิดวินาศภัยขึ้น ผู้เอาประกันภัยได้จัดส่งเอกสารประกอบการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นเท็จ หรือปลอมแปลงเอกสารเหล่านั้นขึ้นมา หรือจัดส่งตัวเลขจำนวนค่าเสียหายเป็นเท็จให้ผู้รับประกันภัย

กรณีที่ 1 และ 2 นั้นหากผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์กระทำขึ้นมีความผิดอาญานอ โทงประกันวินาศภัยได้ ซึ่งได้บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 347 “ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่ถึงทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ส่วนกรณีที่ 3 นั้นขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าเจ้าของทรัพย์ประกอบความผิดตามมาตรา 347 ดังกล่าวข้างต้นหรือไม่

กรรมธรรม์ที่กำหนดข้อสัญญาในเรื่องนี้ไว้เกือบทั้งหมดเป็นกรรมธรรม์ที่เกี่ยวกับวัตถุที่เอาประกันภัยเป็นทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรรมธรรม์ประกันอัคคีภัย และกรรมธรรม์ประกันภัยความเสียหายภัยทรัพย์สิน ข้อความในข้อสัญญากำหนดไว้คล้ายคลึงกัน เป็นทำนองว่า “ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบหากผู้เอาประกันภัยหรือผู้แทนของผู้เอาประกันภัยได้กระทำการใด ๆ หรือแสดงหลักฐานในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเป็นเท็จ เพื่อจะได้มาซึ่งผลประโยชน์ตามกรรมธรรม์ฉบับนี้”¹¹³

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายอังกฤษ

ข้อสัญญาลักษณะนี้ตามหลักกฎหมายอังกฤษถือว่าเป็น เงื่อนไขบังคับหลังสัญญา (Condition Subsequent to contract) กล่าวคือหากผู้เอาประกันภัยกระทำการตามข้อสัญญาขึ้นมาโดยทุจริตหรือกลฉ้อฉล สัญญาประกันภัยจะระงับหรือสิ้นสุดลงโดยผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ ตามสัญญาหรืออาจเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยก็ได้ (Condition precedent to insurer's liability) กล่าวคือผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในการกระทำเฉพาะความเสียหายในแต่ละครั้ง (Particular loss) ขึ้นอยู่ว่าข้อความในข้อสัญญานั้นจะกล่าวไว้อย่างไร

ตามหลักกฎหมายอังกฤษถือว่าสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่ต้องมีความสุจริตใจอย่างยิ่ง (Uberrimae Fidei – Utmost good faith)¹¹⁴ ซึ่งขยายมาใช้ในกรณีของขั้นตอนในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนด้วย¹¹⁵

ประวัติหรือที่มาของข้อสัญญาข้อนี้ก็ถือว่า ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่เสี่ยงต่อการกระทำการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน โดยทุจริต (Fraudulent Claim) ซึ่งยากแก่การพิสูจน์ เพราะหลักฐานทั้งหลายอยู่ในมือของผู้เอาประกันภัย ผู้รับประกันภัยจึงหาวิธีการป้องกันขึ้นมาโดยกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขโดยชัดเจนในกรรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเมื่อมีการใช้ข้อสัญญาข้อนี้ ก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากต่อผู้เอาประกันภัย

ข้อสัญญาลักษณะนี้เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 18 โดยผู้รับประกันภัยกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยเมื่อจะส่งเอกสารเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต้องมีคำรับรองยืนยัน หรือรับรองจาก Minister หรือ Churchwardens ร่วมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงในเขตตำบลนั้นเสียก่อนว่าผู้เอาประกันภัยไม่มีการทุจริตใด ๆ

¹¹³ โปรดดูภาคผนวก

¹¹⁴ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p 167

¹¹⁵ John Bird . *Essential business Law Insurance* . London, Sweet & Maxwell , 1979 . p.58

ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากอัครักภัย หากผู้เอาประกันภัยไม่มีค่าขึ้นชั้นหรือรับรองก็ไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ เพราะเงื่อนไขกำหนดเป็นลักษณะ Condition precedent to insurer's liability

ต้นศตวรรษที่ 19 เงื่อนไขกำหนดเป็นทำนองว่า หากปรากฏว่ามีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน โดยทุจริตหรือไม่ยอมสาบาน หรือยอมรับเพื่อเป็นข้อสนับสนุนในการกระทำ ผู้เอาประกันภัยหมดสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

ในศตวรรษที่ 20 กรมธรรม์ที่กำหนดขึ้น โดย Lloyd กำหนดทำนองว่า “หากผู้รับประกันภัยทราบว่าผู้เอาประกันภัยกระทำการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน โดยทุจริต อันเกี่ยวเนื่องกับจำนวนเงินค่าเสียหายที่เรียกร้องหรือการกระทำอื่นใดทำนองเดียวกัน กรมธรรม์เป็น โฆษะและผู้เอาประกันภัยหมดสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย”

จะเห็นว่าข้อสัญญาทำนองนี้ล้วนแต่เป็นงานที่ยากลำบากอย่างยิ่งสำหรับผู้เอาประกันภัยเพราะเขาหมดสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน แม้เพียงการแจ้ง โดยทุจริตเพียงส่วนเล็กน้อยเท่านั้น¹¹⁶

อย่างไรก็ตามหากเป็นการกระทำโดยสุจริต โดยการเรียกร้องหรือส่งตัวเลขค่าความเสียหายเกินเป็นจริงนั้น ด้วยมีความเชื่อว่า ผู้รับประกันภัยมักจะประเมินตัวเลขค่าเสียหายที่ต่ำและอาจชดใช้ในตัวเลขค่าเสียหายที่ต่ำหรือน้อยไปกว่าความเสียหายที่แท้จริง เช่นนี้ก็ไม่ใช่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่ทุจริตแต่อย่างใด เช่นในคดี Ewer v. National Employers Mutual General Insurance Ass. Ltd. (1937) ผู้เอาประกันอัครักภัยอาคารและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ต่อมาเกิดเพลิงไหม้ ผู้เอาประกันภัยได้ส่งตัวเลขเรียกร้องค่าเสียหายในส่วนที่เป็นเครื่องมือซึ่งได้รับความเสียหายในราคาของใหม่ (Replacement Cost) ศาลวินิจฉัยว่า ไม่ใช่เป็นการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน โดยทุจริต แม้สิทธิตามกฎหมายผู้เอาประกันภัยมีสิทธิได้รับชดใช้ค่าเสียหายเท่ากับมูลค่าของเครื่องมือที่ใช้แล้ว (second-hand value of tools) ซึ่งโดยปกติจะน้อยกว่าจำนวนเงินที่เรียกร้องมา การกระทำของผู้เอาประกันภัยเป็นเพียงเครื่องมือในการต่อรองราคาเท่านั้น¹¹⁷

¹¹⁶ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p 804

¹¹⁷ John Birds . Essential Business Law Insurance . p 59

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะเจาะจง

1. ต้องนำเอามาตรา 5 ซึ่งเป็นหลักทั่วไป (General Principle) ในเรื่องของหลักสุจริตมาใช้เพราะในระบบกฎหมาย Civil Law ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกฎหมายโรมัน ถือกันมาตั้งแต่สมัยโรมันว่าสัญญาต่างตอบแทนเป็นสัญญาสุจริต (Bona Fide) กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยต้องสุจริตในการส่งเอกสารที่จริงและถูกต้องรวมทั้งจำนวนค่าเสียหายให้แก่ผู้รับประกันภัย ขณะเดียวกัน ผู้รับประกันภัยก็ต้องสุจริตในการประเมินค่าความเสียหายด้วยเช่นกัน หากต่างฝ่ายต่างไม่สุจริตด้วยกันแล้ว ก็ไม่สมควรได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยก็ไม่สมควรได้รับค่าเสียหายในส่วนที่ตนไม่สุจริตเช่นเดียวกันผู้รับประกันภัยก็ไม่อาจยกข้อต่อสู้เพื่อยกเว้นความรับผิดชอบของตนตามข้อสัญญาได้ ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องยากอย่างมากที่จะมีฝ่ายใดกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งว่าไม่สุจริต เพราะต่างฝ่ายต่างก็ทำตัวเลขเพื่อให้ฝ่ายตนได้ประโยชน์มากที่สุด ดังนั้น ตัวเลขค่าเสียหายโดยส่วนมากก็ไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงมักถือว่าการตกลงค่าเสียหายตามสัญญาประกันวินาศภัยนั้นเป็นเรื่องของการเจรจาต่อรองกัน (The adjustment and settlement of a claim under a contract of indemnity is usually a matter of negotiation)¹¹⁸

นอกจากนั้น โดยปกติผู้รับประกันภัยเองก็หลีกเลี่ยงที่จะยกข้อต่อสู้ให้ตนพันพิณคิดว่าผู้เอาประกันภัยทุจริต เพราะเสี่ยงต่อการเสียชื่อเสียงของตนในทางธุรกิจ และการกล่าวเช่นนั้นอาจถูกฟ้องฐานหมิ่นประมาทและอาจถูกเรียกร้องค่าเสียหายทางละเมิดอีกด้วย¹¹⁹

2. นำเอามาตรา 877 วรรคสองซึ่งบัญญัติว่า “อันจำนวนวินาศภัยท่านให้ตีราคา ณ สถานที่และในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้ นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีราคาเช่นนั้น” มาปรับใช้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3243/2534 วินิจฉัยว่า “ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 877 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีสาคานั้น เป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณแก่ผู้เอาประกันภัยในกรณีที่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยถูกวินาศภัย

¹¹⁸ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p 161

¹¹⁹ F.W. Collins . Property and casualty Claims . p 1/9

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะเจาะจง

1. ต้องนำเอามาตรา 5 ซึ่งเป็นหลักทั่วไป (General Principle) ในเรื่องของหลักสุจริตมาใช้เพราะในระบบกฎหมาย Civil Law ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกฎหมายโรมัน ถือกันมาตั้งแต่สมัยโรมันว่าสัญญาต่างตอบแทนเป็นสัญญาสุจริต (Bona Fide) กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยต้องสุจริตในการส่งเอกสารที่จริงและถูกต้องรวมทั้งจำนวนค่าเสียหายให้แก่ผู้รับประกันภัย ขณะเดียวกัน ผู้รับประกันภัยก็ต้องสุจริตในการประเมินค่าความเสียหายด้วยเช่นกัน หากต่างฝ่ายต่างไม่สุจริตด้วยกันแล้ว ก็ไม่สมควรได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยก็ไม่สมควรได้รับค่าเสียหายในส่วนที่ตนไม่สุจริตเช่นเดียวกันผู้รับประกันภัยก็ไม่อาจยกข้อต่อสู้เพื่อยกเว้นความรับผิดของตนตามข้อสัญญาได้ ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องยากอย่างมากที่จะมีฝ่ายใดกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งว่าไม่สุจริต เพราะต่างฝ่ายต่างก็ทำตัวเลขเพื่อให้ฝ่ายตนได้ประโยชน์มากที่สุด ดังนั้น ตัวเลขค่าเสียหายโดยส่วนมากก็ไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงมักถือว่าการตกลงค่าเสียหายตามสัญญาประกันวินาศภัยนั้นเป็นเรื่องของการเจรจาต่อรองกัน (The adjustment and settlement of a claim under a contract of indemnity is usually a matter of negotiation)¹¹⁸

นอกจากนั้น โดยปกติผู้รับประกันภัยเองก็หลีกเลี่ยงที่จะยกข้อต่อสู้ให้ตนพ้นผิดว่าผู้เอาประกันภัยทุจริต เพราะเสี่ยงต่อการเสียชื่อเสียงของตนในทางธุรกิจ และการกล่าวเช่นนั้นอาจถูกฟ้องฐานหมิ่นประมาทและอาจถูกเรียกร้องค่าเสียหายทางละเมิดอีกด้วย¹¹⁹

2. นำเอามาตรา 877 วรรคสองซึ่งบัญญัติว่า “อันจำนวนวินาศภัยท่านให้ตีราคา ณ สถานที่และในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้วันนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีราคาเช่นนั้น” มาปรับใช้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3243/2534 วินิจฉัยว่า “ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 877 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีสราคานั้น เป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณแก่ผู้เอาประกันภัยในกรณีที่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยถูกวินาศภัย

¹¹⁸ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p 161

¹¹⁹ F.W. Collins . Property and casualty Claims . p 1/9

ไปทั้งหมด ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายได้เต็มจำนวนที่เอาประกันภัย เว้นแต่ผู้รับประกันภัยพิสูจน์หักล้างได้ว่าความเสียหายของทรัพย์สินนั้นต่ำกว่าจำนวนเงินที่เอาประกันภัย”¹²⁰

หรือนำเอาแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 715/2475 และคำพิพากษาฎีกาที่ 909/2476 มาปรับใช้ ซึ่งแนวคำพิพากษาทั้งสองนั้นวินิจฉัยว่า “สัญญาประกันภัยไฟมีข้อตกลงเป็นเงื่อนไขว่า ให้ผู้เอาประกันภัยเก็บสมุดบัญชีทรัพย์สินของไว้ในตู้นิรภัย ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามนั้นและไม่ทราบจำนวนที่แท้จริง ตัดสินว่าผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิได้ค่าทดแทน และหากผู้เอาประกันภัยยอมใช้ค่าทดแทน ให้เพียงเท่าจำนวนที่ผู้ชำนานูติราคา ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิที่จะได้รับมากไปกว่านั้น”¹²¹

แนวทางการปรับใช้ก็คือ

1. ตัวเลขที่ผู้เอาประกันภัยส่งให้ผู้รับประกันภัย ผู้รับก็จะต้องพิสูจน์ว่าตัวเลขเหล่านั้นไม่ถูกต้องและที่ถูกต้องควรเป็นเท่าใด
2. หากไม่ปรากฏหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นมีจริงหรือไม่ ผู้รับประกันภัยเห็นว่าไม่น่าจะมีโดยผู้เอาประกันภัย ไม่มีหลักฐานสนับสนุน ผู้รับประกันภัยก็สามารถตัดรายการทรัพย์สินนั้นออกก็ได้หรือหากเป็นโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเครื่องมือนั้น ๆ จำเป็นต้องมีผู้รับประกันภัยก็ต้องพิจารณาจ่ายค่าเสียหายตามความเหมาะสมได้ เป็นต้น

นอกจากแนวทางดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่าข้อสัญญาที่หากดูตามประวัติศาสตร์ความเป็นมาแล้วจะเห็นว่า ก่อปัญหาให้ผู้เอาประกันภัยมาโดยตลอดตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 แนวคิดอันนี้ดูเหมือนว่าดี แต่หากมองไปในทางตรงกันข้ามแล้วจะเห็นว่าเป็นการเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยมาโดยตลอด ไม่ได้ก่อผลดีให้แก่ธุรกิจประกันภัยเท่าใดนัก จึงมักจะไม่นิยมนิยมใช้กัน ข้อความในข้อสัญญาที่เริ่มต้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นก็คล้ายกับว่าผู้รับประกันภัยเองก็จะทำการทุจริตในการไม่ยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอยู่ด้วยเหมือนกัน แม้ว่าข้อสัญญาลักษณะนี้จะปรับไม่ได้ว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือขัดต่อนิติบัญญัติก็ตาม แต่ก็ใกล้เคียง เพราะเห็นว่าผู้รับประกันภัยใช้สิทธิของตนมากเกินไป ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือความไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย ในฐานะผู้บริโภคได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าน่าจะยกเลิกข้อสัญญาลักษณะนี้ เพราะทางปฏิบัติก็ไม่นิยมนิยมใช้กัน ดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นก็มีเพียงไม่กี่กรมธรรม์ที่ใช้อยู่ทั้ง ๆ ที่กรมธรรม์ประเภทอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น กรมธรรม์ประกันภัย

¹²⁰ ประภาศน์ อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึงมาตรา 897 พร้อมด้วยย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542 . หน้า 1523

¹²¹ จิตติ ดิงศกัทธิย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 90-91

โจรกรรม เป็นต้น ก็มีฐานะเท่ากับกรรมธรรมที่กล่าวมาข้างต้น ไม่มีข้อสัญญาปรากฏอยู่ แต่หากยังให้มีอยู่ในกรรมธรรม เห็นว่า

1. ควรนำเอาวิธีการใช้ดังที่เสนอมามาแล้วมาใช้ตามควรแก่กรณี
2. ต้องตีความโดยเคร่งครัด หรือตีความตามตัวอักษรตามถ้อยคำในข้อสัญญา เช่น ตัวแทน หรือลูกจ้างผู้เอาประกันภัย เป็นผู้กระทำ แม้ผู้เอาประกันภัยจะได้ประโยชน์ ก็ไม่ใช่เป็นการกระทำของผู้เอาประกันภัย โดยเทียบจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6809/2539 ซึ่งวินิจฉัยว่า ผู้เอาประกันภัยที่ระบุไว้ในมาตรา 879 ไม่รวมถึงลูกจ้างของผู้เอาประกันภัยด้วย¹²²
3. คำว่า “ผู้แทน” ในข้อสัญญานั้นต้องหมายถึงผู้แทนตามกฎหมายและเป็นไปตามหนังสือรับรองบริษัทของกระทรวงพาณิชย์ด้วย กรณีเป็นนิติบุคคล เป็นต้น

วิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าข้อสัญญานี้เป็นปัญหาต่อผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เพราะหากผู้เอาประกันภัยส่งตัวเลขหรือเอกสารไม่ถูกต้องเพียงเล็กน้อย ผู้รับประกันภัยก็สามารถอ้างข้อสัญญานี้ เพื่อปฏิเสธการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่ในทางปฏิบัติเป็นที่ทราบคืออยู่แล้วว่า การตกลงค่าสินไหมทดแทนเป็นเรื่องของการเจรจาต่อรองระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย ดังนั้น ค่าเสียหายระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัยมักจะไม่ตรงกันอยู่แล้ว หรือเพื่อเป็นการประวิงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนผู้รับประกันภัยอาจอ้างว่าผู้เอาประกันภัยเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนโดยกลฉ้อฉล และขอเวลาในการตรวจสอบข้อเท็จจริงนาน ซึ่งจะเห็นว่าข้อสัญญานี้ในทางปฏิบัติอาจสร้างความไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัยได้ ตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม มาตรา 4 วรรคสาม (4) เนื่องจากผู้รับประกันภัยสามารถปฏิบัติตามสัญญาในระยะเวลาที่ล่าช้า คือ ประวิงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่การพิจารณาถึงความได้เปรียบเกินควรของผู้รับประกันภัยในข้อสัญญานี้ คงจะต้องนำหลักเกณฑ์ตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม มาตรา 10 มาพิจารณาดู เนื่องจากผู้เอาประกันภัยแต่ละรายอาจมีความรู้ความเข้าใจ และ ความสันทัดจัดเจนในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่เท่าเทียมกัน

¹²² ประกาศน อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึงมาตรา 897 พร้อมด้วยข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542. หน้า 1528

4.3 ปัญหาของสัญญาที่กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด

4.3.1 ข้อสัญญาว่าด้วย “หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน”

เมื่อเกิดวินาศภัยแก่วัตถุที่เอาประกันภัยเป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยหรือผู้มีส่วนได้เสียอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุที่เอาประกันภัยนั้นที่จะต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเพื่อผู้รับประกันภัยจะได้เข้าทำการตรวจสอบสภาพความเสียหาย หรือสอบสวนข้อเท็จจริง

วัตถุประสงค์ของข้อสัญญาคือว่า “เพื่อที่จะให้ผู้รับประกันภัยสามารถเข้าพิจารณาการตรวจสอบความเป็นจริงของการเรียกร้องภายในระยะเวลาอันสั้นอย่างสมเหตุสมผลของการเกิดวินาศภัย และเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการในทันทีนั้นสามารถบรรเทาความเสียหายลงได้”¹²³

ในทุก ๆ กรมธรรม์จะกำหนดเอาไว้เสมอว่าเมื่อเกิดวินาศภัยขึ้น ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ แต่ข้อความในข้อสัญญานั้น กลับไม่เหมือนกันทั้งหมด บ้างก็กำหนดให้แจ้งเป็นหนังสือบ้างก็ไม่กำหนดไว้ บางกรมธรรม์ถึงกับกำหนดให้แจ้งเป็นหนังสือภายในกำหนดระยะเวลา นอกจากนั้นถ้อยคำที่ใช้ก็แตกต่างกัน บางกรมธรรม์ให้แจ้ง “โดยทันที” บางกรมธรรม์ก็ให้แจ้ง “โดยไม่ชักช้า” บางกรมธรรม์ถึงกับมีข้อความทั้งสองอยู่ด้วยกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากรณีที่ใช้คำว่า “โดยทันที” นั้นระยะเวลาจะสั้นกว่าคำว่า “โดยไม่ชักช้า” ซึ่งโดยทั่วไปแล้วกรมธรรม์ส่วนใหญ่จะใช้คำว่า “โดยไม่ชักช้า” ส่วนคำว่า “โดยทันที” มักจะใช้กับกรณีผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต (กรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล) หรือในกรณีทรัพย์สินหาย เช่น กรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรม หรือกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับเงิน จะกำหนดว่า “ให้แจ้งตำรวจโดยทันที และแจ้งผู้รับประกันภัยโดยไม่ชักช้า”

ในกรมธรรม์ที่นำมาวิเคราะห์นี้มีเพียง 2 กรมธรรม์เท่านั้นที่ให้ผู้เอาประกันภัยแจ้งเป็นหนังสือ คือ กรมธรรม์ประกันภัยการเสี่ยงภัยทุกชนิดกับกรมธรรม์ประกันภัยความเสียหายทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมธรรม์การเสี่ยงภัยทุกชนิด กำหนดไว้ในข้อสัญญาข้อที่ 1 วรรคท้ายว่า “ไม่ว่ากรณีใด ๆ บริษัทจะไม่รับชดใช้ค่าเสียหายในการเสียหายหรือสูญเสียที่ไม่ได้แจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายในสามวันนับจากวันที่เกิดเหตุการณ์นั้น”¹²⁴

และนอกจากหน้าที่ในการแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเมื่อเกิดวินาศภัยแล้ว กรมธรรม์ประกันภัยมักจะกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่จัดส่งหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนรวมทั้งภาระพิสูจน์สาเหตุความเสียหายอีกด้วย ในการจัดส่งรายละเอียดต่าง ๆ

¹²³ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p.654

¹²⁴ โปรดดูภาคผนวก

นั้น จะกำหนดวันให้ส่งไว้ด้วย เช่น ภายใน 7 วัน ภายใน 15 วัน ภายใน 30 วัน แล้วแต่กรณี บางกรมธรรม์ ไม่มีข้อกำหนดขยายระยะเวลาบางกรมธรรม์ก็มีข้อกำหนดขยายระยะเวลา เช่น กรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรม กำหนดหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนว่า “เมื่อได้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1 แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยทันที และแจ้งความสูญเสียหรือความเสียหายดังกล่าวต่อบริษัท โดยไม่ชักช้า

2 ส่งรายการความสูญเสียหรือความเสียหาย โดยละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษร ให้แก่บริษัทภายใน 15 วัน นับแต่ทราบถึงความสูญเสียหรือความเสียหายนั้น ผู้เอาประกันภัยโดยค่าใช้จ่ายของตนเองต้องจัดส่งบรรดาระายละเอียด และเอกสารหลักฐานอันเกี่ยวกับความสูญเสียหรือความเสียหายตามที่บริษัทต้องการ และต้องให้ความร่วมมือกับบริษัทตามความจำเป็น”

นอกจากนั้น บางกรมธรรม์ก็แยกรายการบัญชีทรัพย์สินออกเป็นข้อสัญญาต่างหาก อีกข้อสัญญาหนึ่ง เช่น กรมธรรม์ประกันอัคคีภัย¹²⁵ กำหนดไว้ในข้อสัญญาที่ 5 ว่าด้วยการทำและเก็บรักษาบัญชีทรัพย์สิน โดยกำหนดว่า “หากการเอาประกันภัยสินค้า ผู้เอาประกันภัยต้องจัดทำบัญชีสินค้าอย่างน้อยปีละครั้ง และต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดการแสดงการซื้อการขายสินค้านั้น บัญชีสินค้าดังกล่าวต้องจัดเก็บไว้ในตู้หรือที่กันไฟได้ หรือสถานที่ ๆ ปลอดภัยเหมาะสมได้เมื่อเกิดอัคคีภัย การละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข บริษัทอาจปฏิเสธไม่รับพิจารณาการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่เกี่ยวกับสินค้าได้” หรือกรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรม¹²⁶ มีข้อสัญญาการทำบัญชีสต็อกสินค้า โดยกำหนดไว้ในข้อสัญญาที่ 2 ว่า “ผู้เอาประกันภัยต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดสต็อกสินค้าที่เอาประกันภัยและเก็บรักษาไว้เพื่อบริษัทสามารถตรวจสอบได้ในกรณีที่เกิดความสูญเสียหรือความเสียหาย” เป็นต้นข้อสัญญาเหล่านี้ มักจะกำหนดว่าหากไม่ปฏิบัติ บริษัท (ผู้รับประกันภัย) อาจปฏิเสธการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

วิเคราะห์ตามกฎหมายต่างประเทศ

ตามหลักกฎหมาย Common Law ผู้เอาประกันภัยไม่มีหน้าที่แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุหรือกรณีการเรียกร้องค่าเสียหาย โดยมีข้อแม้ว่าการดำเนินการเรียกร้องนั้นต้องกระทำภายในอายุความที่กฎหมายกำหนด (Statutory period of limitation)¹²⁷ ดังนั้นผู้เอาประกันภัยจึงไม่มีหน้าที่แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ โดยทันที เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น เว้นแต่มีข้อกำหนดโดยชัดแจ้ง¹²⁸ กรณีหากไม่มีการกำหนดไว้ในกรมธรรม์ศาลจะกำหนดระยะเวลาพอสมควร¹²⁹ การกำหนดระยะเวลาในข้อสัญญา

¹²⁵ ดูตัวอย่างข้อสัญญากรมธรรม์ประกันอัคคีภัยในภาคผนวก

¹²⁶ ดูตัวอย่างข้อสัญญากรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรมในภาคผนวก

¹²⁷ F.W. Collins . Property and Casualty Claims .Cambridge : Pedwod Press Ltd , 1991. p.9/1

¹²⁸ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p.155

¹²⁹ John Birds . Essential Business Law Insurance . p 56

การกำหนดเป็นจำนวนวันหรือค่าต่าง ๆ เช่น “โดยทันที” เป็นต้น¹³⁰ กรณีไม่กำหนดวันไว้โดยชัดแจ้งเช่น ใช้คำว่า “โดยไม่ชักช้า” ก็ต้องหมายถึงระยะเวลาพอสมควร (Reasonable Time)¹³¹ เช่นเดียวกับคำว่า “โดยทันที” ก็ต้องอยู่ในระยะเวลาพอสมควรและปราศจากความล่าช้าโดยไม่สามารถเป็นเหตุผลได้¹³²

ในบางประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เอาประกันภัยแจ้ง 11 วันหรือ 18 วันหลังจากเกิดอัคคีภัยถือว่าช้ามาก แต่หากแจ้ง 5 วันหลังจากเกิดเหตุรวมวันอาทิตย์ด้วยถือว่าใช้ได้¹³³ หรือ ในประเทศอัฟริกาได้กำหนดให้แจ้งโดยทันที ดังนั้น แจ้งวันที่ 9 หลังจากเกิดเหตุถือว่าช้ามาก หรือ ในประเทศแคนาดา ให้แจ้งโดยทันทีภายใน 5 วัน ส่วน 1 สัปดาห์หลังจากเกิดเหตุนับว่าช้ามาก¹³⁴

Cockburn C.J. กล่าวว่า “มันเป็นไปไม่ได้ที่จะวางกฎตายตัวลงไปในความหมายของคำว่า “โดยทันที – immediately” ในทุกกรณี คำว่า “Forthwith” กับคำว่า “Immediately” มีความหมายอย่างเดียวกัน มันมีความหนักแน่นกว่าวลีที่ว่า “within reasonable time” และมีนัยหมายถึง กระทำทันทีหรือกระตือรือร้นที่จะกระทำและปราศจากความล่าช้า และการกระทำดังกล่าวนี้ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ก็ต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์เฉพาะกรณีด้วย”¹³⁵

มีคดีหนึ่งที่น่าสนใจในกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ใช้คำว่า “โดยไม่ชักช้า – as soon as possible” คือคดี Verelst’s Administratrix v. Motor Union Insurance Company Ltd. (1925) กรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์กำหนดความคุ้มครองรวมถึง การเสียชีวิตโดยอุบัติเหตุของผู้เอาประกันภัยด้วยต่อมาผู้เอาประกันภัยตายในเดือนมกราคม ค.ศ. 1923, ผู้แทนของผู้เอาประกันภัยทราบถึงอุบัติเหตุการตายของผู้เอาประกันภัยใน 1 เดือนต่อมา ผู้แทนของผู้เอาประกันภัยค้นไม่พบว่าผู้เอาประกันภัยมีกรมธรรม์ประกันภัยหรือไม่ จนกระทั่งมกราคม ค.ศ. 1924 เขาจึงรีบแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบโดยไม่ชักช้า หลังการทราบถึงอุบัติเหตุ ศาลวินิจฉัยว่าเจตนาใจดังกล่าวได้รับการปฏิบัติโดยเคร่งครัดแล้ว คำว่า “โดยไม่ชักช้า” หมายถึงพฤติการณ์ทั้งหลายรวมทั้งผู้แทนของผู้เอาประกันภัยทราบถึงการมีอยู่ของกรมธรรม์ ซึ่งจะต้องนำ

¹³⁰ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p 155

¹³¹ Ibid, p-156

¹³² Ibid

¹³³ Ibid

¹³⁴ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p.658

¹³⁵ Ibid

มาแสดงด้วย¹³⁶ แต่ถ้ากรมธรรม์กำหนดระยะเวลาให้แจ้งภายในวันที่ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งภายในระยะเวลาเวลานั้น¹³⁷ ซึ่งต่างกับในประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกาซึ่งเอื้อประโยชน์ให้ผู้เอาประกันภัยมากกว่า¹³⁸

และในบางกรณีศาลแคนาดาหรืออเมริกาเองก็มักใช้ให้แจ้งนับแต่รู้มิใช่ นับแต่เกิดเหตุ เช่น คดี Gill v. Yorkshire Insurance Co. (1913) 24 W.L.R. 389 ข้อเท็จจริงคือว่า ผู้เอาประกันภัยเกิดเหตุในเดือนกรกฎาคม แต่ผลของความบาดเจ็บเกิดขึ้นในเดือนมีนาคมของปีถัดมา ผู้เอาประกันภัยยังมีสิทธิแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบได้ หรือในคดี Kentzler v. American Mutual Accident Association, 88 Wis.589, 43 Am.S.R. 934 (1894) ผู้เอาประกันภัยจนน้ำหายไปแต่ผู้เรียกร้อง (Claimant) ไม่ทราบชะตากรรมของผู้เอาประกันภัยจนกระทั่ง 6 เดือนต่อมาเข้าแจ้งแจ้งไปยังผู้รับประกันภัย เช่นนี้ก็ได้ ศาลถือว่าการเรียกร้องยังไม่เกิดขึ้นจนกว่า ผู้แทนของผู้เอาประกันภัยมีสิทธิอย่างสมบูรณ์โดยพินัยกรรม หรืออย่างคดี Trippe v. Provident Fund Society, 37 Am.S.R. 529 (1893) ข้อเท็จจริงนั้นคือว่าผู้เอาประกันภัยถึงแก่ความตามแต่สาเหตุการตายไม่แน่ชัดจนกระทั่งมีการผ่าพิสูจน์ศพ ศาลถือว่าการแจ้งโดยทันทีหลังจากข้อเท็จจริงได้ผลสรุปใช้ได้¹³⁹

วิธีการแจ้ง

ขึ้นอยู่กับว่ากรมธรรม์กำหนดไว้หรือไม่ว่าต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นหนังสือ หากกำหนดก็จะต้องกระทำตามนั้นหากไม่กำหนดการแจ้งด้วยวาจาก็ใช้ได้¹⁴⁰

ใครเป็นผู้แจ้ง

การแจ้งนั้นบุคคลใดแจ้งก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เอาประกันภัยเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนของผู้รับประกันภัยหรือตัวแทนของผู้เอาประกันภัยก็ตาม นอกจากนั้นยังมีปัญหาที่ไม่ชัดเจนในกรณีที่ผู้รับประกันภัยทราบถึงวินาศภัยจากแหล่งข่าวอื่นจะได้หรือไม่ ในคดี Barrett Bros. (Taxis) Ltd. v. Davies [1966] 1 W.L.R. 1334 ว่า เมื่อผู้รับประกันภัยได้รับข้อมูลทั้งหมดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้เอาประกันภัยก็ไม่จำเป็นต้องแจ้งข้อมูลที่เหมือนกันให้ผู้รับประกันภัยอีก ผู้รับประกันภัยจะนำข้อสัญญานี้มาปฏิเสธ

¹³⁶ John Birds . *Essential Business Law Insurance* . p.56

¹³⁷ Ibid, p.57

¹³⁸ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p.658

¹³⁹ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p 657

¹⁴⁰ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p.156

ความรับผิดชอบไม่ได้ อย่างไรก็ตาม หากผู้รับประกันภัยได้รับข้อมูลที่ไม่ชัดเจน หรือคลุมเครือ เขาก็ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริงแต่มีสิทธิที่จะรอการติดต่อมาจากผู้เอาประกันภัย¹⁴¹

แจ้งแก่ผู้ใด

การแจ้งนี้ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ โดยส่วนตัว แต่อาจแจ้งให้ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจก็ได้ แต่หากกรมธรรม์กำหนดให้แจ้งไปยังสำนักงานใหญ่ การแจ้งให้ตัวแทนท้องถิ่น (Local Agent) นั้นใช้ไม่ได้ เว้นเสียแต่ที่ผู้เอาประกันภัยสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อมูลเหล่านั้นสำนักงานใหญ่ได้รับทราบแล้ว¹⁴²

สำหรับหลักกฎหมายของอังกฤษ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ในการจัดส่งเอกสารนั้นสามารถทำได้โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนความรับผิดของผู้รับประกันภัย (Condition Precedent to Liability) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการได้ข้อมูลจากผู้เอาประกันภัยนั้นทำให้ผู้รับประกันภัยสามารถแน่ใจในลักษณะขอบเขตของความเสียหาย อย่างไรก็ตาม หากข้อมูลในรายละเอียดนั้นไม่สมบูรณ์ก็ไม่อาจตัดสิทธิผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าเสียหาย หรือห้ามเขาไม่ให้รับค่าเสียหายจากจำนวนที่ถูกต้อง นอกจากนั้น หากกรมธรรม์กำหนดว่า “รายละเอียดทั้งหมด – Full particulars” ศาลก็ตีความว่า หมายถึง รายละเอียดที่ดีที่สุด ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะให้ได้อย่างสมบูรณ์¹⁴³ และรายละเอียดหรือข้อมูลดังกล่าวนี้ต้องอยู่ในความครอบครองของผู้เอาประกันภัยเท่านั้น¹⁴⁴

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

การแจ้งเรื่องความวินาศภัยต่อวัตถุที่เอาประกันภัยนั้น ได้มีบัญญัติอยู่ในมาตรา 881 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าความวินาศภัยมีขึ้นตั้งผู้รับประกันภัยตกลงประกันภัยไว้ไซ้เมื่อผู้เอาประกันภัยทราบความวินาศภัยนั้นแล้ว ต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับประกันภัยโดยไม่ชักช้า

¹⁴¹ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p 659

¹⁴² Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p 659

¹⁴³ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p.158

¹⁴⁴ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p 664

ถ้ามิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อน ผู้รับประกันภัยอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้นได้ เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งจะพิสูจน์ได้ว่า ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้”

มาตรานี้ กำหนดเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัย (และผู้รับประโยชน์ด้วย) ให้ต้องปฏิบัติหากไม่ปฏิบัติตาม ผลอาจทำให้ผู้รับประกันภัยเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายได้

ดังนั้น จึงเห็นว่าหากมีข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัยลักษณะนี้ และมีการนำเอา Condition Precedent to Insurer's Liability ของกฎหมาย Common Law มาใช้ประกอบ โดยบางครั้งก็เขียนไว้วรรคสุดท้ายของข้อสัญญา บางครั้งก็เขียนแยกไว้เป็นข้อสัญญาต่างหากนั้น อาจทำให้ข้อสัญญาลักษณะนี้ กำหนดไว้เคร่งครัดมากกว่าที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากการเจตนาที่กฎหมายไทยให้เจตนาแต่รู้ถึงความเสียหายโดยไม่ชักช้า ไม่ใช่เจตนาโดยทันที¹⁴⁵ และกฎหมายก็ได้บัญญัติด้วยว่านับแต่เกิดเหตุเพียงกล่าวว่ นับแต่ทราบ (รู้) ดังนั้น ในกรณีที่ข้อสัญญาในบางกรมธรรม์กำหนดให้เจตนาแต่เกิดเหตุเห็นว่าเป็นไม่ถูกต้องนัก เช่น กรมธรรม์ประกันภัยความเสียหายทุกชนิด¹⁴⁶ ที่กล่าวว่าต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์ภายใน 3 วัน นับแต่เกิดเหตุ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะบางกรณี เหตุเกิดขึ้นผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ไม่ทราบเรื่องก็เป็นไปได้

วิธีการแจ้ง

ในกฎหมายไทยมิได้บอกไว้ว่าจะต้องแจ้งอย่างไร แต่มีบางกรมธรรม์ดังที่กล่าวมาแล้วให้แจ้งเป็นหนังสือ ผู้เขียนเห็นว่ากรณนี้จะใช้วิธีการอย่างใดก็ได้ไม่จำเป็นต้องแจ้งเป็นหนังสือเพียงแต่โทรศัพท์บอกกล่าวก็น่าจะใช้ได้แล้ว หรือเพียงกล่าวด้วยวาจาก็ได้ เพราะในการปฏิบัตินั้นต้องเข้าใจว่า ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่ต้องให้บริการ นอกจากนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นผู้รับประกันภัยต้องรีบเข้าบรรเทาความเสียหายอยู่ด้วย ดังนั้น จึงเห็นว่ากรณการบอกกล่าวด้วยวาจาก็เพียงพอแล้ว หากกรมธรรม์กำหนดไว้เช่นนั้น อาจทำให้มีข้อต่อรองเกิดขึ้นทั้ง ๆ ที่ผู้รับประกันภัยก็ทราบเรื่องทางวาจาแล้ว อนึ่ง กรมธรรม์โดยส่วนมากก็ไม่นิยมใช้การบอกกล่าวเป็นหนังสืออยู่แล้ว จึงเห็นว่าผู้รับประกันภัยไม่ได้ถือเป็นเรื่องสำคัญแต่อย่างใด

¹⁴⁵ ดูตัวอย่างข้อสัญญากรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรมในภาคผนวก

¹⁴⁶ ดูตัวอย่างข้อสัญญากรมธรรม์ประกันภัยความเสียหายทุกชนิดในภาคผนวก

ใครเป็นผู้แจ้ง

กฎหมายกำหนดเพียงผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์เท่านั้น เห็นว่ากรณีเช่นนี้ควรรวมถึง ลูกจ้าง ตัวแทนของบุคคลดังกล่าว รวมทั้งบริษัทนายหน้าประกันภัยด้วย

แจ้งต่อผู้ใด

กฎหมายมิได้กำหนด ไว้กรมธรรม์จึงมักกำหนดให้แจ้งแก่ผู้รับประกันภัย ดังนั้นจึงจะต้อง หมายถึง สำนักงานใหญ่หรือสาขาของผู้รับประกันภัยรวมทั้งเจ้าหน้าที่ หรือตัวแทนของผู้รับประกันภัย ด้วย ทั้งนี้คำว่า ตัวแทน ไม่จำเป็นต้องไปว่าต้องได้รับมอบอำนาจในการรับแจ้ง เหตุเช่นว่านั้นด้วย เพราะ โดยปกติตัวแทนมักจะเป็นผู้ดูแลลูกค้าของตนอยู่เสมอเพราะเขามีหน้าที่บริการลูกค้าอยู่แล้ว

ในส่วนหน้าที่ในการส่งเอกสารนั้น ไม่มีหลักกฎหมายไทยบัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจง หลักฐานหรือรายละเอียด หรือข้อมูลดังกล่าวนี้ ก็เป็นเพียงเอกสารที่สนับสนุนการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น การกำหนดคระยะเวลานั้นผู้เขียนเห็นว่าบางกรณีก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะเอกสารบางอย่างเป็นเอกสารที่จะต้องได้รับจากราชการเช่น กรณีเสียชีวิต เอกสารรับรองการเสียชีวิต จะต้องรอนกว่าทางหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทำเสร็จหรือแม้แต่ผลการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจก็ตาม ส่วนเอกสารอื่นใดที่ผู้เอาประกันภัยครอบครองนั้นอาจหาให้ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงด้วยเพราะบางกรณีหลักฐานต่าง ๆ รวมทั้งจำนวนตัวเลขความเสียหายนั้น ไม่อาจกระทำได้ในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่เกิดความเสียหายจำนวนมาก ๆ จึงเห็นว่าระยะเวลา ดังกล่าวก็ไม่น่าที่จะถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด การที่ผู้เอาประกันภัยไม่ให้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ๆ แล้วคดีสิทธิเขาไม่ให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนนั้นเห็นว่าไม่น่าจะถูกต้องนัก เพราะการที่เขาไม่ให้นำนั้นอาจทำให้เขาเสียสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมตามตัวเลขที่แท้จริงได้ ผู้รับประกันภัยก็สามารถตีราคาทรัพย์สินตามที่ปรากฏก็ได้ ส่วนเอกสารอื่นใด หากเขายังไม่ส่งให้เพื่อประกอบการพิจารณา ผู้รับประกันภัยก็ยังมีสิทธิไม่ขอใช้ค่าสินไหมทดแทนเขาได้ จึงยังมองไม่เห็นว่าการกระทำเช่นนี้ทำไมต้องทำให้ข้อสัญญาเป็นเงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยด้วย นอกจากนี้ การกำหนดระยะเวลาเช่นนั้นเห็นว่าน่าจะผ่อนคลายเป็นได้บ้าง โดยไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด ต้องดูพฤติการณ์แวดล้อมประกอบด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 377/2479 วินิจฉัยว่า “ข้อสัญญาประกันภัยมีว่า เมื่อเกิดวินาศภัยขึ้น ผู้เอาประกันภัยจะต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบทันที และภายใน 15 วัน ต้องยื่นคำร้องเรียกร้องเป็นลายลักษณ์อักษรต่อบริษัทระบรายละเอียดยและกรววินาศภัย ฯลฯ บริษัทจะไม่ใช้เงินถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้ ฯลฯ

ปรากฏว่าผู้ประกอบการกันภัยไม่ทำตามข้อสัญญานี้ ตัดสินว่าผู้ประกอบการกันภัยไม่มีสิทธิรับค่าสินไหมทดแทน”

147

ส่วนกรณีการจัดทำบัญชีนั้น โดยปกติองค์กรธุรกิจจะมีบัญชีอยู่ ปัญหาที่ว่าหากไม่มีผู้รับกันภัยเก็บหรือไม่ได้เก็บไว้ที่ไฟเผาผลาญไม่ได้ ผู้รับประกันภัยจะไม่จ่ายค่าสินไหมทดแทนตามที่กำหนดไว้ในข้อสัญญาหรือไม่ ขณะที่องค์กรธุรกิจใช้ Computer ในการทำบัญชี เช่นนี้ก็ผิดข้อสัญญาแล้ว เพราะระบบบัญชีอยู่ในระบบ Computer ยิ่งหากกรณีที่ระบบบัญชีใหญ่ ๆ ไม่ได้ใส่ไว้ใน Computer P.C. จะทำอย่างไรหรือกรณีร้านค้าเล็ก ๆ ทั่วไปโดยเฉพาะในต่างจังหวัด ไม่ได้ทำบัญชีสินค้า กรมธรรม์จะคุ้มครองหรือไม่ ขณะที่การรับประกันภัยผู้รับประกันภัยก็น่าจะทราบคืออยู่แล้ว จึงไม่ควรจะมีข้อสัญญาลักษณะนี้ปรากฏอยู่ หากผู้ประกอบการกันภัยไม่มีบัญชีสินค้า ผู้รับประกันภัยจะขอใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ ซึ่งในอดีตเคยมีคำพิพากษาอย่างน้อย 2 กรณีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ คือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 715/2475 วินิจฉัยว่า “สัญญาประกันไฟมีข้อตกลงเป็นเงื่อนไขให้ผู้เอาประกันภัยเก็บสมุดบัญชีทรัพย์สินของไว้ในตู้รับกันภัย ปรากฏว่าผู้ประกอบการกันภัยไม่ปฏิบัติตามนี้ และไม่ทราบจำนวนวินาศภัยที่แท้จริงตัดสินว่าผู้ประกอบการกันภัยไม่มีสิทธิได้ค่าทดแทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 909/2476 กรณีเป็นเช่นเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 715/2475 แต่ปรากฏว่าบริษัทรับประกันภัยยอมชดใช้ค่าทดแทนให้เพียงเท่าจำนวนที่ผู้ชำนานาตุติราคา ตัดสินว่าผู้ประกอบการกันภัยไม่มีสิทธิจะได้รับไปมากกว่านั้น¹⁴⁸

จะเห็นว่าข้อสัญญาในเรื่องการทำบัญชีทรัพย์สิน ของประกันอัคคีภัยนั้นมีมานานแล้ว นอกจากนั้นหากสังเกตคำตัดสินของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 715/2475 แล้วจะเห็นว่าที่ศาลรับว่าข้อสัญญาดังกล่าวเป็นเงื่อนไขประการหนึ่ง ศาลวินิจฉัยไม่ให้ผู้ประกอบการกันภัยได้รับชดใช้ประการหนึ่ง ในคำพิพากษาดังกล่าวมีถ้อยคำที่น่าสนใจคือ “...และไม่ทราบจำนวนวินาศภัยที่แท้จริง” เท่ากับว่าศาลไม่ถือว่าเป็นเงื่อนไขอันเป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้รับประกันภัย โดยเคร่งครัด ผู้เขียนเข้าใจว่าข้อเท็จจริงในคดี ผู้เอาประกันภัยไม่มีบัญชีสินค้า และทรัพย์สินที่เสียหายไม่เหลือซากทรัพย์สินให้ตรวจสอบ หรือมีซากทรัพย์สินให้ตรวจสอบแต่ไม่ทราบว่าป็นอะไรบ้าง กล่าวคือมีซากทรัพย์สินน้อยมาก ผู้รับประกันภัยจึงอ้างข้อสัญญาขึ้นมารวมทั้งผู้ประกอบการกันภัยไม่สามารถพิสูจน์ความเสียหายได้ ก็อาจเป็นไปได้ศาลจึงไม่ให้ค่าสินไหมทดแทน

¹⁴⁷ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 91

¹⁴⁸ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 91

ซึ่งต่างจากคำพิพากษาฎีกาที่ 909/2476 เข้าใจว่ามีซากทรัพย์ให้สำรวจอยู่ ศาลจึงตัดสินให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่าที่ผู้ชำนานยุติราคา

อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าหากพิจารณาตามคำพิพากษาฎีกาที่ 715/2475 แล้วหากสามารถสำรวจหรือประเมินความเสียหายได้ ผู้รับประกันภัยคงต้องรับผิดชอบ

ที่กล่าวมานี้มิใช่หมายความว่าความบัญชีสินค้าไม่สำคัญ เพียงแต่เห็นว่าหลักฐานเหล่านี้เป็นเพียงองค์ประกอบในการสนับสนุนให้ผู้เอาประกันภัยพิสูจน์จำนวนค่าเสียหายเท่านั้น ทรัพย์สินที่เสียหายซึ่งเป็นซากทรัพย์อยู่ในนั้นสำคัญกว่า แต่บางกรณีบัญชีก็มีความสำคัญ เช่น กรณีการประกันภัยสำหรับเงิน หรือการประกันภัยต้องใช้หลักฐานเหล่านี้พิสูจน์ จำนวนเงินที่หายไป หากพิสูจน์ไม่ได้ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องรับผิดชอบอยู่ดี

แนวทางวินิจฉัยของศาลฎีกา

แนวคำวินิจฉัยของศาลที่กำหนดให้ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบกรณีที่ผู้เอาประกันภัยแจ้งเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนช้ากว่าที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์

คำพิพากษาฎีกาที่ 3844/2528 วินิจฉัยว่า “ข้อกำหนดในสัญญาประกันภัยที่ว่าในกรณีวัตถุที่เอาประกันภัยสูญหายผู้เอาประกันภัย จะต้องบอกกล่าวให้ตัวแทนของผู้รับประกันภัยทราบเพื่อทำการสำรวจเสียก่อน มิฉะนั้นจะไม่จ่ายเงินนั้น เป็นวิธปฏิบัติเพื่อให้ผู้รับประกันภัยเชื่อถือได้ว่าสินค้าที่เอาประกันภัยสูญหายจริงเท่านั้น หากผู้รับประกันภัยเชื่อถือได้แน่นอนแล้ว จะไม่ถือข้อกำหนดนี้เป็นสาระสำคัญก็ได้ หาเป็นการผิดเงื่อนไขตามกรมธรรม์ประกันภัยไม่”¹⁴⁹

แนวคำวินิจฉัยของศาลที่กำหนดให้ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบกรณีที่ผู้เอาประกันภัยแจ้งเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนช้ากว่าที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์

คำพิพากษาฎีกาที่ 377/2479 วินิจฉัยว่า “ข้อสัญญาประกันภัยมีว่า เมื่อเกิดวินาศภัยขึ้น ผู้เอาประกันภัยจะต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบทันที และภายใน 15 วัน ต้องยื่นคำร้องเรียกร้องเป็นลายลักษณ์อักษรต่อบริษัทระบุนายละเอียดและการวินาศภัย ฯลฯ บริษัทจะไม่ใช้เงินถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้ ฯลฯ

¹⁴⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 1531

ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยไม่ทำตามข้อสัญญานี้ ตัดสินว่าผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิรับค่าสินไหมทดแทน”

150

คำพิพากษาฎีกาที่ 2793/2524 วินิจฉัยว่า “กรมธรรม์กำหนดว่าถ้าวินาศภัยเป็นความผิด อาญา ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งตำรวจ โดยไม่ชักช้า รถถูกลักคิดตามอยู่ 14 วัน ไม่ได้เรื่องจึงแจ้งตำรวจ ผิดเงื่อนไข ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิด”¹⁵¹

ตามแนวคำพิพากษาของศาลอาจเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริง โดยไม่ถือเอากรณีของข้อสัญญาทั้งหลายเป็นเงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัย ตามที่ได้เสนอความเห็นมาข้างต้น กรณีเช่นนี้อาจให้ผู้รับประกันภัยชดใช้เพียงบางส่วนได้

วิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ข้อสัญญานี้เป็นหน้าที่ตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัยอยู่แล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 881 แต่ในสัญญาประกันภัยบางประเภทได้กำหนดไว้แตกต่างจากกฎหมาย เช่น กรมธรรม์การเสี่ยงภัยทุกชนิด คือกำหนดไว้ว่าหากไม่มีการแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 3 วัน นับแต่เกิดเหตุการณ์ ผู้รับประกันภัยจะไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งการกำหนดเช่นนี้เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้เอาประกันภัยมากกว่าที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 881 วรรคสองกำหนดไว้เพียงว่า “ถ้ามิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อน ผู้รับประกันภัยอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น ได้ เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งจะพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้” ซึ่งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของฝ่ายผู้รับประกันภัยนี้อาจเป็นการลดค่าสินไหมทดแทนที่ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ไม่ได้กำหนดให้ผู้รับประกันภัยสามารถปฏิเสธการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่อย่างใด ดังนั้นหากเปรียบเทียบหลักกฎหมายไทยและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าข้อสัญญาดังกล่าวมีลักษณะของการได้เปรียบผู้เอาประกันภัยเกินควร ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรค สาม (2) ซึ่งกำหนดว่า “ข้อตกลงให้ต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด” ดังนั้นหากมีการฟ้องร้องเกิดขึ้น ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ศาลมีอำนาจพิจารณาให้ข้อสัญญาที่เคร่งครัดเกินไปนั้น มีผลใช้บังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น เช่นดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าผู้รับประกันภัยอาจจะไม่สามารถปฏิเสธ

¹⁵⁰ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 91

¹⁵¹ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 73

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่อาจลดค่าสินไหมทดแทนที่จะต้องชดใช้ได้

4.3.2 ข้อสัญญาว่าด้วย “หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการใช้ความระมัดระวังป้องกันมิให้เกิดวินาศภัย”

ข้อสัญญาข้อนี้แปลมาจากข้อสัญญาที่เป็นภาษาอังกฤษว่า “Reasonable Precaution Condition” ซึ่งเป็นเรื่องที่กำหนดให้เป็นความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัยในการใช้ความระมัดระวัง โดยให้ใช้มาตรการการป้องกันอย่างเพียงพอต่อวัตถุที่เอาประกันภัยไว้ไม่ให้ได้รับความเสียหาย ข้อสัญญานี้จะเรียกย่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Reasonable Precaution” กล่าวคือเป็นการใช้ความระมัดระวังอย่างสมเหตุสมผลหรืออย่างเพียงพอเพื่อป้องกันมิให้วัตถุที่เอาประกันภัยเกิดความเสียหายขึ้น หรือให้เกิดเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับกรณีการป้องกันทรัพย์สินหรือวัตถุที่เอาประกันภัยเกิดวินาศภัยเพิ่มขึ้น หรือมิให้เกิดวินาศภัยใดๆ เมื่อมีวินาศภัยเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งเรียกว่า “การลดความสูญหายหรือเสียหาย” Minimizing the loss กล่าวคือ Minimizing the loss นั้นต้องเกิดวินาศภัยเสียก่อน ส่วน Reasonable Precaution วินาศภัยยังไม่เกิดเป็นการป้องกันไว้ก่อน ข้อสัญญาประเภทนี้ นอกจากจะกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็อาจจะกำหนดไปถึงตัวลูกจ้างของผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลอื่น ใดที่ได้รับมอบหมายจากผู้เอาประกันภัยด้วย ขึ้นอยู่กับข้อความในสัญญานั้น

ในต่างประเทศเช่น ประเทศอังกฤษมักจะกำหนดข้อสัญญาประเภทนี้ไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยประเภททรัพย์สินหรือความรับผิด รวมทั้งกรมธรรม์ประกันภัยการรับเหมาก่อสร้างหรือกรมธรรม์ประกันภัยการติดตั้งเครื่องจักร แต่สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยอัคคีภัยนั้น เพิ่งถูกนำมาใช้ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1989 นี้เอง โดยการนำเอาข้อความของข้อสัญญาดังกล่าว มาจากกรมธรรม์ประกันภัยการเสี่ยงภัยทุกชนิด (All Risks Policy)¹⁵² ส่วนกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายของนายจ้าง (Employers' Liability Insurance Policy) ถูกห้ามใช้ไปนานแล้ว โดย Employers' Liability (Compulsory Insurance) Act 1969; Regulation 2 (1) (b) of the Regulation of 1971¹⁵³

สำหรับในประเทศไทย กรมธรรม์ที่ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์ข้อสัญญานี้ปรากฏในหัวข้อเรื่อง “เงื่อนไขทั่วไป” เช่น กรมธรรม์ประกันภัยความเสียหายทรัพย์สิน (Property All Risks Insurance Policy) ข้อที่ 14 “การใช้ความระมัดระวังตามสมควร ผู้เอาประกันภัยจะต้องดูแลรักษา รวมทั้งซ่อมบำรุงทรัพย์สิน

¹⁵² Jackie Durrant and Kevin Wilkins . Property Insurance Underwriting . Cambridge : Hartnolls Limited , 1991 . p.2/18

¹⁵³ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . pp: 411 – 412 & 415

ที่เอาประกันภัยให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและใช้ความตามสมควรที่จะป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย”¹⁵⁴

จะเห็นว่าข้อสัญญาประเภท จะมีคำว่า “ใช้ความระมัดระวังตามสมควร หรือใช้ความระมัดระวังตามสมควร ด้วยเหตุด้วยผล” ซึ่งก็แปลมาจากคำว่า “take all reasonable precaution”

ปัญหาที่น่าสงสัยก็คือว่าหากผู้เอาประกันภัยไม่ใช้ความระมัดระวังกล่าวคือ ประมาทเลินเล่อ (Negligence) หากกรรมธรรมมีเงื่อนไขประเภทนี้จะทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนใช่หรือไม่ หากใช่ก็น่าจะเป็นเรื่องที่แปลกมากเมื่อมองในสายตาของบุคคลทั่ว ๆ ไป อย่งไรก็ตาม หากไม่ประสงค์จะคุ้มครอง ความประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัยทำไมไม่ไปเขียนไว้ในข้อยกเว้น จะมาเขียนเป็นข้อสัญญาในลักษณะที่เรียกว่าเงื่อนไขทำไม นอกจากนั้น หากกล่าวว่าคุณคุ้มครองประมาทเลินเล่อแล้วทำไมผู้เอาประกันภัยจึงไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้เลยโดยไม่ต้องผ่านข้อสัญญาลักษณะแบบนี้ ทั้ง ๆ ที่ข้อสัญญาประเภทนี้หากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติ เช่น ละเลยหรือบกพร่องต่อหน้าที่ตามสัญญาก็เป็นเรื่องของประมาทเลินเล่ออยู่แล้ว

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายอังกฤษ

ในคดี Blyth v. Birmingham Water Works Co. (1956) ศาลได้ให้คำจำกัดความคำว่าประมาทเลินเล่อไว้ว่า “การละเลยที่จะทำบางสิ่งซึ่งวิญญูชน เมื่อพิจารณาตามหลักทั่วไปในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำของรุษย์แล้วจะกระทำหรือการกระทำบางอย่างซึ่งวิญญูชนจะไม่กระทำ”

“an omission to do something which reasonable man guided by those consideration which ordinarily regulate the conduct of human affairs would do or doing something which a reasonable man would not do”¹⁵⁵

และสาระสำคัญในการกำหนด ความประมาทเลินเล่อคือ

1. ต้องมีหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (There must be a duty of care)
2. ต้องมีการกระทำผิดหน้าที่ (There must be breach of duty)
3. ต้องมีความเสียหายหรือบาดเจ็บ (There must be damage or injury)

¹⁵⁴ โปรดดูภาคผนวก

¹⁵⁵ F.W. Collins . Property and Casualty Claims . p 10/1

4. ความเสียหายหรือบาดเจ็บนั้นต้องเป็นผลโดยตรงและผลที่สามารถคาดหมายได้เมื่อมีการกระทำผิดหน้าที่ (The damage or injury must be a direct and foreseeable consequence of the breach of duty)¹⁵⁶

แม้ว่าคำนิยามและสาระสำคัญของประมาทเลินเล่อที่ขกมานี้จะเป็นคำอธิบายในเรื่องของละเมิด แต่เห็นว่าหลักการต่าง ๆ คงไม่แตกต่างกันมากนักที่จะแตกต่างกันก็คงจะเป็น

1. กรณีความรับผิดทางสัญญา คือการกระทำผิดหน้าที่ตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญา (breach of duty (of care) provided by agreement)
2. กรณีความรับผิดทางละเมิดคือการกระทำผิดหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด (breach of duty (of care) provided by law)

ประการสุดท้ายก็คือว่า ตามกฎหมายอังกฤษยึดหลักว่าเมื่อคู่สัญญาตกลงทำสัญญากันแล้ว ย่อมต้องปฏิบัติตามสัญญาโดยเคร่งครัด หากคู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วนก็จะอ้างว่าตนได้ใช้ความพยายามเต็มที่ที่จะชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว เพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดหาได้ไม่¹⁵⁷ กล่าวคือเห็นว่าอังกฤษไม่ได้แบ่งระดับความระมัดระวังและระดับของการกระทำอันเป็นประมาทเลินเล่อแต่อย่างใด ซึ่งโดยทั่วไปในทางสัญญาจะใช้ความระมัดระวังของคู่สัญญาในระดับวิญญูชน (Reasonable Man)

Macgillivray & Parkington ได้อธิบายว่า “หากมีข้อจำกัดความรับผิดไว้ในข้อสัญญา ผู้รับประกันภัยจะมีสิทธิปฏิเสธความรับผิดในหน้าที่เกี่ยวกับผู้เอาประกันภัยประมาทเลินเล่อ ซึ่งเป็นสิ่งที่กรมธรรม์ประสงค์จะให้ความคุ้มครองในคดี Woodfall and Rimmer v. Moyle (1942) 1K.B.66 ผู้รับประกันภัยได้กำหนดข้อสัญญาให้ผู้เอาประกันภัยต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง ของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้าง ศาลอุทธรณ์ปฏิเสธข้อสัญญาลักษณะเช่นนี้บนพื้นฐานที่ว่า การแปลตามความหมายในข้อสัญญาลักษณะเช่นนี้จะไปยกเว้นกรณีอันสำคัญอันเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดซึ่งได้รับคุ้มครองตามกรมธรรม์ ศาลจึงได้วินิจฉัยว่าผลของข้อสัญญานี้เป็นการกำหนดความผูกพันส่วนตัวของผู้เอาประกันภัยในการประพฤติปฏิบัติในกิจการของเขาด้วยความรอบคอบปกติธรรมดาและไม่ใช่วิธีทางที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ด้วยเหตุนี้ถ้าคนใช้หรือลูกจ้างละเลยในการใช้ความระมัดระวังและต้องให้ผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดด้วยนั้น ไม่ถูกต้อง ดังนั้นผู้เอาประกันภัยไม่ได้ผิดข้อสัญญาข้อนี้

¹⁵⁶ Ibid

¹⁵⁷ โสภณ รัตนกร . คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หนี้ . หน้า 46

นอกจากนั้นหากผู้เอาประกันภัยได้จัดหาเครื่องมือในการป้องกันอันตรายตามปกติ เพื่อลูกจ้างของเขาและลูกจ้างก็รับทราบด้วยแล้วนั้น หากเกิดความเสียหายเกิดขึ้น ผู้เอาประกันภัยก็ไม่ผิดข้อสัญญาเช่นเดียวกัน

หน้าที่ในการใช้มาตรการป้องกันอุบัติเหตุนี้เป็นหน้าที่อันหนึ่งที่จะต้องปฏิบัติตามที่สมเหตุสมผลหรือพอสมควรในการหลีกเลี่ยงอันตรายทั้งหลาย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความบาดเจ็บต่อลูกจ้าง

หน้าที่ที่ที่ว่านี้ไม่ใช่หน้าที่ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างแต่เป็นหน้าที่ระหว่างผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัย ข้อสัญญานี้ไม่ได้หมายความว่า ผู้เอาประกันภัยจะต้องใช้มาตรการในการหลีกเลี่ยงอันตราย ซึ่งเขาไม่สามารถคาดเห็นด้วยตัวเอง หรือหากคาดเห็นอันตรายเขาจะต้องใช้มาตรการซึ่งนายจ้างทั่ว ๆ ไป (reasonable employer) จะกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายนั้น

ถ้าเงื่อนไขนี้มีความหมายเช่นที่กล่าวมา มันก็จะขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ทางการค้า(ธุรกิจ)ของกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยในผลของความประมาทเลินเล่อ

Diplock L.J. (ในคดี Fraser v. B.N. Furman (Production) Ltd. (1967) 1 W.L.R. 898) กล่าวว่า “ในข้อพิจารณาของข้าพเจ้า ซึ่งที่สมเหตุสมผลหรือพอสมควรระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย, โดยปราศจากข้อขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ทางการค้าของสัญญาคือว่า ผู้เอาประกันภัยได้รับรู้ถึงอันตรายอย่างหนึ่ง (recognize a danger) จะต้องไม่เข้าไปสู่อันตรายอย่างจงใจ (not deliberately court) ด้วยมาตรการที่เขารู้ด้วยตัวเองว่าไม่เหมาะสมที่จะหลีกเลี่ยง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือว่า มันไม่ที่ว่าการละเลย (omission) ของนายจ้างที่จะต้องใช้ความระมัดระวัง โดยเฉพาะเจาะจงเพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุทั้งหลาย เป็นความประมาทเลินเล่อ กล่าวคือ มันต้องเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (reckless) เป็นอย่างน้อยที่สุดซึ่งรับทราบได้ตามปกติ (actual recognition) ด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งอันตรายนั้นดำรงอยู่ และไม่ใช้ความระมัดระวังหรือไม่ยอมหลีกเลี่ยง วัตถุประสงค์ของข้อสัญญา (เงื่อนไข) ก็คือเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เอาประกันภัยจะไม่ละเว้นจากการใช้ความระมัดระวังไว้ก่อน ซึ่งเขารู้ว่าควรจะต้องกระทำเพราะว่าเขาได้รับความคุ้มครองความเสียหายจากกรมธรรม์”¹⁵⁸

ผลของข้อสัญญานี้

ข้อสัญญาประเภทนี้จะไม่มีผลเป็นเงื่อนไข การผิดสัญญาข้อนี้ผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงว่าการผิดสัญญาข้อนี้จะมี ความเกี่ยวข้องกับ ความเสียหายหรือไม่ ดังที่

¹⁵⁸ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . pp.840-841

Humphreys J. ปฏิเสธที่จะถือว่า ข้อสัญญาประเภทนี้เป็นเงื่อนไขบังคับก่อนความรับผิด (Condition precedent to liability) แม้ว่ามันจะถูกกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขดังกล่าวก็ตาม¹⁵⁹

นอกจากนั้น หากข้อสัญญาระบุว่า “ผู้เอาประกันต้องใช้ความระมัดระวัง...” เช่นนี้จะไม่ขยายไปถึงความประมาทเลินเล่อของคนใช้หรือลูกจ้างของผู้เอาประกันภัยด้วย ดังนั้นหากคนใช้หรือลูกจ้างประมาทเลินเล่อผู้รับประกันภัยไม่พินิจ¹⁶⁰ เช่นคดี Duncan Logan (Contractors) v. Royal Exchange , 1973 S.L.T 192 (Court of Session) ระบุว่า “ผู้เอาประกันภัยต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน” กรมธรรม์นี้คุ้มครองการพังทลายของวัสดุค้ำยัน (Trestle bearings Materials) ที่ใช้ในการก่อสร้างสะพาน Tay Road (The Tay Road Bridge) แม้ว่าวิศวกรในการบำรุงรักษาของผู้เอาประกันภัยจะรู้ว่าจะมีการกัดเซาะจากแรงดันของน้ำ ผู้เอาประกันภัยไม่ได้ผิดข้อสัญญาในเรื่องหน้าที่ที่ต้องใช้ความระมัดระวัง เพราะโดยความประมาทเลินเล่อของลูกจ้างเขา¹⁶¹

กล่าวโดยสรุปสำหรับข้อสัญญาประเภทนี้ คือว่า หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังตั้งที่ข้อสัญญาประเภทนี้ประสงค์นั้นจะต้องเรื่องที่มีได้ใช้ความระมัดระวังใด ๆ เลยหากใช้เพียงเล็กน้อยความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น (recklessness) กล่าวคือเป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หากเป็นประมาทเลินเล่อตามปกติ ผู้เอาประกันภัยยังมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอยู่ เพราะเป็นความประสงค์ของผู้เอาประกันภัยอยู่แล้วในการที่ประกันภัยความเสียหายที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อของเขา¹⁶² เว้นเสียแต่ว่ากรมธรรม์นั้นกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าไม่คุ้มครองความประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัย¹⁶³ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาข้อยกเว้นในกรมธรรม์ด้วยความระมัดระวัง และศาลเองก็พยายามที่จะหลีกเลี่ยงการตีความข้อยกเว้นต่าง ๆ ซึ่งไปตัดสิทธิผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพียงแต่เป็นความประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัย อย่างไรก็ตาม ในกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดประเภทต่าง ๆ นั้นค่อนข้างจะเป็นกรณีพิเศษ และบ่อยครั้งความรับผิดของผู้เอาประกันภัยจะไม่เกิดขึ้นเว้นเสียแต่ว่าเขาประมาทเลินเล่อและเช่นเดียวกันที่มีทางเคียวเท่านั้นซึ่งสาเหตุที่เป็นข้อยกเว้นสามารถก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้เอาประกันภัย จะเป็นเมื่อมันเกิดขึ้นด้วยเหตุผลการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัย ดังนั้นถ้ากรมธรรม์ความรับผิดของผู้รับเหมาก่อสร้าง กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดสำหรับความเสียหายที่เกิด

¹⁵⁹ Ibid, p 840

¹⁶⁰ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p.32

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p 910

¹⁶³ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p 65

ขึ้นจาก เช่น น้ำท่วม เป็นต้น ผู้เอาประกันภัยไม่สามารถโต้แย้งว่าน้ำท่วมมีสาเหตุมาจากความประมาท เลินเล่อของเขาหรือลูกจ้างของเขาซึ่งอยู่นอกข้อยกเว้น เพราะว่าข้อยกเว้นนั้นมีความหมายถึง น้ำท่วม ซึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ถ้าน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (Act of God) หรือบุคคลอื่นใดผู้เอาประกันภัยก็จะไม่มีความรับผิดชอบใดๆเลย¹⁶⁴

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

ตามกฎหมายมาตรา 879 วรรคแรกบัญญัติว่า “ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในเมื่อความวินาศภัยหรือเหตุอื่นซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญาได้เกิดขึ้นเพราะความทุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์”

ตามมาตรา 879 นี้เท่ากับว่า หากเป็นกรณีที่ผู้เอาประกันภัย (รวมทั้งผู้รับประโยชน์) ประมาทเลินเล่อ เมื่อก่อให้เกิดวินาศภัยผู้รับประกันภัยไม่พ้นความรับผิดชอบ กล่าวคือต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน ประมาทเลินเล่อ หมายถึง การกระทำโดยไม่จงใจ แต่ไม่ใช้ความระมัดระวังอันควรที่จะใช้ รวมถึงลักษณะที่บุคคลผู้มีความระมัดระวังจะไม่กระทำได้¹⁶⁵

ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หมายถึงความประมาทเลินเล่อที่ไม่ใช้ความระมัดระวังเสียเลย ทั้งๆที่เห็นภัยอันตรายอยู่ชัดๆ ก็ยังไม่ใช้ความระมัดระวังให้พ้นภัยอันตรายที่เห็นอยู่นั้น ถ้าหากจะใช้ความระมัดระวังแต่เพียงเล็กน้อยภัยอันตรายนั้นก็อาจจะไม่เกิดขึ้น¹⁶⁶

“ระดับความระมัดระวัง” ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ กล่าวว่า “ความประมาทเลินเล่อโดยทั่วไปย่อมวินิจฉัยเทียบตามมาตรฐานความระมัดระวังของวิญญูชนในฐานะ เช่นลูกหนี้ในพฤติการณ์เช่นนั้น มิได้ถือเอาความระมัดระวังของลูกหนี้เองเป็นหลัก แต่บางกรณีอาจต้องการให้ใช้ความระมัดระวังมากขึ้น หรือน้อยลงก็ได้แล้วแต่จะบัญญัติไว้เป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น มาตรา 659 เป็นต้น¹⁶⁷

ในความรับผิดชอบทางสัญญาซึ่งบุคคลตกลงเข้ารับภาระเป็นหนี้โดยสมัครใจกฎหมายวางระดับความระมัดระวังโดยทั่วไปไว้ในระดับของวิญญูชน ดังจะเห็นได้จากความในมาตรา 323 วรรค 2 ที่ว่า “ลูกหนี้จำต้องรักษาทรัพย์สิน (วัตถุแห่งหนี้) ไว้ด้วยความระมัดระวังอย่างเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของ

¹⁶⁴ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p.910

¹⁶⁵ จิตติ ดิงศภัทย์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้ . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . 2523 . หน้า180

¹⁶⁶ จิตติ ดิงศภัทย์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้ . หน้า.62

¹⁶⁷ จิตติ ดิงศภัทย์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้ . หน้า 180

ตนเองจนกว่าจะส่งมอบทรัพย์สิน” เว้นแต่บางกรณีที่บัญญัติให้ใช้ความระมัดระวังยิ่งหรือหย่อนกว่ากันนั้นเช่น มาตรา 398, 659 เป็นต้น เหตุนี้ในความรับผิดชอบทางสัญญาวิญญูชนที่จะสมมุติขึ้นเปรียบเทียบกับเป็นมาตรฐานความระวางในกรณีโดยทั่วไปตามมาตรา 323 จึงเป็นเช่นเดียวกัน โดยอาศัยสภาพของกิจการที่เป็นหนักกันเป็นเกณฑ์ ไม่ต้องคำนึงถึงสภาพภายในตัวลูกหนี้¹⁶⁸

ปัญหาคือว่า ระดับความระวางของผู้เอาประกันภัยอยู่ในระดับใด จะอยู่ในระดับวิญญูชนตามสัญญาทั่วไปหรือไม่ ตรงนี้ต้องพิจารณาหากเป็นระดับวิญญูชนกล่าวคือ หากไม่ใช้ความระมัดระวังในระดับวิญญูชน (reasonable man) กล่าวคือประมาณเลินเล่อ ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ กรณีเช่นนี้เป็นเรื่องของสัญญาทั่ว ๆ ไป แต่หากเป็นกรณีตามสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบ กล่าวในทางตรงกันข้ามคือ ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบ จะต้องเป็นกรณีที่ผู้เอาประกันภัยประมาณเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งเท่ากับว่า การใช้ความระมัดระวังในระดับวิญญูชนตามสัญญาทั่ว ๆ ไป ไม่อาจนำมาใช้กับกรณีสัญญาประกันภัยได้ ดังนั้น ระดับความระมัดระวังของผู้เอาประกันภัยจึงจะต้องเบากระดับวิญญูชน กล่าวคือเป็นระดับความระมัดระวังอย่างเบา ดังที่ท่าน ศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ กล่าวไว้ว่า “ควรสังเกตว่าหน้าที่ป้องกันภัยมิให้เกิดขึ้นตามมาตรา 879 นั้น เป็นหน้าที่ใช้ความระมัดระวังอย่างเบาต้องประมาณเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงมีความรับผิดชอบ¹⁶⁹

ระดับความระมัดระวังที่สัมพันธ์กับความรับผิดชอบนั้นอาจเทียบได้ โดยการเทียบจากหลักเดิมของฝรั่งเศส ก่อนที่จะมีการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ในเรื่องความรับผิดชอบทางสัญญา ได้แบ่งออกเป็น 3 ชนิดแล้วแต่ลักษณะร้ายแรงของความผิด คือ

1. ความผิดที่ร้ายแรง La culpa lata ซึ่งเป็นความผิดที่แม้บุคคลที่ไม่ใช้ความระมัดระวังอย่างใด (homme moins soigneux) ก็ไม่อาจกระทำเช่นนั้น
2. ความผิดที่เบา La culpa levis ซึ่งเป็นความผิดชนิดที่บุคคลที่ใช้ความระมัดระวังอย่างธรรมดา (homme soigneux) ก็จะไม่กระทำเช่นนั้น
3. ความผิดชนิดเบามาก La culpa levissima ซึ่งเป็นความผิดที่บุคคลที่ใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดแล้ว (l'homme tressoigneux) จะไม่ทำเช่นนั้น¹⁷⁰

¹⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 180

¹⁶⁹ จิติ ดิงศภัทย์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย, หน้า 96

¹⁷⁰ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

- ความผิดที่ร้ายแรงก็คือ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งเทียบได้กับจงใจหรือการฉ้อฉล (Culpa lata dolo aequiparatur)¹⁷¹ จะสัมพันธ์กับหน้าที่ใช้ความระมัดระวังอย่างเบา

- ความผิดที่เบาหรือความผิดอย่างเบา จะสัมพันธ์กับหน้าที่ใช้ความระมัดระวังอย่างธรรมดา (ระดับวิญญูชน)

- ความผิดชนิดเบามาก จะสัมพันธ์กับหน้าที่ใช้ความระมัดระวังอย่างมาก

หน้าที่ใช้ความระมัดระวังตามที่กล่าวมานี้ รวมทั้งหน้าที่ใช้ความระมัดระวังอย่างเบาของผู้เอาประกันภัยตามมาตรา 879 นั้นสามารถเทียบได้กับมาตรา 659 เรื่องกฎหมายสัญญาฝากทรัพย์ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าการรับฝากทรัพย์เป็นการทำให้เปล่าไม่มีบำเหน็จไซ้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคย ประพฤติในกิจการของตนเอง” วรรคสอง “ถ้าการรับฝากทรัพย์นั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือสงวนทรัพย์สินนั้นเหมือนเช่นวิญญูจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ดั่งนั้น ทั้งนี้ย่อมรวมทั้งการใช้ฝีมืออันพิเศษเฉพาะการในที่ จะพึงใช้ฝีมือเช่นนั้นด้วย” วรรคสาม “ถ้าและผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะกิจการค้าขายหรือมีอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น”

จะเห็นว่าตามมาตรา 659 ก็เป็นระดับความระมัดระวังของผู้รับฝากทรัพย์ไว้ 3 ระดับ

1. ระดับความระมัดระวังเหมือนเช่นเคยประพฤติกิจการของตนเอง
2. ระดับความระมัดระวังเหมือนเช่น วิญญูชน
3. ระดับความระมัดระวังของผู้มีวิชาชีพเฉพาะ

ดังนั้นหน้าที่ใช้ความระมัดระวังของผู้เอาประกันภัยในการดูแลรักษาวัตถุที่เอาประกันภัย เช่น ทรัพย์สิน จะเท่ากับหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังของผู้รับฝากทรัพย์ โดยไม่มีบำเหน็จตามวรรคหนึ่งนั่นเอง กล่าวคือ ต้องประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงจะต้องรับผิดชอบในการฝากทรัพย์นี้ ตัวอย่างซึ่งนักนิติศาสตร์มักยกให้เห็นถึงระดับความระมัดระวัง กรณีตามวรรคหนึ่ง ก็คือ “ก. รับฝากรถยนต์ของ ข. โดยไม่มีบำเหน็จค่าฝาก ดังนี้ ปกติ ก. จะเก็บรถยนต์ของตนไว้โดยไม่ใส่กุญแจรถยนต์ ก. จึงเก็บรักษารถยนต์ของ ข. ไว้ในลักษณะเช่นเดียวกัน คือไม่ใส่กุญแจรถยนต์ก็ได้ ต่อมารถยนต์ของ ข. ได้ถูกขโมยไปดั่งนั้น ก. จะต้องรับผิดชอบต่อ ข. หรือไม่ ในเรื่องนี้เมื่อกฎหมายกำหนดให้ ก. ผู้รับฝากมีหน้าที่ในการสงวนรักษาทรัพย์สินที่ตนรับฝากไว้เสมือนเช่นที่ประพฤติปฏิบัติในกรณีของ ก. จะต่ำกว่ามาตรฐานที่คนทั่ว ๆ ไป

¹⁷¹ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 96

ประพตปฏิบัติกันก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้แม้รถยนต์ของ ข. จะสูญหายไปในช่วงที่ฝากไว้กับ ก. ก. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ข. ทั้งนี้เป็นการเสี่ยงภัยที่ ข. ก็ต้องเสี่ยงเองเนื่องจากการไว้วางใจ ก. ให้ดูแลเก็บรักษารถยนต์ของตน ทั้ง ๆ ที่ ก. มีมาตรฐานต่ำกว่าที่คนทั่วไปประพตปฏิบัติ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าผู้รับฝากทำอะไรกับทรัพย์สินของตนก็ทำเช่นเดียวกันกับทรัพย์สินที่รับฝากไว้ก็เพียงพอแล้ว ไม่มีหน้าที่จะต้องระมัดระวัง ดูแลเป็นพิเศษแต่จะระมัดระวังน้อยกว่าไม่ได้¹⁷²

อันที่จริงหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการใช้ความระมัดระวังป้องกันมิให้เกิดวินาศภัยนั้นมีบทบัญญัติของกฎหมายอยู่มาตราหนึ่งทีใกล้เคียงเป็นอย่างมาก มาตรานั้นก็คือมาตรา 223 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าฝ่ายผู้เสียหายมีส่วนทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายด้วยไซ้ ท่านว่าหนีอันจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ฝ่ายผู้เสียหายมากน้อยเพียงใดนั้นต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นประมาณ ข้อสำคัญคือว่าความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้นเพราะฝ่ายไหนเป็นผู้ก่อยิ่งหย่อนกว่ากันเพียงไร

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อสัญญาประเภทนี้ว่า ทำไมจึงต้องมีข้อสัญญาประเภทนี้ ผู้เขียนเห็นว่าผู้รับประกันภัยประสงค์ที่จะให้ผู้เอาประกันภัยดูแลวัตถุที่เอาประกันภัยหรือใช้ความระมัดระวังให้มากขึ้นในการประพตปฏิบัติ เพราะบางกรณีผู้เอาประกันภัยเห็นว่ามิประกันภัยแล้ว จึงอาจจะไม่ใช้ความระมัดระวังอะไรอีกเลยหรือเพื่อเป็นการป้องปรามมิให้ผู้เอาประกันภัย ทูจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเพราะเห็นว่ามิประกันภัยมารองรับความเสียหายอยู่

ผู้เขียนเห็นว่าอันที่จริง หากดูจากหลักทางกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังแล้วจะเห็นว่า กฎหมายประสงค์ให้ผู้เอาประกันภัยใช้ความระมัดระวังอย่างเขาไม่ใช่ออย่างธรรมดาหรือในระดับวิญญชนทั่วไป หากจะเปรียบเทียบกับผู้รับฝากทรัพย์สินไม่มีบาเหน็จ ก็สามารถทำให้เข้าใจได้ว่า ผู้เอาประกันภัยประพตปฏิบัติอย่างไร ก่อนทำประกันภัยก็ควรจะปฏิบัติเช่นนั้นเมื่อทำประกันภัย ผู้รับประกันภัยไม่มีสิทธิเพิ่มภาระใด ๆ ให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้ เพราะสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่ต้องไว้วางใจและให้ความเชื่อถือเฉพาะบุคคลในการเข้ารับเสี่ยงภัยตามสัญญา¹⁷³ ดังนั้นผู้รับประกันภัยจึงมีหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังอย่างวิญญชน กล่าวคือผู้รับประกันภัยที่มีความรอบคอบ (Prudent underwriter) ในการค้นหาความจริงอยู่ด้วยตามมาตรา 866¹⁷⁴ เช่น โดยดูจากความเสียหายที่ผ่าน

¹⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 384

¹⁷³ เรื่องเดียวกัน

¹⁷⁴ มาตรา 866 “ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวในมาตรา 865 นั้นก็ดี หรือรู้ว่าข้อแถลงความเป็นความเท็จก็ดี หรือควรจะารู้เช่นนั้นหากใช้ความระมัดระวังตั้งจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญชนก็ดี ท่านให้ฟังว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์”

มา (Loss experience) ซึ่งเรื่องนี้ผู้รับประกันภัยต้องทราบเพื่อกำหนดว่าจะรับประกันภัยหรือไม่ หากรับประกันภัยเบี้ยประกันภัยเท่าใด หรือหากความเสียหายมีมาก ก็ไม่ควรรับประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะใช้มาตรา 865 เป็นประโยชน์ของตนเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ กล่าวคือ จะว่าเป็นหน้าที่ผู้เอาประกันภัยเพียงอย่างเดียวไม่ได้ และจะอ้างว่าผู้เอาประกันภัยไม่บอกไม่ได้ เพราะความชำนาญและประสบการณ์ในการประกันภัยของผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยในแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน แต่เมื่อผู้รับประกันภัยหวังผลเพียงว่าให้เป็นหน้าที่ผู้เอาประกันภัยนั้นไม่ได้ เพราะผู้เอาประกันภัยโดยทั่วไปไม่รู้อรรถาธิบายทางด้านการประกันภัย เมื่อผู้รับประกันภัยไม่ถามแล้ว จะนำข้อสัญญาขึ้นมาชี้แจงความรับผิดชอบของตนเห็นว่าไม่น่าจะได้ และไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัยเพราะเป็นการเพิ่มภาระให้ผู้เอาประกันภัย ทั้งๆที่คนได้รับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยไปแล้ว และอีกกรณีหนึ่ง สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาเพื่อบรรเทาความเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันภัยมิใช่สัญญาเพื่อเพิ่มภาระให้แก่ผู้เอาประกันภัยแต่อย่างใด

ในศาลไทยเองก็เคยวินิจฉัยกรณีที่ผู้รับประกันภัยอ้างว่าผู้เอาประกันภัยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ศาลก็พิพากษาว่าเป็นประมาทเลินเล่อธรรมดาซึ่งผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบ (แม้ในสัญญาจะไม่มีข้อสัญญาประเภทนี้อยู่ก็ตาม) เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 330/2519 วินิจฉัยว่า “คนงานของโจทก์จุดไฟหม้อน้ำตามปกติ แต่ไม่ได้ตรวจสอบน้ำมันซึ่งเก่าหลวม น้ำมันรั่วออกมาจนเกิดไฟลุกไหม้รอบ ๆ หม้อน้ำอย่างรุนแรง หม้อน้ำระเบิด เป็นประมาทเลินเล่อธรรมดา ไม่ถึงขั้นอย่างร้ายแรงที่จะยกเว้นความผิดของผู้รับประกันภัย”¹⁷⁵

คำพิพากษาฎีกาที่ 1742/2520 วินิจฉัยว่า “โจทก์ไม่จ้างคนยามเฝ้าสถานที่และจัดหาเครื่องดับเพลิงหลังจากถูกวางเพลิงมาครั้งหนึ่ง ไม่เป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง”¹⁷⁶

วิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้วข้างต้นถึงผลบังคับของข้อสัญญาดังกล่าวตามกฎหมายไทยและกฎหมายอังกฤษ เห็นได้ว่าข้อสัญญาดังกล่าวมีลักษณะของความไม่เป็นธรรม หากตีความว่าผู้เอาประกันภัยจะต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อมิให้เกิดภัยแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยนั้น และสามารถเทียบเคียงได้ว่าเพียงผู้เอาประกันภัยประมาทเลินเล่อเพียงเล็กน้อย ผู้รับประกันภัยก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธการชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ เนื่องจากตามกฎหมายกำหนดให้ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีที่ผู้เอา

¹⁷⁵ จิตติ ดิงศกัณท์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 87

¹⁷⁶ เรื่องเดียวกัน

ประกันภัยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น ดังนั้นหากนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสอง มาวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่สามารถตีความตามที่กล่าวมาข้างต้นได้ เนื่องจากจะต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น ซึ่งสัญญาประกันภัย เป็นสัญญาสำเร็จรูปและผู้รับประกันภัยเป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น ดังนั้นหากเกิดปัญหาในข้อสัญญาดังกล่าว

และหากมีการพิจารณาให้ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีที่ผู้เอาประกันภัยไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการปกป้องทรัพย์สิน หรือ ผู้เอาประกันภัยประมาทเลินเล่อธรรมดาได้ ก็ถือได้ว่าเป็นข้อตกลงที่กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสาม (2) จึงถือได้ว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย

4.4 ปัญหาของความหมายของข้อสัญญาที่เกี่ยวกับเงื่อนไขบังคับก่อนในสัญญาประกันวินาศภัย

ในกรมธรรม์ประกันภัยนั้นจะมีข้อสัญญาข้อหนึ่ง ซึ่งเขียนเป็นหัวข้อของสัญญาว่า “เงื่อนไขบังคับก่อน” และในข้อความของข้อสัญญามักจะกำหนดว่า “บริษัทอาจจะไม่รับผิดชอบใช้เงินทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์นี้”

ในบางกรมธรรม์ก็อาจกำหนดว่า “บริษัทไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินทดแทนตามกรมธรรม์นี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามถ้วนตามสัญญาประกันภัยและเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัย (โปรดสังเกตข้อความข้างต้นมีคำว่า”สัญญาประกันภัย” อยู่ด้วย)¹⁷⁷

ในบางกรมธรรม์ไม่ได้กำหนดข้อความเหล่านี้ไว้เป็นข้อสัญญา โดยเฉพาะแต่จะกำหนดเป็นข้อความท้ายข้อสัญญา โดยเฉพาะข้อสัญญาที่เกี่ยวกับ“หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกหรือค่าสินไหมทดแทน” เช่นกรมธรรม์ประกันอัคคีภัย จะกำหนดไว้วรรคสุดท้ายว่า “บริษัทจะไม่รับพิจารณาขอใช้ค่าสินไหมทดแทน นอกจากผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว”

ปัญหา

¹⁷⁷ โปรดดูภาคผนวก

มันว่าจะรักษาทรัพย์สินนั้นในอยู่ในสภาพที่เหมาะสม เหล่านี้ ขึ้นอยู่กับว่า กรมธรรม์ได้กำหนดหรือไม่ว่า ให้เป็นเงื่อนไขที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องปฏิบัติก่อนแล้ว ผู้รับประกันภัยจึงรับผิดชอบ (Condition precedent to the liability of the insurer) หากไม่มีกำหนดไว้ ผู้รับประกันภัยมีเพียงสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดข้อสัญญาเท่านั้น หากกำหนดไว้ ผู้รับประกันภัยก็มีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบได้¹⁸¹

อย่างไรก็ตามมันอาจจะถูกกำหนดอยู่ในเงื่อนไขเพียงเงื่อนไขหนึ่งเดียวจากข้อสัญญาทั้งหลายก็ได้หรือจะกำหนดไปในแต่ละเงื่อนไขก็ได้¹⁸² ในกรณีเช่นนี้ ดูเหมือนว่าถ้าไม่มีผู้ใดจะแสดงถึงเงื่อนไขที่ต้องกระทำก่อน (Condition precedent) เช่นนี้มันอาจเป็นเงื่อนไขทำให้ผู้รับประกันภัยมีสิทธิเรียกได้เพียงค่าเสียหายเท่านั้น เช่นในคดี Bradley and Essex and Suffolk Accident Indemnity Society (1912, C.A.) เงื่อนไขในกรมธรรม์ Workmen' compensation มีด้วยกัน 3 ส่วน ส่วนแรกระบุว่า “ค่าเบี้ยประกันภัยจะถูกกำหนดโดยจำนวนเงินค่าจ้างของลูกจ้าง” ส่วนที่ 2 ระบุว่า “ค่าจ้างดังกล่าวต้องบันทึกไว้ในสมุดค่าจ้าง” และส่วนที่ 3 ระบุว่า “ผู้รับประกันภัยมีสิทธิเข้าไปตรวจสอบดังกล่าว” นอกจากนั้นก็ยังมีข้อสัญญาข้อหนึ่งกำหนดว่า เงื่อนไขทั้งหลายในกรมธรรม์เป็นเงื่อนไขบังคับก่อน ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ผู้เอาประกันภัยไม่ได้เก็บสมุดบัญชีค่าจ้างดังกล่าวไว้ เมื่อมีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ผู้รับประกันภัยปฏิเสธความรับผิดชอบ ศาลวินิจฉัยว่า ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบ โดยให้เหตุผลว่าการไม่ปฏิบัติตามของผู้เอาประกันภัยนั้นไม่ใช่เงื่อนไขบังคับก่อน¹⁸³ แต่มันเป็นแค่ข้อสัญญาเกี่ยวเนื่องหรือข้อสัญญาปลีกย่อย (Collateral requirement) ที่กำหนดไว้เพื่อการคำนวณเบี้ยประกันภัย¹⁸⁴

ในคดี Stoneham v. Ocean, Railway and General (1887) ศาลวินิจฉัยว่าข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบภายใน 7 วันนับแต่เกิดอุบัติเหตุ นั้นเป็นเพียงข้อสัญญาปลีกย่อยหรือข้อสัญญาเกี่ยวเนื่อง (Collateral stipulation)¹⁸⁵

กรณีดังกล่าวมานี้ ทุกวันนี้ไม่เกิดขึ้นแล้ว เว้นเสียแต่ผู้รับประกันภัยไม่ใช้ความระมัดระวังในการร่างข้อสัญญา¹⁸⁶

¹⁸¹ Ibid

¹⁸² Ibid

¹⁸³ Ibid 39-40

¹⁸⁴ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p 3/10

¹⁸⁵ Ibid

¹⁸⁶ Ibid

อย่างไรก็ตามมีบางข้อสัญญาแม้ว่าจะกำหนดไว้ว่าเป็น Condition precedent to insurer's liability ก็ตามแต่ศาลก็ไม่เห็นด้วย ข้อสัญญาที่ว่านี้คือ ข้อสัญญาว่าด้วยหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยต้องให้ความระมัดระวัง – Reasonable Precaution Clause โดยเห็นว่าไม่สามารถตีความว่าเป็นเงื่อนไข เพราะหากไม่กระทำตามที่ระบุไว้ ผู้รับประกันภัยก็มีสิทธิปฏิเสธความรับผิดชอบโดยไม่ต้องคำนึงว่าการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาดังนี้กับความเสียหายนั้นจะเกี่ยวพันกันหรือไม่ก็ตาม¹⁸⁷ โดย Humphreys J. ปฏิเสธที่จะถือว่าข้อสัญญาในลักษณะเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัย (Condition precedent to liability) แม้ว่ามันจะถูกกำหนดไว้เช่นนั้นก็ตาม¹⁸⁸

กล่าวโดยสรุปเงื่อนไขประเภทนี้เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Condition precedent to liability หรือ Condition precedent to recovery หรือ Condition precedent to insurer's liability for a particular loss ผลก็คือว่าผู้รับประกันภัยไม่สามารถปฏิเสธสัญญาได้ทั้งหมด หากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด เขาจะปฏิบัติได้เฉพาะความเสียหายแต่ละครั้งเท่านั้น กล่าวคือ ความเสียหายครั้งแรกผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาในกรมธรรม์ ผู้รับประกันภัยปฏิเสธความรับผิดชอบได้แต่หากความเสียหายครั้งหลังต่อ ๆ มานั้นผู้เอาประกันภัยปฏิบัติตามข้อสัญญาผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบตามกรมธรรม์

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

คำว่า “เงื่อนไข” ในกฎหมายไทยได้บัญญัติอยู่ในมาตรา 182 ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เรียกว่า Contingent Condition ซึ่งแบ่งออกเป็นเงื่อนไขบังคับก่อน (Condition Precedent) และเงื่อนไขบังคับหลัง (Condition Subsequent) อันจะทำให้นิติกรรมนั้นเกิดผลหรือนิติกรรมนั้นสิ้นสุดลง

“เงื่อนไข” ตามข้อสัญญาที่ว่านี้เป็นเงื่อนไขประเภท Promissory Condition ท่านศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ เรียกเงื่อนไขประเภทนี้ว่าเงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัยโดยอธิบายว่าเป็นข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติตามชำระหนี้บางอย่างหนึ่งก่อนที่ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน¹⁸⁹

ดังนั้นจะเห็นว่าตามหลักของกฎหมายไทยจะไม่เรียกข้อสัญญาว่าเงื่อนไขหรือข้อรับรองอย่างกฎหมายอังกฤษ ผลของข้อสัญญาโดยทั่วไป ซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์ในสัญญาประกันภัยนั้น หากผู้เอาประ

¹⁸⁷ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p 840

¹⁸⁸ Ibid

¹⁸⁹ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 70

กันภัยไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ผู้รับประกันภัยไม่มีสิทธิปฏิเสธการชดใช้ค่าสินไหม แต่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย หรือลดค่าสินไหมทดแทนลงเท่านั้น¹⁹⁰

อย่างไรก็ตามข้อสัญญาซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์ในสัญญานั้นสามารถกำหนดเป็นเงื่อนไขได้แต่ต้องตกลงกันให้ชัด กล่าวคือต้องมีข้อความที่ชัดเจนว่าหากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญา ผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิเรียกให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นต้น

หากการกำหนดเป็นที่สงสัยต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัยโดยไม่ถึงเป็นเงื่อนไขผู้รับประกันภัยจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ (ฎีกาที่ 2179/2526 ฎ.1388)¹⁹¹

ข้อสัญญาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นอันที่จริงแปลมาจาก ข้อสัญญาประกันภัยของต่างประเทศ ซึ่งมักจะกำหนดไว้ดังนี้

Observance

The observance and fulfillment of the terms exception and condition of and endorsement applying to this policy in so far as they relate to anything to be undertaken or complied with by the insured shall be a condition precedent to the right of the insured to claim under this policy"¹⁹²

จะเห็นว่าเขาใช้คำว่า Observance ซึ่งแปลว่า การปฏิบัติตาม เขาไม่ได้ใช้คำว่า Condition precedent แต่อย่างใด แต่ในกรมธรรม์ที่ใช้อยู่ในประเทศไทยกลับใช้คำว่าเงื่อนไขบังคับก่อน

ข้อสัญญาข้อนี้ หากมองโดยภาพรวมแล้วจะทำให้ข้อสัญญาทุกข้อที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ (ยกเว้นกรณีที่กำหนดข้อความดังกล่าวไว้ภายใต้ข้อสัญญาข้อใดข้อหนึ่งดังเช่นกรมธรรม์ประกันอัคคีภัย ดังที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นแล้ว) จะกลายเป็นเงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยไปทั้งหมด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ข้อสัญญาทุกข้อที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ประกันภัยคือข้อยกเว้นความรับผิดชอบผู้รับประกันภัยนั่นเอง

ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดข้อสัญญาในลักษณะนี้เป็นการทำให้ข้อสัญญาทั้งหลายกลายเป็นกฎข้อบังคับ (Regulation) มากกว่าจะเป็นข้อสัญญาที่เกิดขึ้นจากเจตนาในการเข้าทำสัญญา เพราะนอกจากผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิกำหนดข้อสัญญาแล้ว เขายังต้องมารับภาระอันมากกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

¹⁹⁰ เรื่องเดียวกัน

¹⁹¹ เรื่องเดียวกัน

¹⁹² G.C.A. Dickson and W.M. Stein . *Insurance practice* . Cambridge : The Chartered Insurance Institute ,1997 . p 6/25

แล้วประการหนึ่ง เขายังต้องรับภาระที่ต้องปฏิบัติตามข้อสัญญาเหล่านั้นอีกหากไม่กระทำตาม ผู้รับประกันภัยไม่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพราะผู้เอาประกันภัยผิดสัญญา

หากพิจารณาตามที่กล่าวจะเห็นว่าผู้เอาประกันภัยเมื่อประสงค์จะทำประกันภัยและสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นภาระของผู้เอาประกันภัยจะมีดังนี้

1. ชำระเบี้ยประกันภัย อันเป็นหนี้ประฐานของสัญญาประกันภัย
2. รับภาระในการปฏิบัติตามข้อสัญญาประกันภัยซึ่งกำหนดให้มีมากกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้
3. จากข้อ 2 ข้อสัญญาเหล่านั้นยังเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยอีก

ตามที่กล่าวมาจะเห็นว่า กว่าที่ผู้รับประกันภัยจะได้รับค่าสินไหมทดแทนอันเป็นหนี้ประฐานนั้นมีภาระเพิ่มขึ้นถึง 2 ประการที่สำคัญ ขณะที่ผู้รับประกันภัยปฏิบัติชำระหนี้เพียงครั้งเดียว นอกจากนั้นกฎหมายยังให้สิทธิผู้รับประกันภัยรับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันภัยได้อีกหากมีบุคคลภายนอกเป็นผู้ก่อความเสียหาย

ผู้เขียนเห็นว่า การร่างสัญญาเป็นเงื่อนไขนี้ไม่มีความจำเป็นเท่าใดนัก และอาจยอมรับว่าในทางปฏิบัติก็แทบจะไม่มีใครหยิบยกขึ้นมากล่าวอ้างเพื่อต่อรองในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

4.5 ปัญหาข้อสัญญาให้สัญญาสิ้นสุดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ

4.5.1 ข้อสัญญาว่าด้วย “สิทธิในการบอกเลิกกรมธรรม์”

สิทธิในการบอกเลิกกรมธรรม์ในที่นี้หมายถึง สิทธิในการบอกเลิกสัญญาประกันภัยนั่นเอง ซึ่งโดยทั่วไปกรมธรรม์ทั้งหลายมักจะมีข้อสัญญานี้อยู่ แต่มีอยู่บ้างบางกรมธรรม์ที่ไม่มีข้อสัญญาเช่นนี้ไว้ เช่น

1. กรมธรรม์ Contract Work Insurance Policy and Erection All Risks Insurance Policy ซึ่ง เป็นกรมธรรม์ประกันภัยที่เกี่ยวกับการรับเหมาก่อสร้าง และการติดตั้งเครื่องจักร เหตุที่กรมธรรม์ประเภทนี้ ไม่มีข้อสัญญาให้เลิกกรมธรรม์นั้นอาจเป็นเพราะ การงานตามที่ถูกเอาประกันภัยรับจ้างนี้เป็นเฉพาะช่วงเวลา เช่นกรณีการรับเหมาก่อสร้าง โครงการใหญ่ เช่นการก่อสร้างทางหลวง เมื่อได้มีการทำประกันภัยไปแล้ว ผู้รับประกันภัยต้องไม่เลิกสัญญาประกันภัย เพราะหากเลิกสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะทำประกันภัยกับบริษัทรับประกันภัยรายใหม่ลำบากเนื่องจากการยกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยนั้นอาจมีสาเหตุ

มาจากการเกิดความเสียหายจำนวนมาก หรือจำนวนค่าสินไหมทดแทนในแต่ละครั้งสูง ดังนั้นผู้รับประกันภัยรายใหม่อาจเรียกเบี้ยประกันภัยสูงมากจนทำให้ผู้เอาประกันภัยรับภาระไม่ไหว

2. กรมธรรม์ประกันภัยอุบัติเหตุเดินทาง กรมธรรม์ประเภทระยะเวลาการเสี่ยงภัยจะเป็นเพียงระยะสั้นๆ เช่น 3 วัน 7 วัน เป็นต้น ดังนั้นโอกาสในการยกเลิกสัญญาแก่นั้นแทบเป็นไปได้

นอกจากกรมธรรม์ทั้งสองดังกล่าวข้างต้น ในต่างประเทศมีกรมธรรม์บางประเภทเช่น กรมธรรม์ประกันภัยความเสียหายอันเนื่องมาจากฝน (Rain Insurance) ก็ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญาไว้เหมือนกัน เหตุผลที่ให้ไว้ก็คือ เนื่องจากกรมธรรม์ลักษณะเช่นนี้ เวลาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญมาก จะเห็นได้ว่าหากยินยอมให้ผู้รับประกันภัยบอกเลิกสัญญาได้ โดยอาศัยอำนาจตามข้อสัญญาในกรณีที่มีการพยากรณ์ประกาศว่าฝนจะตกในช่วงระยะเวลาใด ผู้รับประกันภัย ก็จะรีบชิงบอกเลิกสัญญาเสียก่อน ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหาย และไม่เป็นธรรมแก่ผู้เอาประกันภัยเป็นอย่างมาก หรือกรณีตรงกันข้ามที่มีพยากรณ์ว่าอากาศแจ่มใสฝนจะไม่ตกหากยอมให้ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญาได้ ก็ย่อมไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับประกันภัยได้เช่นเดียวกัน¹⁹³

สำหรับข้อสัญญาที่กำหนดสิทธิในการบอกเลิกกรมธรรม์หรือบอกเลิกสัญญาประกันภัยนี้ มักจะกำหนดให้ผู้สัญญาทั้งสองฝ่ายมีสิทธิเลิกสัญญา โดยที่ข้อความในข้อสัญญาทำนองอย่างเช่นที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันอัคคีภัยซึ่งกำหนด ไว้ในข้อที่ 17 ว่า

บริษัทจะบอกเลิกกรมธรรม์ฉบับนี้ ได้ด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้าโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงผู้เอาประกันภัยตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายที่แจ้งให้บริษัททราบในกรณีนี้บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ฉบับนี้ได้ใช้บังคับแล้วออกตามส่วน

ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกกรมธรรม์ฉบับนี้โดยแจ้งให้บริษัททราบเป็นหนังสือและมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืน หลังจากหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ฉบับนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น”

ในบางกรมธรรม์ก็จะกำหนดเพิ่มเติมให้ทราบว่าเบี้ยประกันภัยระยะสั้นนั้นคำนวณอย่างไรไว้ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่อัตราไม่เกินต่อเดือนไว้ตั้งแต่ไม่เกิน 1 เดือนจนถึง 12 เดือน (1 ปี) ซึ่งเป็นระยะเวลาปกติในการทำประกันภัยทั่วไป เช่น ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกภายใน 1 เดือน (ไม่เกิน 1 เดือน) ผู้รับประกันภัยจะหักเบี้ยประกันภัยออก ร้อยละสิบห้าต่อปีของเบี้ยประกันภัยเต็มปี เช่นเบี้ยประกันภัย 100 บาท หักร้อยละสิบห้า ดังนั้นผู้เอาประกันภัยจะได้รับเบี้ยประกันภัยคืน 85 บาท เป็นต้น แต่บางกรมธรรม์ประกันภัย

¹⁹³ ปัญจะ เปี่ยมพงศ์สานต์. “สิทธิและความรับผิดชอบคู่สัญญาและผู้รับประกันภัย” . วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2517 . หน้า 54-55

เช่นกรณีกรรมประกันภัยรถยนต์จะมีอัตราตารางเบี้ยประกันภัยระยะสั้นต่างออกไป กล่าวคือจะเป็นช่วงตามระยะเวลาของวัน เช่น จำนวนวันรับประกันภัย 20-29 วันจะคืนเบี้ยประกันภัย ร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยเต็มปี กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยจะหักเบี้ยประกันภัยไว้ ร้อยละ 35 เช่น เบี้ยประกันภัย 100 บาท หัก 35 บาท คืนเบี้ยประกันภัยให้ผู้เอาประกันภัย 65 บาท

ข้อสังเกต

1. วิธีการหักเบี้ยประกันภัยระยะสั้นของกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ เมื่อเทียบต่อเดือนกับกรรมธรรม์ประกันภัยอื่น ซึ่งมีตารางวิธีหักเบี้ยประกันภัยระยะสั้นแล้ว จะเห็นว่ากรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์จะหักเบี้ยประกันภัยระยะสั้นมากกว่าประมาณเกือบ 2 เท่า
2. วิธีการเขียนข้อความเกี่ยวกับการหักเบี้ยประกันภัยระยะสั้นนี้กรรมธรรม์ประกันภัยทั่วไปใช้ข้อความว่า “ตารางอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น” แต่กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ใช้ข้อความว่า “อัตราคืนเบี้ยประกันภัย” ซึ่งผลจะทำให้ตัวเลขร้อยละที่ใช้คำนวณต่างกัน กล่าวคือ กรรมธรรม์ทั่วไป เช่น ภายใน 1 เดือนหักร้อยละ 15 แต่กรรมธรรม์ประกันภัยคืนร้อยละ 65 (หักร้อยละ 35) ซึ่งจะเห็นว่าผู้เอาประกันภัยอาจจะหลงเข้าใจผิดในวิธีการคืนเบี้ยประกันภัยได้ว่า กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ให้ประโยชน์มากกว่ากรรมธรรม์ประกันประเภทอื่นทั้งที่ความเป็นจริงหักมากกว่า
3. กรรมธรรม์ประกันภัยจำนวนไม่น้อยไม่กล่าวถึงตารางอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น ๆ ไร่ ปัญหาอาจเกิดขึ้นว่าจะใช้ตารางอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้นแบบไหนระหว่างของกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ กับกรรมธรรม์ประกันภัยอย่างอื่นที่มีตารางกำหนดไว้

นอกจากนั้นก็มีกรรมธรรม์ประเภทหนึ่งซึ่งมีการกำหนดข้อสัญญาให้ผู้รับประกันภัยมีสิทธิเลิกสัญญาได้ แต่ไม่มีข้อความถึงกรณีผู้เอาประกันภัยเลิกสัญญาไว้ เช่น กรรมธรรม์ประกันการเสียดภัยทุกชนิด โดยระบุไว้ในข้อสัญญาข้อที่ 5 ว่า “บริษัทอาจจะทำการยกเลิกกรรมธรรม์นี้ได้ โดยการแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าเจ็ดวัน ทางจดหมายลงทะเบียน ไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่ทราบครั้งสุดท้ายของผู้เอาประกันภัย ในกรณีเช่นนี้ ผู้เอาประกันภัยจะได้รับเบี้ยประกันภัยในส่วนที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองจะถึงวันสิ้นสุดของการเอาประกันภัย”

นอกจากปัญหาบางประการที่ตั้งข้อสังเกตไว้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในกรณีข้อสัญญาประเภทนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาอีกก็คือว่า

1. สิทธิในการยกเลิกสัญญาที่มีข้อความลักษณะนี้สามารถใช้สิทธิเลิกสัญญาได้ทุกกรณีหรือไม่
2. ข้อสัญญาไม่มีการระบุถึงเหตุในการเลิกสัญญาไว้แต่ประการใด

3. กรณีการคืนเบี้ยประกันภัย กรณีที่ผู้รับเป็นฝ่ายบอกเลิกไม่มีข้อความใดกล่าวถึงดอกเบี้ยที่ต้องชำระให้แก่ผู้เอาประกันภัย
4. การกำหนดวิธีการคืนเบี้ยประกันภัยที่ไม่เท่ากันอาจก่อปัญหาได้แย้งขึ้นได้ว่า เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายอังกฤษ

ตามหลักของกฎหมายอังกฤษถือว่า ไม่มีการเสี่ยงภัยไม่มีเบี้ยประกันภัย (No risk no premium)¹⁹⁴ เช่นเดียวกันเมื่อสัญญาเริ่มต้นมีผลบังคับ โดยสมบูรณ์ กล่าวคือมีการเสี่ยงภัยภายใต้กรรมธรรม์ที่มีผลบังคับ โดยสมบูรณ์แล้วตามหลัก Common Law ก็จะไม่มีการคืนเบี้ยประกันภัย (Premium never recoverable after insurer on risk)¹⁹⁵

ที่กล่าวมานั้นเป็นหลักการที่จะมีการคืนหรือไม่คืนเบี้ยประกันภัยในกรณีทั่ว ๆ ไป เช่น สัญญาประกันภัยเป็นโมฆียะและถูกบอกล้าง หรือส่วนได้เสียหมดไประหว่างสัญญามีผลบังคับ ส่วนการกำหนดการคืนเบี้ยประกันภัยอาจกำหนดไว้ในสัญญาได้ Raoul อธิบายว่า “บ่อยครั้งกรรมธรรม์อาจจะมีข้อสัญญาในการคืนเบี้ยประกันภัยบางส่วนได้เช่น กรณี กรรมธรรม์ประกันภัยถูกยกเลิก หรือการเสี่ยงภัยลดน้อยลง บางครั้งผู้รับประกันภัยอาจจะถูกกำหนดให้ใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการคืนเบี้ยประกันภัยบางส่วน กรณีเช่นนี้ศาลจะไม่เข้าไปก้าวล่วงการใช้ดุลพินิจ ถ้ามีเหตุผลอันสมควร บางกรณีผู้รับประกันภัยอาจสงวนสิทธิในการยกเลิกกรรมธรรม์ประกันภัยในเวลาใด ๆ ก็ได้ ด้วยการชำระคืนเบี้ยประกันภัยตามส่วนที่ยังไม่มีการเสี่ยงภัย (Unearned preparation of the premiums)”¹⁹⁶

นอกจากนั้นบางกรรมธรรม์ซึ่งมีข้อกำหนดให้คืนเบี้ยประกันภัยตามอัตราส่วนที่ยังไม่มีการเสี่ยงภัยนี้เป็นเงื่อนไขบังคับก่อนที่จะให้สิทธิผู้รับประกันภัยในการบอกเลิกการเสี่ยงภัยหรือกรรมธรรม์ (Terminate the risk) แต่กรรมธรรม์บางส่วนอาจจะกำหนดให้การยกเลิกกรรมธรรม์โดยทันทีหรือภายในกำหนดระยะเวลาหลังจากที่แจ้งให้ทราบ โดยผู้รับประกันภัยและภาระผูกพันที่ต้องคืนเบี้ยประกันภัยนั้น ก็จะเป็นเพียงข้อสัญญาย่อยหรือข้อสัญญาเกี่ยวเนื่อง (Collateral) ของการบอกกล่าวนั้น¹⁹⁷

¹⁹⁴ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p 402

¹⁹⁵ Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p 133

¹⁹⁶ Ibid , p 134

¹⁹⁷ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p 803

ดังนั้น Macgillivray จึงเรียกข้อสัญญาที่ว่า “เงื่อนไขที่ให้เสรีภาพในการบอกเลิกการเสี่ยงภัย (Conditions reserving liberty to terminate the risk)”¹⁹⁸

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

มาตรา 386 บัญญัติว่า “ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญา โดยข้อสัญญาหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การเลิกสัญญาเช่นนั้นย่อมแสดงด้วยแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง”

จะเห็นว่ากฎหมายแบ่งสิทธิในการการเลิกสัญญาไว้ 2 ประเภทคือ

1. โดยบทบัญญัติของกฎหมาย

2. โดยข้อสัญญา

1. โดยบทบัญญัติของกฎหมายแบ่งออกเป็น

1.1 กรณีทั่วไป ซึ่งจะต้องบังคับตามมาตรา 387 ถึงมาตรา 394

1.2 กรณีเฉพาะ สำหรับการประกันภัยสามารถแบ่งออกเป็น

1.2.1 ตาม พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 40 ถึงมาตรา 42 ซึ่งเป็นการบัญญัติไว้เฉพาะเรื่องสัญญาประกันอัคคีภัยเท่านั้น

1.2.2 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 872 และมาตรา 876

มาตรา 872 บัญญัติว่า “ก่อนเริ่มเสี่ยงภัยผู้เอาประกันภัย บอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้เบี้ยประกันภัยถึงจำนวน”

มาตรา 876 บัญญัติว่า “ถ้าผู้รับประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ผู้เอาประกันภัย จะเรียกให้หาประกันอันสมควรให้แก่ตนก็ได้ หรือจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

ถ้าผู้เอาประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ท่านให้ใช้วิธีเดียวกันนี้บังคับตามสมควรแก่เรื่อง แต่กระนั้นก็ดี ถ้าเบี้ยประกันภัยได้ส่งแล้วเต็มจำนวนเพื่ออายุประกันภัยเป็นระยะเวลา มากน้อยเท่าใดไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยบอกเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้นสิ้นสุดลง”

2. โดยข้อสัญญา ก็เป็นไปตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน

¹⁹⁸ Ibid

ลักษณะของการเลิกสัญญาโดยทั่วไป ท่านศาสตราจารย์ ดร.จิด เศรษฐบุตร ได้อธิบายภาพรวมทั้งหมดว่าสัญญาสิ้นสุดหรือเลิกกันได้อย่างไร โดยท่านได้อธิบายด้วยการแบ่งแยกลักษณะสัญญาโดยดูในด้านอายุหรือระยะเวลาบังคับของสัญญา ดังพอสรุปได้ดังนี้

2.1 สัญญาที่ก่อนนี้ให้คู่สัญญาปฏิบัติครั้งหนึ่งครั้งเดียว กล่าวคือ การชำระหนี้ที่สัญญาก่อนขึ้นนั้นกระทำครั้งเดียวไม่ใช่กระทำซ้ำกันหลายครั้งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เมื่อคู่สัญญาปฏิบัติต่อกันแล้วสัญญาก็สิ้นสุดลง เช่นสัญญาซื้อขาย เมื่อผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์และส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้ผู้ซื้อครั้งเดียว ผู้ซื้อmithาที่ต้องชำระราคาเป็นเงินจำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตามหากมีข้อตกลงว่าผู้ซื้อmithาชำระผ่อนเป็นรายเดือนจนครบคือชำระหลายครั้ง แต่ผู้ขายmithาต้องปฏิบัติครั้งเดียวคือ โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและส่งมอบทรัพย์สินถือว่าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาซื้อขายโดยชำระเงินผ่อนก็เข้าอยู่ในประเภทนี้ด้วย

แต่อาจมีการเลิกสัญญาได้ด้วยเหตุดังนี้

- มีข้อตกลงกันว่าหากมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจบอกเลิกสัญญาได้

- หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งบอกเลิกสัญญาได้

- การชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัยเพราะความผิดของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งเลิกสัญญาได้

2.2 สัญญาที่ก่อนนี้ให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายปฏิบัติเป็นระยะช่วง ๆ กันไป ตลอดระยะเวลาหนึ่ง เช่นสัญญาเช่า ซึ่งผู้ให้เช่าmithาต้องให้ผู้เช่าได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เช่าเป็นระยะเวลาไป ส่วนผู้เช่าmithาmithาต้องชำระค่าเช่าเป็นระยะเวลาไปเช่นกัน นอกจากสัญญาเช่าทรัพย์สินแล้วยังมีสัญญาอื่นอีก เช่น สัญญาจ้างแรงงาน ทั้งหุ้นส่วนและตัวบริษัท เป็นต้น

สัญญาประเภทนี้เมื่อทั้งสองฝ่ายชำระหนี้ต่อกัน ตลอดระยะเวลาหนึ่งแล้วสัญญาจึงจะสิ้นสุดลง นอกจากนั้น การสิ้นสุดของสัญญาประเภทนี้อาจเกิดจาก

- คู่สัญญาได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดลงเช่น 3 ปี เป็นต้น

- หากมิได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดไว้แล้ว หลักการmithาว่า คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมบอก

กล่าวล่วงหน้าให้เลิกสัญญาได้

นอกจากนั้น สัญญาประเภทนี้อาจจะมีการเลิกสัญญากัน ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาในข้อ 1.1-1.3 ก็ได้

ความแตกต่างระหว่างสัญญาประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ สัญญาประเภทที่ 1 นั้น หากเป็นกรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา หรือการชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัย เพราะความผิดของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การบอกเลิกสัญญาจะมีผลย้อนหลัง ไปจนถึงเวลาทำสัญญา ส่วนประเภทที่ 2 ไม่มีผลต่อไปในอนาคต¹⁹⁹ เมื่อพิจารณาจากการจัดประเภทสัญญาแล้ว โดยทั่วไป สัญญาประกันภัยสามารถจัดอยู่ในสัญญาประเภทที่หนึ่ง กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัย จ่ายเบี้ยประกันภัยเพียงครั้งเดียวส่วนผู้รับประกันภัยอาจจะชำระหนี้คือค่าสินไหมทดแทนหลายครั้ง ตลอดอายุสัญญาประกันภัยก็ได้

กล่าวโดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า โดยทั่วไปการใช้สิทธิเลิกสัญญาจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสัญญาประเภทที่ 1 ดังกล่าวมาแล้วใน 1.1-1.3 นั้น ผู้เขียนเห็นว่าการเลิกสัญญาจะต้องมีเหตุในการเลิกสัญญาด้วย เพราะโดยหลักการ การเลิกสัญญาเท่ากับเป็นการทำลายสัญญา²⁰⁰ และเหตุที่ว่าจะต้องเป็นเหตุอันพอสมควรด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหตุจากการไม่ชำระหนี้ หรือผิดสัญญาในข้ออันเป็นสาระสำคัญ

ดังนั้นการกำหนดข้อสัญญาที่ให้ทั้งผู้รับประกันภัย และผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิโดยอิสระ กล่าวคือเลิกสัญญาต่อกันตามอำเภอใจนั้นเห็นว่าจะไม่น่าจะเป็นเรื่องที่ถูกต่อนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของผู้รับประกันภัย เพราะการประกันภัยเป็นเรื่องของการบรรเทาความเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยเมื่อเขาเห็นว่าผู้รับประกันภัยรับเสี่ยงภัยแทนเขา เขาย่อมพอใจในหน้าที่เขาก่อขึ้น และเป็นเรื่องยากที่เขาจะขอยกเลิกสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือผู้รับประกันภัยเองก็จะต้องเข้าใจในแนวคิดของการประกันภัยด้วย แม้ว่าการประกันภัยจะอยู่ในรูปของธุรกิจที่ต้องค้ำกำไรก็ตาม แต่ธุรกิจการประกันภัยนั้นอาจแตกต่างไปจากธุรกิจค้ำกำไรอย่างอื่นก็เพราะแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นที่ว่า “การประกันภัยเป็นการบรรเทาความเสียหาย”

มาตรการอันหนึ่ง ที่ควรหยิบยกให้เห็นในที่นี้ก็คือ เรื่องที่ผู้เอาประกันภัยขอยกเลิกสัญญาก่อนการเสี่ยงภัย ซึ่งปกติอยู่ในมาตรา 872 ที่กล่าวไว้ข้างต้น กล่าวคือมาตรา 872 บัญญัติว่า “ก่อนเริ่มเสี่ยงภัย ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้เบี้ยประกันภัยถึงจำนวน”

ในมาตรานี้ท่านศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ อธิบายว่า “การเสี่ยงภัยเป็นข้อสำคัญในสัญญาประกันภัย กฎหมายยังให้โอกาสผู้เอาประกันภัยที่จะพิจารณาว่าสมควรที่จะผูกพันตามสัญญาต่อไปหรือไม่ ถ้าไม่สมควรใจจะเอาประกันภัยก็บอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ต้องชดใช้แทนผู้รับประกันภัยบ้าง โดยให้ผู้รับประกันภัยได้เบี้ยประกันภัยแต่เพียงหนึ่ง กฎหมายผ่อนผันให้ผู้เอาประกันภัยเสียเบี้ยประกันภัยเพียงกึ่ง

¹⁹⁹ จี๊ด เศรษฐบุตร . หลักกฎหมายแพ่งลักษณะ นิติกรรมและหนี้ . หน้า 352-354

²⁰⁰ เรื่องเดียวกัน

หนึ่งก็เป็นผลดีแก่ผู้เอาประกันภัยอยู่แล้ว เบี้ยประกันภัยกึ่งหนึ่งนี้หมายความว่าถึง กึ่งหนึ่งของเบี้ยประกันภัยทั้งหมดที่จะต้องเสียเต็มอายุสัญญา”²⁰¹

จากคำอธิบายข้างต้นนั้นจะเห็นว่า

1. กฎหมายยอมให้ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเลิกสัญญาตามอำเภอใจตนก็ได้ โดยดูจากถ้อยคำว่า “ถ้าไม่สมัครใจจะเอาประกันภัยก็บอกเลิกสัญญาเสียได้...” แต่

2. ต้องเสียเบี้ยประกันภัยกึ่งหนึ่ง หรือครึ่งหนึ่งของเบี้ยประกันภัยทั้งหมดตลอดอายุสัญญาประกันภัย

จากประสบการณ์ของผู้เขียนเอง และจากการสอบถามผู้มีประสบการณ์ในธุรกิจประกันภัย พบว่าการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามข้อสัญญานี้ ส่วนใหญ่มักจะมาจากการที่ผู้เอาประกันภัยได้เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนบ่อยครั้งหรือมีความเสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้รับประกันภัยพิจารณาแล้วเห็นว่าขาดทุนเป็นจำนวนมากสำหรับผู้เอาประกันภัยรายนี้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าไม่ถูกต้องนักเพราะการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยนั้น โดยทั่วไปผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนก็ครั้งก็ได้ตลอดอายุสัญญาประกันภัย แต่ต้องไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัยที่ตนต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว แม้เบี้ยประกันภัยกับค่าสินไหมทดแทนจะไม่เท่าเทียมกันก็ตาม เนื่องจากเหตุจากการเสี่ยงภัยในอนาคตอันไม่แน่นอน จึงทำให้จำนวนเงินที่ต้องชำระต่อกันไม่เท่ากัน แต่โดยทางทฤษฎีต้องถือว่าเท่าเทียมกัน หรือใกล้เคียงกัน ดังนั้นแม้ข้อสัญญาจะกำหนดไว้ให้ผู้สัญญาทั้งสองฝ่ายมีสิทธิเลิกสัญญานั้นเห็นว่า หากผู้รับประกันภัยใช้สิทธิเลิกสัญญาตามข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ ก็จะต้องมีเหตุผลอันสมควร เช่น ผู้เอาประกันภัยผิดข้อสัญญาอันเป็นสาระสำคัญ เป็นต้น

สำหรับกรณีผู้เอาประกันภัยขอยกเลิกสัญญาระหว่างอายุสัญญาเห็นว่า เมื่อเขาประสงค์เช่นนั้นไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตามสมควรให้เขายกเลิกสัญญาได้ เพราะเมื่อเขาไม่ประสงค์จะผูกนิติสัมพันธ์กับผู้รับประกันภัยแล้วก็ไม่มีความประสงค์อันใดที่จะให้ต้องติดต่อสัมพันธ์ต่อไป เพราะหากให้ติดต่อสัมพันธ์ต่อไปเขาอาจก่อความเสียหายให้แก่ผู้รับประกันภัยมากกว่าที่ผู้รับประกันภัยจะก่อความเสียหายให้แก่เขา เพราะเบี้ยประกันภัยกับค่าสินไหมทดแทน ตามข้อเท็จจริงมันไม่เท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามผู้เขียนขอตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า หากเป็นกรณีที่มีการเสี่ยงภัยของผู้เอาประกันภัยหมดไประหว่างอายุสัญญาเช่นนี้แล้วผู้เอาประกันภัยจะขอเลิกสัญญาประกันภัยเพื่อขอคืนเบี้ยประกันภัยในส่วนที่ไม่มีการเสี่ยงภัยต่อไปแล้วไม่

²⁰¹ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 21

ได้²⁰² นอกจากนั้น หากส่วนได้เสียหมดไประหว่างอายุสัญญา ผู้เอาประกันภัยจะมาขอยกเลิกสัญญาและเรียกเบี้ยประกันคืนไม่ได้ แม้ว่าสัญญาประกันภัยจะไม่ระงับสิ้นสุดลงก็ตาม กล่าวคือสัญญาประกันภัยยังสมบูรณ์อยู่เพราะเมื่อผู้รับประกันภัยเริ่มเสี่ยงภัยแล้วย่อมได้รับเบี้ยประกันภัยเป็นการตอบแทน²⁰³

ประการต่อมาเกี่ยวกับหากมีกรณีเลิกสัญญา ผู้รับประกันภัยต้องคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในการคืนเบี้ยประกันภัยตามข้อสัญญานั้นดังที่กล่าวมาแล้วว่า หากผู้รับประกันภัยใช้สิทธิเลิกสัญญา การคำนวณเบี้ยประกันภัยคืนจะใช้คืนแบบอัตราส่วน (PRO RATA) กล่าวคือ ใช้อัตราส่วน 1/365 ส่วนผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิเลิกสัญญา ผู้รับประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยให้ผู้เอาประกันภัยด้วยวิธีคืนเบี้ยประกันภัยแบบอัตราระยะสั้น (Short Rate) ซึ่งผู้เอาประกันภัยขาดทุน เมื่อเทียบกับวิธีการใช้อัตราส่วน 1/365 ผู้เขียนขอแสดงวิธีการคำนวณให้เห็น ซึ่งอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้นนี้ ผู้เขียนขอใช้ตารางของกรมธรรม์ทั่วไปที่กำหนดในกรมธรรม์โดยจะไม่ใช้ตารางกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ซึ่งผู้เอาประกันภัยเสียเปรียบมากกว่า โดยจะใช้อัตราเบี้ยประกันภัยตลอดอายุสัญญาประกันภัยที่ 1,000.00 บาท ตารางอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้นของกรมธรรม์ประกันอัคคีภัยสำหรับที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาประกันภัย (ไม่ เกิน / 1 เดือน)	ร้อยละของเบี้ยประกันภัยต่อปี		เบี้ยประกันภัยคืน ผู้เอาประกันภัยบอกเลิก	อัตรา 1/365 จำนวนวัน	เบี้ยประกันภัยคืน ผู้รับประกันภัยบอกเลิก
	รับ	คืน			
1	15	85	850	31	916.00
2	25	75	750	59	839.00
3	35	65	650	90	754.00
4	45	55	550	120	672.00
5	55	45	450	151	587.00
6	65	35	350	181	505.00
7	75	25	250	212	420.00
8	80	20	200	243	335.00
9	85	15	150	273	252.00
10	90	10	100	304	168.00
11	95	5	50	334	85.00
12	100	0	0	365	0

202

จิตติ ดิงศกัทธิ์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย, หน้า 20

203

เรื่องเดียวกัน, หน้า 32-33

จะเห็นว่าเมื่อคำนวณเปรียบเทียบแล้วผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตเปรียบผู้รับประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญา กรณีเช่นนี้ หากเป็นเบี้ยประกันภัยเพียงเล็กน้อย ผู้เอาประกันภัยอาจไม่คิดใจเท่าใดนัก แต่หากเป็นกรณีเบี้ยประกันภัยที่มีจำนวนมากเช่น 100,000.00 บาทหรือมากกว่านั้น จะเห็นภาพได้ชัดเจน

ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดวิธีการคืนเบี้ยประกันภัยในส่วนที่ผู้เอาประกันภัยขอเลิกสัญญานั้นไม่เป็นธรรม ในส่วนนี้ ผู้รับประกันภัยอาจอ้างว่า ผู้รับประกันภัยมีค่าใช้จ่าย ซึ่งต้องรับภาระหากอ้างเช่นนี้ก็สามารถโต้แย้งได้ว่าเบี้ยประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยคำนวณเพื่อเรียกให้ผู้เอาประกันภัยชำระนั้นย่อมต้องรวมเอาค่าใช้จ่ายบวกกับกำไรของผู้รับประกันภัยเข้าไว้ด้วยแล้ว หากผู้รับประกันภัยอ้างเช่นนั้นทำไมเมื่อผู้รับประกันภัยใช้สิทธิเลิกสัญญาจึงใช้วิธีคืนเบี้ยประกันภัยแบบอัตราส่วน ซึ่งเป็นวิธีที่ถูกต้องด้วยเหตุผลโดยไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่ายของตนเอง

เช่นเดียวกัน หากผู้รับประกันภัยอ้างวิธีการที่ผู้เอาประกันภัยขอยกเลิกสัญญาก่อนการเสียชีวิต เริ่มต้นขึ้นตามมาตรา 872 กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยได้รับเบี้ยประกันภัยครึ่งหนึ่งของเบี้ยประกันภัยทั้งหมดตลอดอายุสัญญาประกันภัย ผู้เขียนเห็นว่าคงอ้างไม่ได้ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะเป็นคนละเรื่องกัน

นอกจากนั้นจะเห็นว่าข้อสัญญาไม่พุดถึงดอกเบี้ยที่ผู้รับประกันภัยต้องจ่ายคืนให้ผู้เอาประกันภัยทั้งนี้ เพราะจำนวนเบี้ยประกันภัยนั้นผู้รับประกันภัยย่อมต้องนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดดอกผลขึ้นแต่การคืนเบี้ยประกันภัยกลับไม่มีการพุดถึง ดอกผลในส่วนนี้ อันที่จริงในเรื่องดอกเบี้ยนี้ หากผู้เอาประกันภัยต้องการใช้สิทธิเลิกสัญญาโดยที่ผู้รับประกันภัยไม่ได้ผิดสัญญาใด ๆ เห็นว่าก็ไม่สมควรจ่ายให้ เพราะผู้เอาประกันภัยสมควรใจทำลายสัญญาของตนเอง

วิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่าข้อสัญญาดังกล่าวถึงแม้จะให้สิทธิในการบอกเลิกสัญญาเท่าเทียมกันทั้งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย แต่ก็ไม่ได้กำหนดเหตุแห่งการเลิกสัญญาเอาไว้ เพียงแต่กำหนดให้ผู้รับประกันภัยจะบอกเลิกกรมธรรม์ได้ โดยการบอกกล่าวล่วงหน้าทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังผู้เอาประกันภัยเท่านั้น ซึ่งหมายถึงผู้รับประกันภัยสามารถบอกเลิกสัญญาประกันภัยได้ตลอดเวลาโดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุในการบอกเลิก กรณีเช่นอาจส่งผลเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย เนื่องจากการบอกเลิกกรมธรรม์ของผู้รับประกันภัยรายหนึ่ง อาจส่งผลถึงการพิจารณารับประกันภัยของผู้รับประกันภัยรายอื่น

ด้วย และการบอกเลิกสัญญา นั้น ยังกำหนดให้สิทธิแก่ผู้รับประกันภัยมากกว่าผู้เอาประกันภัย ในกรณีของการคืนเบี้ยประกันภัย²⁰⁴

จากการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าข้อสัญญาข้อนี้มีลักษณะของความไม่เป็นธรรมตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสาม (3) เนื่องจากเป็นข้อสัญญาที่คู่สัญญาสามารถบอกเลิกสัญญาได้โดยไม่เหตุผลอันสมควร หรือ อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ และ เมื่อมีการเลิกสัญญาโดยผู้รับประกันภัยเป็นผู้บอกเลิก ผู้เอาประกันภัยจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบทั้งในเรื่องการคืนเบี้ยประกันภัย และมีภาระต้องจัดหาประกันภัยรายใหม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสาม (5) ให้ถือว่าเป็นข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรม จึงสมควรได้รับการแก้ไขเสียใหม่ และควรมีมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการเลิกสัญญา บางอย่างมาเพิ่มเติมให้เกิดความเป็นธรรม เช่น การใช้สิทธิเลิกสัญญาจะต้องมีเหตุอันสำคัญพอที่จะให้เลิกสัญญากันได้ โดยเฉพาะในส่วนของผู้รับประกันภัย การคืนเบี้ยประกันภัยนั้นควรใช้หลักการเดียวกันที่สมเหตุผล คือการคืนตามอัตราส่วน 1/365 พร้อมดอกเบี้ยส่วนของดอกเบี้ยนั้น ผู้รับประกันภัยอาจกำหนดว่า หากผู้เอาประกันภัยสมัครใจใช้สิทธิเลิกสัญญา โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือ ผู้เอาประกันภัยผิดข้อสัญญาอันสำคัญเป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัยต้องบอกเลิกสัญญา ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิได้รับดอกเบี้ย ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะเป็นธรรมพอสมควรแล้วระยะเวลาบอกกล่าวไม่น้อยกว่า 15 วัน นั้นเห็นว่าเหมาะสมแล้ว ส่วนมีบางกรมธรรม์กำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 7 วันนั้น ควรได้รับการแก้ไข

4.5.2 ข้อสัญญาว่าด้วย “การห้ามโอนสิทธิตามสัญญาประกันภัย”

โดยปกติสัญญาจะผูกพันเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น แต่กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลภายนอกเข้ามามีสิทธิ หรือได้ประโยชน์จากสัญญาที่คู่สัญญาทำขึ้นมาได้ ด้วยการที่คู่สัญญาฝ่ายที่มีสิทธิ โอนสิทธิตามสัญญาให้แก่บุคคลภายนอกได้ เช่นกรณีของสัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 374-376 หรือกรณีของการ โอนสิทธิเรียกร้องตามมาตรา 303 และ มาตรา 306 เป็นต้น ดังนั้นการที่บุคคลภายนอกจะเข้ามาได้ประโยชน์จากสัญญาได้นั้น จะต้องมีการกระทำไปตามวิธีที่กฎหมายบัญญัติไว้

สัญญาประกันวินาศภัยเองก็เป็นเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังจะเห็นได้จากมาตรา 862 ซึ่งบัญญัติถึงคำว่า “ผู้รับประโยชน์” ไว้ว่า คือบุคคลผู้พึงจะได้รับค่าสินไหมทดแทน ซึ่งอาจเป็นตัวผู้

²⁰⁴ โปรดดูบทที่ 4

เอาประกันภัยเองก็ได้ แต่หากสัญญาประกันภัยระบุให้ตัวผู้รับประกันภัยเป็นบุคคลภายนอก สัญญาประกันภัยนั้นก็จะได้ว่า “สัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก” ซึ่งต้องบังคับตามมาตรา 374-376²⁰⁵

นอกจากนั้นในกฎหมายสัญญาประกันภัยก็กล่าวถึงการที่บุคคลภายนอกจะเข้ามาได้รับประโยชน์จากสัญญาไว้ด้วย ดังที่บัญญัติในมาตรา 875 เรื่องการโอนวัตถุที่เอาประกันภัย

อนึ่ง ผู้เอาประกันภัยจะโอนสิทธิเรียกร้องตามมาตรา 303 , มาตรา 306 ซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องธรรมดาไม่ได้ เพราะสิทธิของผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยนั้นน่าจะเป็นสิทธิเฉพาะตัว เพราะผู้รับประกันภัยย่อมอาศัยความไว้วางใจเฉพาะตัวผู้เอาประกันภัย ในการเข้ารับการเสี่ยงภัยตามสัญญา²⁰⁶ แต่หากเกิดวินาศภัยขึ้นแล้ว สิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนซึ่งได้กำหนดเป็นจำนวนเงินไว้แน่นอน ผู้เอาประกันภัยสามารถโอนสิทธิเรียกร้องในค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกได้ เนื่องจากสิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยหลังจากที่ได้เกิดภัยขึ้นแล้วเหมือนกับสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ธรรมดาทั่วไปไม่มีลักษณะเป็นการเฉพาะ

ปัญหา

ในกรมธรรม์ประกันวินาศภัยบางประเภท เช่น กรมธรรม์ประกันภัยอัคคีภัยสำหรับที่อยู่อาศัย “ข้อ 4.11 การระงับไปแห่งสัญญาประกันภัย ความคุ้มครองตามกรมธรรม์ฉบับนี้เป็นอันระงับสิ้นไปทันทีเมื่อ 4.11.3 กรมสิทธิในทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้ได้ถูกเปลี่ยนมือจากผู้เอาประกันภัย โดยวิธีการอื่นนอกจากพินัยกรรมหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีปัญหาแต่ประการใด เพราะกำหนดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้กล่าวคือ ตามมาตรา 875 แต่มีกรมธรรม์อีกส่วนหนึ่งกลับไม่ได้กำหนดความหมาย แต่เขียนไว้ค่อนข้างจะกว้างมาก นอกจากนั้น ในกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบบุคคลภายนอกก็มีข้อกำหนดห้ามโอนสิทธิด้วย ข้อสัญญาดังกล่าวจะกำหนดไว้ในหัวข้อสัญญาว่า “การโอนสิทธิตามสัญญาประกันภัย” หรือการ “โอนสิทธิตามกรมธรรม์” หรือบางครั้งก็เป็นข้อสัญญาข้อหนึ่ง ๆ ไปเลยโดยไม่มีหัวข้อสัญญา เช่น

1. กรมธรรม์ที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน

กรมธรรม์ประกันภัยการเสี่ยงภัยทุกชนิด ข้อสัญญาข้อที่ 4 “บริษัทจะไม่ชดใช้ค่าเสียหาย ถ้าหากผลประโยชน์ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้ถูกโอนไปให้ผู้อื่นผู้หนึ่งผู้ใดที่ไม่ใช่ผู้เอาประกันภัย เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัทก่อน”

²⁰⁵ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 108

²⁰⁶ จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 111

กรรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรม ข้อสัญญาข้อที่ 7 “สิทธิของผู้เอาประกันภัยตามกรรมธรรม์ประกันภัยนี้จะโอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท เว้นแต่การโอนโดยนิติกรรมหรือบทบัญญัติกฎหมาย และได้แจ้งให้บริษัททราบแล้ว”

กรรมธรรม์ประกันภัยสำหรับเงิน ข้อสัญญาข้อที่ 7 “สิทธิของผู้เอาประกันภัยตามกรรมธรรม์ประกันภัยนี้จะโอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท”

2. กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ข้อสัญญาข้อที่ 4 “สิทธิของผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยนี้จะโอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท เว้นแต่การโอนโดยพันธุกรรมหรือบทบัญญัติของกฎหมาย”²⁰⁷

ปัญหา

กรรมธรรม์ประกันภัยทรัพย์สิน ตามข้อ 1.1-1.3 ที่กล่าวถึงคำว่า “สิทธิ” นั้นคือสิทธิอะไร ซึ่งจะห้ามโอน หากหมายถึงเพียงเรื่องการโอนวัตถุที่เอาประกันภัยตามมาตรา 875 กล่าวคือ โอนกรรมสิทธิทำไมไม่เขียนให้ชัด หรือเป็นเรื่องการโอนประโยชน์ หรือสิทธิในการรับค่าสินไหมทดแทน กล่าวคือ มีผู้รับประโยชน์ ตามมาตรา 862 และมาตรา 374-376 ทำไมผู้รับประกันภัยต้องยินยอมด้วย หรือการโอนสิทธิเรียกร้องภายหลังเกิดวินาศภัย ผู้รับประกันภัยทำไมต้องยินยอมด้วย ผู้รับประกันภัยมีสิทธิอย่างไรที่จะห้ามโอน

กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ปัญหาคือว่า ผู้เอาประกันภัย ประกันภัยความรับผิดชอบของตน กล่าวคือ มีความรับผิดชอบเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นต่อเมื่อ ผู้เอาประกันภัยก่อความเสียหายซึ่งตามสัญญาสิทธิเพียงเรียกให้ผู้รับประกันภัยชำระค่าสินไหมทดแทนแทนตนเท่านั้น จึงเป็นที่สงสัยว่าผู้เอาประกันภัยมีสิทธิอะไรบ้างที่ผู้รับประกันภัยห้ามโอน²⁰⁸

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายอังกฤษ

การโอนสิทธิส่วนใหญ่สามารถทำได้หากกฎหมายบัญญัติให้ทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิทางสัญญา (Contractual Right) ซึ่งเรียกว่า Chose (Thing) in action ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ที่อาจ

²⁰⁷ โปรดดูตัวอย่างกรรมธรรม์ประกันวินาศภัยในภาคผนวก

²⁰⁸ โปรดดูภาคผนวก

มีราคาแต่จับต้องไม่ได้ทางกายภาพ²⁰⁹ chose in action นี้มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า “สิทธิเรียกร้อง” ตามกฎหมายไทย²¹⁰

การโอนสิทธิตามกฎหมายเฉพาะโดยมากจะมีลักษณะดังนี้

1. จะต้องเด็ดขาด เช่น ต้องไม่มีเงื่อนไขหรือโอนเพียงบางส่วนของหนี้ เป็นต้น
2. การโอนสิทธิต้องทำเป็นหนังสือลงชื่อผู้โอน และ
3. ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ลูกหนี้ทราบ

การโอนสิทธินี้อาจโอนกันได้ตามหลัก Equity ก็ได้ซึ่งเรียกว่า Equitable assignment จะเกิดขึ้นต่อเมื่อการโอนไม่เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะ(Statute)²¹¹ หรือการโอนสิทธิอาจเป็นไปโดยอำนาจของกฎหมายก็ได้ เรียกว่า Assignment by operation of Law ซึ่งจะเกิดจากการมรณกรรม หรือการล้มละลายของบุคคล²¹²

แม้ว่าสิทธิส่วนใหญ่จะโอนได้ แต่ก็มีข้อยกเว้น เช่น

1. เป็นสัญญาเฉพาะตัว (Personal Contracts) สัญญาประเภทนี้จะยึดถือคุณสมบัติของบุคคลเป็นหลัก กล่าวคือประสงค์จะให้คู่สัญญาเท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิหรือชำระหนี้ เช่นสัญญาจ้างแรงงาน รวมทั้งสัญญาประกันภัยด้วย (แต่ไม่ทั้งหมด)

2. การโอนสิทธิอาจบังคับไม่ได้ หากผลของการโอนก่อภาระหนี้เพิ่มขึ้นให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง²¹³ เป็นต้น

ในสัญญาประกันวินาศภัย

นอกจากสัญญาประกันภัยทางทะเลแล้ว การโอนในสัญญาประกันวินาศภัยอาจแบ่งออกเป็น 3 กรณี

1. การโอนวัตถุแห่งสัญญา (Assignment of subject matter of the contract)
2. การโอนประโยชน์ตามสัญญา (Assignment of benefit of the contract)
3. การโอนตัวสัญญาประกันภัย (Assignment of the contract itself)²¹⁴

²⁰⁹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p.5/5

²¹⁰ โสภณ รัตนากร . *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หนี้* . หน้า 8

²¹¹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p.5/6

²¹² Ibid

²¹³ Ibid, 5/7

²¹⁴ Ibid, 5/8

1. การโอนวัตถุแห่งสัญญา

วัตถุที่เอาประกันภัยอาจโอนจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งได้เสมอ เช่น ผู้เอาประกันภัยรถยนต์อาจขายรถที่เอาประกันภัยนั้นให้แก่บุคคลอื่น หรือผู้เอาประกันภัยภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยที่อยู่อาศัย (Household Building Policy) อาจขายบ้านหลังนั้น อย่างไรก็ตาม การโอนไปของทรัพย์สินเหล่านี้ ไม่ทำให้กรมธรรม์ประกันภัยโอนตามไปด้วย แม้ว่ามาตรา 47 ของ The Law of Property Act, 1925 จะให้ประโยชน์บางประการแก่ผู้ซื้อภายใต้กรมธรรม์ของผู้ขายก็ตาม กล่าวโดยสรุปคือว่า ถ้าผู้เอาประกันภัยขายหรือโอนวัตถุที่เอาประกันภัย ผลตามปกติแล้วจะทำให้สัญญาประกันภัยสิ้นสุดลง (เว้นเสียแต่ว่าผู้เอาประกันภัยได้โอนกรมธรรม์ประกันภัยไปให้แก่ผู้รับโอน และได้รับความเห็นชอบจากผู้รับประกันภัย)²¹⁵

2. การโอนประโยชน์ตามสัญญา

สิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ภายใต้สัญญาประกันภัยสามารถโอนให้แก่บุคคลอื่นได้ แต่จุดสำคัญคือ สัญญาไม่ได้โอนไปด้วย แต่โอนไปเฉพาะประโยชน์ตามสัญญาเท่านั้น กรณีเช่นนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ต่อวัตถุที่เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงใด ๆ ต่อวัตถุที่เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้เอาประกันภัยในฐานะผู้โอน อาจยังคงดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายได้

การโอนประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยอาจโอนไปโดยกฎหมายก็ได้ หากเป็นไปตามมาตรา 136 ของ The Law of Property Act 1925 หรือโอนตามหลัก Equity ก็ได้ (Equitable assignment) กฎบังคับในการโอนนี้ ก็คือ ผู้รับโอนมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยรับผิดชอบตนเอง ในนามของตนเองด้วย ถ้าได้มีการแจ้งเป็นหนังสือให้แก่ผู้รับประกันภัยทราบโดยผู้เอาประกันภัย หากไม่มีการแจ้ง ผู้รับโอนมีสิทธิฟ้องผู้โอนได้

อย่างไรก็ตาม การโอนเช่นนี้ เพียงแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเท่านั้น ผู้รับประกันภัยไม่มีสิทธิที่จะยินยอมหรือไม่ยินยอม เขาต้องปฏิบัติตามการโอนเช่นนั้น และการโอนประโยชน์เช่นนี้อาจจะทำก่อนหรือหลังที่วินาศภัยเกิดขึ้นก็ได้ และผู้รับโอนก็ไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้เสียใด ๆ ในการประกันภัยด้วย

อนึ่ง ตามที่กล่าวมาในเรื่องการโอนวัตถุตามสัญญาประกันภัยที่เกี่ยวกับมาตรา 47 ของ The Law of Property Act 1925 สิทธิบางประการที่ผู้รับโอน (ผู้ซื้อ) จะได้ก็คือ หากช่วงระหว่างที่มีการซื้อขาย

²¹⁵ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . pp.666-668

และอาคารได้เกิดวินาศภัยตามกรมธรรม์ ซึ่งผู้ขายเป็นผู้เอาประกันภัย แต่ก่อนที่สัญญาซื้อขายจะสมบูรณ์ ผลในกรณีนี้คือว่า ผู้ซื้อที่มีสิทธิได้ประโยชน์จากการประกันภัยนี้ และการโอนหรือประโยชน์ที่ได้รับเช่นนี้ ไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยด้วย

3. การโอนตัวสัญญาประกันภัย

การโอนไปของสัญญาประกันภัยนี้ มีข้อจำกัด คือ สัญญาประกันภัยส่วนมากเป็นสัญญา เฉพาะตัว (Personal Contract) เพราะการกำหนดข้อสัญญา ความคุ้มครอง ฯลฯ ขึ้นอยู่กับตัวผู้เอาประกันภัย เป็นหลัก ดังเช่น กรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ ผู้รับประกันภัยจะกำหนดข้อสัญญา ความคุ้มครองรวมทั้ง เบี้ยประกันภัยด้วยนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวรถเท่านั้น แต่มันยังขึ้นอยู่กับอายุ อาชีพ ประสบการณ์ และประวัติ ของผู้ขับขี่รถยนต์ด้วย

ดังนั้นจะเห็นว่าการประกันภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินเกือบทั้งหมด (ยกเว้น การประกันภัยสินค้า ทางทะเล) เป็นสัญญาเฉพาะตัว (Personal Contract) ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกันภัยความรับผิด ต่อบุคคลภายนอก ซึ่งจะคุ้มครองถึงการไม่ใช้ความระมัดระวังของบุคคล ยิ่งเป็นสัญญาเฉพาะบุคคลอย่างมาก ดังนั้นสัญญาประกันภัยไม่อาจโอนไปบุคคลอื่นได้โดยปราศจากความยินยอมของผู้รับประกันภัย ในทางปฏิบัติ ผู้รับประกันภัยจะไม่ยินยอมให้โอนแต่จะให้ทำเป็นสัญญาใหม่²¹⁶

อย่างไรก็ตาม กรมธรรม์ประกันวินาศภัย อาจจะมีการกำหนดข้อสัญญาห้ามโอนวัตถุที่เอาประกันภัยก็ได้ แต่ข้อสัญญานั้นก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงฐานะของกฎหมายแต่อย่างใด แต่หากจะกำหนดข้อสัญญา ควรจะกำหนดว่า ห้ามโอนเว้นเสียว่าเป็นการโอนโดยพินัยกรรมหรือ โอนโดยบทบัญญัติของกฎหมาย²¹⁷ นอกจากนั้น หากกรมธรรม์กำหนดว่าห้ามโอน ก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงต่อบทบัญญัติของกฎหมายมากไปกว่าข้อสัญญาที่ห้ามโอนวัตถุที่เอาประกันภัย²¹⁸ และการกระทำผิดข้อสัญญานี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการโอน สมบูรณ์แล้วเท่านั้น²¹⁹

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่จะต้องตระหนักไว้ก็คือว่า ไม่มีข้อความในข้อสัญญาใด ๆ จะห้ามมิให้ผู้เอาประกันภัยโอนสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ความเสียหายภายใต้กรมธรรม์ได้ อีก

²¹⁶ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . pp. 5/8-5/9

²¹⁷ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p. 671

²¹⁸ Ibid, pp671-672

²¹⁹ Ibid, p 671

กรณีหนึ่ง จริง ๆ แล้วการโอนไปซึ่งประโยชน์ตามกรรมธรรม์ถือได้ว่าเป็นการโอนไปซึ่งสิทธิในการเรียกร้องเพียงเท่านั้นเอง และผลก็คือว่าไม่มีการทำผิดข้อสัญญาแต่อย่างใด²²⁰

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

ตามหลักกฎหมายไทยนั้นการที่สัญญา (บุคคลสิทธิ) ให้บุคคลภายนอกเข้ามารับประโยชน์หรือเข้าสิทธิของเจ้าหนี้ ได้ ซึ่งจะมีบัญญัติของกฎหมายจำนวนมากให้กระทำได้ เช่น การเข้ารับประโยชน์จากสัญญา (มาตรา 374-376) การรับช่วงสิทธิ การโอนสิทธิเรียกร้อง การแปลงหนี้ใหม่ เป็นต้น กรณีดังกล่าวมานั้น กฎหมายจะบัญญัติถึงวิธีการ โอนหรือเปลี่ยนแปลงสิทธิไว้โดยชัดแจ้ง ผู้ใดประสงค์จะได้รับสิทธินั้นหรือ ผู้ใดประสงค์จะโอนสิทธินั้นจะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเคร่งครัด

สัญญาประกันภัยก็เป็นบุคคลสิทธิ ดังนั้นหากจะมีการโอนสิทธิจากผู้เอาประกันภัยไปยังบุคคลภายนอกนั้น ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะเรื่องเหล่านั้น อย่างเคร่งครัด นอกจากบทเฉพาะเรื่องดังกล่าวมาแล้วนั้น ในกฎหมายสัญญาประกันภัยเองก็บัญญัติกรณีเฉพาะไว้เช่นเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับการโอนไปซึ่งวัตถุที่เอาประกันภัย โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 875 “ถ้าวัตถุที่เอาประกันภัยไว้ นั้น เปลี่ยนมือไปจากผู้เอาประกันภัยโดยพินัยกรรมก็ดี ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยก็ย่อมต้องโอนไปด้วย

ถ้าในสัญญามีได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัยโอนวัตถุที่เอาประกันภัยและบอกกล่าวการโอนไปยังผู้รับประกันภัยไซ้ ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยนั้นย่อมโอนตามไปด้วย อนึ่ง ถ้าการโอนเช่นนี้ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเพิ่มขึ้นหนักไซ้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยกลายเป็นโมฆะ”

ตามมาตรา 875 นี้ คำว่า “โอน” หมายถึง โอนกรรมสิทธิ²²¹ เท่านั้น ซึ่งเท่ากับว่ากรรมธรรม์ที่มีผลให้เกิดการโอนตามมาตรา 875 ได้นี้ ผู้เอาประกันภัยต้องเป็นเจ้าของในวัตถุที่เอาประกันภัยเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุที่เอาประกันภัยเป็นทรัพย์สิน

กฎหมายได้กำหนดให้มีการโอนได้ 2 ประการคือ

1. โอนโดยกฎหมาย แบ่งออกเป็น

1.1 โดยพินัยกรรม แม้พินัยกรรมจะเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่งแต่จะบังคับตามพินัยกรรมได้นั้นก็

²²⁰ Ibid, p 672

²²¹ จิตติ ดิงศกัทธิย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 109

ต่อเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตาย ดังนั้น การจะได้สิทธิตามพินัยกรรมนั้นจึงเป็นการ ได้สิทธิมาโดยกฎหมาย มรดก ซึ่งบัญญัติอยู่ในบรรพ 6 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่เป็นการ ได้มาทางพินัยกรรมแต่อย่างใด²²²

1.2 โดยบทบัญญัติของกฎหมายเช่น การบังคับซื้อตามกฎหมาย หรือ โอน โดยทางมรดก กรณี ไม่มีพินัยกรรม²²³ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2572/2521)²²⁴

กรณีโอน โดยกฎหมายนี้จะเห็นว่าไม่ต้องบอกกล่าวแต่อย่างใด เพราะการที่กฎหมายให้สิทธิของบุคคลหลังตกไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นไม่เกี่ยวกับเจตนาของบุคคล และไม่ใช่นิติกรรม²²⁵

2. โอนโดยสัญญา เช่น สัญญาซื้อขาย, สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น แบ่งออกเป็น 2 ประการ

2.1 กรณีไม่มีข้อสัญญากำหนดเป็นอย่างอื่น การโอน เพียงแต่ผู้เอาประกันภัยแจ้งไปยังผู้รับประกันภัย เท่านั้น ผู้รับโอนก็จะกลายเป็นผู้เอาประกันภัยคนใหม่ ผู้รับประกันภัย ไม่มีสิทธิโต้แย้งว่า ต้องให้ตนยินยอมก่อนเพราะกฎหมายกล่าวเพียงแจ้งให้ทราบเท่านั้น มิใช่แจ้งเพื่ออนุมัติหรือยินยอม

2.2 กรณีที่มีข้อสัญญากำหนดไว้ ก็ต้องเป็นไปตามที่ข้อสัญญากำหนด เช่น กำหนดว่าสัญญา สิ้นผล กล่าวคือ ไม่รับรองการโอน หรือต้องให้ผู้รับประกันภัยยินยอมด้วย เป็นต้น

แต่ทั้งนี้ การโอนโดยสัญญานี้หากช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มหนักขึ้น สัญญาประกันภัย เป็นโมฆะ คำว่า ช่องแห่งภัย ก็คือ การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นนั่นเอง เช่น จากบ้านอยู่อาศัยกลายเป็นสถานที่เก็บ เชื้อเพลิง เป็นต้น

เปรียบเทียบผลตามกฎหมายไทยและกฎหมายอังกฤษ

หากยึดตามหลักทั่วไปของกฎหมายอังกฤษ ซึ่งแบ่งการโอนสิทธิตามสัญญาประกันภัยแบบ กว้าง ๆ ไว้ 3 ประการ ดังกล่าวมาแล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายไทยก็สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การโอนไปซึ่งวัตถุที่เอาประกันภัย – กรณีนี้ก็ตรงกับมาตรา 875 ดังที่กล่าวมาแล้ว

2. การโอนประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย – อันที่จริงประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยตาม สัญญาประกันภัย ก็คือ การได้รับค่าสินไหมทดแทน หากเกิดวินาศภัยตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประ

²²² เรื่องเดียวกัน

²²³ เรื่องเดียวกัน

²²⁴ โสภณ รัตนนารถ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ . หน้า 395

²²⁵ เรื่องเดียวกัน

กันภัยเท่านั้น ดังนั้น การโอนประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย ก็คือการให้มีผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยนั่นเอง ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีสิทธิจะกำหนดให้ผู้ใดเป็นผู้รับประโยชน์ก็ได้ ผู้รับประกันภัยอาจไม่ต้องให้ความยินยอม ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ระบุดังผู้รับประโยชน์ไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย

3. การโอนตัวสัญญาประกันภัย – โดยปกติโอนกันไม่ได้อยู่แล้ว เพราะการเปลี่ยนตัวผู้เอาประกันภัยเท่ากับเป็นการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ ซึ่งอาจต้องบังคับกันตามบทบัญญัติเรื่องแปลงหนี้ใหม่ ซึ่งปกติต้องได้รับความยินยอมทั้งสามฝ่าย²²⁶ คือผู้เอาประกันภัย ผู้รับประกันภัย และผู้ที่จะเป็นเจ้าหนี้คนใหม่ (มาตรา 349 วรรคสาม) กรณีเช่นนี้ ไม่อาจเกิดขึ้นได้ แม้ว่าตามมาตรา 349 วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติไว้ว่าในกรณีแปลงหนี้ใหม่โดยเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการ โอนสิทธิเรียกร้องมาใช้บังคับ แต่เห็นว่อย่างไรก็เป็นไปไม่ได้ เพราะสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาเฉพาะตัว (Personal Contract) สิทธิของผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยจึงเป็นสิทธิเฉพาะตัว²²⁷ ไม่อาจโอนให้แก่บุคคลใดได้ ดังได้อธิบายมาแล้ว ดังนั้นการ โอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาประกันภัย ไปยังบุคคลภายนอกซึ่งจะเป็นเจ้าหนี้คนใหม่จึงโอนไม่ได้²²⁸ เพราะสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้โอนกันได้ (มาตรา 303 วรรคแรก ตอนท้าย)²²⁹ ดังนั้นการแปลงหนี้ใหม่ก็เกิดขึ้นไม่ได้

สรุปก็คือว่า การ โอนสิทธิที่จะต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับประกันภัยทราบและอาจต้องได้รับความยินยอมด้วยนั้นก็คือ การ โอนไปซึ่งวัตถุที่เอาประกันภัยตามมาตรา 875 วรรคสองเท่านั้น เพราะเป็นเรื่องของนิติกรรม ซึ่งต้องเป็นไปตามที่กำหนดในข้อสัญญา ส่วนการ โอนสิทธิกรณีอื่น ก็เป็นไปตามกฎหมายหรือตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ส่วนการ โอนสิทธิโดยเฉพาะการ โอนสิทธิเรียกร้องภายหลังที่เกิดวินาศภัยแล้ว คงจะห้ามโดยยกเอาข้อสัญญามาบังคับไม่ได้ โดยเฉพาะกรมธรรม์ประกันภัยทรัพย์สินเพราะสิทธิเรียกร้องตามสัญญาประกันภัยภายหลังเกิดวินาศภัยแล้วนั้น ไม่อาจถือว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัวต่อไปได้ และไม่มีเหตุผลอะไรที่ผู้รับประกันภัยจะห้าม โอนสิทธิเรียกร้องเช่นว่านั้น เพราะการ โอนสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไปยังบุคคลภายนอกนี้ ก็ไม่ต่างอะไรกับการระบุให้สัญญาประกันภัยวินาศภัยมีผู้รับประโยชน์ตามสัญญา เพราะผู้รับประโยชน์ตามสัญญานั้นก็คือการที่บุคคลภายนอกจะเข้ามารับประโยชน์ตามสัญญา ประโยชน์ที่ว่ามานี้ก็คือค่าสินไหมทดแทนนั่นเอง ซึ่งฐานะของผู้รับประโยชน์ตามสัญญากับผู้

²²⁶ โสภณ รัตนกร . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ . หน้า 504

²²⁷ จิตติ ศักดิ์ทิพย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 111-112

²²⁸ เรื่องเดียวกัน

²²⁹ โสภณ รัตนกร . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ . หน้า 398

รับโอนสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายหลังเกิดวินาศภัยแล้วไม่มีอะไรแตกต่างกัน แม้จะใช้ตัวบทกฎหมายต่างกันก็ตาม

ผู้รับประกันภัยอาจจะอ้างมาตรา 303 วรรคสอง มาใช้บังคับที่ว่า ห้ามโอน เพราะมีข้อสัญญาห้ามโอน ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาไว้แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าข้ออ้างเช่นนี้ก็น่าจะไม่มีผลแต่ประการใด เพราะนอกจากเหตุที่กล่าวมาวรรคก่อนแล้ว ในตอนท้ายของมาตรา 303 วรรคสองก็บัญญัติไว้ว่า “...การแสดงเจตนาเช่นว่านี้ ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก ผู้กระทำการโดยสุจริต”

ดังนั้นจึงเห็นควรแก้ไขข้อสัญญา เหล่านี้ให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้เอาประกันภัย และเป็นไปตามมาตรา 875 จะเหมาะสมที่สุด สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยทรัพย์สิน เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดของผู้ที่จะต้องปฏิบัติไปตามข้อสัญญา

ส่วนข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอก สืบเนื่องจากข้อความในข้อสัญญาซึ่งกำหนดว่า “สิทธิของเขาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยจะโอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท เว้นแต่การโอนโดยพินัยกรรม หรือบทบัญญัติของกฎหมาย” นั้นเป็นการบัญญัติไปตามมาตรา 875 ซึ่งสับสนในข้อกฎหมายในเรื่องนี้ เพราะ

1. กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอก เป็นการเอาประกันภัยความรับผิด ไม่ใช่สิทธิ เมื่อไม่ใช่สิทธิที่ไม่ใช่ทรัพย์สิน ก็ไม่อาจโอนไปให้แก่บุคคลอื่น ๆ ได้เพราะการโอนวัตถุที่เอาประกันภัยตามมาตรา 875 นั้นเป็นการโอนวัตถุที่เอาประกันภัยที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับความรับผิดของผู้เอาประกันภัยแต่อย่างใด

2. ขณะที่กรมธรรม์ประกันความรับผิดต่อบุคคลภายนอก จะเห็นว่า ผู้เอาประกันภัยยังไม่มี ความรับผิด ความรับผิดยังไม่เกิดขึ้นจนกว่าผู้เอาประกันภัยจะไปกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ แล้วก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นมา เมื่อก่อความเสียหายก็เรียกว่าเกิดวินาศภัยขึ้นก็มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแทนตนเองให้แก่ผู้เสียหาย และผู้เสียหายก็มีสิทธิเรียกให้ผู้รับประกันภัยชำระหนี้โดยตรงแก่ตนเองด้วย อย่างไรก็ตาม สิทธิเรียกร้องอาจเกิดขึ้นหากผู้เอาประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายไปแล้ว และมาเรียกเอาจากผู้รับประกันภัยในฐานะลูกหนี้ ผู้เป็นคู่สัญญา ซึ่งสิทธิเรียกร้องดังกล่าวมานี้ ย่อมโอนโดยไม่ต้องให้ผู้รับประกันภัยยินยอมแต่อย่างใด เพราะเป็นสิทธิเรียกร้องธรรมดา ซึ่งเหมือนกับกรณีของกรมธรรม์ประกันภัยทรัพย์สิน

3. กรณีสิทธิตกทอดไปโดยพินัยกรรม หรือบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น กฎหมายมรดกกรณีเช่นนี้ยังเป็นไปไม่ได้ เพราะสิทธิตามสัญญาประกันภัยเป็นสิทธิเฉพาะตัว (Personal Right) ไม่อาจรวมเข้า

ในกองมรดกได้แต่อย่างใด ซึ่งเป็นไปตาม มาตรา 1600 ซึ่ง บัญญัติว่า “ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้กองมรดกของผู้ตายได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายตลอดทั้งสิทธิและหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้” เมื่อผู้เอาประกันภัยตายผู้เอาประกันภัยยังไม่ได้ก่อให้เกิดความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ซึ่งให้ความคุ้มครองไว้ กรมธรรม์ก็จะระงับไปโดยปริยายไม่อาจตกทอดแก่ทายาทได้ เว้นแต่กรณีก่อนหรือขณะที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตไปก่อนความรับผิดชอบที่กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบบุคคลภายนอกให้ความคุ้มครอง ผู้รับประกันภัยก็ต้องชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายโดยตรงตามกฎหมายอยู่แล้ว สิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ก็อาจมีได้ ซึ่งเป็นไปตามที่อธิบายมาแล้วตามข้อที่ 2 สิทธิเรียกร้องนี้เป็นสิทธิที่ต้องตกอยู่ในกองมรดกมาตรา 1600 บังคับอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดเป็นข้อสัญญาอีก

4. การประกันภัยความรับผิดอาจจะมีทรัพย์สินเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะผู้เอาประกันภัยเป็นผู้ดูแลรักษาหรือครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ ผู้เอาประกันภัยอาจเป็นบริษัทรักษาความปลอดภัย ผู้ฝากทรัพย์สิน หรือผู้ขนส่ง เป็นต้น สามารถอธิบายได้ว่า

4.1 คำว่าโอนในความหมายตามมาตรา 875 นั้น หมายถึง โอนกรรมสิทธิเท่านั้น ดังที่อธิบายมาแล้ว ไม่ใช่โอนสิทธิครอบครองหรือส่งมอบทรัพย์สินคืนเจ้าของที่แท้จริง

4.2 โดยวัตถุประสงค์ของกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอกมีไว้เพื่อประกันภัยความรับผิดอันเกิดจากละเมิด หรือสัญญาซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์แห่งการชำระหนี้เป็นทรัพย์สิน ดังนั้น หากมีวัตถุประสงค์ชำระหนี้เป็นทรัพย์สิน จะต้องไปทำประกันภัยประเภททรัพย์สินจึงจะถูกต้อง เพราะทรัพย์สินดังกล่าวนั้น จะเป็นวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย และผู้เอาประกันภัยมีส่วนได้เสียเป็นสิทธิครอบครองและความรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอกนั้นมีความรับผิดเป็นวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย ดังนั้นจึงต้องแยกให้ออกเสียก่อนว่า เมื่อไรความรับผิดจะเป็นส่วนได้เสีย และเมื่อไรความรับผิดจะเป็นวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย หากแยกไม่ออกจะทำให้เกิดการทำสัญญาประกันภัยที่มีลักษณะแปลกๆ ออกมา

หมายเหตุ

1. กรมธรรม์ประกันภัยทางทะเลเฉพาะกรมธรรม์ประกันภัยสินค้า (Marine Cargo Policy) ภายใต้พระราชบัญญัติประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 (Marine Insurance Act 1906) ของประเทศอังกฤษได้บัญญัติให้สามารถโอนสิทธิตามกรมธรรม์ได้ (มาตรา 50) ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเจ้าของสินค้า

อาจเปลี่ยนไปตลอดเวลาในช่วงของการขนส่ง จึงจำเป็นต้องให้มีการ โอนกรมธรรม์ได้ตลอดเวลา และที่สำคัญการเสี่ยงภัยในตัวสินค้าไม่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเปลี่ยนตัวเจ้าของสินค้า จึงถือกันว่า Marine Cargo Policy ไม่ใช่สัญญาเฉพาะตัว (Personal Contract) แต่กรมธรรม์ประกันภัยตัวเรือ (Marine Hull Policy) ไม่อาจเปลี่ยนมือได้อย่างอิสระเหมือนอย่าง Marine Cargo Policy เพราะว่าเจ้าของเรือนั้นมีผลต่อการเสี่ยงภัย

2. กรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ เป็นกรมธรรม์ประกันภัยเดียวที่ยอมให้การ โอนวัตถุที่เอาประกันภัยได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้รับประกันภัย หากเป็นการ โอนตามสัญญาและกรมธรรม์มีผลคุ้มครองต่อไปตลอดอายุสัญญา แต่มีข้อยกเว้นบางประการ ซึ่งกำหนดอยู่ในข้อที่ 8 การโอนรถยนต์ ดังนี้ “เมื่อผู้เอาประกันภัยได้โอนรถยนต์ให้แก่บุคคลอื่น ให้ถือว่าผู้รับโอนเป็นผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์นี้ และบริษัทต้องรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัยต่อไปตลอดอายุกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังเหลืออยู่

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ทำการประกันภัยประเภทระบุชื่อผู้ขับขี่ ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงผู้ขับขี่ให้บริษัททราบ เพื่อจะได้มีการปรับปรุงอัตราเบี้ยประกันภัย ตามสภาพความเสี่ยงภัยที่เปลี่ยนแปลงไป มิฉะนั้นผู้เอาประกันภัยอาจจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายส่วนแรกเองตามเงื่อนไขความคุ้มครองที่ปรากฏในกรมธรรม์”

4.5.3 ข้อสัญญาว่าด้วย “การเปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น”

โดยปกติตามกฎหมายนั้น ในเบื้องต้นผู้ขอเอาประกันภัยมีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ตนรู้ให้แก่ผู้รับประกันภัยทราบ โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ (Material Facts) ซึ่งจะชักจูงให้ผู้รับประกันภัยเข้ารับเสี่ยงภัยนั้นไว้หรือบอกปิดไม่รับเสี่ยงภัย หรือเข้ารับเสี่ยงภัยแต่คิดเบี้ยประกันภัยเพิ่มขึ้นจากเบี้ยประกันภัยตามปกติ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 865

ถ้าผู้เอาประกันภัยปกปิดข้อเท็จจริงอันตนต้องแถลงแล้วจะทำให้สัญญาประกันภัยนั้นเป็นโมฆียะ กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยมีสิทธิบอกล้างความเป็นโมฆียกรรมของสัญญาประกันภัยให้เป็นโมฆะมาตั้งแต่ต้นได้

การเปิดเผยความจริงอันเป็นสาระสำคัญดังกล่าวเป็นที่ยอมรับกันว่าจะต้องเปิดเผยจนกระทั่งถึงเวลาที่สัญญาประกันภัยเกิดขึ้นเท่านั้น²³⁰ กล่าวอีกนัยหนึ่งเมื่อสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นแล้วผู้เอาประกันภัย ไม่มีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ตนทราบหรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นใหม่แต่ประการใด ไม่ว่าข้อ

²³⁰ จิตติ ดิงศกัทธิ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . หน้า 44

เท็จจริงจะทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นมากกว่าที่ขณะทำสัญญาหรือไม่ก็ตาม²³¹ หากเกิดความเสียหายขึ้นผู้รับประกันภัยไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบของตนตามสัญญาประกันภัยได้แต่อย่างใด

แต่ในทางปฏิบัติกรมธรรม์ประกันวินาศภัยส่วนมากโดยเฉพาะกรมธรรม์ประกันภัยทรัพย์สินและกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกมักจะกำหนดข้อสัญญาทำนองว่า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ซึ่งทำให้มีการเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น สัญญาประกันภัยเป็นอันระงับ เว้นแต่ได้แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบและยินยอมรับประกันภัยต่อไป ซึ่งมักเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Alteration in risk²³² หรือ Alteration increasing the risk หรือ increase of risk หรือ increases or change of risk²³³ เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยมีภาระที่ต้องแจ้งหรือแถลงข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญของความเสี่ยงภัยระหว่างที่สัญญามีผลบังคับ ให้ผู้รับประกันภัยรับทราบ นอกจากจะต้องแถลงก่อนเข้าทำสัญญาประกันภัยตามมาตรา 865 แต่บางกรมธรรม์ก็ไม่บังคับว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือการเพิ่มขึ้นของการเสี่ยงภัย ทำให้สัญญาประกันภัยระงับแต่ประการใด แต่ส่วนใหญ่แล้วจะกำหนดให้สัญญาประกันภัยระงับ เช่น

ข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันอัคคีภัย²³⁴

4. การระงับไปแห่งสัญญาตามกรมธรรม์

เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยจะได้แจ้งให้บริษัททราบ และบริษัทได้ตกลงยินยอมรับประกันภัยต่อไป และได้บันทึกแสดงไว้ในกรมธรรม์ฉบับนี้แล้ว การคุ้มครองตามรายการสัญญาตามกรมธรรม์ฉบับนี้ เป็นอันระงับสิ้นไปทันทีเมื่อ

การคัดการผลิด ซึ่งดำเนินอยู่ภายในสิ่งปลูกสร้างหรือทรัพย์สินที่เก็บไว้ในสถานที่ที่เอาประกันภัยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ระบุไว้ในตารางแห่งกรมธรรม์ฉบับนี้และการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยในการสูญเสียหรือการเสียหายจากอัคคีภัยเพิ่มขึ้น...

สิ่งปลูกสร้างที่ระบุไว้ในตารางแห่งกรมธรรม์ฉบับนี้ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งปลูกสร้างนั้น ได้มีการทลายหรือเคลื่อนย้ายออกจากที่เดิมไปทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งทำให้สิ่งปลูกสร้างนั้นเสื่อมประโยชน์ ในการใช้ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือทำให้สิ่งปลูกสร้างนั้น หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งปลูกสร้างนั้น หรือทรัพย์สินอยู่ภายในสิ่งปลูกสร้างนั้นตกอยู่ในการเสี่ยงต่อวินาศภัยเพิ่มขึ้น เว้นแต่เหตุดังกล่าวมานี้สืบเนื่องมาจากอัคคีภัย หรือสาเหตุอื่นซึ่งกรมธรรม์ฉบับนี้ให้ความคุ้มครอง

ข้อสัญญาในกรมธรรม์ประกันภัยทรัพย์สิน

9. การระงับไปแห่งสัญญาประกันภัย : ความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้เป็นอันระงับ ไปทันทีเมื่อ

²³¹ Chris Parsons , David Green and Mike Mead . *Contract Law & Insurance* . p6/12

²³² Raoul Colinvaux . *The Law of Insurance* . p 385

²³³ Macgillivray & Parkington . *Insurance Law* . p 795 & 798

²³⁴ โปรดดูภาคผนวก

9.1 มีการเปลี่ยนแปลงของการค้า การผลิตหรือลักษณะการใช้สถานที่หรือสภาพแวดล้อม

ล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นมีผลกระทบต่ออาคารหรือสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เอาประกันภัยและทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น...²³⁵

หมายเหตุ คำว่า “สภาพแวดล้อม ซึ่งเปลี่ยนแปลง” จะเห็นว่ามี ความหมายกว้างมากซึ่งอาจจะรวมถึงอาคารหรือทรัพย์สินอื่น ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้เอาประกันภัยด้วย

ข้อสังเกต

1. ผู้รับประกันภัยมีสิทธิกำหนดข้อสัญญาในลักษณะเช่นนี้ได้หรือไม่
2. การเปลี่ยนแปลงของการเสี่ยงภัยที่เพิ่มขึ้นนั้นควรอยู่ในระดับใด
3. การเปลี่ยนแปลงของการเสี่ยงภัยที่เพิ่มขึ้นนี้มีขอบเขตแค่ไหน
4. การบังคับใช้ข้อสัญญานี้จะบังคับได้มากน้อยอย่างไร

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายประเทศอังกฤษ

โดยทั่วไปกรมธรรม์ประกันภัย โดยเฉพาะกรมธรรม์ประกันวินาศภัยที่เกี่ยวกับทรัพย์สินสามารถกำหนดข้อสัญญาให้ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่เปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระและสามารถกำหนดเพิ่มเติมได้ว่า ถ้าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นใหม่ระหว่างที่กรมธรรม์มีผลบังคับ ซึ่งเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของการเสี่ยงภัย กรมธรรม์จะสิ้นผลบังคับ หากผู้เอาประกันภัยไม่แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ เช่นเดียวกัน ผู้รับประกันภัยอาจจะกำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงเฉพาะที่สำคัญอันจะทำให้เกิดการเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นก็ได้ ในทางกฎหมายจะเรียกข้อสัญญาเช่นนี้ว่า คำรับรองที่เป็นคำมั่นสัญญา (Promissory Warranty) การกำหนดหน้าที่นี้ย่อมกระทำได้ เมื่อเทียบกับหน้าที่อื่นๆ โดยปริยายตามกฎหมาย²³⁶

อย่างไรก็ตาม แม้จะถูกกำหนดเป็นหน้าที่ที่กฎหมายรับรองแต่การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นนี้จะต้องเพิ่มขึ้นอย่างถาวรและสม่ำเสมอเท่านั้น (Permanent and Habitual Alteration)²³⁷ มิใช่เพียงชั่วคราว (Temporary Alteration)²³⁸

ในคดี Show v. Robberds (1837) 6Ad. & EL. 75 ข้อเท็จจริงคือว่า โจทก์เป็นผู้เอาประกันภัยได้ทำประกันอัครคักยู่จาง (Granary) ซึ่งมีเตาเผาสำหรับอบข้าวให้แห้ง (Kiln for drying corn) ของตนไว้

²³⁵ โปรดดูภาคผนวก

²³⁶ John Birds . Essential Business Law Insurance . p. 30

²³⁷ Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p 386

²³⁸ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . pp 795 -796

กับผู้รับประกันภัยในกรมธรรม์ประกันอัคคีภัยได้มีข้อสัญญากำหนดให้ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งแก่ผู้รับประกันภัย หากมีการเปลี่ยนแปลงไปของการเสี่ยงภัยที่เกี่ยวกับอัคคีภัย (Alteration in The Fire risk) ซึ่งจะมีขึ้นภายหลังที่กรมธรรม์มีผลบังคับ ปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยไม่ได้แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบในเรื่องที่ผู้เอาประกันภัยยินยอมให้บุคคลภายนอกมาขอใช้เตาเผาอบไม้ที่ได้มาจากเรืออับปาง โดยไม่ได้คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ปรากฏว่าไฟได้ไหม้ยุ้งฉางดังกล่าว คณะลูกขุนกล่าวว่า การอบไม้เหล่านั้นมีอันตราย มากกว่าการอบข้าว แต่การใช้เตาเผาเพื่ออบไม้นั้นเป็นเพียงการกระทำชั่วคราวเท่านั้น ไม่ได้อยู่ในธุรกิจของผู้เอาประกันภัย ดังนั้นจึงตัดสินว่า ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน²³⁹

ก่อนหน้านั้น 10 ปี ศาลเคยตัดสินคดี Dobson v. Sotheby (1827) 1 M & M. 90 ซึ่งเงื่อนไขในกรมธรรม์ ห้ามใช้สถานที่เอาประกันภัยเก็บสินค้าอันตราย (Hazard goods) ข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้มีการนำเอาน้ำมันดิน เข้ามาในสถานที่เอาประกันภัยเพื่อทำการคั้นน้ำมันดิน ปรากฏว่าน้ำมันดินมีความร้อนสูงมากจนลุกเป็นไฟ ก่อความเสียหายให้แก่สถานที่เอาประกันภัยอันเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อของลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย ศาลวินิจฉัยว่า เงื่อนไขดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้ได้กับการนำเอาวัตถุอันตราย (Hazardous Materials) เข้ามาเพียงชั่วคราวและให้ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบ²⁴⁰

Lord tenterden กล่าวว่าเพื่อเป็นแนวให้คณะลูกขุนว่า เขาคิดว่าผู้เอาประกันภัยไม่ได้ผิดข้อรับรอง โดยให้เหตุผลว่า “ถ้าผู้รับประกันภัยประสงค์ที่จะกำหนดไม่เพียงแต่ไม่ให้เกิดอัคคีภัยในอาคารสถานที่อย่างถาวร แต่ไม่ต้องการให้นำสิ่งใดๆ เข้ามาภายในอาคารสถานที่ เขาควรที่จะกำหนดออกมาให้ชัดเจนและข้อสังเกตเช่นที่กล่าวมาก็สามารถนำมาใช้กับกรณีของสินค้าอันตรายได้เช่นเดียวกัน หากปราศจากข้อกำหนดเช่นที่กล่าวมา ข้าพเจ้าคิดว่า เงื่อนไขนั้นทำให้เข้าใจได้เพียงว่าเป็นการห้ามมิให้ใช้ไฟหรือการนำเอาสินค้าอันตรายเข้ามาโดยถาวรเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการนำเอาเข้ามาเพียงครั้งคราวอย่างในคดีนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพียงครั้งคราวอันเกี่ยวพันกับการใช้สถานที่ การซ่อมแซมตัวอาคาร โดยทั่วไปกำหนดให้มีการนำเอาไฟเข้าไปในตัวอาคารอย่างจำเป็นและหนึ่งในวัตถุประสงค์อันสำคัญของการประกันภัยก็คือ การให้ความคุ้มครองในกรณีของการประมาทเลินเล่อของลูกจ้างและคนใช้ของผู้เอาประกันภัย”²⁴¹

แต่ในคดี Farnham v. Royal Insurance [1976] 2 Lloyd's Rep.437 เงื่อนไขระบุว่า “ การเปลี่ยนแปลงใดๆ หลังจากการเริ่มต้นของการประกันภัย... ซึ่งก่อให้เกิดการเสี่ยงภัยในการสูญเสียหรือเสียหาย

²³⁹ Raoul Colinvaux .The Law of Insurance. p 386

²⁴⁰ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p 796

²⁴¹ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . pp 796 -797

หายจากอัคคีภัยเพิ่มขึ้น” ผู้เอาประกันภัยได้ประกันอัคคีภัยอาคาร โรงนา (Farm Building) ซึ่งใช้เป็น โกดังเก็บสินค้าและกิจการที่เกี่ยวกับการขนส่ง ผู้เอาประกันภัยได้ให้บุคคลอื่นเข้ามาทำการซ่อมแซมตู้ใส่สินค้าซึ่งใช้อยู่ภายในอาคารและเกิดอัคคีภัยขึ้น Ackner J. วินิจฉัยว่าผู้รับประกันภัยมีสิทธิบอกปิดสัญญาเพราะผู้เอาประกันภัยกระทำผิดเงื่อนไข ผู้เอาประกันภัยรู้อยู่แล้วว่า การซ่อมแซมนั้นจะต้องมีการนำเอาเครื่องเชื่อมโลหะเข้าไปในอาคาร ซึ่งถือว่าการเสี่ยงภัยได้เพิ่มขึ้น²⁴²

อย่างไรก็ตามมีคดีที่น่าสนใจคดีหนึ่งคือคดี Date v. Gore District Mutual Fire Insurance Co. (1865) 15 U. C. C. P. 175 ศาลวินิจฉัยว่า การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่กระทำโดยเจ้าของที่ดินข้างเคียงต่อทรัพย์สินของเขา และการกระทำนั้นทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ผู้รับประกันภัยไม่อาจจะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ เพราะผู้เอาประกันภัยไม่อาจควบคุมการกระทำเช่นนั้น²⁴³

วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายไทย

หลักกฎหมายไทยไม่มีบัญญัติเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะเจาะจง คงมีแต่เพียงเรื่องการ โอนวัตถุที่เอาประกันภัยตามมาตรา 875 วรรคสองเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องวัตถุที่เอาประกันภัย โอนไปยังบุคคลภายนอก ผู้รับโอน โดยสัญญาซึ่งหากวัตถุที่เอาประกันภัย โอนไปนั้น ช่องแห่งภัยหรือการเสี่ยงภัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเพิ่มขึ้นหนัก ไซ้สัญญาประกันภัยเป็น โมงะ”

มาตรา 875 วรรคสองบัญญัติว่า “ถ้าในสัญญามิได้กำหนดไปเป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัยโอนวัตถุที่เอาประกันภัยและบอกกล่าวการ โอนไปยังผู้รับประกันภัยไซ้ ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยย่อมโอนตามไปด้วย อนึ่งถ้าในการ โอนเช่นนี้ ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเพิ่มขึ้นหนัก ไซ้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็น โมงะ”

ดังนั้นเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ จึงเห็นว่าการทำข้อตกลงเช่นนี้ย่อมกระทำได้ตามเสรีภาพในการเข้าทำสัญญาของบุคคล แต่ผลบังคับของข้อสัญญาจะมีผลเพียงใด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวตัดสินใจของศาลอังกฤษ อาจเป็นประโยชน์ในการตีความผลบังคับของข้อสัญญาดังกล่าวได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นนั้น จะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงถาวร มิใช่เป็นเพียงชั่วคราวเท่านั้น (คดี Show v. Robberds (1837) 6 ad & EL.75)
2. ผู้รับประกันภัยทราบอยู่แล้วก่อนหรือขณะสัญญาประกันภัยเกิดขึ้น ผู้เอาประกันภัยมี

²⁴² Raoul Colinvaux . The Law of Insurance . p 387

²⁴³ Macgillivray & Parkington . Insurance Law . p 798

อาชีพอะไรดำเนินธุรกิจอย่างไร และธุรกิจนั้น ๆ ต้องใช้อะไรบ้างเป็นเครื่องมือในการทำธุรกิจดังเช่นคดี Barrett v. Jermy (1849) 3 Ex.535 และคดี Baxendale v. Harvey (1859) 4H. & N.445

3. การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นนั้นหากเป็นการกระทำของเจ้าของทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งผู้เอาประกันภัยไม่อาจควบคุมหรือหลีกเลี่ยงได้ ไม่อยู่ในความหมายของข้อสัญญาที่กล่าวคือผู้รับประกันภัยยังต้องรับผิดชอบ (คดี Date v. Gore District Mutual Fire Insurance Co. (1865) 15 U.C.C.P. 175)

4. หากผู้เอาประกันภัยได้แจ้งก่อนทำประกันภัยว่า เขามีอาชีพหรือประกอบธุรกิจอย่างไรแล้ว ผู้รับประกันภัยควรสอบถามข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อประเมินการเสี่ยงภัย (เป็นไปตาม มาตรา 5 หลักสุจริต และ มาตรา 866 มาปรับใช้ดังนี้ ผู้รับประกันภัยรู้หรือควรจะรู้ หากใช้ความระมัดระวังจะพึงคาดหมายได้อย่างวิญญูชน) เช่น ผู้เอาประกันภัยแจ้งว่ามีอาชีพค้าขาย โดยเปิดร้านขายส่งสินค้า ผู้รับประกันภัยควรสอบถามด้วยว่าสินค้าขายส่งมีประเภทอะไรบ้าง เป็นการค้าขายส่งก๊าซหุงต้มหรือไม่ เป็นต้น

5. การเปลี่ยนแปลงหรือการเสี่ยงภัยที่กล่าวมานั้นจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือการเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นหนัก (มาตรา 875 วรรคสอง) เท่านั้น กล่าวคือลักษณะของการเสี่ยงภัยจะต้องมีขึ้นอย่างมาก เช่น จากบ้านอยู่อาศัยเปลี่ยนเป็นภัตตาคาร หรือร้านส่งวัตถุดิบรายเช่นก๊าซหุงต้ม เป็นต้น แต่หากเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยแม้การเสี่ยงภัยจะเพิ่มขึ้นก็ตามเห็นว่าผู้รับประกันภัยไม่สมควรใช้ข้อสัญญาเช่นนี้ปฏิเสธความรับผิดชอบของตนหรือทำให้สัญญาระงับสิ้นสุด การเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย เช่น ขณะทำสัญญาประกันอัคคีภัย ผู้เอาประกันภัยแจ้งว่าเป็นบ้านอยู่อาศัย ภายหลังเมื่อมีสัญญาประกันภัยแล้ว ผู้เอาประกันภัยได้ทำหน้าบ้านของตนเป็นร้านค้าเล็ก ๆ ขายของเบ็ดเตล็ดทั่วไป แต่ผู้เอาประกันภัยยังอาศัยอยู่ที่บ้านหลังนั้น หรือแม้แต่ผู้เอาประกันภัยเปิดเป็นร้านเล็ก ๆ ขายอาหารตามสั่งมีถึงแก๊สเพียงใบเดียวซึ่งอาจเป็นที่ใ้ช้อยู่เป็นประจำอยู่แล้ว หากไม่ขายอาหาร เป็นต้น

6. ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลง หรือการเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นนั้นจะต้องเป็นผลโดยตรงที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อวัตถุที่เอาประกันภัยด้วย

อนึ่ง เคยมีคำพิพากษาคัดสินคดีประกันภัยรถยนต์คดีหนึ่ง ซึ่งกรมธรรม์จะจำกัดความรับผิดชอบผู้เอาประกันภัยนำรถบรรทุกที่ทำประกันภัยไว้ไปรับจ้างบรรทุกทั่ว ๆ ไป ซึ่งการบรรทุกรับจ้างทั่ว ๆ ไปนั้น ทำให้มีการเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น คำพิพากษาดังกล่าวคือ คำพิพากษาฎีกาที่ 2572/2529 วินิจฉัยว่า “แม้กรมธรรม์ประกันภัยจะจำกัดความรับผิดชอบในกรณี การนำรถบรรทุกที่เอาประกันภัยไปรับจ้างบรรทุกก็ตาม แต่การที่ผู้เอาประกันภัยนำรถดังกล่าวบรรทุกสินค้าของตนไปส่งลูกค้า และจากกลับได้รับจ้างบรรทุกสินค้าอื่นกลับเพื่อไม่ให้เสียเที่ยว และเกิดเหตุขึ้น ยังไม่พอถือว่าผู้เอาประกันภัยนำรถไปใช้ผิดเงื่อนไข

กรมธรรม์ประกันภัย เพราะยังเป็นการใช้รถในกิจการค้าขายของผู้เอาประกันภัยซึ่งมีอาชีพค้าขายและมีรถยนต์ไว้บรรทุกสินค้า”²⁴⁴

วิเคราะห์ข้อสัญญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

หากนำข้อสัญญานี้มาพิจารณาถึงความไม่เป็นธรรมตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรค สาม (3) “ข้อตกลงให้สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ” เห็นได้ว่าถ้อยคำในเงื่อนไขทั่วไปของสัญญาประกันวินาศภัยกำหนดว่า “ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ซึ่งทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น สัญญาประกันภัยเป็นอันระงับ เว้นแต่ได้แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบและยินยอมรับประกันภัยต่อไป” เป็นข้อตกลงที่ให้สิทธิผู้รับประกันภัยสามารถบอกเลิกสัญญาได้โดยไม่มีผลสมควร เนื่องจากหากเกิดกรณีที่การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ผู้รับประกันภัยก็ไม่จำเป็นต้องมีการเลิกสัญญาได้ และการเพิ่มขึ้นของการเสี่ยงภัยนั้นก็ควรที่จะต้องอยู่ในความควบคุมของผู้เอาประกันภัยได้ด้วย จะรวมเอาการเสี่ยงภัยที่อยู่เหนือการควบคุมของผู้เอาประกันภัยมาบังคับใช้เพื่อเลิกสัญญาระหว่างอายุสัญญาหรือปฏิเสธการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ได้ ดังนั้น หากนำข้อสัญญานี้มาพิจารณา จะเห็นได้ว่ามีลักษณะของความไม่เป็นธรรมตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสาม (3)

²⁴⁴ ประภาศน์ อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึงมาตรา 897 พร้อมด้วยย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542 . กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ . 2542 . หน้า 1509

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ตามที่ได้ศึกษาพบว่าสัญญาประกันวินาศภัยมีลักษณะพิเศษกว่าสัญญาอื่น เนื่องจากมีหลักเกณฑ์การประกันภัยที่ต้องปฏิบัติตาม และสัญญาประกันภัยยังเป็นสัญญาหนึ่งที่มีหน่วยงานของรัฐกำกับดูแล คือ กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ แต่ปัจจุบันสัญญาประกันวินาศภัยที่ออกใช้อยู่ส่วนมากนั้น ได้คัดลอกรูปแบบมาจากสัญญาประกันวินาศภัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษ จึงทำให้เกิดความสับสนถึงผลบังคับของข้อสัญญานั้นๆตามกฎหมายไทย เนื่องจากระบบกฎหมายที่ใช้แตกต่างกัน ทำให้อาจเกิดการได้เปรียบของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากเกินไป และสัญญาประกันวินาศภัยก็เป็นสัญญาที่ได้ถูกกำหนดข้อสัญญาไว้ล่วงหน้าในกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป โดยเฉพาะหมวด “เงื่อนไขทั่วไป” เป็นหมวดที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย และเป็นหมวดที่มีการแก้ไขน้อยมากในระหว่างเข้าทำสัญญา

“เงื่อนไขทั่วไป” ที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันวินาศภัย รวมถึงข้อสัญญาอื่นที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทั่วไปในกรมธรรม์ประกันวินาศภัย เมื่อนำมาวิเคราะห์ถึงผลบังคับตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, กฎหมายอังกฤษ และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แล้วพบปัญหาถึงผลบังคับของข้อสัญญาที่ทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียเปรียบผู้รับประกันภัยมากเกินไป โดยสามารถแบ่งเป็นประเภทได้ ดังนี้

1. การกำหนดข้อสัญญาไว้แคบกว่าที่กฎหมายกำหนด
2. ข้อสัญญาที่ถ้อยคำในข้อสัญญามีความหมายไม่ชัดเจน
3. ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด
4. ความหมายที่เกี่ยวกับเงื่อนไขบังคับก่อน
5. ข้อสัญญาให้สัญญาสิ้นสุดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ

ซึ่งข้อสัญญาแต่ละข้อเมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วพบว่า บางข้อสัญญาได้กำหนดความหมายไว้แคบกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น ความหมายของคำว่า “ผู้เอาประกันภัย” หรือบางข้อสัญญามีการระบุถ้อยคำในสัญญาไม่ชัดเจน เช่น คำว่า “ทุจริต” หรือ “เหตุอันควรสงสัย” หรือบางข้อสัญญาได้กำหนดภาระของผู้เอาประกันภัยไว้มากกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การกำหนดหน้าที่ของ

ผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือ การกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังป้องกันทรัพย์สินเพื่อมิให้เกิดวินาศภัย

และหากพิจารณาตามกฎหมายต่างประเทศนั้น พบว่าข้อสัญญา “เงื่อนไขบังคับก่อน” ในหมวดเงื่อนไขทั่วไปของกรมธรรม์ประกันวินาศภัยนั้น มีความหมายและมีผลบังคับใช้ได้ตามความหมายที่ระบุไว้ โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษเท่านั้น แต่เมื่อนำมาใช้ในกฎหมายไทยข้อสัญญานี้เป็นเพียงข้อสัญญาทั่วไป โดยไม่มีลักษณะเฉพาะตามที่ระบุความหมายไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยแต่อย่างใด ซึ่งหากพิจารณาแล้วข้อสัญญานี้อาจจะทำให้ข้อสัญญาที่กำหนดหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยเคร่งครัดมากเกินไป

ในส่วนของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 โดยนำเอาลักษณะของข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร ตามมาตรา 4 มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์พบว่า พบว่ามีหลายข้อสัญญาที่มีลักษณะถึงการได้เปรียบเกินควรของผู้รับประกันภัย เช่น ข้อสัญญาว่าด้วยสิทธิในการบอกเลิกกรมธรรม์ หรือ ข้อสัญญาว่าด้วยการห้ามโอนสิทธิตามสัญญาประกันภัย

ในอดีตข้อสัญญาต่างๆที่มีลักษณะการเอาเปรียบคู่สัญญาเกินควร หรือไม่เป็นไปตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น บางคดีศาลฎีกาอาจพิพากษาให้มีผลบังคับได้เท่าที่เป็นธรรม แต่บางครั้งก็พิพากษาตามข้อสัญญาที่ระบุไว้ โดยยึดหลักเสรีภาพในการทำสัญญา แต่ปัจจุบันศาลอาจใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เพื่อปรับลดข้อสัญญาที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบเกินควร หรือข้อสัญญาที่มีความหมายเคร่งครัดเกินไป เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการปรับปรุงข้อสัญญาในสัญญาประกันวินาศภัย เพื่อให้เกิดผลบังคับและตรงตามกฎหมายไทย และง่ายต่อความเข้าใจ
2. กรมการประกันภัย ควรตรวจสอบแก้ไขข้อสัญญาที่เกิดปัญหาในผลบังคับ หรือความไม่ชัดเจนของข้อสัญญา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนทั่วไปที่เกี่ยวข้อง
3. ควรนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาใช้พิจารณาข้อสัญญาในสัญญาประกันภัยเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

- จำปี โสคติพันธุ์ . หลักความรับผิดชอบก่อนสัญญา . กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2544.
- จิต เศรษฐบุตร . หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้ . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2522.
- จิต เศรษฐบุตร . หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2523.
- จิตติ ดิงศภัทย์ . กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . พิมพ์ครั้งที่ 11 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2539.
- จิตติ ดิงศภัทย์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้ . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2523.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย . พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2543.
- ดารารพร ธีระวัฒน์ . กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542.
- ประพนธ์ ศาตะมาน และ ไพจิตร บุญญพันธ์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะซื้อขาย . พิมพ์ครั้งที่ 11 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ , 2539.
- ประกาศน์ อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 (เล่ม 1) มาตรา 194 ถึงมาตรา 313 พร้อมด้วยย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2541 . กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระราชาูปถัมภ์ , 2541.
- ประกาศน์ อวยชัย . ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เล่ม 3) มาตรา 702 ถึงมาตรา 897 พร้อมด้วยย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2542 . กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระราชาูปถัมภ์ , 2542.
- พรเพชร วิชิตชลชัย และ จริญญา ภัคศิธนากุล . “หน่วยที่ 14 กฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอื่นในสกุลกฎหมายคอมมอน ลอว์” ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา , 2539.
- ไพจิตร บุญญพันธ์ . คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด . พิมพ์ครั้งที่ 8 . กรุงเทพมหานคร

: นิติบรรณาการ, 2541.

ไพจิตร ปุญญพันธ์ . **ข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมาย** . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ , 2533.

สิทธิโชค ศรีเจริญ . **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย** . กรุงเทพมหานคร : สถาบันประกันภัยไทย , 2540

โสภณ รัตนากร . **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หนี้** . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ , 2542

เอกสารอื่น

ปัญญา เปี่ยมพงศ์สานต์ . **“สิทธิและความรับผิดชอบของคู่สัญญาและผู้รับประกันภัย”** วิทยานิพนธ์
นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

สุภา วัชรวัฒนากุล . **“ความสุจริตอย่างยิ่งของคู่สัญญาในสัญญาประกันภัย”** วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2525

Books

Chris Parsons , David Green and Mike Mead . **Contract Law & Insurance** .Cambridge : The
Chartered Insurance Institute , 1991

Donald O' May . **Marine Insurance Law and Policy** . London : Sweet & Maxwell Limited of ,
1993

Edwin H Gamlen and Harold Francis . **Fire Insurance Theory Practice** .London : Buckley Press
Ltd. , 1991

F.W. Collins . **Property and Casualty Claims** .Cambridge : Pedwod Press Ltd , 1991

G.C.A. Dickson and W.M. Stein . **Insurance practice** .Cambridge : The Chartered Insurance Institute
,1997.

Ian Brown & Adrain Chandler . **Law of Contract** . London : Blackstone Press Limited
,1994

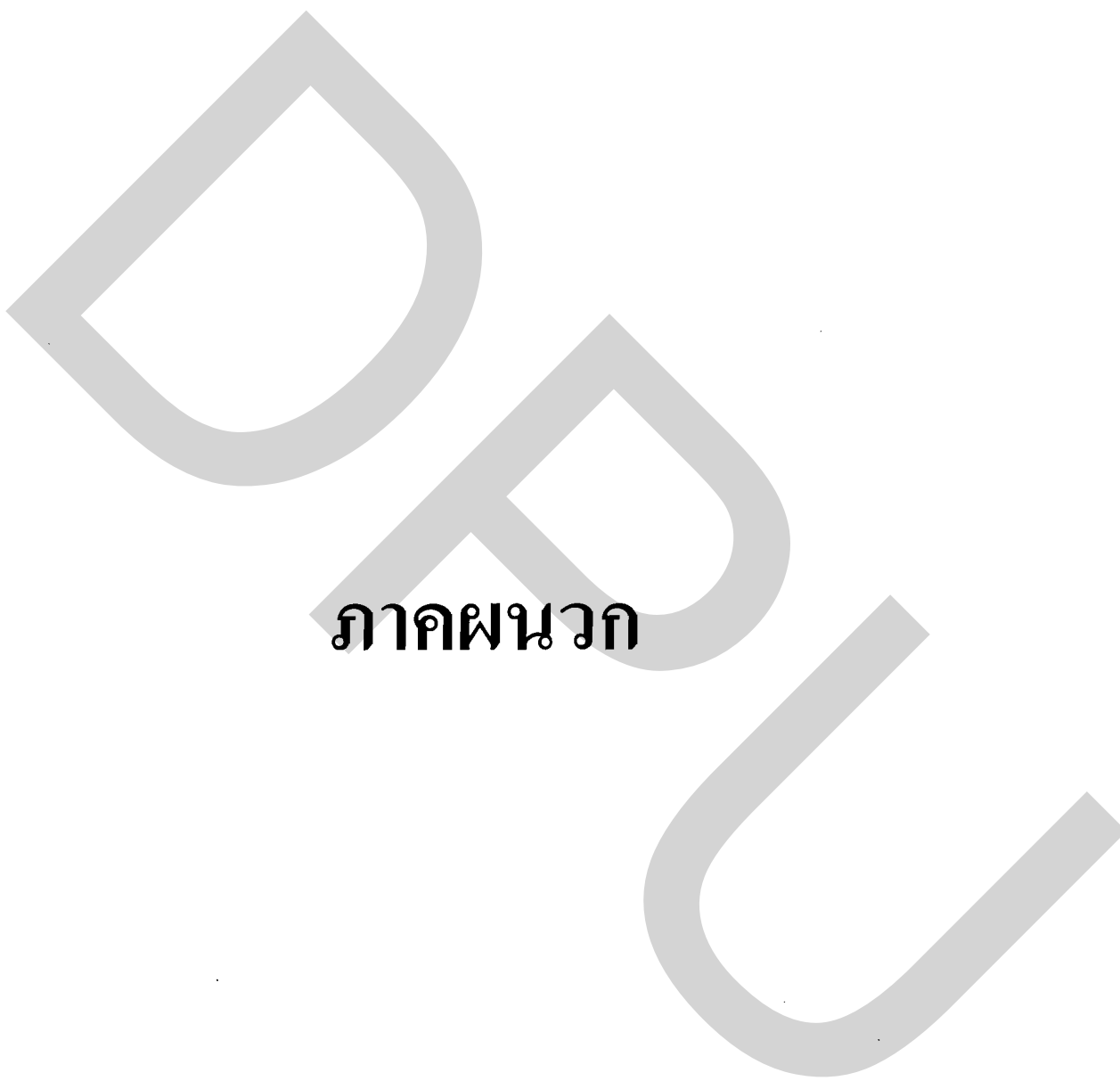
Jackie Durrant and Kevin Wilkins . **Property Insurance Underwriting** .Cambridge : Hartnolls
Limited , 1991

John Birds . **Essential Business Law Insurance** . London : Sweet & Maxwell limited , 1979

Macgillivray & Parkington . **Insurance Law** .London : Sweet & Maxwell Limited of , 1981.

Raoul Colinvaux . **The Law of Insurance** .London : Sweet & Maxwell Limited of , 1984

RUU

ภาคผนวก

บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเพลินจิตทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันภัยเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
ELECTRONIC EQUIPMENT INSURANCE POLICY

คำเตือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การปิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรัพย์สิน ท่านจะได้รับชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าเสียหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้านั้นและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระงับรักษาซากทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ที่มาทำการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

กรมธรรม์ประกันภัยเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ELECTRONIC EQUIPMENT INSURANCE POLICY

โดยเชื่อกันว่าข้อตกลงในใบคำขอเอาประกันภัย ตลอดจนข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรอื่น ๆ ซึ่งผู้เอาประกันภัยตั้งระบุนามไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัยนี้ ได้ให้ไว้กับ บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน) ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า "บริษัท" และเพื่อเป็นการตอบแทนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยต้องชำระ บริษัทสัญญาว่าจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามข้อกำหนด ข้อจำกัด เงื่อนไข ข้อยกเว้น และเอกสารแนบท้าย กรมธรรม์ประกันภัยนี้

กรมธรรม์ประกันภัยนี้ให้ความคุ้มครอง ไม่ว่าเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่ระหว่างการใช้งาน หรือพักงาน หรือขณะถอดเพื่อทำความสะอาด ปรับปรุงเครื่องใหม่ หรือเคลื่อนย้ายภายในสถานที่ตั้งระบุไว้ในตาราง หรือในระหว่างการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น หรือในระหว่างการติดตั้งเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นกลับเข้าไปใหม่ ซึ่งในกรณีใดก็ตาม กรมธรรม์นี้จะให้ความคุ้มครองภายหลังจากการทดลองเครื่องโดยสมบูรณ์และเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้งานได้โดยแท้จริงแล้วเท่านั้น

ข้อยกเว้นทั่วไป

การประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองการสูญเสียหรือการเสียหายอันเกิดจาก หรือสืบเนื่องมาจาก หรือเป็นผลโดยตรง หรือโดยอ้อมจากสาเหตุดังต่อไปนี้ -

1. สงคราม (ไม่ว่าจะประกาศหรือไม่ก็ตาม) การรุกราน การกระทำของศัตรูต่างชาติ สงครามกลางเมือง การกบฏ การปฏิวัติ การยึดอำนาจ การจลาจล การนัดหยุดงาน การก่อความวุ่นวาย การกระทำโดยเจตนาร้าย การกระทำอย่างป่าเถื่อนโดยบุคคลใด หรือองค์กรใดที่เกี่ยวข้องของทางราชการ การลุกฮือของประชาชนที่ถึงขนาดหรือเท่ากับการแข็งข้อต่อรัฐบาล การกระทำของขบวนการก่อการร้าย การประกาศกฎอัยการศึก การเข้ายึดหรือยึดเข้าเป็นของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองใด ๆ
2. ปฏิกริยานิวเคลียร์ การแผ่รังสี หรือการแพร่กัมมันตภาพรังสีจากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หรือจากกากนิวเคลียร์ใด ๆ หรือการปนเปื้อนของกัมมันตภาพรังสี
3. ความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้แทนของผู้เอาประกันภัย

เงื่อนไขทั่วไป

1. คำนิยาม : เพื่อใช้ในกรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.1 "บริษัท" หมายถึง ผู้รับประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.2 "ผู้เอาประกันภัย" หมายถึง บุคคลที่ระบุชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในตารางกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.3 "ตาราง" หมายถึง ตารางกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.4 "ข้อมูล (Data)" หมายถึง ข้อมูลที่สามารถอ่านได้โดยเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเก็บรักษาอยู่นอกหน่วยประมวลผลกลางของเครื่องคอมพิวเตอร์ (CPU)
 - 1.5 "อุปกรณ์ที่ใช้เก็บบันทึกข้อมูล (Data Media)" หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งไม่ได้เป็นส่วนประกอบของเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และผู้ที่สามารถถอดออกมาเปลี่ยนใช้ได้โดยง่าย เช่น เทป, ดิสก์ (Disk), เทปแม่เหล็ก ฯลฯ
 - 1.6 "ลิกทริฟาย" หมายถึง การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต
 - 1.7 "ข้อตกลงซ่อมบำรุงรักษา (Maintenance Agreement(s))" หมายถึง ข้อตกลงที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตกลงที่จะให้บริการดูแลและบำรุงรักษาเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตามสัญญาที่ได้กำหนดไว้
 - 1.8 "ความรับผิดชอบส่วนแรก" หมายถึง จำนวนเงินซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบเองตามที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์คือความเสียหายแต่ละครั้งและทุกครั้งที่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.9 "เครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์" หมายถึง เครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามที่ระบุในหน้าตารางกรมธรรม์
2. ความสมบูรณ์แห่งสัญญาและการเปลี่ยนแปลงข้อความในสัญญาประกันภัย กรมธรรม์ประกันภัยนี้รวมทั้งหมวดความคุ้มครองและเอกสารแนบท้าย ประกอบกันเป็นสัญญาประกันภัย การเปลี่ยนแปลงข้อความใด ๆ ในสัญญาจะต้องได้รับความยินยอมจากบริษัทและได้ออกบันทึกสลักหลังแนบไว้กับกรมธรรม์ประกันภัยนี้หรือในเอกสารแนบท้ายแล้วจึงจะสมบูรณ์
3. เงื่อนไขบังคับก่อน บริษัทอาจจะไม่รับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามสัญญาและเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัย

4. การใช้ความระมัดระวังเพื่อป้องกันภัย ผู้เอาประกันภัยต้องใช้ความระมัดระวังตามควรแก่กรณีและด้วยเหตุด้วยผลในการป้องกันความสูญเสีย ความเสียหาย หรือความรับผิดชอบ และต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับกรณีนั้น ตลอดจนข้อแนะนำของผู้ผลิต โดยผู้เอาประกันภัย เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น
5. การตรวจและการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของภัย
 - 5.1 บริษัทมีสิทธิที่จะเข้าไปตรวจทรัพย์สินที่เอาประกันภัยในเวลาใดก็ได้ตามความเหมาะสม และผู้เอาประกันภัยจะต้องให้ความร่วมมือให้รายละเอียดและข้อเท็จจริงแก่บริษัทเท่าที่จำเป็นในการประเมินการเสี่ยงภัย
 - 5.2 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของภัยที่เอาประกันภัยไว้ ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยไม่ชักช้า และต้องใช้ความระมัดระวังเพิ่มขึ้นตามความจำเป็น เพื่อให้การเดินเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เอาประกันภัยไว้เป็นไปอย่างปลอดภัยและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ขอบเขตของความคุ้มครองและเบี้ยประกันภัยจะต้องปรับใหม่ตามความจำเป็น
 - 5.3 ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่กระทำการใดๆ ต่อทรัพย์สินอันจะทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น นอกจากจะได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท มิฉะนั้นกรมธรรม์ประกันภัยนี้จะสิ้นสุดบังคับทันที
6. การแจ้งและการปฏิบัติเพื่อการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน
ในกรณีที่เกิดเหตุซึ่งอาจเป็นผลให้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้-
 - 6.1 เมื่อทราบว่าได้มีการสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้น ต้องแจ้งให้บริษัททราบโดยไม่ชักช้า จากนั้นต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรชี้แจงสาเหตุและขอบเขตของการสูญเสียหรือความเสียหายนั้น
 - 6.2 กระทำทุกอย่างภายในอำนาจของตน เพื่อลดการสูญเสียหรือความเสียหายลงให้น้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้
 - 6.3 รักษาชิ้นส่วนที่เสียหายหรือบกพร่องไว้ เพื่อการตรวจสอบของบริษัทหรือผู้สำรวจความเสียหายของบริษัท
 - 6.4 จัดส่งบรรดารายละเอียดและเอกสารหลักฐานอันเกี่ยวกับการสูญเสียหรือความเสียหายตามที่บริษัทต้องการ เพื่อประกอบการพิจารณา ค่าสินไหมทดแทน
 - 6.5 ในกรณีที่ความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดจากการลัทธิภัยไฟให้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทันที
ไม่ว่าในกรณีใดผู้เอาประกันภัยจะต้องแจ้งให้บริษัททราบถึงความสูญเสียหรือความเสียหายภายในกำหนด 15 วัน นับจากวันที่เกิดการสูญเสียหรือเสียหายดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุจำเป็นอันสมควร จึงไม่อาจแจ้งให้บริษัททราบภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ข้างต้นได้แต่แจ้งโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้แล้ว เมื่อผู้เอาประกันภัยได้แจ้งให้บริษัททราบตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เอาประกันภัยอาจซ่อมหรือเปลี่ยนชิ้นส่วนที่เกิดความเสียหายเล็กน้อยได้ ในกรณีอื่นนอกเหนือจากนี้ จะต้องให้ผู้แทนของบริษัทมีโอกาสตรวจสอบความเสียหายหรือความสูญเสียก่อนดำเนินการซ่อม หรือเปลี่ยนแปลง หากผู้แทนของบริษัทมิได้เข้าตรวจสอบภายในกำหนด 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งขอเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิซ่อมหรือเปลี่ยนชิ้นส่วนที่เสียหาย โดยไม่ต้องรอความยินยอมของบริษัท ความรับผิดชอบของบริษัทต่อทรัพย์สินแต่ละรายการภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้ จะสิ้นสุดลงเมื่อผู้เอาประกันภัยยังคงใช้ทรัพย์สินรายการที่เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อไปโดยมิได้ทำการซ่อมจนเสร็จ หรือเมื่อผู้เอาประกันภัยทำการซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นชั่วคราว โดยไม่ได้รับความยินยอมจากบริษัท
7. การรับช่วงสิทธิ โดยค่าใช้จ่ายของบริษัท ผู้เอาประกันภัยจะต้องกระทำทุกอย่างเท่าที่จำเป็นหรือเท่าที่บริษัทจะเรียกร้องให้ทำตามสมควร ไม่ว่าก่อนหรือหลังการรับค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทเพื่อรักษาสีทธิของบริษัทในการเรียกร้องค่าเสียหายค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอก
8. การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ ในกรณีที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง หรือข้อเรียกร้องใดๆ ภายในกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้นโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการตามข้อบังคับกรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ
9. การฉ้อฉล บริษัทจะไม่รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้ หากการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้กระทำโดยเจตนาที่จะฉ้อฉลหรือมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือมีการใช้หลักฐานเท็จประกอบการเรียกร้อง หรือผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลที่มีอำนาจทำการแทนผู้เอาประกันภัยใช้วิธีการหรือเครื่องมือกระทำการฉ้อฉลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้
10. การเฉลี่ยความเสียหาย ถ้าในขณะที่เกิดความเสียหายขึ้นและปรากฏว่าทรัพย์สินรายเดียวกันได้เอาประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัยอื่นไม่ว่าโดยผู้เอาประกันภัยเองหรือบุคคลอื่นใดก็ตาม บริษัทจะร่วมชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ไม่เกินกว่าส่วนเฉลี่ยตามจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัยต่อจำนวนเงินเอาประกันภัยทั้งสิ้น และไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัยไว้ด้วย

Section III

THIRD PARTY LIABILITY

The Insurers will indemnify the Insured against all sums which the Insured shall become legally liable to pay as compensation for

- 1 accidental bodily injury or illness to any person
- 2 accidental loss of or damage to property

occurring in direct connection with the performance of the contract insured by this policy and happening on or in the immediate vicinity of the Contract Site during the Period of Insurance.

In respect of a claim for compensation to which the indemnity provided herein applies, the Insurers will in addition indemnify the Insured against

- 1 all costs and expenses of litigation recovered by any claimant from the Insured, and

2 all costs and expenses of litigation incurred with the written consent of the Insurers in resisting any claim. The Liability of the Insurers under this section shall not exceed the limits of indemnity stated in the Schedule.

EXCLUSIONS

The Insurers will not indemnify the Insured in respect of

expenditure incurred in repairing or replacing any work or property covered or coverable under Section I and/or II of this Policy;

- 2 *damage to any property or land or building caused by vibration or by the removal or weakening of support or injury or damage to any person or property occasioned by or resulting from any such damage.*

3 *Liability arising out of*

30 *bodily injury to or illness of employees or workmen of the Contractor(s) or the Principal or any other firm connected with the contract work or members of their families;*

31 *loss of or damage to property belonging to or held in care, custody or control of the Contractor(s), the Principal or any other firm connected with the contract work or an employee or workman of one of the aforesaid;*

32 *any accident caused by vehicles licensed for general road use or by waterborne vessels or aircraft;*

33 *any contract or agreement unless such liability would have attached in the absence of such contract or agreement;*

34 *technical or professional advice given by the Insured or by any person acting on behalf of the Insured.*

SPECIAL CONDITIONS

The Insured shall not negotiate, pay, settle, admit or repudiate any claim under the Policy without the consent of the Insurers, who shall be entitled, if they so desire, to take over and conduct in the name of the Insured the defence or settlement of any claim or to prosecute for their own benefit in the name of the Insured any claim for indemnity or damages or otherwise and shall have full discretion in the conduct of any proceedings or in the settlement of any claim and the Insured shall give all such information and assistance as the Insurers may require. The Insurers may in respect of any claim or claims pay to the Insured the amount of their maximum liability as stated in the Schedule or such lesser sum for which the claim or claims can be settled (subject in either case to deduction of any sum or sums already paid on account of such claim or claims) and thereafter the Insurers shall be under no further liability in respect of such claim or claims except for payment of costs and expenses incurred prior to the date of such payment and for which the Insurers may be liable hereunder.

- 5 The Insured shall at the expense of the Insurers do and concur in doing and permit to be done all such acts and things as may be necessary or required by the Insurers in the interest of any rights or remedie or of obtaining relief or indemnity from parties (other than those insured under this Policy) to which the Insure shall be or would become entitled or subrogated upon their paying for or making good any loss or damage under this Policy, whether such acts and things shall be or become necessary or required before or aft the Insured's indemnification by the Insurers
- 6 In case of any disputes, differences or claims arising out of this policy between the company and person(who has/have right of claims under this policy, the company shall, if person(s) who has/have right claims wishes, agree to settle such disputes, differences or claims through arbitration in accordance wi the Department of Insurance's directive on Arbitration.
- 7 In the event of
 - 70 material change in the risk;
 - 71 the termination of the Contract by the Principal,
 - 72 withdrawal from the Contract by any main Contractor;
 - 73 stoppage of work occasioned by any other cause, except seasonal interruption, for a period exceeding or calendar month;this policy shall be avoided unless its continuance be admitted by endorsement signed by and on behalf the Insurers.
- 8 This insurance is not to be called upon in contribution and is only to pay any loss hereon if and so f: as not recoverable under any other insurance.

GENERAL EXCLUSIONS

The Insurers will not indemnify the Insured in respect of

- 1 *The excesses stated in the Schedule to be borne by the Insured.*
- 2 *Consequential loss of any kind or liquidated damages or penalties for delay or detention or in connection with guarantee of performance or efficiency.*
- 3 *Wilful act or wilful negligence of any director, manager or responsible site official of the Insured.*
- 4 *Loss or destruction of or damage to any property whatsoever or any loss or expense whatsoever resulting or arising therefrom or any consequential loss or any legal liability of whatsoever nature directly or indirectly caused by contributed to by or arising from ionising radiations or contamination by radioactivity from any nuclear fuel or from any nuclear waste from the combustion of nuclear fuel. For the purpose of this exclusion only combustion shall include any self-sustaining process of nuclear fission.*
- 5 *Any loss, destruction, damage or legal liability directly or indirectly caused by or contributed to by or arising from nuclear weapons material.*
- 6 *Loss, damage or liability directly or indirectly caused by or arising out of war, invasion, act of foreign enemy, hostilities (whether war be declared or not), civil war, rebellion, revolution, insurrection, mutiny, riot, strike, lock-out, civil commotion military or usurped power, or malicious persons acting on behalf of or in connection with any political organisation, confiscation, commandeering, requisition or destruction of or damage to property by order of the government de jure or de facto or by any public authority.*

In any action, suit or other proceeding where the Insurers allege that by reason of the provisions of Exclusion (e) above any loss, destruction, damage or liability is not covered by this insurance the burden of proving that such loss, destruction, damage or liability is covered shall be upon the Insured.

CONTRACT WORKS INSURANCE POLICY AND ERECTION ALL RISKS INSURANCE POLICY

Whereas the Insured named in the Schedule hereto has made to the THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

(hereinafter called "the Insurers") a written proposal by completing a Questionnaire which together with any other statements made in writing by the Insured for the purpose of this Policy is deemed to be incorporated herein.

Now this Policy witnesses that in consideration of the Insured having paid to the Insurers the premium mentioned in the Schedule the Insurers will indemnify the Insured in the manner and to the extent hereinafter provided.

Provided always that the due observance and fulfilment of the terms, conditions and exceptions of this Policy in so far as they relate to anything to be done or complied with by the Insured and the truth of the statements and answers in the proposal(s) shall be conditions precedent to the right of the Insured to recover hereunder.

The Schedule and the Section(s) shall be deemed to be incorporated in and form part of this Policy and the expression 'this Policy' wherever used in this contract shall be read as including the Schedule and the Section(s). Any word or expression to which a specific meaning has been attached in any part of this Policy or of the Schedule or of the Section(s) shall bear such meaning wherever it may appear.

GENERAL CONDITIONS

- 1 The Insured at his own expense shall take all reasonable precautions to prevent loss, damage or liability and to comply with sound engineering practice, statutory requirements and manufacturers' recommendations designed to ensure the safe working of plant and equipment. The Insured shall also maintain in efficient condition all contract works, construction plant, equipment and construction or erection machinery insured by this Policy.
- 2 The Insured shall immediately notify the Insurers in writing of any material change in the risk insured hereunder in such case continuance of the insurance shall be subject to terms and conditions to be agreed.
- 3 Representatives of the Insurers shall at any reasonable time have access to the site or premises and to all pertinent data, documents, drawings, etc. and shall have the right to inspect any property insured.
- 4 In the event of any occurrence which might give rise to a claim under the Policy, the Insured shall:
 - 40 immediately notify the Insurers by telephone or telegram as well as in writing and supply all such particulars and proofs of claim as may be required by the Insurers;
 - 41 take all steps within his power to minimise the extent of the loss or damage;
 - 42 preserve the damaged property and make it available for inspection by a representative or surveyor of the insurers;
 - 43 inform the police authorities in case of loss or damage due to theft or burglary;
 - 44 send to the Insurers immediately on receipt any writ, summons or other proceedings which may be commenced against the Insured.

The Insurers shall not in any case be liable for loss, damage or liability of which no notice has been received by the Insurers within 14 days of its occurrence.

Upon notification being given to the Insurers under this condition, the Insured may carry out the repairs or replacement of any minor damage, in all other cases a representative of the Insurers shall have the opportunity of inspecting the loss or damage before any repairs or alterations are effected. Nothing herein shall prevent the Insured from taking such steps as are absolutely necessary for the security and continuation of the contract work.

The Insured shall not be entitled to abandon any property to the Insurers whether taken possession of by the Insurers or not.

บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)

THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเฉลิมจิตราชาวร ชั้นที่ 898 ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี กรุงเทพมหานคร 10330 ประเทศไทย โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

CONTRACT WORKS INSURANCE POLICY AND ERECTION ALL RISKS INSURANCE POLICY

คำเตือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การปิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรัพย์สิน ท่านจะได้รับชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าเสียหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้าและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระงับรักษาซากทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ที่มาทำการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

7. การรับช่วงสิทธิ

ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่กระทำการใดๆ ที่จะทำให้การรับช่วงสิทธิของบริษัทต่อผู้กระทำความผิดกระทบกระเทือนและต้องร่วมมือกับบริษัทในการที่บริษัทจะใช้สิทธิไล่เบี้ยจากบุคคลอื่น

8. สิทธิของบริษัท

บริษัทมีสิทธิเข้าดำเนินการต่อสู้คดี และมีสิทธิทำการประนีประนอมในนามของผู้เอาประกันภัยต่อการเรียกร้องใดๆ

9. การจำกัดความรับผิดของบริษัท

ความรับผิดของบริษัทภายใต้สัญญาประกันภัยนี้ จะไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิดที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัย

10. การเฉลี่ยความรับผิด

ถ้าในขณะที่เกิดเหตุซึ่งเป็นผลให้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยนี้ มีการประกันภัยอื่นคุ้มครองถึงความรับผิดเหมือนกัน บริษัทจะรับผิดชอบค่าเสียหาย ค่าค่าเนิ่นคดี ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่เกินอัตราส่วนของบริษัท สำหรับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายเกี่ยวกับความรับผิดนั้น

11. การปรับปรุงเบี้ยประกันภัย

ในกรณีที่เบี้ยประกันภัยได้คำนวณจากจำนวนประมาณการที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัย ภายในหนึ่งเดือนนับจากวันสิ้นสุดระยะเวลาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยต้องจัดส่งรายละเอียดและข้อเท็จจริงเพื่อคำนวณเบี้ยประกันภัยที่ถูกต้อง ถ้าปรากฏว่าจำนวนเบี้ยประกันภัยที่คำนวณได้แตกต่างจากเบี้ยประกันภัยที่ชำระไว้ก่อนนั้น ผู้เอาประกันภัยต้องชำระเบี้ยประกันภัยเพิ่มเติมตามส่วนให้แก่บริษัทหรือบริษัทต้องคืนเบี้ยประกันภัยให้แล้วแต่กรณี

12. การเลิกสัญญาประกันภัย

12.1 บริษัทจะบอกเลิกสัญญาประกันภัยฉบับนี้ได้ด้วยการส่งหนังสือบอกกล่าวล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงผู้เอาประกันภัยตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายที่แจ้งให้บริษัททราบ ในกรณีนี้ บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่สัญญาประกันภัยนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามส่วน

12.2 ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกสัญญาประกันภัยฉบับนี้ได้โดยแจ้งให้บริษัททราบเป็นหนังสือ และมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืนหลังจากหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่ประกันภัยฉบับนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น

13. การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ

ในกรณีที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง หรือข้อเรียกร้องใดๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นความยุติข้อพิพาทนั้นโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการตามข้อบังคับกรรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

8. ความรับผิดชอบที่เกิดจาก

8.1 คำแนะนำหรือบริการทางเทคนิคหรือวิชาชีพใด ๆ โดยผู้เอาประกันภัย หรือผู้ที่ทำแทนผู้เอาประกันภัย

8.2 การที่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้ที่ทำแทนผู้เอาประกันภัยให้การรักษา เว้นแต่การปฐมพยาบาล

9. การปรับทางแพ่ง อาญา หรือโดยสัญญา

10. ความรับผิดไม่ว่าลักษณะใด ๆ อันเกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องมาจาก หรือเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อมจาก

10.1 สงคราม การรุกราน การกระทำที่มุ่งร้ายของศัตรูต่างชาติ หรือการกระทำที่มุ่งร้ายคล้ายสงคราม (ไม่ว่าจะไม่มีประกาศหรือไม่ก็ตาม) หรือสงครามกลางเมือง

10.2 การแข็งข้อ การกบฏ การจลาจล การนัดหยุดงาน การยึดอำนาจ การก่อความวุ่นวาย การกระทำของขบวนการโจร การร้าย การปฏิวัติ การประกาศกฏอัยการศึก หรือเหตุการณ์ใด ๆ ซึ่งจะเป็นเหตุให้มีการประกาศหรือคงไว้ กฏอัยการศึก

10.3 การริบ ยึด เกณฑ์ ทำลาย หรือทำความเสียหายแก่ทรัพย์สินใดโดยคำสั่งของรัฐบาลโดยนิตินัยหรือโดยพฤตินัยของเจ้าหน้าที่ ราชการเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่นในราชอาณาจักรหรือในเขตที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

10.4 อาวุธนิวเคลียร์

10.5 การแผ่รังสีหรือการแพร่กัมมันตภาพรังสีจากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หรือจากกากนิวเคลียร์ใด ๆ อันเนื่องมาจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ และจากกรรมวิธีใด ๆ แห่งการแตกแยกตัวทางนิวเคลียร์ซึ่งดำเนินการโดยคนโดยลำพังตนเอง

เงื่อนไข

1. สัญญาประกันภัย

กรมธรรม์ประกันภัยนี้รวมทั้งตารางกรมธรรม์ประกันภัย ใบคำขอเอาประกันภัย และเอกสารแนบท้ายประกอบกันเป็นสัญญาประกันภัย คำหรือข้อความซึ่งมีความหมายเฉพาะในส่วนใดของสัญญาประกันภัย ให้มีความหมายเฉพาะนั้นโดยตลอด

2. เงื่อนไขบังคับก่อน

บริษัทไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใหม่ทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดครบถ้วน ตามสัญญาประกันภัย เงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัย

3. การระงับไปแห่งสัญญาตามกรมธรรม์ประกันภัย

กรมธรรม์ประกันภัยนี้จะสิ้นสุดบังคับทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ประกอบกิจการ กิจการหรืออาชีพที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัย หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญอื่น ๆ ซึ่งทำให้การเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยจะแจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษร และบริษัทได้ตกลงยินยอมรับประกันภัยด้วยโดยบริษัทออกเอกสารแนบท้ายที่ใดลงลายมือชื่อ โดยบุคคลผู้มีอำนาจของบริษัทและประทับตราของบริษัทไว้เป็นสำคัญ

4. การโอนสิทธิตามสัญญาประกันภัย

สิทธิของผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยนี้ จะโอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท เว้นแต่การโอนโดยพันยกรรมหรือบทบัญญัติของกฎหมาย

5. หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการจัดการป้องกัน

ผู้เอาประกันภัยต้องป้องกันหรือจัดให้มีการป้องกันตามสมควร เพื่อมิให้เกิดอุบัติเหตุ และต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายและข้อบังคับของเจ้าหน้าที่ราชการ

6. หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

ในกรณีที่เหตุการณ์ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยนี้ ผู้เอาประกันภัยต้อง

6.1 แจ้งให้บริษัททราบโดยมิชักช้า

6.2 ส่งต่อให้บริษัททันทีเมื่อได้รับหมายศาลหรือคำสั่งหรือคำบังคับของศาล

6.3 ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่ตกลงยินยอมเสนอ หรือให้สัญญาว่าจะชดเชยค่าเสียหายให้แก่บุคคลใดโดยมิได้รับความยินยอมจากบริษัท เว้นแต่บริษัทมิให้การเรียกร้องนั้น

6.4 ส่งรายละเอียดและช่วยเหลือนความจำเป็นเพื่อให้บริษัทตกลงชดเชยค่าสินไหมทดแทน หรือต่อสู้ขอเรียกร้องใด ๆ หรือฟ้องคดีได้

กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอก

PUBLIC LIABILITY INSURANCE POLICY

โดยการซื้อข้อตกลงในใบคำขอเอาประกันภัยซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาประกันภัยนี้ และเพื่อเป็นการตอบแทนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยต้องชำระ ภายใต้บังคับเงื่อนไข ความคุ้มครอง ข้อยกเว้น และเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยสำหรับ

1. จำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะชดเชยเป็นค่าเสียหายสำหรับ
 - 1.1 การเสียชีวิตหรือความบาดเจ็บต่อร่างกายหรือความเจ็บป่วยของบุคคลใด ๆ นอกจาก
 - 1.1.1 ลูกจ้างของผู้เอาประกันภัยขณะอยู่ในระหว่างทางการที่จ้าง หรือบุคคลผู้ซึ่งในขณะที่เกิดอุบัติเหตุอยู่ระหว่างการปฏิบัติงานให้ผู้เอาประกันภัยภายใต้สัญญาว่าจ้างหรือการฝึกงาน
 - 1.1.2 บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ด้วยกันกับผู้เอาประกันภัยซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับกิจการของผู้เอาประกันภัยตั้งแต่วันในตารางกรมธรรม์ประกันภัย
 - 1.2 ความสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลใด ๆ นอกจาก
 - 1.2.1 ทรัพย์สินที่ผู้เอาประกันภัยเป็นเจ้าของหรือครอบครอง หรืออยู่ในความดูแล หรือควบคุมหรือกำลังใช้หรือกำลังปฏิบัติงานโดยผู้เอาประกันภัย
 - 1.2.2 ทรัพย์สินที่ลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้เอาประกันภัยดูแล ควบคุม กำลังใช้ หรือกำลังปฏิบัติงาน เพื่อผู้เอาประกันภัยในระหว่างทางการที่จ้าง
- ความรับผิดตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ต้องเกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุอันเกี่ยวกับกิจการหรือธุรกิจของผู้เอาประกันภัยภายใต้ขอบเขตของการเสี่ยงภัยที่เอาประกันภัยไว้ และเกิดขึ้นในระหว่างระยะเวลาประกันภัย ณ อาณาเขตการคุ้มครองซึ่งระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัย
2. จำนวนเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้สำหรับ
 - 2.1 ค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องชดเชยให้กับผู้เรียกร้อง
 - 2.2 ค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมซึ่งผู้เอาประกันภัยได้จ่ายไปด้วยความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท
- ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เอาประกันภัยภายใต้บังคับเงื่อนไข ความคุ้มครอง ข้อยกเว้น และเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ สำหรับความรับผิดซึ่งผู้เอาประกันภัยก่อไว้ แต่ผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นต้องปฏิบัติตามและอยู่ภายใต้บังคับแห่งสัญญาประกันภัยนี้ เท่าที่จะใช้บังคับได้เสมือนว่าท่านเป็นผู้เอาประกันภัย

ข้อยกเว้น

กรมธรรม์ประกันภัยนี้ไม่คุ้มครอง

1. ความรับผิดส่วนแรกที่ผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบตามที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัย
2. ความรับผิดใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากคำพิพากษา หรือชนวนการยุติธรรม ซึ่งมีใช้ศาลไทย หรือที่เกิดขึ้นหรือสืบเนื่องจากคำพิพากษาของศาลไทย เพื่อบังคับให้ตัดสินนอกอาณาเขตราชอาณาจักรไทย
3. ความรับผิดซึ่งเกิดจากการเป็นเจ้าของ การครอบครอง การดูแล การควบคุม การใช้ หรือการให้สัญญา หรือการชี้แนะ โดยผู้เอาประกันภัย หรือในนามของผู้เอาประกันภัย สำหรับยานพาหนะทุกชนิดที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ (รวมทั้งเครื่องจักรหรือยานใด ๆ ที่ดันหรือลากโดยเครื่องยนต์)
4. ความรับผิดใด ๆ ซึ่งเกิดจาก หรือสืบเนื่องจาก
 - 4.1 การที่ผู้เอาประกันภัยเป็นเจ้าของ ครอบครอง หรือใช้ หรือบำรุงรักษา เครื่องจักรอก บันจูน ลิฟท์ บันไดเลื่อน หม้อน้ำ ที่ใช้กำลังไอน้ำ หรือภาชนะอัดความดันไอน้ำ ทำเทียนเรือ สะพานเทียนเรือ เว้นแต่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัยภายใต้หัวข้อ "เครื่องจักรกล"
 - 4.2 งานก่อสร้าง งานต่อเติม หรือรื้อถอนอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ
 - 4.3 สินค้าหรือสิ่งของใด ๆ ซึ่งผลิต ขาย จัดหา ซ่อมแซม บริการ หรือดำเนินการโดยผู้เอาประกันภัยหรือผู้ทำการแทนผู้เอาประกันภัย
5. ความรับผิดไม่ว่าลักษณะใด ๆ อันเกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องจาก หรือเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อมจาก ภาวะเคมี ฝุ่น ควัน น้ำท่วม น้ำสกปรก ก๊าซพิษ ของเหลวหรือของแข็งที่เป็นพิษ มลพิษ หรือมลภาวะใด ๆ <Pollution>
6. ความรับผิดใด ๆ อันเกิดจากหรือสืบเนื่องจากหรือเป็นผลมาจากแผ่นดินไหว ความสั่นสะเทือน หรือการเคลื่อนย้ายสิ่งสำคัญหรือทำให้สิ่งสำคัญอ่อนกำลังลง
7. ความรับผิดซึ่งเกิดจากสัญญาที่ผู้เอาประกันภัยทำขึ้น ซึ่งถ้าไม่มีสัญญาดังกล่าว ความรับผิดของผู้เอาประกันภัยจะไม่เกิดขึ้น

บริษัท อภัยอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารพลับพลาทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 เลขทะเบียน บมจ. 386 โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก
PUBLIC LIABILITY INSURANCE POLICY

คำเตือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การปิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรัพย์สิน ท่านจะได้รับชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าเสียหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้านั้นและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระงับรักษาซากทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

2.3 ทูพพลภาพสิ้นเชิงถาวร

ถ้าความบาดเจ็บที่ได้รับทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บได้รับความคุ้มครองตกเป็นบุคคลทุพพลภาพสิ้นเชิงถาวร ภายใน 180 วัน นับแต่วันเกิดอุบัติเหตุและทุพพลภาพสิ้นเชิงถาวรนั้น ได้เป็นไปติดต่อกันไม่น้อยกว่า 12 เดือน บริษัทจะจ่ายค่าทดแทนให้เป็นจำนวนเงิน 200,000.00 บาท

2.4 ทูพพลภาพชั่วคราว

ถ้าความบาดเจ็บที่ได้รับทำให้ผู้เอาประกันภัยตกเป็นบุคคลทุพพลภาพชั่วคราวภายใน 180 วัน นับแต่วันเกิดอุบัติเหตุ บริษัทจะจ่ายค่าทดแทนให้เป็นระยะ ๆ เป็นจำนวนเงิน 1,000.00 บาท ต่อสัปดาห์ ตลอดระยะเวลาทุพพลภาพแต่เป็นเวลาไม่เกิน 52 สัปดาห์

บริษัทจะเลิกจ่ายค่าทดแทนย้อนทันที หลังจากมีกรณีต้องจ่ายค่าทดแทนที่เกิดขึ้นตามข้อ 2.1 ข้อ 2.2 หรือข้อ 2.3

2.5 การรักษาพยาบาล

ถ้าความบาดเจ็บที่ได้รับทำให้ผู้เอาประกันภัยต้องมีการรักษาโดยแพทย์หรือสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายหรือต้องรักษาในโรงพยาบาล หรือต้องจ้างพยาบาลที่มีใบอนุญาตเพื่อให้การพยาบาล

บริษัทจะชดเชยค่าใช้จ่ายที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้จ่ายไปจริง ซึ่งเกิดขึ้นภายใน 52 สัปดาห์ นับแต่วันเกิดอุบัติเหตุสำหรับ ค่ารักษาพยาบาล ค่าโรงพยาบาลและค่าพยาบาล แต่ไม่เกินจำนวนเงินสูงสุด 20,000.00 บาท ต่ออุบัติเหตุแต่ละครั้ง

ส่วนที่ 3 อุปกรณ์การเล่นกอล์ฟ

อุปกรณ์การเล่นกอล์ฟซึ่งได้เอาประกันภัยไว้ตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้สูญหายหรือเสียหาย เนื่องจากอุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์อันไม่อาจคาดหมายได้ในขณะที่หรือสืบเนื่องจากการฝึกหัด การซ้อมหรือการเล่นกอล์ฟ ในสนามกอล์ฟหรือสนามฝึกหัดกอล์ฟสาธารณะ หรือในขณะที่เดินทางไปกลับโดยตรงระหว่างที่พักของผู้เอาประกันภัยกับสนามกอล์ฟหรือสนามฝึกหัดกอล์ฟสาธารณะดังกล่าว บริษัทจะซ่อมแซมหรือจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย สำหรับการสูญหายหรือเสียหายนั้น จำนวนเงินจำกัดความรับผิดของบริษัทตามส่วนที่ 3 รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 20,000.00 บาท ต่อการสูญหายหรือเสียหายแต่ละครั้งและตลอดระยะเวลาประกันภัย การจ่ายเงินค่าทดแทนสำหรับความสูญหายหรือเสียหายของไม้กอล์ฟนั้น บริษัทจะหักค่าเสื่อมร้อยละ 10 ต่อปี ของราคาปัจจุบันสำหรับไม้กอล์ฟชนิดเดียวกัน แต่ทั้งนี้ บริษัทจะชดเชยให้ไม่เกินร้อยละ 15 ของจำนวนเงินจำกัดความรับผิดของบริษัทตามส่วนนี้ต่อไม้กอล์ฟ 1 อัน

ส่วนที่ 4 รางวัลพิเศษสำหรับ "โฮล-อิน-วัน"

4.1 ในกรณีผู้เอาประกันภัยสามารถทำ "โฮล-อิน-วัน" ได้ในการแข่งขันอย่างเป็นทางการภายใต้ กฎ ระเบียบ ในการแข่งขัน ณ สนามกอล์ฟที่มีไม่น้อยกว่า 18 หลุม โดยเปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าร่วมแข่งขันได้และ "โฮล-อิน-วัน" ดังกล่าวนั้น ได้ลงลายมือชื่อรับรองโดยผู้แข่งขัน ผู้จัดการสนามและผู้จัดการแข่งขัน ผู้เอาประกันภัยจะมีสิทธิ์ได้รับเงินรางวัลจำนวน 15,000.00 บาท

4.2 ในกรณีผู้เอาประกันภัยสามารถทำ "โฮล-อิน-วัน" ได้ในการเล่นนอกเหนือจากการแข่งขันที่ได้ระบุในข้อ 4.1 และ "โฮล-อิน-วัน" ดังกล่าวได้ลงลายมือชื่อรับรองโดยผู้จัดการสนาม ผู้เอาประกันภัยจะมีสิทธิ์ได้รับเงินรางวัลจำนวน 10,000.00 บาท

เมื่อมีการจ่ายเงินรางวัล "โฮล-อิน-วัน" ไปครั้งหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะกรณีใดจะไม่มีการให้เงินรางวัลสำหรับ "โฮล-อิน-วัน" ครั้งต่อไปอีกตลอดระยะเวลาที่เอาประกันภัยไว้

ข้อยกเว้น

กรมธรรม์ประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองความรับผิดใด ๆ ซึ่งเกิดจาก หรือสืบเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้-

1. สงคราม (ไม่ว่าจะมีการประกาศ หรือไม่ก็ตาม) การรุกราน หรือการกระทำของศัตรูต่างชาติ สงครามกลางเมือง การปฏิวัติ การกบฏ การที่ประชาชนก่อความวุ่นวายถึงขนาดลุกฮือต่อต้านรัฐบาล การจลาจล การนัดหยุดงาน
2. ความเสียหายของอุปกรณ์การเล่นกอล์ฟ อันเนื่องมาจากการสึกหรอหรือเสื่อมสภาพของอุปกรณ์นั้น
3. การสูญหายหรือเสียหายของลูกกอล์ฟในการฝึกหัด การซ้อม หรือการเล่นกอล์ฟ

6. การจ่ายค่าทดแทน

บริษัทจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

- 6.1 สำหรับความสูญเสียหรือความเสียหายนอกเหนือจากเหตุทุพพลภาพจะจ่ายโดยพลัน เมื่อได้รับหลักฐานแสดงความสูญเสีย หรือความเสียหายที่ครบถ้วนและถูกต้องแล้ว
- 6.2 สำหรับความเสียหายเนื่องจากเหตุทุพพลภาพจะจ่ายให้ในวันครบกำหนดทุก ๆ สี่สัปดาห์ตลอดระยะเวลาทุพพลภาพแต่ทั้งนี้ไม่เกิน 52 สัปดาห์

7. การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ

ในกรณีที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้งหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้น โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการ ตามข้อบังคับกรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

8. การบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย

- 8.1 บริษัทจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ด้วยการส่งหนังสือบอกกล่าวล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงผู้เอาประกันภัยตามที่บริษัทได้แจ้งให้บริษัททราบ ในกรณีนี้ บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ใช้บังคับมาแล้วออกตามส่วน
- 8.2 ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้โดยแจ้งให้บริษัททราบเป็นหนังสือ และมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืนหลังจากหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ใช้บังคับมาแล้วออกตามอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น

ข้อตกลงคุ้มครอง

ส่วนที่ 1 ความรับผิดชอบบุคคลภายนอก

บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย สำหรับ

- 1.1 จำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะชดเชยเป็นค่าเสียหายในขณะที่หรือสืบเนื่องจากการฝึกหัดการช้อม หรือการเล่นกอล์ฟ ในสนามกอล์ฟหรือสนามฝึกหัดกอล์ฟสาธารณะต่อ
 - 1.1.1 การเสียชีวิตหรือความบาดเจ็บต่อร่างกายหรือความเจ็บป่วยของบุคคลใด ๆ ซึ่งมีไข่มุขบุคคลในครอบครัวที่อยู่ด้วยกันกับผู้เอาประกันภัย
 - 1.1.2 ความสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคลใด ๆ ซึ่งมีไข่มุขเป็นทรัพย์สินที่ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลในครอบครัวที่อยู่ด้วยกันกับผู้เอาประกันภัยเป็นเจ้าของหรือครอบครองหรืออยู่ในความดูแลหรือควบคุมหรือกำลังใช้
 - 1.2 จำนวนเงินอันเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้สำหรับ
 - 1.2.1 ค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องชดเชยให้กับผู้เรียกร้อง
 - 1.2.2 ค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมซึ่งผู้เอาประกันภัยได้จ่ายไปด้วยความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัทในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เอาประกันภัยภายใต้บังคับเงื่อนไข ความคุ้มครอง ข้อยกเว้นและเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับความรับผิดชอบซึ่งผู้เอาประกันภัยก่อไว้ แต่ผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นต้องปฏิบัติครบถ้วนตามและอยู่ภายใต้บังคับสัญญาประกันภัยนี้เท่าที่ผู้เอาประกันภัยได้เสมือนว่าตนเป็นผู้เอาประกันภัย
- จำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบของบริษัทภายใต้ส่วนที่ 1 สำหรับความเสียหายรายหนึ่งหรือหลายรายรวมกันต่อเหตุการณ์ครั้งหนึ่งจะไม่เกิน 500,000.00 บาท

ส่วนที่ 2 ความบาดเจ็บทางร่างกายของผู้เอาประกันภัย

บริษัทให้การคุ้มครองความสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดจากความบาดเจ็บทางร่างกาย ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก ของผู้เอาประกันภัยโดยอุบัติเหตุในขณะที่ หรือสืบเนื่องจากการฝึกหัด การช้อมหรือการเล่นกอล์ฟในสนามกอล์ฟหรือสนามฝึกหัดกอล์ฟสาธารณะและทำให้เกิดผลดังต่อไปนี้:-

2.1 การเสียชีวิต

ถ้าความบาดเจ็บที่ได้รับทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตภายใน 180 วัน นับแต่วันเกิดอุบัติเหตุ หรือความบาดเจ็บที่ได้รับทำให้ผู้เอาประกันภัยต้องรักษาตัวติดต่อกันในโรงพยาบาลในฐานะคนไข้ และเสียชีวิตเพราะบาดเจ็บนั้นก็ บริษัทจะจ่ายค่าทดแทนให้เป็นจำนวนเงิน 200,000.- บาท

2.2 การสูญเสียอวัยวะและสายตา

ถ้าความบาดเจ็บที่ได้รับทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับการสูญเสียโดยสิ้นเชิงถาวรดังกำหนดข้างล่างนี้ ภายใน 180 วัน นับแต่วันเกิดอุบัติเหตุ บริษัทจะจ่ายค่าทดแทนให้ดังนี้

- 200,000.00 บาท สำหรับมือสองข้าง ตั้งแต่ข้อมือ หรือเท้าสองข้าง ตั้งแต่ข้อเท้า หรือสายตาสองข้าง
- 200,000.00 บาท สำหรับมือหนึ่งข้าง ตั้งแต่ข้อมือ และเท้าหนึ่งข้าง ตั้งแต่ข้อเท้า
- 200,000.00 บาท สำหรับมือหนึ่งข้าง ตั้งแต่ข้อมือ และสายตาหนึ่งข้าง
- 200,000.00 บาท สำหรับเท้าหนึ่งข้าง ตั้งแต่ข้อเท้า และสายตาหนึ่งข้าง
- 100,000.00 บาท สำหรับมือหนึ่งข้าง ตั้งแต่ข้อมือ
- 100,000.00 บาท สำหรับเท้าหนึ่งข้าง ตั้งแต่ข้อเท้า
- 100,000.00 บาท สำหรับสายตาหนึ่งข้าง

การสูญเสียโดยสิ้นเชิงถาวรให้รวมถึงการสูญเสียสมรรถภาพ ในการใช้งานของอวัยวะนั้นโดยสิ้นเชิงถาวร

การสูญเสียสายตา หมายความว่าตาบอดสนิท และไม่มีการรักษาให้หายได้ตลอดไป

บริษัทจะจ่ายค่าทดแทนตามข้อนี้เพียงรายการที่สูงสุดรายการเดียวเท่านั้น

กรมธรรม์ประกันภัยผู้เล่นกอล์ฟ GOLFER'S INDEMNITY INSURANCE POLICY

โดยการซื้อหรือข้อตกลงในใบคำขอเอาประกันภัยซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกรมธรรม์ประกันภัยนี้ และเพื่อเป็นการตอบแทนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยต้องชำระ ภายใต้บังคับเงื่อนไขทั่วไป ข้อตกลงคุ้มครอง ข้อยกเว้น และเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ บริษัทให้สัญญาต่อผู้เอาประกันภัย ดังต่อไปนี้

การคุ้มครอง : ตามข้อตกลงคุ้มครอง/เอกสารแนบท้ายที่แนบติด

เงื่อนไขทั่วไป

- คำนิยาม : เพื่อใช้ในกรมธรรม์ประกันภัยและเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - "บริษัท" หมายความว่า บริษัทที่ออกกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - "ตารางกรมธรรม์" หมายความว่า ตารางกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - "ผู้เอาประกันภัย" หมายความว่า บุคคลที่ระบุชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในตารางกรมธรรม์ประกันภัย
 - "อุบัติเหตุ" หมายความว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน และทำให้เกิดผลที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เจตนาหรือมุ่งหวัง
 - "ทุพพลภาพสิ้นเชิงถาวร" หมายความว่า ทุพพลภาพถึงขนาดไม่สามารถประกอบหน้าที่การงานใดๆ ในอาชีพประจำและอาชีพอื่น ๆ ได้โดยสิ้นเชิงตลอดไป
 - "ทุพพลภาพชั่วคราว" หมายความว่า ทุพพลภาพถึงขนาดไม่สามารถประกอบหน้าที่การงานในอาชีพประจำตามปกติได้โดยสิ้นเชิงหรือบางส่วนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
 - "อุปกรณ์การเล่นกอล์ฟ" หมายความว่า ไม้กอล์ฟ ดุ๊กกอล์ฟ หรือรถลากกอล์ฟ
- ความสมบูรณ์แห่งสัญญาและการเปลี่ยนแปลงข้อความในสัญญาประกันภัย
กรมธรรม์ประกันภัยนี้รวมทั้งข้อตกลงคุ้มครองและเอกสารแนบท้ายประกอบกันเป็นสัญญาประกันภัย การเปลี่ยนแปลงข้อความใดๆ ในสัญญาต้องได้รับความยินยอมจากบริษัทและได้บันทึกไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้ หรือในเอกสารแนบท้ายแล้วจึงจะสมบูรณ์
- เงื่อนไขบังคับก่อน
บริษัทไม่ยอมรับผิดคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามสัญญาประกันภัยและเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัย
- หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน
ในกรณีที่มีเหตุการณ์ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยนี้ ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวแล้วแต่กรณีจะต้องปฏิบัติดังนี้
 - แจ้งความเสียหายที่ผู้เอาประกันภัยเป็นผู้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก หรือความบาดเจ็บต่อร่างกายที่ผู้เอาประกันภัยได้รับเนื่องจากอุบัติเหตุ หรือความเสียหายต่ออุปกรณ์การเล่นกอล์ฟ ให้บริษัททราบโดยไม่มีชักช้า ในกรณีที่มีการเสียชีวิตต้องแจ้งให้บริษัททราบทันที เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุจำเป็นอันสมควรจึงไม่อาจแจ้งให้บริษัททราบดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ได้แจ้งโดยเร็วที่สุดที่จะกระทำได้แล้ว
 - แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทันที ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ถูกขโมย หรือโจรกรรม และจะต้องกระทำทุกอย่างเท่าที่จะกระทำได้เพื่อช่วยให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเพื่อติดตามทรัพย์สินนั้นคืนมา
 - ส่งรายการความสูญเสียหรือความเสียหายโดยละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่บริษัทภายใน 15 วัน นับแต่ได้ทราบถึงความสูญเสียหรือความเสียหายนั้น โดยค่าใช้จ่ายของตนเอง พร้อมทั้งจัดส่งบรรดาระายละเอียดและเอกสารหลักฐานอันเกี่ยวกับความสูญเสียหรือความเสียหายตามที่บริษัทต้องการ และต้องให้ความร่วมมือกับบริษัทตามความจำเป็น
 - ในกรณีเรียกร้องค่าทดแทนเนื่องจากเสียชีวิต หรือทุพพลภาพ ให้ส่งหลักฐานดังกล่าวข้างต้นภายใน 30 วัน นับแต่วันเสียชีวิตหรือวันที่เริ่มเกิดทุพพลภาพ ส่วนในกรณีเรียกร้องค่าทดแทนอย่างอื่น ให้ส่งหลักฐานภายใน 180 วัน นับแต่วันเกิดอุบัติเหตุและบริษัทมีสิทธิจะขอตรวจร่างกายของผู้เอาประกันภัยในระหว่างที่บริษัทพิจารณาการเรียกร้องค่าทดแทนตามที่เห็นสมควรรวมทั้งการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีเหตุจำเป็น
 - ส่งต่อไปยังบริษัททันทีเมื่อได้รับหมายศาลหรือคำสั่งหรือคำสั่งบังคับของศาล
 - ผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่ตกลงยินยอมเสนอหรือให้สัญญาว่าจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลใดโดยมิได้รับความยินยอมจากบริษัท เว้นแต่บริษัทมิได้จัดการต่อการเรียกร้องนั้น
 - ส่งรายละเอียดและช่วยเหลือนตามความจำเป็นเพื่อให้บริษัทตกลงชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือต่อสู้ข้อเรียกร้องใดๆ หรือฟ้องคดีได้และบริษัทมีสิทธิทำการประนีประนอมในนามของผู้เอาประกันภัยต่อการเรียกร้องใดๆ
- การจำกัดความรับผิดชอบของบริษัท
ความรับผิดของบริษัทภายใต้สัญญาประกันภัยนี้ จะไม่เกินจำนวนเงินจำกัด ความรับผิดที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัย

บริษัท ศรีสยามประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเพนชิตทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันภัยผู้เล่นกอล์ฟ
GOLFER'S INDEMNITY INSURANCE POLICY

คำเตือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การปิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรัพย์สิน ท่านจะได้รับชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าเสียหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้านั้นและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระวังรักษาซากทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ที่มาทำการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใดๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

4. การส่งหลักฐานความเสียหาย

ในการเรียกร้องค่าทดแทนผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวแล้วแต่กรณีจะต้องส่งหลักฐานตามที่บริษัทต้องการตามความจำเป็นให้บริษัทโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง

ในกรณีเรียกร้องค่าทดแทนเนื่องจากเสียชีวิตให้ส่งหลักฐานดังกล่าวข้างต้นภายใน 30 วัน นับแต่วันเสียชีวิต ส่วนในกรณีเรียกร้องค่าทดแทนอย่างอื่นให้ส่งหลักฐานภายใน 180 วัน นับแต่วันเกิดอุบัติเหตุ

5. การตรวจทางการแพทย์

บริษัทมีสิทธิจะขอตรวจร่างกายของผู้เอาประกันภัยในระหว่างที่บริษัทพิจารณาการเรียกร้องค่าทดแทนที่เห็นสมควรรวมทั้งการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีเหตุจำเป็น

6. กำหนดการจ่ายค่าทดแทน

บริษัทจะจ่ายค่าทดแทนต่างๆ ที่กำหนดไว้ในตารางแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้โดยพลัน เมื่อได้รับหลักฐานแสดงความเสียหายที่ครบถ้วนและถูกต้องแล้ว

7. เงื่อนไขบังคับก่อน

บริษัทอาจจะไม่รับผิดชอบเงินทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้

8. การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ

ในกรณีที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้งหรือข้อเรียกร้องใดๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้น โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการ ตามข้อบังคับกรมธรรม์ประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

กรมธรรม์ประกันภัยอุบัติเหตุเดินทาง TRAVEL ACCIDENT INSURANCE POLICY

ข้อยกเว้น

สัญญาประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองความเสียหายอันเกิดจากหรือสืบเนื่องมาจากสาเหตุหรือเกิดขึ้นในเวลาต่อไปนี้-

1. การล่าสัตว์ในป่า การเข้าข่งรถหรือข่งเรือทุกชนิด การเข้าข่งม้า การเล่นสกีน้ำ การเล่นสเก็ตทุกประเภท การโดดร่ม การเล่นโปโล การชกมวยอาชีพ
2. การขับขี่หรือโดยสารรถจักรยานยนต์
3. ขณะกำลังขึ้นหรือกำลังลง หรือขณะโดยสารอยู่ในอากาศยานที่มีได้จดทะเบียนเพื่อบรรทุกผู้โดยสาร
4. การกระทำของผู้เอาประกันภัย ขณะอยู่ภายใต้ฤทธิ์ของสุราหรือยาเสพติดให้โทษร้ายแรงจนไม่สามารถครองสติได้
5. การฆ่าตัวตาย พยายามฆ่าตัวตาย หรือการทำให้ร่างกายตนเอง
6. การได้รับเชื้อโรค เว้นแต่การติดเชื้อโรคมึนของซึ่งเกิดจากบาดแผลที่ได้รับอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บหัก หรือโรคกลัวน้ำ
7. การรักษาทางเวชกรรมหรือศัลยกรรม เว้นแต่ที่จำเป็นจะต้องกระทำเนื่องจากได้รับบาดเจ็บ ได้รับการคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้และได้กระทำภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย
8. การแท้งลูกอันเป็นผลเนื่องจากอุบัติเหตุ
9. ขณะที่ผู้เอาประกันภัยเข้าร่วมการทะเลาะวิวาทหรือมีส่วนช่วยให้เกิดการทะเลาะวิวาท
10. ขณะที่ผู้เอาประกันภัยก่ออาชญากรรมที่มีความผิดสถานหนัก หรือขณะถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่เพราะการก่ออาชญากรรมนั้น
11. ขณะที่ผู้เอาประกันภัยปฏิบัติหน้าที่เป็นทหาร ตำรวจ หรืออาสาสมัครและปฏิบัติการในสงครามหรือปราบปราม ในกรณีเช่นนี้ถ้าผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่า 30 วัน บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้ตามอัตราส่วนสำหรับระยะเวลาที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว
12. สงคราม (ไม่ว่าจะมีการประกาศหรือไม่ก็ตาม) การรุกรานหรือการกระทำของศัตรูต่างชาติ สงครามกลางเมือง การปฏิวัติ การกบฏ การที่ประชาชนก่อความวุ่นวายถึงขนาดลุกฮือต่อต้านรัฐบาล การจลาจล การนัดหยุดงาน
13. อาวุธนิวเคลียร์ การแผ่รังสีหรือกัมมันตภาพรังสีจากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หรือจากกากนิวเคลียร์ใด ๆ อันเนื่องมาจากการเผาไหม้ขอเชื้อเพลิงนิวเคลียร์และจากกรรมวิธีใด ๆ แห่งการแตกแยกตัวทางนิวเคลียร์ ซึ่งดำเนินการติดต่อกันไปโดยตัวเอง

เงื่อนไขทั่วไป

1. คำนิยาม ในกรมธรรม์ประกันภัย และในเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัย

"บริษัท"	หมายความว่า บริษัทที่ออกกรมธรรม์ประกันภัยนี้
"ผู้เอาประกันภัย"	หมายความว่า บุคคลที่ระบุชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในกรมธรรม์ประกันภัยนี้
"อุบัติเหตุ"	หมายความว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและทำให้เกิดผลที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เจตนาและมุ่งหวัง
"ตาราง"	หมายความว่า ตารางกรมธรรม์ประกันภัย

2. ความสมบูรณ์แห่งสัญญาและการเปลี่ยนแปลงข้อความในสัญญาประกันภัย

กรมธรรม์ประกันภัยนี้รวมทั้งข้อตกลงคุ้มครองและเอกสารแนบท้ายประกอบกันเป็นสัญญาประกันภัยการเปลี่ยนแปลงข้อความใด ๆ ในสัญญาจะต้องได้รับความยินยอมจากบริษัทและได้บันทึกไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้ หรือในเอกสารแนบท้ายแล้วจึงจะสมบูรณ์

3. การแจ้งอุบัติเหตุ

ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวแล้วแต่กรณี จะต้องแจ้งให้บริษัททราบถึงความบาดเจ็บโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มีการเสียชีวิตต้องแจ้งให้บริษัททราบทันที เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุจำเป็นอันสมควรจึงไม่อาจแจ้งให้บริษัททราบดังกล่าวมาแล้วข้างต้นได้ แต่ได้แจ้งโดยเร็วที่สุดที่จะกระทำได้แล้ว

บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเพลินจิตทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันภัยอุบัติเหตุเดินทาง
TRAVEL ACCIDENT INSURANCE POLICY

โปรดอ่านกรมธรรม์ประกันภัยของท่าน

กรมธรรม์ประกันภัยนี้จะไม่สมบูรณ์
หากไม่มีข้อตกลงคุ้มครองแนบมาพร้อมนี้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

3. ถ้าหากในขณะที่เกิดการสูญเสียหรือเสียหาย ได้มีการประกันภัยอื่นให้ความคุ้มครองผู้เอาประกันภัย หรือผู้ทำการแทนผู้เอาประกันภัยในการสูญเสียหรือเสียหายของทรัพย์สินที่เอาประกันภัย รับผิดชอบของบริษัทจะจำกัดลงตามอัตราส่วนการสูญเสียหรือเสียหายนั้น

3. If at the time of any loss or damage there be any other insurance effected by or on behalf of the Insured covering any of the property the liability of the Company thereunder shall be limited to its ratable proportion of such loss or damage

4. บริษัทจะไม่ชดเชยค่าเสียหาย ถ้าหากผลประโยชน์ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้ถูกโอนไปให้ผู้อื่นผู้หนึ่งผู้ใดที่ไม่ใช่ผู้เอาประกันภัยเว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัทก่อน

4. No claim shall be recoverable thereunder if the contract herein contained shall become vested in any person other than the Insured unless the written consent of the Company thereto be first obtained

5. บริษัทอาจจะทำการยกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยนี้ได้ โดยการแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าเจ็ดวันทางจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ตามที่ทราบครั้งสุดท้ายของผู้เอาประกันภัย ในกรณีเช่นนี้ ผู้เอาประกันภัยจะได้รับเบี้ยประกันภัยในส่วนที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองจะถึงวันสิ้นสุดของการเอาประกันภัย

5. The Company may cancel this Policy By sending seven days's notice by registered letter to the Insured at his last known address and in such event the Insured shall become entitled to the return of a proportionate part of the premium corresponding to the unexpired period of indemnity

6. ในกรณีที่มีข้อพิพาท ขัดแย้งหรือข้อเรียกร้องใดๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้น โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการ ตามข้อบังคับกรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

6. In case of any disputes, differences or claims arising out of this policy between the company and person(s) who has/have right of claims under this policy, the company shall, if person(s) who has/have right of claims wishes, agree to settle such disputes, differences or claims through arbitration in accordance with the Department of Insurance's directive on Arbitration.

7. ผู้เอาประกันภัยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข และข้อกำหนดของกรมธรรม์ประกันภัย และเอกสารแนบท้ายที่ติดกับกรมธรรม์ประกันภัยนี้และคำตอบ หรือข้อความที่เป็นจริงในใบคำขอเอาประกันภัยจะเป็นเงื่อนไขและแนวทางที่จะผูกพันให้บริษัททำการชดเชยค่าเสียหายภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้

7. The due observance and fulfilment of the terms conditions and endorsements of this Policy by the Insured in so far as they relate to anything to be done or complied with by him and the truth of the statements and answers in the said proposal shall be condition precedent to any liability of the Company to make any payment under this Policy

เงื่อนไข NOTES

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษในกรมธรรม์นี้ถือเป็นคำแปลเท่านั้น

สปก.631404-3/00-5.000

ข้อจำกัด
LIMITS

ความรับผิดชอบของบริษัท ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ภายในระยะเวลาของการประกันภัยจะไม่เกิน

The Liability of the Company under this Policy during any one Period of Indemnity shall not exceed

(n) จำนวนเงินเอาประกันภัยของทรัพย์สินแต่ละรายการตามที่ได้ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับรายการนั้น

(a) in respect of any one item of the Property the sum set opposite thereto

(ข) มูลค่าของชิ้นส่วนใดชิ้นส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สิน หรือคู่ หรือชุดของทรัพย์สิน เฉพาะชิ้นส่วนที่เสียหายหรือคู่หรือชุดของทรัพย์สินที่เสียหายเท่าใด

(b) in respect of loss or damage to any article forming part of a pair or set the value of the particular part or parts which may be lost or damaged without reference to any special value which such part or parts may have as forming a pair or set but in an event not exceeding a proportionate part of the sum insured in respect of the pair or set

(ค) จำนวนเงินเอาประกันภัยทั้งหมด ในกรณีที่เกิดการสูญเสียหรือเสียหายทั้งหมด

(c) in respect of all loss or damage the Total Sum Insured

ถ้าหากจำนวนเงินเอาประกันภัยของทรัพย์สินใด ๆ ในขณะที่เกิดการสูญเสีย หรือเสียหายน้อยกว่ามูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินนั้น จะถือว่าผู้เอาประกันภัยรับผิดชอบในสิ่งที่แตกต่างกัน และจะต้องรับผิดชอบตามอัตราของการสูญเสียหรือเสียหายนั้น

If at the time of any loss or damage the sum insured by any item shall be less than the total value of the property covered thereby the Insured shall be considered his own insurer for the difference and shall bear a ratable proportion of such loss or damage

เงื่อนไข
CONDITIONS

สัญญาฉบับนี้ ได้รวมกรมธรรม์ประกันภัยและตารางเข้าด้วยกัน คัพท์ หรือความหมายใด ๆ ซึ่งมีความหมายโดยเฉพาะ ซึ่งปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ประกันภัย หรือในตารางกรมธรรม์ประกันภัย ให้ถือความหมายโดยเฉพาะนั้นเท่าที่ปรากฏอยู่

This Policy and the Schedule shall be read together as one contract and any word or expression to which a specific meaning has been attached in any part of this Policy or of the Schedule shall bear such specific meaning wherever it may appear

1. ผู้เอาประกันภัยจะต้องใช้ความระมัดระวังดูแลทรัพย์สินที่เอาประกันภัยตามสมควร เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นอยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและในทันทีที่ทราบว่าได้เกิดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย หรือน่าจะก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้ภายใต้กรมธรรม์นี้ จะต้อง

1. The Insured shall take all reasonable precautions for the safety of the property insured and immediately upon having knowledge of any event giving rise or likely to give rise to a claim under this Policy shall

(ก) แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีทรัพย์สินที่เอาประกันภัยถูกโจรกรรม และให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ของบริษัททุกวิถีทางที่จะให้ทรัพย์สินนั้นคืน และลงโทษผู้กระทำความผิด และช่วยติดตามค้นห่าทรัพย์สินนั้น

(a) in case of the theft or loss give notice to the police and render all reasonable assistance in causing the discovery and punishment of any guilty person and in tracing and recovering the property

(ข) แจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษรทุกกรณี และจะต้องมอบหลักฐาน รายละเอียดรายการต่าง ๆ ให้บริษัทเมื่อได้รับการร้องขอจากบริษัทภายในเจ็ดวันนับแต่วันได้แจ้งเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว

(b) in all cases give notice thereof to the Company in writing and within seven days thereafter deliver to the Company a claim in writing and supply all such detailed proofs and particulars as may be reasonably required

ไม่ว่ากรณีใด ๆ บริษัทจะไม่รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในการเสียหาย หรือการสูญเสียที่ไม่ได้แจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายในสามวันนับจากวันที่เกิดเหตุการณ์นั้น

In no case shall the Company be liable for any loss or damage not notified to the Company within thirty days after the event

2. บริษัทอาจจะกระทำการใดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่สูญเสียในนามของผู้เอาประกันภัยโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยค่าใช้จ่ายของบริษัทเอง ผู้เอาประกันภัยจะต้องให้ความช่วยเหลือและร่วมมือทุกวิถีทางกับบริษัท เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว บริษัทอาจเข้าครอบครองเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่สูญหายซึ่งบริษัทได้ชดใช้ค่าเสียหายแล้ว และผู้เอาประกันภัยจะต้องทำการโอนทรัพย์สินเหล่านั้นให้บริษัททันทีเมื่อได้รับการร้องขอ

2. The Company may at any time at its own expense use all legal means in the name of the Insured for recovery of any of property lost and the Insured shall give all reasonable assistance for that purpose. The Company shall be entitled to any property for loss of which a claim is paid thereunder and the Insured shall execute all such assignments and assurances of such property as may be reasonably required

บริษัท ศรียุทธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเพลินจิตทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 เลขทะเบียน บมจ. 386 โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันการเสี่ยงภัยทุกชนิด
ALL RISKS POLICY

โดยที่ผู้เอาประกันภัยได้ยื่นใบคำขอเอาประกันภัยและแจ้งรายละเอียดการขอประกันภัยต่อบริษัท และผู้เอาประกันภัยตกลงและยินยอมให้ใบคำขอเอาประกันภัยและการแจ้งรายละเอียดการขอเอาประกันภัยดังกล่าวเป็นมูลฐานและส่วนหนึ่งของสัญญาประกันภัยดังจะกล่าวต่อไปนี้

WHEREAS the Insured has by a signed proposal and declaration which proposal and declaration the Insured has agreed shall be the basis of this contract and be held as incorporated herein applied to the Company for the Indemnity herein-after contained.

เพื่อเป็นการตอบแทนในการที่ผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยประกันภัยแก่บริษัท บริษัทตกลงภายใต้ข้อกำหนด, ข้อยกเว้น, ข้อจำกัดและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ปรากฏในกรมธรรม์นี้ หรือที่ติดอยู่กับกรมธรรม์นี้ว่า ถ้าหากภายในระยะเวลาของการประกันภัยนี้ทรัพย์สินหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของทรัพย์สินที่ระบุภายในตารางกรมธรรม์ประกันภัยได้รับความเสียหายหรือสูญเสียโดยเกิดจากอุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหมายใด ๆ ในขณะที่ทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ภายในบริเวณที่ได้ระบุไว้ใน ตารางกรมธรรม์ประกันภัย บริษัทจะชดเชยค่าเสียหาย หรือการสูญเสียดังกล่าว โดยชำระเป็นเงิน หรือโดยซ่อมแซม หรือเปลี่ยนใหม่ตามที่จะตกลงกัน

In consideration of the Insured paying to the Company the Premium for or on account of the said indemnity the Company agrees that subject to the terms exclusions limits and conditions contained herein or endorsed hereon if during any period of Indemnity the Property or any part thereof be lost or damaged by any accident or misfortune while in the Situation then the Company will by payment or at its option by reinstatement or repair indemnity the Insured against such loss or damage.

ข้อยกเว้น
EXCLUSIONS

การประกันภัยดังกล่าวข้างบนจะไม่รวมถึง หรือไม่มีผลบังคับในกรณีดังต่อไปนี้
The Indemnity hereinbefore contained shall not apply to nor include

1. เหตุการณ์ที่เกิดจากสงคราม การรุกราน การกระทำของศัตรูต่างประเทศ หรือการสู้รบเป็นปรปักษ์ (ไม่ว่าจะเป็นสงครามที่ประกาศหรือไม่ก็ตาม) สงครามกลางเมือง การจลาจล การปฏิวัติ การกบฏ การแข็งเมือง การใช้กำลังทหาร หรือการแย่งชิงอำนาจ
1. any consequence of war invasion act of foreign enemy hostilities (whether war be declared or not) civil war rebellion mutiny revolution insurrection or military or usurped power,
2. ภัยจากภายนอกประเทศไทย เหตุการณ์ที่เกิดจากการนัดหยุดงาน การจลาจล การลุกฮือของพลเรือน
2. outside Thailand any consequence of strike riot or civil commotion,
3. การสูญเสีย หรือเสียหายซึ่งเกิดจากการหน่วงเหนี่ยว, ริบ, ทำลาย หรือยึดเอาของศุลกากร หรือของเจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่อื่น ๆ หรือของผู้มีอำนาจ
3. loss or damage arising from detention confiscation destruction or requisition by Customs House or other Officials or Authorities,
4. ทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรมใน (ก) รถทัศนาวจร หรือรถที่มีหลังคาเปิดปิดได้ ซึ่งตั้งไว้โดยไม่มีคนอยู่ (ข) รถอื่น ๆ ที่ตั้งไว้โดยไม่มีคนอยู่ โดยไม่ได้ปิดและล็อกกลอนหน้าค้ำประตู กระโปรงหลัง หรือดูบริด กระงกบังลม อย่างมั่นคง
4. theft of property left in (a) unoccupied touring or convertible cars or (b) other unoccupied vehicles unless all windows doors luggage compartment or boot roof and windscreen are completely closed and securely locked
5. การสูญเสีย หรือการเสียหายซึ่งเกิดจากการสึกหรอ เสื่อมสภาพ เสื่อมค่า แผลงกัดกิน ถูกสัตว์ทำลาย เกิดจากกรรมวิธีใด ๆ ของการทำความสะดวก การขัดล้าง การบูรณะซ่อมแซม หรือปฏิกิริยาของแสง บรรยากาศ หรือสภาพดินฟ้าอากาศ (นอกจากฟ้าผ่า)
5. loss or damage arising from wear and tear gradual deterioration depreciation moth vermin any process of cleaning or restoring or action of light atmospheric or climatic conditions (other than lightning),
6. การสูญเสีย หรือเสียหายซึ่งเกิดจากการเสื่อมเสียทางเครื่องยนต์ หรือไฟฟ้า
6. loss or damage arising from mechanical or electrical breakdown,
7. การแตกหักของกระจก แก้ว หรือวัตถุที่เปราะ หรือแตกหักง่าย ซึ่งไม่ได้เกิดจากอัคคีภัย หรือโจรกรรม
7. breakage of tortoiseshell glass of other brittle substances not due to fire or thieves.

บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเพลินจิตทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ โทรสาร (662) 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันการเสี่ยงภัยทุกชนิด
ALL RISKS POLICY

ค่าเดือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การบิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรัพย์สิน ท่านจะได้รับชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าเสียหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้าและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระงับรักษาซากทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ที่มาทำการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

ข้อตกลงคุ้มครอง

บริษัทให้การคุ้มครองเฉพาะข้อตกลงคุ้มครองที่มีจำนวนเงินจำกัดความรับผิดระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัยเท่านั้น และความรับผิดสูงสุดของบริษัทในข้อตกลงคุ้มครองแต่ละข้อจะไม่เกินจำนวนเงินที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับข้อนั้น

ข้อ 1) ความสูญเสียของเงินเพื่อจ่ายค่าจ้างและ/หรือเงินเดือน:

บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความสูญเสียของเงินที่ขนส่งโดยพนักงานรับส่งเงินสู่สถานที่เอาประกันภัย เพื่อจ่ายค่าจ้างและ/หรือเงินเดือนให้แก่ลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย และขณะที่อยู่ในสถานที่เอาประกันภัยจนกระทั่งจ่ายออกไป โดยมีเงื่อนไขบังคับว่า นอกเวลาทำงานเงินที่เหลือจากการจ่ายทั้งหมดต้องเก็บไว้ในตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัย ซึ่งได้ปิดล็อกไว้เรียบร้อยตามระบบของตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัยชนิดนั้น ๆ ความสูญเสียดังกล่าวนี้ต้องเกิดจากการชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือความพยายามกระทำการดังกล่าว

ข้อ 2) ความสูญเสียของเงินภายในสถานที่เอาประกันภัย:

บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความสูญเสียของเงินในเวลาทำงาน ซึ่งดูแลโดยผู้รักษาทรัพย์ ขณะที่เงินอยู่ในสถานที่เอาประกันภัย อันเกิดจากการชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือความพยายามกระทำการดังกล่าว

ข้อ 3) ความสูญเสียของเงินภายในตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัย:

บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความสูญเสียของเงินนอกเวลาทำงาน อันเกิดจากการโจรกรรมเงินจากตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัยหรือความพยายามกระทำการดังกล่าว ขณะที่เก็บไว้ในตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัยซึ่งได้ปิดล็อกไว้เรียบร้อยตามระบบของตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัยชนิดนั้น ๆ

ข้อ 4) ความสูญเสียของเงินภายนอกสถานที่เอาประกันภัย:

บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความสูญเสียของเงิน ขณะที่ทำการขนส่งโดยพนักงานรับส่งเงิน อันเกิดจากการ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือความพยายามกระทำการดังกล่าว

ข้อ 5) ความเสียหายต่อตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัย:

บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อตู้নিরภัย ห้องনিরภัย ตัวอาคารของสถานที่เอาประกันภัย และทรัพย์สินอื่น ๆ อันเกิดจากการชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ การโจรกรรมเงินจากตู้নিরภัย ห้องনিরภัย หรือความพยายามกระทำการดังกล่าว

ข้อยกเว้น

การประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองการสูญเสียอันเกิดจากหรือสืบเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้ -

1) การฉ้อโกงหรือยักยอก การกระทำผิดต่อทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาโดยผู้เอาประกันภัย กรรมการหรือหุ้นส่วนของผู้เอาประกันภัย หรือพนักงานของผู้เอาประกันภัย ทั้งนี้ไม่ว่าจะกระทำด้วยตนเองโดยลำพังหรือสมรู้ร่วมคิดกับบุคคลอื่น

2) การสูญหายของเอกสารต้นฉบับ สมุดบัญชี หรือรายงานตัวเลข

3) การปลอมแปลงเอกสาร การทอนเงินผิด ความผิดพลาดหรือการละเลยในการทำบัญชีหรือการคำนวณ

4) สงคราม (ไม่ว่าจะมีประกาศหรือไม่ก็ตาม) สงครามกลางเมือง การนัดหยุดงาน การจลาจล การที่ประชาชนก่อความวุ่นวายถึงขนาดลุกฮือต่อต้านรัฐบาล การกบฏ การปฏิวัติ การยึดทรัพย์โดยคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมือง

5) อาวุธนิวเคลียร์ การแผ่รังสีหรือการแพร่กัมมันตภาพรังสีจากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์หรือจากนิวเคลียร์ใด ๆ อันเนื่องมาจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงนิวเคลียร์

อย่างไรก็ตาม มูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ที่ผู้เอาประกันภัยยึดถือไว้เป็นหลักประกันค่าประกันการจ่ายเงินตรงล่วงหน้าหรือหนี้อื่นๆ จะถือว่าไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ตราค่าและบันทึกไว้ในขณะจ่ายเงินตรงหรือให้อภัย ถ้าหากไม่มีการบันทึกราคาของทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์นั้นไว้ ให้อถือว่ามูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์นั้นเป็นเงินตรง หรือหนี้อื่นๆ ส่วนที่ผู้เอาประกันภัยยังมิได้รับชำระคืนบวกกับดอกเบี้ยค่าชำระในอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย

จำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบของบริษัทที่ระบุในตารางกรมธรรม์ประกันภัยนั้น เป็นความรับผิดชอบของบริษัทที่มีต่อความเสียหายในทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยอันเป็นผลจากภัยที่ระบุคุ้มครองอยู่ในข้อตกลงคุ้มครอง ไม่ว่าจะกระทำโดยบุคคลคนเดียวหรือหลายคน ให้อถือว่าเกิดจากเหตุการณ์ครั้งเดียวกัน

บริษัทอาจจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นเงินสดหรือโดยการซ่อมแซมให้หรือจัดหาทรัพย์สินอื่นที่คล้ายคลึงกันมาทดแทนให้หากบริษัทได้ชดเชยค่าเสียหายครบถ้วนตามความรับผิดชอบของบริษัทแล้ว ทรัพย์สินที่เสียหายนั้นจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท

4. หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน : เมื่อได้เกิดการสูญเสียหรือการเสียหายผู้เอาประกันภัย ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้-
 - 4.1 แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทันที และแจ้งการสูญเสียหรือเสียหายดังกล่าวต่อบริษัทโดยไม่ชักช้า
 - 4.2 ส่งรายการการสูญเสียโดยละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่บริษัทภายใน 15 วัน นับแต่ได้ทราบถึงการสูญเสียนั้นผู้เอาประกันภัยโดยค่าใช้จ่ายของตนเองต้องจัดส่งบรรดาระายละเอียดและเอกสารหลักฐานอันเกี่ยวกับการสูญเสียตามที่บริษัทต้องการและต้องให้ความร่วมมือกับบริษัทตามความจำเป็น
5. การปรับปรุงเบี้ยประกันภัย : เบี้ยประกันภัยสำหรับการคุ้มครองความสูญเสียของเงินเพื่อจ่ายค่าจ้างและ/หรือ เงินเดือน และความสูญเสียของเงินภายนอกสถานที่เอาประกันภัยจะคำนวณจากจำนวนเงินทั้งหมดที่ขนส่งในระหว่างระยะเวลาเอาประกันภัยโดยผู้เอาประกันภัยต้องส่งรายการ แสดงจำนวนเงินที่ขนส่งจริงในระหว่างระยะเวลาเอาประกันภัยให้แก่บริษัทภายในหนึ่งเดือน หลังจากวันสิ้นสุดระยะเวลาเอาประกันภัย ถ้าจำนวนเงินที่ขนส่งจริงต่างจากจำนวนเงินที่ประมาณไว้ในหน้าตารางกรมธรรม์ประกันภัย บริษัทจะปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - 5.1 ในกรณีที่จำนวนเงินที่ขนส่งจริงมากกว่าจำนวนเงินที่ประมาณไว้ บริษัทจะเก็บเบี้ยประกันภัยเพิ่มสำหรับส่วนต่างที่เพิ่มขึ้น
 - 5.2 ในกรณีที่จำนวนเงินที่ขนส่งจริงน้อยกว่าจำนวนเงินที่ประมาณไว้ บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยสำหรับส่วนต่างที่ลดลง
6. การประกันภัยประเภทอื่น : หากปรากฏว่าได้มีการประกันภัยประเภทอื่นคุ้มครองถึงการสูญเสียอย่างเดียวกัน บริษัทจะรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนที่เกินจากจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบที่ผู้เอาประกันภัยได้รับชดเชยจากการประกันภัยประเภทอื่น แต่ไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบไว้ในตาราง
7. การโอนสิทธิตามกรมธรรม์ประกันภัย : สิทธิของผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ จะโอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท
8. การรับช่วงสิทธิ : ผู้เอาประกันภัยจะไม่กระทำการใดๆ ที่จะทำให้การรับช่วงสิทธิของบริษัทต่อผู้กระทำผิดกระทบกระเทือนและต้องร่วมมือกับบริษัท ในการที่บริษัทจะใช้สิทธิไล่เบี้ยจากบุคคลอื่น
9. การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ : ในกรณีที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง หรือข้อเรียกร้องใดๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้นโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการตามข้อบังคับกรรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ
10. การแก้ไข : สัญญาคุ้มครองและเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยบริษัทออกเอกสารแนบท้ายที่ใดลงลายมือชื่อโดยบุคคลผู้มีอำนาจของบริษัทและประทับตราของบริษัทไว้เป็นสำคัญ
11. การเลิกกรมธรรม์ประกันภัย :
 - 11.1 บริษัทจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ด้วยการส่งหนังสือบอกกล่าวล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงผู้เอาประกันภัย ตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายที่แจ้งให้บริษัททราบ ในกรณีนี้ บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามส่วน
 - 11.2 ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้โดยแจ้งให้บริษัททราบเป็นหนังสือ และมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืนหลังจากหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น
12. เงื่อนไขบังคับก่อน : บริษัทอาจจะไม่รับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัย ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามสัญญาประกันภัยและเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัย

กรมธรรม์ประกันภัยสำหรับเงิน

MONEY INSURANCE POLICY

โดยการซื้อติดข้อตกลงในใบคำขอเอาประกันภัยซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกรมธรรม์ประกันภัยนี้ และเพื่อเป็นการตอบแทนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยต้องชำระ ภายใต้บังคับเงื่อนไขทั่วไป ข้อตกลงคุ้มครอง ข้อยกเว้นและเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ บริษัทให้สัญญาต่อผู้เอาประกันภัย ดังต่อไปนี้ :-

การคุ้มครอง : ตามข้อตกลงคุ้มครอง/เอกสารแนบท้ายที่แนบติดไว้

เงื่อนไขทั่วไป

1. คำนิยามศัพท์ : เพื่อใช้ในกรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยนี้

- 1.1 "บริษัท" หมายความว่า บริษัทที่ออกกรมธรรม์ประกันภัยนี้
- 1.2 "ผู้เอาประกันภัย" หมายความว่า บุคคลที่ระบุชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในตารางกรมธรรม์ประกันภัย
- 1.3 "ตาราง" หมายความว่า ตารางแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้
- 1.4 "เงิน" หมายความว่า ธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย เช็คที่ธนาคารรับรองการจ่ายเงิน ธนาณัติ เช็คไปรษณีย์ ดวงตราไปรษณียากรที่ไม่ได้ขีดฆ่า และหลักทรัพย์ที่ระบุประเภทไว้ชัดเจนในตาราง ซึ่งทั้งหมดเป็นทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยหรืออยู่ในความรับผิดชอบของผู้เอาประกันภัย
- 1.5 "เวลาทำงาน" หมายความว่า เวลาที่สถานที่เอาประกันภัยได้เปิดดำเนินการ และในระหว่างเวลาดังกล่าวนั้น ผู้เอาประกันภัยหรือพนักงานของผู้เอาประกันภัยผู้มีหน้าที่ดูแลเงินได้อยู่ภายในสถานที่เอาประกันภัย
- 1.6 "สถานที่เอาประกันภัย" หมายความว่า บริเวณภายในอาคารที่ทำการของผู้เอาประกันภัยซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้เอาประกันภัยดังระบุในตาราง
- 1.7 "พนักงานรับส่งเงิน" หมายความว่า ผู้เอาประกันภัย หุ่นส่วนของผู้เอาประกันภัยหรือพนักงานของผู้เอาประกันภัย ผู้มีหน้าที่ประจำหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้เอาประกันภัย ให้มีหน้าที่ดูแลและครอบครองเงินในขณะที่เงินนั้นอยู่นอกสถานที่เอาประกัน
- 1.8 "ผู้รักษาทรัพย์" หมายความว่า ผู้เอาประกันภัย หุ่นส่วนของผู้เอาประกันภัย หรือพนักงานของผู้เอาประกันภัย ผู้มีหน้าที่ประจำ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้เอาประกันภัย ให้มีหน้าที่ดูแลและครอบครองเงิน ในขณะที่เงินนั้นอยู่ภายในสถานที่เอาประกันภัยแต่ไม่นับรวมบุคคลซึ่งทำหน้าที่ยาม พนักงานขนของ หรือภารโรง
- 1.9 "ผู้คุ้มครอง" หมายความว่า บุรุษอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 60 ปี ซึ่งร่วมเดินทางไปกับพนักงานรับส่งเงินโดยคำสั่งของผู้เอาประกันภัย เพื่อคุ้มครองและปกป้องการขนส่งเงิน แต่ไม่นับรวมถึงพนักงานขับรถ
- 1.10 "การชิงทรัพย์" หมายความว่า
 - 1.10.1 การลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อ-
 - ก) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือ
 - ข) ให้อินให้ชิงทรัพย์นั้น หรือ
 - ค) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ หรือ
 - ง) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ
 - จ) หนีพ้นจากการจับกุม
 - 1.10.2 การลักทรัพย์โดยการใช้อำนาจทำลายกระจกหน้าร้าน เพื่อพาทรัพย์นั้นไป
 - 1.10.3 การลักทรัพย์ไปจากตัวพนักงานรับส่งเงิน หรือผู้รักษาทรัพย์ซึ่งถูกฆ่าหรือถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกทำให้สิ้นสติ
- 1.11 "การปล้นทรัพย์" หมายความว่า การกระทำการชิงทรัพย์ตามข้อ 1.10 โดยร่วมกันกระทำตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป
- 1.12 "การโจรกรรมเงินจากตู้নিরภัยหรือห้องনিরภัย" หมายความว่า
 - ก) การลักทรัพย์โดยการใช้อำนาจอย่างรุนแรงและปรากฏร่องรอยต่อผนังด้านนอกของตู้নিরภัย หรือห้องনিরภัย ซึ่งได้ปิดล็อกไว้เรียบร้อยแล้ว ระบบของตู้নিরภัย หรือห้องনিরภัยชนิดนั้น ๆ ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า มีการใช้เครื่องมือวัตถุระเบิดเครื่องไฟฟ้าหรือเคมี หรือ
 - ข) การโจรกรรมตู้নিরภัยไปตั้งตู้จากสถานที่เอาประกันภัย
- 1.13 "ความสูญเสีย" ให้อ้างถึงความเสียหายด้วย

2. การทำบัญชี : ผู้เอาประกันภัยต้องจัดทำและเก็บรักษารายละเอียดของเงินที่เอาประกันภัยเพื่อที่บริษัทสามารถตรวจสอบได้ในกรณีเกิดการสูญเสีย

3. การจำกัดความรับผิดชอบของบริษัทและวิธีชดเชยค่าสินไหมทดแทน : บริษัทจะรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนให้ไม่เกิน

- 3.1 จำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ประกันภัย หรือ
- 3.2 ราคาลาดของหลักทรัพย์นั้น ณ เวลาปิดทำการของวันทำงานหลังสุดก่อนวันที่พบการสูญเสียนั้น ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นหลักทรัพย์ต่าง ๆ หรือ
- 3.3 ค่าซ่อมแซมหรือจัดหาทรัพย์สินคล้ายคลึงกันมาทดแทนโดยคิดจากขณะเกิดความเสียหายหรือมูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินนั้น ในขณะที่เกิดความเสียหาย ถ้าเป็นทรัพย์สินอย่างอื่น

บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเพลินจิตทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 เลขทะเบียน โทร. 386 โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันภัยสำหรับเงิน
MONEY INSURANCE POLICY

คำเตือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การปิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรัพย์สิน ท่านจะได้รับชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าเสียหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้านั้นและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระงับรักษาซากทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ที่มาทำการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

11. REPAIR AND REPLACEMENT

The Company may at its option, repair or replace the property damaged or destroyed, or any part thereof, instead of paying the amount of the loss or damage, or may join with any other Company or Insurers in so doing, but the Company shall not be bound to repair exactly or completely, but only as circumstances permit and in reasonably sufficient manner, and in no case shall the Company be bound to expend more in repair than it would have cost to repair such property as it was at the time of the occurrence of such loss or damage, not more than the sum insured thereon.

If the Company so elects to repair or replace any property the Insured shall, at his own expense, furnish the Company with such plans, specifications, measurements, quantities and such other particulars as the Company may require, and no acts done, or caused to be done by the Company with a view to repair or replacement shall be deemed an election by the Company to repair or replace.

If in any case the Company shall be unable to repair or replace the property hereby insured, because of any municipal or other regulations in force affecting the alignment of streets, or the construction of buildings, or otherwise, the Company shall, in every such case, only be liable to pay such sum as would be required to repair or replace such property if the same could lawfully be repaired to its former condition.

12. TIME LIMIT

In no case whatever shall the Company be liable for any loss or damage after the expiration of twelve months from the happening of the loss or damage unless the claim is the subject of pending action or arbitration.

13. REASONABLE PRECAUTIONS

The Insured shall maintain the property in a proper state of repair and take all reasonable precautions to prevent Damage thereto.

- (a) immediately
 - (i) take steps to minimise the loss damage and recover any missing property
 - (ii) give notice in writing to the Company and
 - (iii) give notice to the police if the event be theft or suspected theft or wilful or malicious damage
- (b) within 30 day or such further time as the Company may in writing allow deliver to the Company
 - (i) a claim in writing for the loss or damage containing as particular an account as may be reasonably practical of all the several articles or items of property lost or damaged and the amount of loss or damage thereto respectively, having regard to their value at the time of the loss or damage
 - (ii) particulars of all other insurances if any.
The Insured shall at all times at his own expense produce, peocure and give to the Company all such further particulars, plans, specifications, books, vouchers, invoices, duplicates or copies thereof, documents, proofs and information with respect to the claim and the origin and cause of the loss or damage and the circumstances under which the loss of damage occurred, and any matter touching the liability or the amount of liability of the Company as may be reasonably required by or on behalf of the Company together with a declaration on oath or in other legal form of the truth of the claim and any matters connected therewith.

10. COMPANY'S RIGHTS

On the happening of any loss or damage to any of the property insured by this Policy the Company may

- (a) enter and take and keep possession of the building or premises where the loss or damage has happened.
- (b) take possession of or require to be delivered to it any property of the Insured in the buildings or on the premises at the time of the loss or damage.
- (c) keep possession of any such property and examine, sort, arrange, remove or otherwise deal with the same.
- (d) sell any such property or dispose of the same for account of whom it may concern.

The powers conferred by this Condition shall be exercisable by the Company at any time until notice in writing is given by the Insured that he makes no claim under this Policy or, if any claim is made, until such claim is finally determined or withdrawn, and the Company shall not by any act done in the exercise or purported exercise of its powers hereunder, incur any liability to the Insured or diminish its rights to rely upon any of the Conditions of this Policy in answer to any claim.

If the Insured or any person acting on his behalf shall not comply with the requirements of the Company, or shall hinder or obstruct the Company in the exercise of its powers hereunder, all benefit under this policy shall be forfeited.

The Insured shall not in any case be entitled to abandon any property to the Company whether taken possession of by the Company or not.

6. CONTRIBUTION

If at the time of any loss or damage happening to any property hereby insured, there be any other subsisting insurance or insurances whether effected by the Insured or by any other person or persons, covering either such loss or any part of it or the same property the Company shall not be liable to pay or contribute more than its rateable proportion of such loss or damage.

7. ARBITRATION

If any difference shall arise as to the amount to be paid under this Policy such difference shall independently of all other questions be referred to the decision of an arbitrator, to be appointed in writing by the parties in difference, or, if they cannot agree upon a single arbitrator, to the decision of two disinterested persons as arbitrators, of whom one shall be appointed in writing by each of the parties within two calendar months after having been required to do so in writing by the other party. In case either party shall refuse or fail to appoint an arbitrator within two calendar months after receipt of notice in writing requiring an appointment, the other party shall be at liberty to appoint a sole arbitrator; and in case of disagreement between the arbitrators the decision shall be referred to the decision of an umpire who shall have been appointed by them in writing before entering on the reference and who shall sit with the arbitrators and preside at their meetings. The death of any party shall not revoke or affect the authority or powers of the arbitrator, arbitrators or umpire respectively; and in the event of the death of an arbitrator or umpire, another shall in each case be appointed in his stead by the party or arbitrators (as the case may be) by whom the arbitrator or umpire so dying was appointed. The costs of the reference and of the award shall be in the discretion of the arbitrator, arbitrators or umpire making the award. And it is hereby expressly stipulated and declared that it shall be a condition precedent to any right of action or suit upon this Policy that the award by such arbitrator or umpire of the amount of the loss or damage if disputed shall be first obtained.

8. ALTERATIONS AND REMOVALS

Under any of the following circumstances the insurance ceases to attach as regards the property affected unless the Insured, before the occurrence of any loss or damage obtains the sanction of the Company signified by endorsement upon the Policy, by or on behalf of the Company.

- (a) if the trade or manufacture carried on be altered, or if the nature of the occupation of or other circumstances affecting the building or containing the insured property be changed in such a way as to increase the risk of loss or damage.
- (b) if the building insured or containing the insured property becomes unoccupied and so remains for a period of more than 30 days.
- (c) if the property insured be removed to any building or place other than that in which it is stated herein to be insured.
- (d) if the interest in the property insured passes from the Insured otherwise than by will or operation of law.

9. CLAIMS

If any event giving rise to or likely to give rise to a claim under this Policy comes to his knowledge the Insured shall

GENERAL CONDITIONS

1. IDENTIFICATION

This Policy and the Schedule (which, forms an integral part of this Policy) shall be read together as one contract and words and expressions to which specific meanings have been attached in any part of this Policy or of the Schedule shall bear such specific meanings wherever they shall appear.

2. MISDESCRIPTION

If there be any material misdescription by the Insured or any one acting on his behalf of any of the property hereby Insured, or of any building or place in which such property is contained, or of the business or premises to which this insurance refers or any misrepresentation as to any fact material to be known for estimating the risk or any omission to state such fact, the Company shall not be liable under this Policy for the property affected by any such misdescription, misrepresentation or omission.

3. CANCELLATION

This insurance may be terminated at any time at the request of the Insured, in which case the Company will retain the customary short period rate for the time the Policy has been in force. This insurance may also be terminated at the option of the Company on notice to that effect being given to the Insured, in which case the Company shall be liable to repay on demand a rateable proportion of the premium for the unexpired term from the date of the cancellation.

4. FORFEITURE

All benefit under this Policy shall be forfeited.

- (a) if any claim made under this Policy be in any respect fraudulent or if any false declaration be made or used in support thereof, or if any fraudulent means or devices are used by the Insured or any one acting on his behalf to obtain any benefit under this Policy
or
- (b) if any claim be made and rejected and an action or suit be not commenced within three months after such rejection, or (in the case of an arbitration taking place in pursuance of Condition No .7 of this Policy) within three months after the arbitrator or arbitrators or umpire shall have made their award.

5. SUBROGATION

Any claimant under this Policy shall, at the expense of the Company do, and concur in doing and permit to be done all such acts and things as may be necessary or reasonably required by the Company for the purpose of enforcing any rights and remedies, or of obtaining relief or indemnity from othe parties to which the Company shall be or would become entitled or subrogated, upon its paying for or making good any loss or damage under this Policy, whether such acts and things shall be or become necessary or required before or after his indemnification by the Company.

B. EXCLUDED PROPERTY

This policy does not cover :-

1. (a) money cheques stamps bonds credit cards securities of any description jewellery precious stones precious metals bullion furs curiosities rare books or works of art unless specifically mentioned as insured by this policy and then only in respect of the perils specified below
 - (b) fixed glass
 - (c) glass (other than fixed glass) china earthenware marble or other fragile or brittle objects
 - (d) electronic installations computers and data processing equipment

but this shall not exclude Damage (not otherwise excluded) caused by fire lightning explosion aircraft riot strikers locked-out workers persons taking part in labour disturbances malicious persons impact by any road vehicle or animals earthquake windstorm flood bursting overflowing discharging or leaking of watertanks apparatus or pipes.
2. Unless specifically mentioned as insured by this Policy goods held in trust or on commission documents manuscripts business books computer systems records patterns models moulds plans designs explosives
3. (a) vehicles licensed for road use (including accessories thereon) caravans trailers railway locomotives or rolling stock watercraft aircraft spacecraft or the like
 - (b) property in transit other than within the premises specified in the Schedule
 - (c) property or structures in course of demolition construction or erection and materials or supplies in connection therewith
 - (d) land (including back-fill drainage or culverts) driveways pavements roads runways railway lines dams reservoirs canals rigs wells pipelines tunnels bridges docks piers jetties excavations wharves mining property underground off-shore property
 - (e) livestock growing crops or trees
 - (f) property damaged as a result of its undergoing any process
 - (g) machinery during installation removal or resiting (including dismantling and re-erection) if directly attributable to such operations
 - (h) property undergoing alteration repair testing installation or servicing including materials and supplies therefor if directly attributable to the operations or work being performed thereon unless Damage by a cause not otherwise excluded ensues and then the Company will be liable only for such ensuing loss
 - (i) property more specifically insured
4. Damage to property which at the time of the happening of such Damage is insured by or would but for the existence of this policy be insured by any marine policy or policies except in respect of any excess beyond the amount which would have been payable under the marine policy or policies had this insurance not been effected.
5. Damage to boilers economisers turbines or other vessels machinery or apparatus in which pressure is used or their contents resulting from their explosion rupture.

2. Damage caused by or arising from :-

- (a) any wilful act or wilful negligence on the part of the Insured or any person acting on his behalf
- (b) cessation of work delay or loss of market or any other consequential or indirect loss of any kind or description whatsoever

3. Damage occasioned directly or indirectly by or through or in consequence of any of the following occurrences, namely :-

- (a) war invasion act of foreign enemy hostilities or warlike operations (whether war be declared or not) civil war
- (b) mutiny civil commotion assuming the proportions of or amounting to a popular rising military rising insurrection rebellion revolution military or usurped power
- (c) acts of terrorism committed by a person or persons acting on behalf of or in connection with any organisation. This Exclusion A3(c) shall not apply to Damage by Fire

For the purpose of this Exclusion A3(c) "terrorism" means the use of violence for political ends and includes the use of violence for the purpose of putting the public or any section of the public in fear

- (d) (i) permanent or temporary dispossession resulting from confiscation nationalisation commandeering or requisition by any lawfully constituted authority
- (ii) permanent or temporary dispossession of any building resulting from the unlawful occupation of such building by any person

provided that the Company are not relieved of any liability to the Insured in respect of Damage to the property insured occurring before dispossession or during temporary dispossession which is otherwise insured by this Policy

- (e) the destruction of property by order of any public authority

In any action, suit or other proceeding where the Company alleges that by reason of the provisions of Exclusions A3(a) (b) and (c) above any loss destruction or damage is not covered by this insurance the burden of proving that such loss destruction or damage is covered shall be upon the Insured.

4. Damage directly or indirectly caused by or arising from or in consequence of or contributed to by :-

- (a) nuclear weapons material
- (b) ionising radiations or contamination by radioactivity from any nuclear fuel or from any nuclear waste from the combustion of nuclear fuel. Solely for the purpose of this Exclusion A4(b) combustion shall include any self-sustaining process of nuclear fission.

EXCLUSIONS

A. EXCLUDED CAUSES

This policy does not cover

1. Damage to the property insured caused by :

- (a) (i) faulty or defective design materials or workmanship inherent vice latent defect gradual deterioration deformation or distortion or wear and tear
- (ii) interruption of the water supply gas electricity or fuel systems or failure of the effluent disposal systems to and from the Premises

unless Damage by a cause not excluded in the policy ensues and then the Company shall be liable only for such ensuing Damage

- (b) (i) collapse or cracking of buildings
- (ii) corrosion rust extremes or changes in temperature dampness dryness wet or dry rot fungus shrinkage evaporation loss of weight pollution contamination change in colour flavour texture or finish action of light vermin insects marring or scratching

unless such loss is caused directly by Damage to the property insured or to premises containing such property by a cause not excluded in the policy

- (c) (i) theft except from a building and then only if there is violent or forcible entry to or exit from such building
- (ii) acts of fraud or dishonesty
- (iii) disappearance unexplained or inventory shortage misfiling or misplacing of information shortage in supply or delivery of materials or shortage due to clerical or accounting error
- (iv) cracking fracturing collapse or overheating of boilers economisers vessels tubes or pipes nipple leakage or the failure of welds of boilers
- (v) mechanical or electrical breakdown or derangement of machinery or equipment
- (vi) bursting overflowing discharging or leaking of water tanks apparatus or pipes when the premises are empty disused

unless

- (i) Damage by a cause not excluded in the policy ensues and then the Company shall be liable only for such ensuing Damage
- (ii) such loss is caused directly by Damage to the property insured or to premises containing such property by a cause not excluded in the policy

- (d) (i) coastal or river erosion
- (ii) subsidence ground heave or landslip
- (iii) normal settlement or bedding down of new structures
- (iv) wind rain hail frost snow flood sand or dust to movable property in the open or in open sided buildings or to fences and gates
- (v) the freezing solidification or inadvertent escape of molten material

ACCIDENTAL DAMAGE (PROPERTY)

The Company agrees (subject the terms, conditions and exclusions contained herein or endorsed or otherwise expressed hereon which shall so far as the nature of them respectively will permit be deemed to be conditions precedent to the right of the Insured to recover hereunder) that if after payment of the first premium any of the property insured be accidentally physically lost destroyed or damaged other than by an excluded cause at any time before 4 o'clock in the afternoon of the last day of the period of insurance or of any subsequent period in respect of which the Insured shall have paid and the Company shall have accepted the premium required for the renewal of this policy.

The Company will pay to the Insured the value of the property at the time of the happening of its accidental physical loss or destruction or the amount of such accidental physical damage (accidental physical loss destruction or damage being hereinafter termed Damage) or at its option reinstate or replace such property or any part thereof

Provided that the liability of the Company in respect of any one loss or in the aggregate in any one period of insurance shall in no case exceed

- (i) in respect of each item the sum expressed in the Schedule to be insured thereon or in the whole the total sum insured hereby
- (ii) any limit of liability shown in the Schedule

or such other sum or sums as may be substituted therefor by memorandum hereon or attached hereto signed by or on behalf of the Company.

UNDER INSURANCE

If the property hereby insured shall, at the commencement of any Damage, be collectively of greater value than the sum insured thereon, then the Insured shall be considered as being his own insurer for the difference, and shall bear a reteable proportion of the loss accordingly. Every item, if more than one, of the Policy shall be separately subject to this Condition.

DEDUCTIBLES

This policy does not cover the amounts of the deductibles stated in the Endorsement in respect of each and every loss as ascertained after the application of all other terms and conditions of the policy including any condition of Average.

Warranted that during the currency of the policy the Insured shall not effect insurance in respect of the amounts of the deductibles stated in the Endorsement.

- 3.3 การยกยอวรายเทียบบุคคลหรือกลุ่มบุคคลของเขายกยอชชวนการผูกอาวรายทเขากลยอยางจุนแรงเพอผลทงการเมองและรวมดงการเขากลยอยางรุนแรงเพื่อสร้งความหวาดกลัวแก่สาธารณชน ชยอกเวนนี้ ไมใชข้งค้บกรณความเสยหายอันเกิดจากอคคกย
- 3.4 การสญเสยการครอบครองไม่ว่าดวหรือชัวครว เนื่องจากการถูกข้บทรย การโอนทรยสินเป็นของรัฐ การเวนคิน หรือการเกณฑเอา หรือการเรยอกเอาโดยค้าส้งที่ข้บด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าท้ซึ่งปฏิบัติการตามกฎหมาย
- 3.5 การสญเสยการครอบครองอาคารไม่ว่าโดยดวหรือชัวครว จากการเข้าครอบครองที่มิชอบด้วยกฎหมายโดยบุคคลใด ๆ ท้ทั้งนี้บริษัทต้องข้รับผิวดต่อผู้เอาประกันภัยสำหรับความเสยหายต่อทรยสินที่เอาประกันภัยที่เกิดจากภัยที่ได้รับความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัยนี้ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนการสญเสยการครอบครองตามข้อย 3.4 และ 3.5
- 3.6 การท้ลายทรยสินโดยค้าส้งเจ้าหน้าท้หรือพนักงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย
4. ความเสยหายไม่ว่าจะเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อมอันเกิดจากหรือสืบเนื่องจากหรือเป็นผลเนื่องจาก หรือมีส่วนมาจาก
- 4.1 อาวณิวเคลียร์
- 4.2 ปฏิกริยานิวเคลียร์ กัมมันตภาพรังสี หรือการปนเปื้อนของกัมมันตภาพรังสี การแตกตัวของประจุ การแผ่รังสีของกัมมันตภาพรังสี
- ข. การประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองทรยสินดังต่อไปนี้
1. เจมตรา เข้ค สดคมป์ พันธบัตร บัตรเครดิต หลักทรย เพชรพลอย อัญมณิ โลหะมีค่า ทอง ชนสัตว์ ไบรณวัตถุ ศิลปวัตถุ วัตถุหายาก เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นการเฉพาะว่าได้เอาประกันภัยไว้ภายใต้กรรมธรรม์ประกันภัยนี้
 2. กระจกที่ติดค้ดว
 3. กระจก (นอกจากกระจกที่ติดค้ดว) เครื่องแก้ว เครื่องกระเบื้อง เครื่องเคลือบดินเผา หินอ่อน หรือวัตถุอื่นที่เปราะหรือแตกง่าย
 4. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ประมวลผลข้อมูล (Electronic Data Processing Equipment)

ข้อยกเว้นตามข้อย 1 ถึง 4 จะไม่นำมาใช้ข้งค้บสำหรับความเสยหายอันเกิดจากอคคกย ไฟฟ้า ภัยระเบิด ภัยจากอากาศยาน ภัยจลจล การนัดหยุดงาน การปิดกั้นการเข้าทำงาน การกระทำของบุคคลอื่นที่เข้าร่วมในการก่อความไม่สงบของคนงาน ภัยเนื่องจากการกระทำด้วยเจตนาร้าย ภัยจากขยคยานพาหนะหรือสัตว์ ภัยแผ่นดินไหว ภัยลมพายุ ภัยน้ำท่วม การเอ้อล้น การปล่อย การรั่ว การระเบิดของถังเก็บน้ำหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ
 5. ทรยสินในการดูแลของผู้เอาประกันภัยในฐานะผู้รักษาทรย เอกสารต้นฉบับ เอกสารทางธุรกิจ ระบบคอมพิวเตอร์ แผ่นบันทึกข้อมูล แบบจำลอง แม่พิมพ์ แผนผังแบบที่ออก (เช่น พิมพ์เขียว แบบบ้าน แบบลายผ้า ฯลฯ) หรือวัตถุระเบิด เว้นแต่ได้เอาประกันภัยไว้ตามกรรมธรรม์ประกันภัยนี้
 6. ขยคพาหนะที่จดทะเบียนสำหรับใช้บนถนน (รวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องตกแต่งทุกชนิด) รถตุ๋น รถพ่วง หัวรถจักร รถไฟ ขยคพาหนะทางน้ำ อากาศยาน ขยคอากาศยาน หรือสิ่งอื่นที่คล้ายคลึงกัน
 7. ทรยสินที่อยู่ในระหว่างการขนส่ง ซึ่งมีใช่เป็นการเคลื่อนย้ายภายในสถานที่ตั้งหรือเก็บทรยสินเอาประกันภัยตามที่ระบุในตารางกรรมธรรม์ประกันภัย
 8. ทรยสินหรือสิ่งปลูกสร้งที่อยู่ในระหว่างการรื้อถอน การก่อสร้างหรือการค้ดตั้งรวมทั้งวัตถุหรือวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการนั้น
 9. ที่ดิน (รวมทั้งหน้าดิน ดินกลบแต่ง ท่อระบายน้ำ หรืออุโมงค์ส่งน้ำ) ทางสัญจร ทางเท้า ถนน ลานบิน รางรถไฟ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ คลอง บ่อน้ำ ท่อส่ง อุโมงค์ สะพาน อุ้เรือ ท่าจอดหรือเทียบเรือทุกประเภท ทรยสินที่อยู่ในเหมือง ทรยสินที่อยู่ใต้ดิน ทรยสินที่อยู่นอกชายฝั่ง(off-shore property)
 10. ปศุสัตว์ พืชไร่ หรือต้นไม้
 11. ทรยสินที่ได้รับความเสยหายซึ่งเป็นผลมาจากการบวมการผิวด
 12. เครื่องจักรในระหว่างการค้ดค้ด การเคลื่อนย้าย หรือการเปลี่ยนตำแหน่งที่ตั้ง (รวมทั้งการถอดถอนและค้ดค้ดใหม่) ซึ่งความเสยหายเป็นผลโดยตรงจากการกระทำการค้ดค้ด
 13. ทรยสินที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงแก๊ซ ซ่อมแซม ทดลอง การค้ดค้ดหรือการซ่อมบำรุง รวมทั้งวัตถุหรือวัสดุที่จัดหามาเพื่อการค้ดค้ด อย่างไรก็ตามบริษัทจะรับผิวดต่อความเสยหายที่ค้ดตามมา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุตามข้อยนี้ หากความเสยหายนั้นเกิดจากสาเหตุที่ได้รับความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัยนี้
 14. ทรยสินที่ได้จัดทำประกันภัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
 15. ทรยสินที่ได้รับความเสยหายและสามารถเรียกร้อค่าเสยหายหรือได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากกรรมธรรม์ประกันภัยทางทะเลและขนส่ง เว้นแต่ความเสยหายส่วนเกินซึ่งไม่ได้รับการชดใช้จากกรรมธรรม์ประกันภัยทางทะเลและขนส่งค้ดค้ด
 16. ความเสยหายของหม้อกำเนิดอน้ำ อุปกรณ์หรือท่อประหยัดเชื้อเพลิง กังหันอน้ำ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ ซึ่งใช้แรงค้บรวมถึงชิ้นส่วนของทรยสินค้ดค้ดอันเกิดจากการระเบิด หรือการแตกร้าวของตัวเอง

คำเตือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การปิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสยหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรยสิน ท่านจะได้รับชดใช้ค่าเสยหายตามมูลค่าเสยหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้านั้นและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสยหายแก่ทรยสินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระวังรักษาซากทรยสินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ที่มาทำการสำรวจประเมินราคาทรยสินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

13. การจำกัดอายุความ บริษัทชดเชยจากความรับผิดเพื่อความเสียหายตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ในทุกกรณีเมื่อพ้นกำหนดสองปี นับแต่วันที่ได้เกิดความเสียหาย -เว้นแต่ข้อเรียกร้องนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินคดีในศาล หรือการพิจารณาโดยอนุญาโตตุลาการหรือผู้ชี้ขาด
14. การใช้ความระมัดระวังตามควร ผู้เอาประกันภัยจะต้องดูแลรักษา รวมทั้งซ่อมบำรุงทรัพย์สินที่เอาประกันภัยให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและใช้ความระมัดระวังตามสมควรที่จะป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย
15. การประกันภัยต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง ในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้น และปรากฏว่าจำนวนเงินที่ได้เอาประกันภัยไว้ต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง ให้อถือว่าผู้เอาประกันภัยเป็นผู้รับประกันภัยเองในส่วนที่แตกต่างกัน และในการคำนวณค่าสินไหมทดแทน ผู้เอาประกันภัยต้องรับภาระส่วนเฉลี่ยความเสียหายไปตามส่วนทุก ๆ รายการ และหากมีมากกว่าหนึ่งรายการให้แยกพิจารณาเป็นแต่ละรายการ โดยบริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแต่ละรายการตามหลักการต่อไปนี้

$$\text{ค่าสินไหมทดแทนที่บริษัทจะชดเชยแต่ละรายการ} = \frac{\text{จำนวนเงินเอาประกันภัย} \times \text{จำนวนเงินค่าเสียหายทั้งหมดที่ได้รับ ความคุ้มครอง}}{\text{มูลค่าที่แท้จริง}}$$

ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ความคุ้มครอง

ภายใต้ข้อบังคับ ข้อตกลงคุ้มครอง เงื่อนไขทั่วไป ข้อกำหนด ข้อยกเว้นและเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัย และเพื่อเป็นการตอบแทนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยต้องชำระบริษัทตกลงจะให้ความคุ้มครองสำหรับความเสียหายทางกายภาพของทรัพย์สินที่เอาประกันภัย อันเกิดจากอุบัติเหตุใดๆ ที่มิได้มีการระบุยกเว้นไว้ ซึ่งเกิดขึ้นภายในระยะเวลาเอาประกันภัย อย่างไรก็ตามบริษัทจะรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัยตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ทั้งนี้ ความรับผิดชอบตลอดระยะเวลาเอาประกันภัยของบริษัทต่อความเสียหายแต่ละครั้งหรือความเสียหายหลายครั้งรวมกันไม่เกินจำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้ตามรายการแต่ละรายการ และเมื่อรวมกันแล้วไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัยรวมที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์

ข้อยกเว้น

ก. สาเหตุของความเสียหายที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้

1. ความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัยอันเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้:-

- 1.1 ความผิดพลาดหรือความบกพร่องจากการออกแบบ การใช้วัสดุ หรือฝีมือแรงงาน
- 1.2 การเสื่อมสภาพหรือโดยสภาพของทรัพย์สินที่เอาประกันภัยนั้นเอง การเลือกรูปหรือการบิดเบี้ยว การสึกหรอ
- 1.3 การหยุดชะงักของระบบการจ่ายน้ำ ก๊าซ กระแสไฟฟ้า เชื้อเพลิง หรือระบบกำจัดของเสียที่เข้าไปสู่หรือออกจากสถานที่เอาประกันภัย
อย่างไรก็ตาม บริษัทจะรับผิดชอบความเสียหายอื่นที่คิดตามมาจากข้อ 1.1 ถึง 1.3 ถ้าหากความเสียหายที่คิดตามมานั้นเกิดจากสาเหตุที่มีได้ระบุยกเว้นไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้
- 1.4 การพังทลายหรือการแตกร้าวของอาคาร
- 1.5 การก่อกวนหรือการรุกราน การเกิดสนิม การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ความชื้น ความแห้ง การบุคเน่า การขึ้นรา การหดตัว การระเหย การสูญเสียน้ำหนัก มลภาวะ การปนเปื้อน เปลี่ยนสี รส กลิ่น องค์ประกอบสาร หรือผิววัสดุ ปฏิกิริยา การกัดกร่อนของแมลงหรือสัตว์ การเป็นค้ำหนิ การขีดข่วนผิววัสดุ
อย่างไรก็ตาม บริษัทจะรับผิดชอบสำหรับความเสียหายข้อ 1.4 และ 1.5 หากเป็นผลโดยตรงจากความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัยหรือสถานที่ตั้งหรือเก็บทรัพย์สินดังกล่าว จากสาเหตุที่มีได้ระบุยกเว้นไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้
- 1.6 การลักทรัพย์ เว้นแต่เป็นการลักทรัพย์จากตัวอาคารโดยการเข้าไปหรือออกจากตัวอาคารนั้นด้วยการใช้กำลังอย่างรุนแรงและทำให้เกิดร่องรอยความเสียหายที่เห็นได้อย่างชัดเจนต่อตัวอาคาร
- 1.7 การกระทำอันมีลักษณะโจทก์หรือไม่ซื่อสัตย์ของผู้เอาประกันภัยหรือทรัพย์สินที่เอาประกันภัย
- 1.8 การสูญหายโดยมีทราบสาเหตุ หรือการขาดหายซึ่งพบเมื่อตรวจสอบจำนวนทรัพย์สิน การเก็บข้อมูลผิดพลาด การขาดหายในการรับหรือส่งมอบวัสดุไม่ครบจำนวน หรือเนื่องจากความผิดพลาดในการจัดบันทึกทางบัญชี
- 1.9 การรั่ว การแตก การยุบแฟบ หรือการได้รับความร้อนเกินขนาดของหม้อกำเนิดไอน้ำ อุปกรณ์หรือท่อประพัตต์เชื้อเพลิง (Economisers) หรือถังเก็บความดัน หลอดหรือท่อ หรือการรั่วไหลของชิ้นส่วนปล่อยความดันหรือระบบไอน้ำหรือความบกพร่องของรอยเชื่อมของหม้อกำเนิดไอน้ำ
- 1.10 การชำรุดเสียหายหรือการขัดข้องของระบบกลไกหรือระบบไฟฟ้าของเครื่องจักรหรืออุปกรณ์
- 1.11 การเอ่อล้น การปล่อย การรั่ว การแตกหรือการระเบิดของถังเก็บน้ำ หรืออุปกรณ์ หรือท่อในขณะสถานที่นั้นถูกทิ้งร้างว่างเปล่าหรือมิได้ใช้งาน
อย่างไรก็ตาม บริษัทจะรับผิดชอบความเสียหายอื่นที่คิดตามมาจากข้อ 1.6 ถึง 1.11 ถ้าหากความเสียหายที่คิดตามมานั้นเกิดจากสาเหตุที่มีได้ระบุยกเว้นไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้ หรือความเสียหายตามข้อ 1.6 ถึง 1.11 นั้นเป็นผลโดยตรงจากความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย หรือสถานที่ตั้งหรือเก็บทรัพย์สินดังกล่าวอันเกิดจากสาเหตุที่มีได้ระบุยกเว้นไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้
- 1.12 การเขาะหรือพังทลายของชายฝั่งทะเลหรือแม่น้ำลำคลอง
- 1.13 การยุบตัว การโก่งตัว หรือการเคลื่อนตัวของพื้นดิน
- 1.14 การทรุดตัวตามปกติของสิ่งปลูกสร้าง
- 1.15 ลม ฝน ลูกเห็บ น้ำค้างแข็ง หิมะ น้ำท่วม ทรายหรือฝุ่น ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งหามทรัพย์ซึ่งอยู่กลางแจ้งหรือที่เก็บอยู่ในอาคารโปร่งหรืออาคารที่มีผนังด้านใดด้านหนึ่งเปิดโล่ง หรือต่อรั้ว หรือประตูรั้ว
- 1.16 การแข็งตัวจากความเย็น หรือการแข็งตัว หรือการรั่วไหลของวัตถุหลอมละลายโดยพลั้งเผลอ

2. ความเสียหายอันมีสาเหตุมาจากหรือเกิดขึ้นจาก

- 2.1 การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัย หรือผู้กระทำการแทน หรือในนามของผู้เอาประกันภัย
- 2.2 การหยุดทำงาน การล่าช้า การสูญเสียตลาด หรือความเสียหายต่อเนื่องหรือความเสียหายโดยอ้อมไม่ว่าลักษณะใดๆ ก็ตาม

3. ความเสียหายอันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อมมาจากหรือสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

- 3.1 สงคราม การรุกราน การกระทำของศัตรูต่างชาติ การกระทำอันเป็นปฏิปักษ์หรือการปฏิบัติการเบียดเบียนสงคราม (ไม่ว่าจะมีประกาศหรือไม่ก็ตาม) สงครามกลางเมือง
- 3.2 การก่อความไม่สงบของประชาชนถึงขนาดลุกฮือต่อต้านรัฐบาล การกบฏ การปฏิวัติ การยึดอำนาจ การปกครองโดยทหาร

5. การฉ้อฉล บริษัทจะไม่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้หากการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้กระทำโดยเจตนาที่จะฉ้อฉลหรือมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือมีการใช้หลักฐานเท็จประกอบการเรียกร้อง หรือผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลที่มีอำนาจทำการแทนผู้เอาประกันภัยใช้วิธีการหรือเครื่องมือกระทำการฉ้อฉลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้
6. การรับช่วงสิทธิ์ ผู้เอาประกันภัยต้องกระทำทุกอย่างเท่าที่จำเป็น หรือเท่าที่บริษัทเรียกร้องให้กระทำตามสมควร โดยค่าใช้จ่ายของบริษัทในการที่บริษัทจะเข้ารับช่วงสิทธิ์จากผู้เอาประกันภัยเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าทดแทนจากบุคคลอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำดังกล่าวนั้นจะก่อนหรือหลังที่ผู้เอาประกันภัยได้รับค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท
7. การเจ็ยความเสียหาย ถ้าในขณะที่เกิดความเสียหายขึ้นและปรากฏว่าทรัพย์สินเสียหายโดยเหตุอันใดเอาประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัยอื่น ไม่ว่าโดยผู้เอาประกันภัยเองหรือบุคคลอื่นใดก็ตาม บริษัทจะร่วมชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้ไม่เกินกว่าส่วนเจ็ยตามจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัยต่อจำนวนเงินเอาประกันภัยทั้งสิ้นและไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัยไว้ด้วย
8. การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ ในกรณีที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้งหรือข้อเรียกร้องใดๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้นโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการตามข้อบังคับกรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ
9. การระงับไปแห่งสัญญาประกันภัย ความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้เป็นอันระงับทันทีเมื่อ:
 - 9.1 มีการเปลี่ยนแปลงของการค้า การผลิตหรือลักษณะการใช้สถานที่หรือสภาพแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นมีผลกระทบต่ออาคารหรือสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เอาประกันภัยและทำให้เกิดความเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น
 - 9.2 สิ่งปลูกสร้างซึ่งเอาประกันภัยหรือสถานที่ตั้งทรัพย์สินที่เอาประกันภัยตกอยู่ในสภาพไม่มีผู้อยู่อาศัย หรือไม่มีผู้ดูแลรักษา และยังคงอยู่ในสภาพนั้นเป็นเวลาเกินกว่า 30 วัน ติดต่อกัน
 - 9.3 มีการโยกย้ายทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไปยังอาคารหรือสถานที่อื่นใดนอกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์
 - 9.4 ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ได้เปลี่ยนมือจากผู้เอาประกันภัยโดยวิธีอื่น นอกจากทางพินัยกรรมหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้แจ้งให้บริษัททราบ และบริษัทตกลงยินยอมรับประกันภัยต่อไป โดยได้มีการออกบันทึกสลักหลังแนบท้ายไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้
10. การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีเหตุการณที่ก่อให้เกิดสิทธิหรืออาจก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 10.1 ผู้เอาประกันภัยจะต้องกระทำการต่อไปนี้โดยไม่ชักช้า
 - ก. ดำเนินการบรรเทาความเสียหายและติดตามเอาทรัพย์สินที่สูญหายกลับคืนมา
 - ข. แจ้งบริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษร
 - ค. แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีการถูกโจรกรรมหรือสันนิษฐานว่าเป็นการโจรกรรม หรือการกระทำโดยเจตนาหรือการมุงร้าย
 - 10.2 ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่จะต้องดำเนินการต่อไปนี้ภายใน 30 วัน นับจากวันที่เกิดความเสียหาย
 - ก. จัดส่งหนังสือเรียกร้องค่าเสียหาย ซึ่งมีรายละเอียดครบถ้วนเท่าที่จะกระทำเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกิดความเสียหาย พร้อมทั้งแจ้งจำนวนค่าเสียหายตามมูลค่าของทรัพย์สิน ณ เวลาที่เกิดความเสียหาย
 - ข. แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการประกันภัยอื่น (ถ้ามี)

การไม่ดำเนินการภายในกำหนดดังกล่าวจะไม่ทำให้สิทธิการเรียกร้องเสียไป หากแสดงให้เห็นได้ว่ามีสาเหตุอันสมควรที่ไม่สามารถเรียกร้องได้ภายในกำหนด และได้ทำการเรียกร้องโดยเร็วที่สุดเท่าที่สามารถจะกระทำได้แล้ว

ผู้เอาประกันภัยจะต้องหรือจัดหาและส่งมอบให้แก่บริษัทเท่าที่บริษัทต้องการตามสมควรซึ่งบรรดาระายละเอียดต่างๆ แบบแปลน รายละเอียดประกอบ สมุดบัญชีใบสำคัญการบัญชี ใบกำกับสินค้า คู่มือ หรือ สำเนาแห่งเอกสารนั้นๆ หลักฐานและข้อมูลอันเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และระบุถึงสาเหตุ การเกิดความเสียหายและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับควมรับผิดชอบของบริษัทหรือจำนวนเงินที่บริษัทจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้โดยค่าใช้จ่ายของผู้เอาประกันภัยเอง
11. สิทธิของบริษัทในซากทรัพย์สินที่ได้รับมีความเสียหาย เมื่อมีความเสียหายใดเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะทิ้งทรัพย์สินที่เอาประกันภัยนั้นไม่ได้ และบริษัทอาจจะ
 - 11.1 เรียกร้องให้ส่งมอบทรัพย์สินที่ได้เอาประกันภัยแก่บริษัท
 - 11.2 เข้ายึดถือครอบครองทรัพย์สินที่เอาประกันภัยและสำรวจ จัด คัด เลือก โยกย้าย หรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ทรัพย์สินนั้น
 - 11.3 ขายหรือจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินที่เอาประกันภัยเพื่อประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บริษัทอาจใช้สิทธิที่มีอยู่ตามเงื่อนไขได้ตลอดเวลา นับตั้งแต่เกิดความเสียหายจนกว่าสิทธิการเรียกร้องในความเสียหายนั้นๆ จะตกลงกันได้เป็นเด็ดขาด หรือ ได้มีการบอกกล่าวเป็นหนังสือจากผู้เอาประกันภัยว่าได้สละสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัย

การใช้สิทธิของบริษัทข้างต้นจะไม่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นแก่บริษัท และจะไม่ทำให้สิทธิของบริษัทในการที่จะอ้างเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัยเพื่อโต้แย้งการเรียกร้องใดๆ ลดน้อยลง

ถ้าผู้เอาประกันภัยเจตนาไม่ให้ความร่วมมือ หรือห่วงงเหนียวไม่ให้การเป็นไปตามความประสงค์ของบริษัท หรือขัดขวางกีดกันบริษัทในการใช้สิทธิดังกล่าว ให้อถือว่าผู้เอาประกันภัยได้สละสิทธิเรียกร้องในความเสียหายนั้นแล้ว
12. การชดเชยค่าสินไหมทดแทน บริษัทอาจจะเลือกทำการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน หรือจัดหาทรัพย์สินมาทดแทน หรือซ่อมแซมทรัพย์สินที่เสียหายแทนการจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้น แต่บริษัทไม่ผูกพันที่จะต้องซ่อมแซมให้เหมือนกับทรัพย์สินเดิมหรือให้ครบถ้วนทุกประการ เพียงแต่ว่าจัดไปตามสภาพการจะอำนวย โดยบริษัทจะกระทำการให้สมเหตุผลผลที่สุด และไม่ว่ากรณีใด ๆ บริษัทจะจ่ายไม่เกินค่าซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นในขณะที่เกิดความเสียหายหรือไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัย

ถ้าบริษัทเลือกที่จะซ่อมแซมหรือจัดหาทรัพย์สินมาทดแทน ผู้เอาประกันภัยจะต้องจัดหาแบบแปลน รายละเอียดประกอบแผนผัง ขนาด จำนวนและรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่บริษัทต้องการให้แก่บริษัทโดยค่าใช้จ่ายของผู้เอาประกันภัยเอง

ในกรณีที่บริษัทไม่สามารถซ่อมแซม หรือจัดหาทรัพย์สินมาทดแทนเพราะเหตุบังเอิญ หรือถูกยักยักบังคับใด ๆ บัญญัติไว้ในเงื่อนไขของกรมหรือการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งอื่น ๆ บริษัทจะรับผิดชอบให้ไม่เกินจำนวนเงินเพื่อการซ่อมแซมหรือจัดหาทรัพย์สินมาทดแทนทรัพย์สินนั้นๆ ให้คืนสภาพเดิมหากทำได้ตามกฎหมาย

บริษัท อภัยอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารพลนครทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนพลนคร เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันความเสี่ยงภัยทรัพย์สิน
PROPERTY ALL RISKS INSURANCE POLICY

เงื่อนไขทั่วไป

1. คำจำกัดความ

เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในกรมธรรม์ประกันภัยนี้

- คำว่า "กรมธรรม์ประกันภัย" หมายความว่า หมายถึง ตารางกรมธรรม์ เงื่อนไข ข้อยกเว้น ข้อกำหนด เอกสารแนบท้าย ข้อระบุพิเศษ ข้อรับรอง และใบสลักหลังกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาประกันภัยเดียวกัน โดยคำและคำบรรยายซึ่งมีความหมายเฉพาะที่ได้ให้ไว้ในส่วนใดก็ตามของกรมธรรม์ประกันภัยนี้ จะถือเป็นความหมายเดียวกันทั้งหมด ไม่ว่าจะปรากฏในส่วนใดก็ตาม
- คำว่า "บริษัท" หมายความว่า หมายถึง ผู้รับประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้
- คำว่า "ผู้เอาประกันภัย" หมายความว่า หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลตามที่ปรากฏชื่อเป็นผู้เอาประกันภัย ในหน้าตารางกรมธรรม์
- คำว่า "ความเสียหาย" หมายความว่า หมายถึง การสูญเสียหรือความเสียหายไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้
- คำว่า "ความเสียหายส่วนแรก" หมายความว่า หมายถึง จำนวนเงินซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบเองตามที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์ต่อความเสียหายแต่ละครั้ง และทุกครั้งที่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้

2. การเปลี่ยนแปลงสัญญาประกันภัย การเปลี่ยนแปลงข้อความใดๆ ในสัญญาประกันภัยจะต้องได้รับความยินยอมจากบริษัทและได้ออกใบสลักหลังกรมธรรม์ประกันภัยไว้เป็นหลักฐานแล้ว
3. การบรรยายคลาดเคลื่อน ถ้าผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลใดๆ ซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนผู้เอาประกันภัยได้มีการบรรยายคลาดเคลื่อน การแถลงข้อความเท็จ หรือการละเว้นไม่แถลงข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญ เพื่อการประเมินความเสี่ยงภัย บริษัทไม่ต้องรับผิดชอบภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้ เฉพาะความเสียหายต่อทรัพย์สินที่ได้มีการบรรยายคลาดเคลื่อน การแถลงข้อความเท็จ หรือการละเว้นไม่แถลงข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น
4. การบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย
- 4.1 บริษัทจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยนี้ได้ด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงผู้เอาประกันภัยตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายที่แจ้งให้บริษัททราบ ในกรณีนี้บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามส่วน
- 4.2 ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยนี้ได้ โดยแจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืนหลังจากหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้นดังนี้

อัตราเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันภัยระยะสั้น

ระยะเวลาการประกันภัยที่มีกำหนดอายุสัญญาต่ำกว่า 1 ปีนั้น ต้องถือตามอัตราเบี้ยประกันภัยดังต่อไปนี้ :-

ระยะเวลาที่เอาประกันภัย		เบี้ยร้อยละ/ของเบี้ยประกันภัยเต็มปี
เกิน/เดือน	ไม่เกิน/เดือน	
-	1	15
1	2	25
2	3	35
3	4	45
4	5	55
5	6	65
6	7	75
7	8	80
8	9	85
9	10	90
10	11	95
11	12	100

๒. การจำกัดอายุความ

การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ต้องกระทำภายในสองปี นับแต่วันที่ได้เกิดการสูญเสียหรือการเสียหาย เว้นแต่ข้อเรียกร้องนั้นยังอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีในศาลหรือการพิจารณาโดยอนุญาโตตุลาการ

๒. การฉ้อฉล

ความรับผิดชอบเพื่อการสูญเสียหรือการเสียหายของบริษัทที่มีต่อผู้เอาประกันภัยเป็นอันลบล้างไปเมื่อการสูญเสียหรือการเสียหายนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำโดยเจตนาหรือโดยการสมรู้ของผู้เอาประกันภัย และบริษัทมีสิทธิปฏิเสธการจ่ายค่าเสียหายที่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้แทนของผู้เอาประกันภัยได้ทำการใดหรือแสดงรายการใดอันเป็นเท็จเพื่อจะได้มาซึ่งประโยชน์ตามกรมธรรม์ฉบับนี้

๓. การรับช่วงสิทธิ

เมื่อบริษัทได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์แล้ว บริษัทย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลอื่น และโดยค่าใช้จ่ายของบริษัท ผู้เอาประกันภัยจะต้องกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จำเป็น หรือเท่าที่บริษัทจะเรียกร้องให้ทำตามสมควรในการที่บริษัทจะใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อเรียกร้องค่าชดเชย หรือค่าทำแทนจากบุคคลอื่น ซึ่งเกิดจากการที่บริษัทได้รับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันภัย ไม่ว่าจะการกระทำดังกล่าวนั้นจะเป็นเวลาก่อนหรือหลังที่ได้รับค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท

ข้อยกเว้น

๑. กรมธรรม์ประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองการสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดจาก หรือเป็นผลโดยตรงจากสาเหตุดังต่อไปนี้คือ

๑.๑ แผ่นดินไหว หรือการผันแปรผิดปกติของธรรมชาติ

๑.๒ พายุไต้ฝุ่น พายุเฮอริเคน พายุทอร์นาโด พายุไซโคลน หรือภัยแห่งลมฟ้าอากาศอื่น ๆ

๑.๓ สงคราม การรุกราน การกระทำที่มุ่งร้ายของศัตรูต่างประเทศ หรือการกระทำที่มุ่งร้ายคล้ายสงคราม ไม่ว่าจะได้มีการประกาศหรือไม่ก็ตาม หรือสงครามกลางเมือง

๑.๔ การแข็งข้อ การกบฏ การจลาจล การนัดหยุดงาน การยึดอำนาจ การก่อความวุ่นวาย การกระทำของขบวนการโจรก่อการร้าย การกระทำของผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ การปฏิวัติ การประกาศกฤษฎีกาการศึกษาหรือเหตุการณ์ใด ๆ ซึ่งจะเห็นเหตุให้มีการประกาศหรือคว่ำง้างกฤษฎีกาการศึกษา

๑.๕ อาวุธนิวเคลียร์

๑.๖ การแผ่รังสี หรือการแพร่กัมมันตภาพรังสีจากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หรือจากกากนิวเคลียร์ใด ๆ อันเนื่องมาจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ และจากกรรมวิธีใด ๆ แห่งการแตกแยกตัวของนิวเคลียร์ซึ่งดำเนินติดต่อกันไป ด้วยตัวเอง

๒. กรมธรรม์ประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองความสูญเสีย หรือความเสียหายซึ่งเป็นผลโดยตรงอันเกิดจากการระเบิดทุกชนิด รวมทั้งการระเบิดของแก๊สในโรงงานแก๊ส หรือการระเบิดของแก๊สที่ใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือการผลิต

๓. กรมธรรม์ประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองความเสียหายซึ่งเป็นผลโดยตรงอันเกิดจากการเผาทรัพย์สิน โดยคำสั่งของเจ้าพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองซึ่งได้กระทำการโดยชอบ

๔. กรมธรรม์ประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองความสูญเสียหรือความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นจาก

๔.๑ การกระทำใด ๆ หรือการงดเว้นสิ่งที่พึงกระทำโดยผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นเหตุให้สัญญาเช่าสิ้นสุดลง

๔.๒ การที่ผู้เอาประกันภัยเป็นผู้ยกเลิกสัญญาเช่าเสียเอง

๔.๓ การฝ่าฝืนข้อบังคับของกฎหมาย หรือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการก่อสร้างหรือห้ามการก่อสร้างหรือซ่อมแซมต่อเติมหรือการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างของผู้เอาประกันภัย เป็นเหตุให้สัญญาเช่าสิ้นสุดลง

หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

เมื่อได้เกิดการสูญเสียหรือความเสียหายใด ๆ

4.1 ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งให้บริษัททราบทันที และภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันเกิดการสูญเสียหรือความเสียหายหรือภายในกำหนดที่บริษัทจะขยายเวลาให้โดยหนังสือผู้เอาประกันภัยต้องส่งมอบต่อบริษัทโดยค่าใช้จ่ายของผู้เอาประกันภัยเองซึ่งหลักฐานดังต่อไปนี้

4.1.1 คำเรียกร้องเป็นหนังสือเกี่ยวกับการสูญเสีย หรือความเสียหายโดยละเอียดเท่าที่จะทำได้ ตามราคาในเวลาเกิดการสูญเสียหรือความเสียหาย ซึ่งไม่ได้รวมกำไร

4.1.2 รายการประกันภัยอื่น ๆ ถ้ามี

4.2 ผู้เอาประกันภัย โดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ต้องแสดง หรือจัดหา หรือแจ้ง หรือมอบให้บริษัท ซึ่งพยานหลักฐานและรายการเพิ่มเติม เช่น แผนผัง รายการละเอียดสมุดบัญชี ใบกำกับภาษี ใบกำกับสินค้า คู่ฉบับ หรือสำเนาแห่งเอกสารนั้น ๆ ข้อพิสูจน์ และข้อความที่เกี่ยวกับการเรียกร้องและต้นเพลิงหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดอัคคีภัยหรือภัยอื่นที่เอาประกันภัยไว้ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยนี้ และเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการสูญเสียหรือความเสียหายตามที่บริษัทต้องการโดยสมควรแก่กรณี

บริษัทจะไม่รับพิจารณาใช้ค่าสินไหมทดแทน นอกจากผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว

5. ถ้าได้ระบุให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญา ประกันภัยนี้ บริษัทจะจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทน ให้แก่เจ้าหน้าที่ ระบุชื่อไว้ก่อนตามส่วนได้เสียที่มีอยู่และตามลำดับที่ระบุในตารางกรมธรรม์นี้และเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิเรียกร้องและตกลงค่าเสียหายกับบริษัทได้โดยตรง

การเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับประโยชน์ในกรณีนี้ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับประโยชน์คนเดิม

6. สิทธิของเจ้าหน้าที่จะไม่เสียไป แม้ว่าผู้เอาประกันภัยจะละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัยนี้ ถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติดังนี้แล้วคือ

6.1 ได้แจ้งให้บริษัททราบถึงการเปลี่ยนแปลงในกรมสิทธิ์หรือสิทธิการเช่าหรืออาชีพของผู้เอาประกันภัยที่เปลี่ยนไปซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวทราบและผู้เอาประกันภัยได้ละเลยไม่แจ้งแก่บริษัท

6.2 ชำระเบี้ยประกันภัยที่ครบกำหนดตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะละเลยไม่ชำระ

6.3 ยื่นค่าตกลงความเสียหายซึ่งลงนามรับรองต่อบริษัทภายใน 60 วันนับแต่วันที่บริษัทแจ้งให้ทราบว่าผู้เอาประกันภัยจะละเลยไม่ได้ยื่นรายการความเสียหายดังกล่าวข้างต้น

7. การบอกกล่าว

คำบอกกล่าวและการติดต่อระหว่างผู้เอาประกันภัยและบริษัทจะมีผลตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ต้องกระทำเป็นหนังสือ จึงจะมีผลบังคับได้

8. การเลิกกรมธรรม์ประกันภัย

8.1 บริษัทจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นหนังสือไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงผู้เอาประกันภัยตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายที่แจ้งให้บริษัททราบ ในกรณีนี้ บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วแล้วออกตามส่วน

8.2 ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้โดยแจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืนหลังจากหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วแล้วออกตามอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น การบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าว จะต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับประโยชน์ที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนี้

9. การระงับไปแห่งสัญญาตามกรมธรรม์

เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยจะแจ้งให้บริษัททราบ และบริษัทได้ตกลงยินยอมรับประกันภัยต่อไป และได้บันทึกแสดงไว้ในกรมธรรม์ฉบับนี้แล้ว การคุ้มครองตามรายการสัญญาตามกรมธรรม์ฉบับนี้ เป็นอันระงับสิ้นไปทันทีเมื่อ

9.1 สัญญาเช่าหรือสิทธิการเช่าต้องสิ้นสุดลงหรือถูกยกเลิก

9.2 การค้าหรือการผลิตซึ่งดำเนินอยู่ในสิ่งปลูกสร้าง หรือทรัพย์สินที่เก็บไว้ในสถานที่ที่เอาประกันภัยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ได้ระบุไว้ในตารางแห่งกรมธรรม์ฉบับนี้ และการเปลี่ยนแปลงนั้น ก่อให้เกิดการเสี่ยงภัยในการสูญเสีย หรือความเสียหายจากอัคคีภัยหรือภัยอื่นเพิ่มขึ้น

9.3 สิ่งปลูกสร้างหรือสถานที่เช่าตามที่ระบุในตารางกรมธรรม์ตกอยู่ในสภาพไม่มีผู้อยู่อาศัยหรือไม่มีผู้ดูแลรักษา และยังคงอยู่ในสภาพเช่นนั้นเป็นเวลาเกินกว่า 60 วัน ติดต่อกัน

9.4 สิ่งปลูกสร้างหรือสถานที่เช่าตามที่ระบุในตารางกรมธรรม์ได้เปลี่ยนมือจากผู้เอาประกันภัย โดยวิธีอื่นนอกจากทางพินัยกรรมหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

10. การแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ

ในกรณีที่มิข้อพิพาท ขัดแย้งหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้น โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการ ตามข้อบังคับกรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

กรมธรรม์ประกันภัยคุ้มครองสิทธิการเช่า LEASEHOLD INTEREST INSURANCE POLICY

โดยความเชื่อถ้อยแถลงในใบคำขอเอาประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยยื่นต่อ บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน) (ต่อไปจะเรียกว่า บริษัท) บริษัทจึงออกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ให้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า ภายใต้ข้อบังคับแห่งความคุ้มครองเงื่อนไขและข้อยกเว้นแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้หรือเอกสารแนบท้าย บริษัทจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย กรณีวินาศภัยหากมีขึ้นตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยและเอกสารแนบท้ายนี้

คำนิยาม

“บริษัท” หมายถึง บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)

“สถานที่เช่า” หมายความว่า พื้นที่ในอาคารส่วนที่ผู้เอาประกันภัย ตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ทำสัญญาเช่ากับผู้ให้เช่า “กรมธรรม์ประกันภัย” หมายรวมถึง ใบคำขอเอาประกันภัย เงื่อนไข ข้อยกเว้น สัญญาคุ้มครอง และเอกสารแนบท้ายต่าง ๆ ของกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้

“สิทธิการเช่า” หมายความว่า ส่วนได้เสียของผู้เอาประกันภัยในจำนวนเงินมัดจำค่าเช่าที่ผู้เช่าจ่ายให้กับผู้ให้เช่าตามสัญญาเช่าหรือสัญญา บริการสำหรับระยะเวลาเช่าที่เหลืออยู่ ซึ่งผู้เอาประกันภัยไม่สามารถได้รับคืนมาในรูปแบบใด ๆ (การคิดคำนวณให้หารจำนวนเงินมัดจำค่าเช่าด้วย ระยะเวลาการเช่า แล้วคูณด้วยระยะเวลาเช่าที่เหลืออยู่ตามสัญญาซึ่งจะมีค่าลดลงโดยอัตโนมัติทุกปี)

“เงินมัดจำค่าเช่า” หมายความว่า เงินจำนวนหนึ่งซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ให้แก่ผู้ให้เช่าเป็นการล่วงหน้าเพื่อประโยชน์ในการที่จะได้เช่าสถานที่เช่าตามสัญญาเช่า และไม่อาจเรียกคืนได้ ซึ่งหมายความว่ารวมถึงเงินช่วยค่าก่อสร้างด้วยซึ่งผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้จะต้องเป็นเจ้าของของผู้เอาประกันภัยในจำนวนเงินดังกล่าว

สัญญาคุ้มครอง

เพื่อเป็นการตอบแทนในการที่ผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยประกันภัยแก่บริษัท บริษัทสัญญาว่าภายในระยะเวลาแห่งการประกันภัยนี้และภายใต้ข้อบังคับ เงื่อนไข และข้อยกเว้น ของกรมธรรม์ประกันภัยนี้ บริษัทจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ในกรณีอัคคีภัย ฟ้าผ่า หรือภัยอื่นที่เอาประกันภัยไว้ภายใต้กรมธรรม์ ประกันภัยนี้เกิดแก่สถานที่เช่าและทำให้โครงสร้างส่วนที่ใช้น้ำหนักของสถานที่เช่าได้รับความเสียหาย ถึงขนาดไม่สามารถใช้งานได้เกินกว่าร้อยละห้าสิบ และ/หรือถึงขนาดไม่สามารถจะใช้สถานที่เช่าประกอบกิจการใด ๆ ได้อีกต่อไปโดยผลของกฎหมาย หรือเทศบัญญัติว่าด้วยการนั้น และด้วยเหตุดังกล่าวสัญญาเช่าถูกยกเลิกโดยผู้ให้เช่า หรือต้องสิ้นสุดลงก่อนถึงระยะเวลาซึ่งระบุไว้ในสัญญาเช่า เป็นเหตุให้ผู้เอาประกันภัยเสียสิทธิการเช่า บริษัทจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับการสูญเสียสิทธิการเช่าของผู้เอาประกัน ตามความเสียหายที่แท้จริงแต่ไม่เกินจำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้

เงื่อนไข

1. ผลของการบรรยายคลาดเคลื่อนในสาระสำคัญ

ถ้าได้มีการบรรยายคลาดเคลื่อนในสาระสำคัญแห่งสถานที่เช่าหรือในข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญอันจำเป็นต้องรู้เพื่อการประเมินความเสี่ยงภัย หรือมีการละเว้นไม่เปิดเผยข้อความจริงดังกล่าวนั้น บริษัทไม่ต้องรับผิดชอบต่อการสูญเสียหรือเสียหายใด ๆ ตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ เท่าที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งได้มีการบรรยายคลาดเคลื่อน หรือการละเว้นดังกล่าวข้างต้น

2. การประกันภัยซ้อน

ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งให้บริษัททราบถึงการประกันภัยที่มีอยู่แล้ว หรือที่จะทำเพิ่มเติมภายหลังกับบริษัทอื่นอีกเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินหรือ สิทธิที่ได้เอาประกันภัยไว้กับบริษัทแล้วก่อนที่จะมีการสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้น มิฉะนั้นบริษัทจะรับผิดชอบเฉพาะส่วนที่เกินจากความรับผิดชอบ ของบริษัทอื่น ซึ่งผู้เอาประกันภัยไม่สามารถเรียกร้องจากบริษัทอื่นได้นั้น

3. การเฉลี่ยความเสียหาย

ถ้าในขณะที่เกิดการสูญเสียหรือความเสียหายขึ้นต่อสิทธิการเช่าซึ่งเอาประกันภัยและปรากฏว่าสิทธิการเช่ารายเดียวกันได้เอาประกันภัยเพื่อ ความเสียหายอันเดียวกันไว้กับบริษัทประกันภัยอื่นจะเป็นโดยผู้เอาประกันภัยเองหรือบุคคลอื่นใดก็ตาม บริษัทจะรับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนไม่เกินกว่า ส่วนเฉลี่ยตามจำนวนเงิน ที่บริษัทได้รับประกันภัยต่อจำนวนเงินเอาประกันภัยทั้งสิ้น และไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัยไว้ด้วย

บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)
THE AYUDHYA INSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

ชั้น 7 อาคารเพลินจิตทาวเวอร์ เลขที่ 898 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 และทะเบียน บมจ. 386 โทร. 263-0335 โทรสาร (662) 263-0589
7th Floor, Ploenchit Tower, 898 Ploenchit Rd., Bangkok 10330 Thailand. Tel 263-0335 Fax : (662) 263-0589

กรมธรรม์ประกันภัยคุ้มครองสิทธิการเช่า
LEASEHOLD INTEREST INSURANCE POLICY

คำเตือนและข้อควรปฏิบัติ

- ข้อ ๑ หากท่านจะเอาประกันภัยเพิ่ม ให้แจ้งการประกันภัยที่มีอยู่ให้บริษัทที่รับประกันเพิ่มใหม่ทราบ การปิดบังไม่แจ้งอาจทำให้ท่านขาดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย
- ข้อ ๒ หากท่านเอาประกันภัยเกินมูลค่าของทรัพย์สิน ท่านจะได้รับชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าเสียหายแท้จริงเท่านั้น
- ข้อ ๓ การประกันสินค้า ท่านจะต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงการซื้อ การขายสินค้านั้นและจัดเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย
- ข้อ ๔ หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ท่านเอาประกันภัย ท่านต้องแจ้งให้บริษัทที่รับประกันภัยทราบทันที และต้องระวังรักษาซากทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อแสดงต่อบริษัท
- ข้อ ๕ โปรดให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ที่มาทำการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ท่านได้เอาประกันภัยไว้

โปรดใช้บริการของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาใด ๆ

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

- 5) การเฉลี่ยความเสียหาย : ถ้าในขณะที่เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย และปรากฏว่าทรัพย์สินรายเดียวกันได้มีการเอาประกันภัย ซึ่งทำโดยหรือในนามของผู้เอาประกันภัย บริษัทจะรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่เกินกว่าส่วนเฉลี่ยตามจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัย ต่อจำนวนเงินซึ่งได้ประกันภัยไว้ทั้งสิ้น และไม่เกินกว่าจำนวนเงินเอาประกันภัยที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์
- 6) การประกันภัยทรัพย์สินต่ำกว่ามูลค่าเต็ม : ในกรณีที่เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ และปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าสูงกว่าจำนวนเงินที่ได้เอาประกันภัยไว้ ให้ถือว่าผู้เอาประกันภัยเป็นผู้รับประกันภัยเองในส่วนที่แตกต่างกัน และในการคำนวณสินไหมทดแทนผู้เอาประกันภัยต้องรับภาระส่วนเฉลี่ยความสูญเสียหรือความเสียหายไปตามส่วนทุก ๆ รายการ และหากมีมากกว่าหนึ่งรายการให้แยกพิจารณาแต่ละรายการ
- 7) การโอนสิทธิตามกรมธรรม์ประกันภัย : สิทธิของผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ จะโอนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท เว้นแต่การโอนโดยพันธุกรรมหรือโดยบทบัญญัติกฎหมายและได้แจ้งให้บริษัททราบแล้ว
- 8) การรับช่วงสิทธิ : ผู้เอาประกันภัยจะไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรับช่วงสิทธิของบริษัทต่อผู้กระทำผิดและต้องร่วมมือกับบริษัท ในกรณีที่บริษัทจะใช้สิทธิเรียกร้องจากบุคคลอื่น
- 9) การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ : ในกรณีที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง หรือข้อเรียกร้องใด ๆ ภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องหรือกรมธรรม์ประกันภัยกับบริษัท และหากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์และเห็นควรยุติข้อพิพาทนั้น โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทตกลงยินยอมและให้ทำการวินิจฉัยขาดโดยอนุญาโตตุลาการ ตามข้อบังคับกรรมการประกันภัยว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ
- 10) การแก้ไข : ข้อตกลงคุ้มครองและเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยบริษัทออกเอกสารแนบท้ายที่ได้ลงลายมือชื่อโดยบุคคลผู้มีอำนาจบริษัทและประทับตราของบริษัทไว้เป็นสำคัญ
- 11) การเลิกกรมธรรม์ประกันภัย :
 - 11.1 บริษัทจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ด้วยการส่งหนังสือบอกกล่าวล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงผู้เอาประกันภัย ตามครั้งสุดท้ายที่แจ้งให้บริษัททราบ ในกรณีนี้ บริษัทจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ใช้บังคับมาแล้วออกตามส่วน
 - 11.2 ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้โดยแจ้งให้บริษัททราบเป็นหนังสือ และมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัยคืนหลังจากหักเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ได้ใช้บังคับมาแล้วออกตามอัตราเบี้ยประกันภัยระยะสั้น
- 12) เงื่อนไขบังคับก่อน : บริษัทอาจจะไม่รับผิดชอบต่อค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามสัญญาประกันและเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ประกันภัย

กรมธรรม์ประกันภัยโจรกรรม BURGLARY INSURANCE POLICY

โดยการซื้อถือข้อตกลงในใบคำขอเอาประกันภัยซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ
กรมธรรม์ประกันภัยนี้ และเพื่อเป็นการตอบแทนเบี้ยประกันภัยที่
ผู้เอาประกันภัยต้องชำระ ภายใต้บังคับเงื่อนไขทั่วไป ข้อตกลงคุ้มครอง
ข้อยกเว้นและเอกสารแนบท้ายแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้ บริษัทให้สัญญา
ต่อผู้เอาประกันภัยดังต่อไปนี้

การคุ้มครอง : ตามข้อตกลงคุ้มครอง/เอกสารแนบท้ายที่แนบคิดไว้

เงื่อนไขทั่วไป

- 1) คำนิยาม : เพื่อใช้ในกรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.1 "บริษัท" หมายความว่า บริษัทที่ออกกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.2 "ผู้เอาประกันภัย" หมายความว่า บุคคลที่ระบุชื่อเป็นผู้เอาประกันภัยในตารางกรมธรรม์ประกันภัย
 - 1.3 "ตาราง" หมายความว่า ตารางแห่งกรมธรรม์ประกันภัยนี้
 - 1.4 "สถานที่ที่เอาประกันภัย" หมายความว่า อาคารที่ทำการ หรืออาคารที่อยู่อาศัย ดังระบุไว้ในตาราง ซึ่งเป็นที่ตั้งหรือที่เก็บทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ทั้งนี้ไม่รวมถึงบริเวณส่วนนอกของตัวอาคาร เว้นแต่ได้ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์
 - 1.5 "การลักทรัพย์" หมายความว่า การเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต
 - 1.6 "การชิงทรัพย์" หมายความว่า การลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรืออยู่เฉยๆว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อ-
 - ก) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือ
 - ข) ให้อับอายแก่ผู้ทรัพย์นั้น หรือ
 - ค) ขัดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ หรือ
 - ง) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ
 - จ) ให้อับอายแก่ผู้ทรัพย์นั้น
 - 1.7 "การปล้นทรัพย์" หมายความว่า การชิงทรัพย์ตามข้อ 1.6 โดยร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป
- 2) การทำบัญชีสต็อกสินค้า : ผู้เอาประกันภัยต้องจัดทำบัญชีรายละเอียดของสต็อกสินค้าที่เอาประกันภัยและเก็บรักษาไว้ เพื่อที่บริษัทจะสามารถตรวจสอบได้ในกรณีที่เกิดความสูญเสียหรือความเสียหาย
- 3) วิธีชดเชยค่าสินไหมทดแทน และการจำกัดความรับผิดของบริษัท : บริษัทจะพิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้
 - 3.1 ช่อมแซมตามความเสียหายที่แท้จริง หรือ
 - 3.2 จัดหาทรัพย์สินที่คล้ายคลึงกันมาทดแทน หรือ
 - 3.3 จ่ายเป็นเงินตามมูลค่าที่แท้จริง (ไม่รวมกำไร) ของทรัพย์สินนั้น ขณะที่เกิดความสูญเสียหรือความเสียหาย

ทั้งนี้ความรับผิดของบริษัทตลอดระยะเวลาประกันภัยสำหรับความสูญเสียหรือความเสียหายของทรัพย์สินที่เอาประกันภัยและตัวอาคารที่เก็บทรัพย์สินรวมกันไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัยที่ระบุไว้ในตารางกรมธรรม์
- 4) หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน : เมื่อได้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้-
 - 4.1 แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทันที และแจ้งความสูญเสียหรือความเสียหายดังกล่าวต่อบริษัทโดยไม่มีชักช้า
 - 4.2 ส่งรายการความสูญเสียหรือความเสียหายโดยละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่บริษัทภายใน 15 วัน นับแต่ได้ทราบถึงความสูญเสียหรือความเสียหายนั้น ผู้เอาประกันภัยโดยค่าใช้จ่ายของตนเองต้องจัดส่งบรรดาระายละเอียดและ เอกสารหลักฐานอันเกี่ยวกับความสูญเสียหรือความเสียหายตามที่บริษัทต้องการ และต้องให้ความร่วมมือกับบริษัทตามความจำเป็น

ประวัติการศึกษา

ชื่อ	นายพีรรัตน์ วงศ์สายสุวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด	7 มีนาคม 2516
วุฒิการศึกษา	น.บ. , คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
หน้าที่การงาน	ผู้จัดการแผนกสินไหมทั่วไป บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)